आर्थिक वर्ष २०७४/७५

को

बजेट वक्तव्य

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

२०७४

व्यवस्थापिका-संसदको बैठकमा २०७४ साल जेठ १५ गते सोमवार

उपप्रधान तथा अर्थमन्त्री कृष्ण बहादुर महराले

प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट वक्तव्य

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

२०७४

Website: http://www.mof.gov.np

सम्माननीय सभामुख महोदय,

१. सदियौंदेखि नेपाल एक स्वाधीन र सार्वभौमसत्तासम्पन्न मुलुकको रूपमा रहिआएको छ। हाम्रो वर्तमान जटिल एवं चुनौतिपूर्ण भएतापनि विगत गौरवपूर्ण छ, र हाम्रो भविष्य उज्ज्वल र सम्भावनायुक्त छ। विभिन्न कालखण्डहरूमा नेपाली जनताले गरेका बलिदानीपूर्ण जनआन्दोलन, जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन लगायत अन्य सबै आन्दोलनबाट संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान घोषणा भई जनताले संवैधानिक रुपमा परिवर्तनको अनुभूति गरिरहेका छन्। अहिले हामी संविधानको सर्वस्वीकार्यता बढाउँदै कार्यान्वयनको चरणमा छौं। यो काम जटिल र चुनौतिपूर्ण अवश्य छ, तर यसलाई नयाँ नेपाल निर्माणको ऐतिहासिक अवसरको रुपमा लिएर अगाडि बढ्नुको विकल्प छैन। बेलाबेलामा स्वाभाविक अन्तरद्वन्द्वमा रुमल्लिए पनि तर्कपूर्ण निष्कर्ष र सहमति एवं सहकार्यको माध्यमबाट हामीले ठूला ठूला समस्याहरूको समाधान निकाल्दै आएका छौं।

२. आज जेठ १५ गते, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको घोषणा यही सदनबाट भएको दिन, म नेपालको अर्थमन्त्रीको हैसियतले यस गरिमामय सदनमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक बजेट पेश गर्न उभिएको छु। यस गौरवपूर्ण अवसरमा जनआन्दोलन, जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन लगायतका संघर्षहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। साथै, घाइते र बेपत्ता नागरिकहरूप्रति सम्मान प्रकट गर्दछु। राजनीतिक-सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरूप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु।

३. राजनैतिक क्षेत्रमा हामीले ऐतिहासिक फड्को मारेका छौं। संविधान घोषणा भई कार्यान्वयनमा आएपछि लामो समयको संक्रमणकालको अन्त्य भई मुलुक राजनीतिक स्थिरतातर्फ उन्मुख भएको छ। स्थानीय तहको निर्वाचन भई स्थानीय शासन र विकास निर्माणमा प्रत्येक नागरिक आफैं संलग्न हुने वातावरण बनेको छ। राजनीतिक प्रणालीप्रति नागरिकको भरोसा पुनर्स्थापित भएको छ। यो समयलाई आर्थिक-सामाजिक रुपान्तरणको अवसरको रूपमा उपयोग गरी जनचाहना पूरा गर्ने अबको हाम्रो

बाटो भनेको तीब्र आर्थिक विकास नै हो। आत्मनिर्भर र स्वाधीन अर्थतन्त्र निर्माण गर्न स्वस्थ प्रतिस्पर्धात्मक अर्थव्यवस्था हाम्रो प्रस्थान बिन्दू हो, समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र हाम्रो गन्तव्य हो।

४. उत्साहप्रद आर्थिक वृद्धिदर, ऊर्जा क्षेत्रमा छोटो अवधिमै प्राप्त उत्साहजनक उपलब्धि, सकारात्मक आर्थिक परिसूचकहरू, अनुकूल हुँदै गएको लगानीको वातावरण, संविधानको कार्यान्वयन, स्थानीय तहको गठन जस्ता सबल पक्षहरूले मुलुकको समग्र आर्थिक विकासको थालनी सकारात्मक बन्दै गएको सन्देश दिएको छ।

५. लोकतन्त्रको आधारस्तम्भको रूपमा रहेको स्थानीय तहको पहिलो चरणको निर्वाचन सम्पन्न भई जनप्रतिनिधिहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवारी सम्हाली सक्नुभएको छ। दोस्रो चरणको निर्वाचनको प्रक्रिया शुरु भइसकेको छ। स्थानीय तहको गठनपश्चात् संघीयता कार्यान्वयन र लोकतन्त्र संस्थागत हुने मात्र होइन, आफ्नो गाउँठाउँको विकासमा जनताको प्रत्यक्ष सहभागिता सुनिश्चित हुन्छ। यस अवसरमा पहिलो चरणको निर्वाचनमा उत्साहपूर्ण सहभागिता जनाउनुभएका आम मतदाता र निर्वाचनलाई सफल बनाउन भूमिका खेल्नुहुने सबैप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दै दोस्रो चरणको निर्वाचनमा पनि सोही उत्साह र सहयोगका लागि अनुरोध गर्दछु।

६. मुलुकलाई आर्थिक, सामाजिक र शासकीय व्यवस्थामा प्रभावकारिता ल्याउन नीतिगत मार्गदर्शन गर्ने र लगानीको माध्यमबाट सहजीकरण गर्ने आर्थिक विकासको कडीको रुपमा रहेको वार्षिक बजेट मुलुक विशिष्ट परिस्थितिमा रहेको अवस्थामा सदनमा पेश गर्नुपरेको छ। आर्थिक समृद्धितर्फको यात्रामा अग्रसर हुने माध्यमको रुपमा रहेको वार्षिक बजेट संवैधानिक व्यवस्था अनुसार जेठ १५ गते नै व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने बाध्यता छ। अर्कोतर्फ नयाँ सरकार गठनको प्रक्रिया शुरु भएको छ। दोस्रो चरणको निर्वाचन संघारमै रहेकाले निर्वाचन आचारसंहिता जारी छ। आचारसंहिताकै कारण निर्वाचनलाई प्रभावित गर्ने गरी कुनै पनि नयाँ कार्यक्रम घोषणा नगर्ने र स्रोत विनियोजन गर्न नपाइने बाध्यात्मक परिस्थिति मेरा सामु छ।

७. संविधान बमोजिम स्थानीय विकास निर्माणका काम तत् तत् स्थानीय तहले नै छनौट र कार्यान्वयन गर्ने भएकाले यो विषम परिस्थितिलाई स्थानीय तहलाई साधन सम्पन्न बनाउने अवसरको रूपमा लिएको छु। यसबाट जग बलियो भए घर बलियो हुन्छ भन्ने नेपाली मान्यता स्थापित हुने विश्वास लिएको छु। त्यसैले समृद्ध नेपालको आधार समृद्ध गाउँ/नगर भन्ने सोंचका साथ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेटमा स्थानीय तहमा हुने वित्तीय हस्तान्तरणलाई उच्च प्राथमिकता दिंदै साविकमा सञ्चालनमा रहेका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई यथेष्ट रकम छुट्याउने, भूकम्पपछिको पुननिर्माणलाई तीब्रता दिने र आगामी वर्ष सम्पन्न गर्नुपर्ने दुईवटा निर्वाचन समेतलाई प्राथमिकतामा राखी रकम विनियोजन गरेको छु।

८. यसैगरी चौधौं योजनाले परिलक्षित गरेका उद्देश्यहरू तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गरी सन् २०३० सम्म नेपाललाई मध्यमस्तरीय आय भएको मुलुकमा स्तरोन्नति गर्ने, चालु आर्थिक वर्षमा हासिल भएको आर्थिक वृद्धिदरलाई मानक मानी दिगो बनाउने र कार्यान्वयनमा रहेका आयोजना/कार्यक्रमलाई तीब्रताका साथ सम्पन्न गर्ने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

९. चालु आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को आर्थिक परिसूचक तथा विवरणहरू समावेश भएको आर्थिक सर्वेक्षण, मन्त्रालयहरूको प्रगति विवरण र सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थिति समीक्षा विवरण हिजो नै मैले यस व्यवस्थापिका-संसद समक्ष प्रस्तुत गरिसकेको छु। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु अघि मुलुकको वर्तमान आर्थिक स्थिति र अर्थतन्त्रका परिसूचकहरूको समीक्षा प्रस्तुत गर्दछु।

१०. चालु आर्थिक वर्षमा आर्थिक वृद्धिदर ६.९ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण रहेको छ, जुन विगत अढाई दशककै उच्च वृद्धिदर हो। अनुकूल मनसुन तथा सरकारले उत्पादनका साधनहरूको सहज र सुलभ उपलब्धतामा जोड दिएका कारण वर्षे र हिउँदेबालीहरूको उत्पादनमा भएको वृद्धिले कृषि क्षेत्रमा ५.३ प्रतिशतको वृद्धिदर हासिल हुने अनुमान

छ। विद्युत आपूर्ति तथा औद्योगिक श्रम सम्बन्धमा भएको सुधारले गत आर्थिक वर्षमा ऋणात्मक रहेको उद्योग क्षेत्रमा ११ प्रतिशतले वृद्धि हुने र सेवा क्षेत्रमा थप विस्तार भई ६.९ प्रतिशतको वृद्धिदर हासिल हुने अनुमान छ।

११. लामो समयसम्म उच्चदरमा रहेको मुद्रास्फीति चालु आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनामा ३.८ प्रतिशतमा झरेको छ। यस आर्थिक वर्षमा वार्षिक मुद्रास्फीति दर ६ प्रतिशत भन्दा तलै रहने प्रक्षेपण गरिएको छ। यसले आम उपभोक्ताको जीवनयापनलाई सहज बनाएको छ र उत्पादन लागत घट्न गई आर्थिक क्रियाकलाप विस्तार गर्न मद्दत गरेको छ।

१२. शुरुवातको अवस्थामा केही सुस्त रहेको भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण, नवनिर्माण र पुनर्स्थापनाले गति लिन थालेको छ। भूकम्पपीडितलाई व्यक्तिगत आवास निर्माणका लागि उपलब्ध गराइने अनुदानमा रू. १ लाख थप गरी रू. ३ लाख पुऱ्याइसकिएको छ। हालसम्म भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाका ९५ प्रतिशत पीडितहरूले पहिलो किस्ता बापतको रकम रू. ५० हजार प्राप्त गरिसकेका छन् भने ५० हजार भन्दा बढी व्यक्तिगत घरहरू निर्माणको चरणमा रहेका छन्। भूकम्पबाट प्रभावित बाँकी १७ जिल्लाका पीडितहरूलाई पनि अनुदानको पहिलो किस्ता वितरणको कार्य प्रारम्भ भइसकेको छ। यस्तो अनुदान बैंक खातामार्फत् वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

१३. सरकारी खर्च अपेक्षित रूपमा बढ्न नसके तापनि विगतका वर्षहरूको सोही अवधिको तुलनामा चालु आर्थिक वर्षको पहिलो दश महिनामा पूँजीगत खर्चमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ। निर्वाचनका कारण पछिल्लो दुई महिनामा पूँजीगत खर्चमा केही सुस्तता देखिएको भए पनि आर्थिक वर्षको अन्तिमसम्ममा कुल पूँजीगत बजेटको ८४ प्रतिशत खर्च हुने अनुमान छ।

१४. आन्तरिक स्रोत परिचालन क्रमशः सुदृढ हुँदै गएको छ। चालु आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा कुल राजस्व संकलन रू.५ खर्ब ८० अर्ब ९८ करोड हुने अनुमान छ, जुन लक्ष्यको तुलनामा १०३ प्रतिशत हो। वैदेशिक सहायता परिचालनमा क्रमशः सुधार हुँदै

गएको छ। नेपाललाई सहयोग गर्ने विकास साझेदारहरूले वार्षिक सहयोग राशी बढाउँदै लैजाने घोषणा गरेका छन्।

१५. आन्तरिक पूँजी बजार र बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र सुधारोन्मुख रहेका छन्। पूँजी बजारको मानकको रूपमा रहेको नेप्से परिसूचक २०७४ जेठ १४ गते १६१५ बिन्दूमा पुगेको छ। पूर्वाधार सम्मेलन र अन्तर्राष्ट्रिय लगानी सम्मेलनमा विदेशी लगानीकर्ताहरूले रू. १४ खर्बभन्दा बढीको लगानी प्रतिबद्धता जनाएका छन्। आर्थिक वर्षको शुरुमा केही संकुचनमा रहेको बैंक तथा वित्तीय संस्थाको तरलतामा सुधार आई आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनामा निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा प्रवाहमा १५.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यसले निजी लगानीमा वृद्धि भई आर्थिक क्रियाकलाप विस्तार गर्न ठूलो मद्दत पुगेको छ।

१६. बाह्य क्षेत्रका सबैजसो परिसूचकहरू सकारात्मक र उत्साहप्रद छन्। चालु आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनामा समग्र शोधनान्तर रू. ५० अर्ब ६४ करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको तुलनामा विप्रेषण आप्रवाह ६.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रू. ५ खर्ब ११ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ। चालु आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनामा रु. १० खर्ब ५७ अर्ब ३८ करोड बराबरको विदेशी विनिमय सञ्चिति रहेको छ। यो सञ्चिति १३.३ महिनाको वस्तु आयात र ११.५ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त हुने देखिएको छ।

१७. लामो समयदेखि निर्माण विधि (Modality) तय नभई निर्माण कार्य अघि बढ्न नसकेको काठमाडौं-तराई मधेश द्रुतमार्गको निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढेको छ। देशकै ठूलो जलाशययुक्त बूढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना निर्माणको विधि तय भएको छ। विगत वर्षहरूमा आम नेपालीले झेल्दै आएको लोडसेडिङको समस्या अब लगभग इतिहास बनेको छ। दुवै छिमेकी मुलुकहरूसँग समदूरीको सम्बन्ध कायम गरी तिनको आर्थिक वृद्धिबाट लाभ लिने प्रयास गरिएको छ।

१८. समग्र आर्थिक परिसूचकहरू सकारात्मक हुँदाहुँदै पनि बढ्दो व्यापार घाटा चुनौतिको रुपमा रहिरहेको छ। चालु आर्थिक वर्षको पहिलो नौ महिनासम्ममा आयातमा ३९.७ प्रतिशतले वृद्धि हुँदा निर्यात १२.१ प्रतिशतले मात्र वृद्धि भएको छ। यस अवधिमा व्यापार घाटा ४२.७ प्रतिशतले बढी रू. ६ खर्ब ७१ अर्ब २० करोड पुगेको छ भने निर्यात-आयात अनुपात ७.६ प्रतिशतमा सीमित हुन पुगेको छ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

१९. यी सबै सकारात्मक उपलब्धि हुँदाहुँदै पनि नेपालको अर्थतन्त्र चुनौतिरहित भने छैन। अर्थतन्त्रमा देखिएका मूलभूत चुनौतिहरू यसप्रकार प्रस्तुत गरेको छु :-

(क) संघीयता कार्यान्वयन

शताब्दियौंदेखि एकात्मक राज्यप्रणालीको अभ्यास गरेका हाम्रा लागि संघीयता व्यवस्थापन नौलो प्रयोग हो। भरखरै गठन भएका र गठन हुने क्रममा रहेका स्थानीय तह र आगामी आर्थिक वर्ष गठन हुने प्रदेश सरकारको संस्थागत, प्राविधिक र स्रोत परिचालन क्षमता वृद्धि गर्ने तथा यिनको पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ।

(ख) कार्यान्वयन क्षमता वृद्धि

आयोजनाहरूको अपुरो तयारी, कमजोर व्यवस्थापकीय क्षमता, निर्माण व्यवसायीको कमजोर वित्तीय र प्राविधिक क्षमता, कानुनी, नीतिगत र प्रक्रियागत जटिलताका कारण आयोजनाहरू तोकिएको समयमा सम्पन्न हुनसकेका छैनन्। यसैगरी आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न सरोकारवालाहरूको काम गर्ने उत्साहमा कमी, नतिजा प्राप्तिप्रतिको उदासीनता र समग्र मानवीय क्षमताको कमीका कारण कार्यान्वयन क्षमता कमजोर भएको छ। तसर्थ, विनियोजनमा प्रभावकारिता ल्याई लक्ष्यबमोजिम कार्यसम्पादन गर्नु चुनौतिपूर्ण रहेको छ।

(ग) आन्तरिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि

उत्पादनका साधनहरूमाथि उत्पादकको पहुँच वृद्धि गरी सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी सहकार्यबाट उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने चुनौति छ। यसैगरी उचित बजार व्यवस्थापनका माध्यमबाट उत्पादनको आन्तरिक तथा बाह्य बजार सुनिश्चित गर्नु अर्को चुनौति छ।

(घ) औपचारिक अर्थतन्त्रको विकास

हाल कतिपय औपचारिक कारोवारको भुक्तानी पनि अनौपचारिक माध्यमबाट हुने गरेको, बन्दव्यापार र व्यवसायको भुक्तानी बैंकिङ प्रणालीभन्दा बाहिरैबाट हुने गरेको र आर्थिक क्षेत्रको ठूलो हिस्सा औपचारिक क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेका कारण अर्थतन्त्रको वास्तविक आकार पहिचान हुनसकेको छैन। तसर्थ, सबै आर्थिक कारोबारहरूलाई औपचारिक दायरामा ल्याई आर्थिक कारोबारहरू बैंकिङ प्रणालीमार्फत् गर्ने र सबै नेपालीको बैंक खाता खोल्ने अभियानलाई सार्थक बनाउनु चुनौतिपूर्ण छ।

(ङ) समयबद्ध पुनर्निर्माण

भूकम्प गएको दुई वर्ष बितिसक्दा पनि अधिकांश भूकम्पपीडितहरूले व्यक्तिगत आवास निर्माण गर्न नसकेको तीतो यथार्थ हाम्रा सामु छ। भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त सांस्कृतिक सम्पदा लगायत अन्य संरचनाहरूको पुनर्निर्माण कार्यमा ढिलाइ भएको छ। यो अवस्थालाई चिर्दै तोकिएको समयभित्रै पुनर्निर्माणका कार्यहरू सम्पन्न गर्ने र पुनर्निर्माणलाई नवनिर्माणमा बदल्नुपर्ने चुनौति रहेको छ।

(च) सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तरीयता

निर्माण कार्यको सूक्ष्म सुपरीवेक्षण, निर्माण व्यवसायीहरूको कमजोर क्षमता र सघन अनुगमनको अभावमा निर्माण भएका संरचनाहरू छोटो समयमा नै जीर्ण हुने गरेका छन्। सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर कमजोर रहेको छ। यसमा

सुधार गरी सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर वृद्धि गर्नुपर्ने र दोहोरो तेहेरो खर्च रोक्नुपर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ।

(छ) शासकीय क्षमता अभिवृद्धि

जनताप्रतिको जिम्मेवारी र उत्तरदायित्वप्रतिको सचेतना बिना राज्यबाट दिइने सेवाको सहज प्राप्ति हुनसक्दैन। तसर्थ कानुनको परिपालना, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता र सुदृढ र सक्षम संस्थागत सुशासन कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने चुनौति छ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

२०. हाम्रा सामु विभिन्न चुनौतिहरू रहेता पनि वर्तमान सरकारले लोडसेडिङ हटाएर विद्युतको आपूर्तिमा गरेको सुधार, राष्ट्रिय गौरवका आयोजना तथा प्राथमिकताप्राप्त आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा देखिएका अवरोध हटाउन गरेको प्रयास र आगामी दिनमा स्थानीयस्तरमा हुने आर्थिक क्रियाकलापका कारण उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हुने आधार तयार भएको छ। यस परिप्रेक्ष्यमा विद्यमान अवसरहरूको सदुपयोग र चुनौतिहरूको सामना गर्ने गरी आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तयार गरेको छु। यो बजेटका उद्देश्यहरू यसप्रकार प्रस्तुत गरेको छु:-

- संविधान कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने,
- दिगो, समावेशी र उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने,
- समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने, र
- राज्यद्वारा प्रदान गरिने सेवामा आम नागरिकको पहुँच वृद्धि गर्ने।

२१. यी उद्देश्यहरू हासिल गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम निर्धारण गरेको छु:-

- संघीयता कार्यान्वयन,
- भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माण,

- रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि,
- उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि,
- राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा तीब्रता,
- कृषिको आधुनिकीकरण, व्यावसायिकरण र यान्त्रिकीकरण,
- जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण र वितरण,
- सडक, रेलमार्ग र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण र स्तरोन्नति,
- पर्यटन पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन,
- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाइमा लगानी
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नियमन र व्यवस्थित सञ्चालन,
- अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तुहरूको सुदृढ आपूर्ति, भण्डारण र वितरण प्रणाली
- सार्वजनिक प्रशासन र सेवा प्रवाहमा सुधार।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

२२. अब म यिनै चुनौति, उद्देश्य र प्राथमिकताको सेरोफेरोमा रहेर तयार गरिएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु।

संविधान कार्यान्वयन र शान्ति प्रक्रियाको पूर्णता

२३. नेपाली जनताको बलिदानीपूर्ण संघर्षबाट संविधानसभाले बनाएको संविधानले व्यवस्था गरेका मौलिक हकहरू कार्यान्वयनका लागि कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ। संविधान बमोजिम गठन गर्नुपर्ने संवैधानिक आयोगहरू शीघ्र गठन गरिनेछ।

२४. सबैको लागि सहज न्यायमा पहुँचलाई सुनिश्चित गर्न न्यायपालिकाको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना र महान्यायाधिवक्ताको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना कार्यान्वयनलाई तीब्रता दिइनेछ। यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

२५. संघीयता अनुकूल हुने गरी संवैधानिक निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। आवश्यकता अनुसार यी निकायहरूको संरचना विस्तार गर्न अध्ययन गरिनेछ। संवैधानिक निकायहरूलाई कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक स्रोतको अभाव हुन नदिने व्यवस्था गरेको छु।

२६. संविधान कार्यान्वयनसँगै जोडिएर आउने शान्ति प्रक्रियालाई निष्कर्षमा पुऱ्याउने अन्तिम कडीको रूपमा रहेको संघीय संसद र प्रदेश सभाको निर्वाचन संविधानले तोकेको समयभित्रै सम्पन्न गर्न पर्याप्त बजेट छुट्याएको छु।

२७. सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग र बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबीन आयोगको क्षमता अभिवृद्धि गरी द्वन्द्वकालीन मुद्दाहरूलाई यथाशीघ्र किनारा लगाइनेछ। शहीद एवं बेपत्ता परिवारका सदस्यहरू र अन्य द्वन्द्व पीडितहरूलाई प्रदान गरिने नियमित राहतको कामलाई निरन्तरता दिएको छु। शान्तिका लागि विकास कार्यक्रमहरू, स्थानीय शान्ति समिति र पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमहरू स्थानीय तहबाटै सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाएको छु।

संघीयता कार्यान्वयन र वित्तीय हस्तान्तरण

२८. यस वर्ष माननीय सांसदहरूले मेरो योजना पऱ्यो कि परेन भनेर बजेटमा खोज्नु भयो भने भेट्नुहुने छैन। तर, आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रभित्रका गाउँपालिका/नगरपालिकामा कति स्रोत गयो भनेर हेर्न चाँहि अवश्य सक्नुहुनेछ। स्थानीय तहले सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यक्रमहरू आफैं सञ्चालन गर्नसक्ने गरी पर्याप्त स्रोत साधन उपलब्ध गराइने भएकाले गाउँ/नगरमा सिंहदरबारको अनुभूति हुनेछ। साविकमा विषयगत मन्त्रालयहरूबाट सम्पादन भइरहेका तर नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा व्यवस्था भएका अधिकांश कार्यहरू स्थानीय तहबाटै सञ्चालन हुने गरी वित्तीय हस्तान्तरणको माध्यमबाट स्थानीय तहलाई स्रोत उपलब्ध गराएको छु।

२९. नेपालको संविधान बमोजिम वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँट एवं अनुदानको सिफारिस गर्ने प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग गठन नभइसकेकाले आगामी आर्थिक

वर्षको लागि निश्चित मापदण्डको आधारमा समानुपातिक रूपमा उपलब्ध हुने गरी समानीकरण अनुदानको माध्यमबाट स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण हुने व्यवस्था गरेको छु। जनसंख्या, विकासको अवस्था र लागत समायोजित क्षेत्रफललाई मानक मानी यस्तो अनुदान हस्तान्तरण हुनेछ। संघीयताको वास्तविक अनुभूत गर्ने र आफ्नो विकास निर्माणको छनौट आफैंले गर्ने गरी गाउँपालिकाले न्यूनतम रू. १० करोड र अधिकतम रू. ३९ करोड, नगरपालिकाले न्यूनतम रू. १५ करोड र अधिकतम रू. ४३ करोड, उपमहानगरपालिकाले न्यूनतम रू. ४० करोड र अधिकतम रू. ६३ करोड तथा महानगरपालिकाले न्यूनतम रू. ५६ करोड र अधिकतम रू. १ अर्ब २४ करोड अनुदान प्राप्त गर्नेछन्।

३०. वित्तीय समानीकरण अनुदानको अतिरिक्त स्थानीय तहमा सशर्त अनुदानको रुपमा रू. ७६ अर्ब ४१ करोड हस्तान्तरण गरेको छु। यस अनुसार गाउँपालिकाले न्यूनतम रू. १ करोड २० लाख र अधिकतम रू. १७ करोड २२ लाख, नगरपालिकाले न्यूनतम रू. ३ करोड ९५ लाख र अधिकतम रू. ३१ करोड २७ लाख, उपमहानगरपालिकाले न्यूनतम रू. १४ करोड ८० लाख र अधिकतम रू. ३१ करोड तथा महानगरपालिकाले न्यूनतम रू. २८ करोड १२ लाख र अधिकतम रू. ७८ करोड ३९ लाख प्राप्त गर्नेछन्।

३१. स्थानीय तहको अधिकार सूचीभित्र पर्ने तर हाल विषयगत मन्त्रालयहरूबाट कार्यान्वयन भइरहेका आयोजना तथा कार्यक्रममध्ये गाउँपालिकाभित्रको रू. ५० लाखसम्म, नगरपालिकाभित्रको रू. १ करोडसम्म र उपमहानगरपालिका तथा महानगरपालिकाभित्रको रू. २ करोडसम्म बजेट भएका आयोजनाहरू सम्बन्धित विषयगत मन्त्रालयहरूले साउन मसान्तभित्र तत् तत् स्थानीय तहमा रकम सहित हस्तान्तरण गर्नुपर्ने र आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था गरेको छु।

३२. स्थानीय तहले प्रचलित कानुन बमोजिम आर्जन गर्ने स्रोत र वित्तीय हस्तान्तरणको माध्यमबाट प्राप्त गर्ने स्रोत समेतलाई आधार लिई सम्बन्धित नगरसभा तथा गाउँसभाबाट बजेट तथा कार्यक्रम पारित गरी कार्यान्वयन गर्नेछन्।

३३. नेपालको संविधानको अनुसूची-६ बमोजिम प्रदेश सरकारको अधिकारको सूचीमा उल्लेख भएका कार्यहरू प्रदेश सरकारहरू गठन भइनसकेकाले संघीय सरकारबाटै सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाएको छु। तर, आगामी आर्थिक वर्षमा प्रदेश सरकारको निर्वाचन हुने भएकाले प्रदेश सरकारको संस्थागत संरचना निर्माण लगायतका कार्यका लागि सोझै स्रोत हस्तान्तरण हुने व्यवस्था मिलाएको छु।

३४. नेपालको संविधानको अनुसूची-५, ७ र ९ मा उल्लेख भएका संघको एकल अधिकारको सूची, संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको सूची र संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूची अन्तर्गतका कार्यहरू नेपाल सरकारले कार्यान्वयन गर्ने गरी आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गरेको छु। नेपाल सरकार र स्थानीय तहहरूले गर्ने कार्यहरू एक अर्काको परिपूरक हुने गरी समन्वयात्मक रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु। प्रदेश र स्थानीय तहबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूका लागि प्राविधिक सहयोग आवश्यक भएमा नेपाल सरकारका डिभिजन र जिल्लास्थित कार्यालयहरूले उपलब्ध गराउनेछन्।

स्थानीय तहमा कार्यक्रम हस्तान्तरण

३५. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतको व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र पकेट तथा ब्लक विकास कार्यक्रम, बाली तथा उत्पादन विशेषका क्रियाकलापहरू, कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण सुधार सहयोग कार्यक्रम र मत्स्य विकास कार्यक्रमहरू, एक वडा एक कृषि र पशु विकास प्राविधिक कार्यक्रम, साना सिंचाई, कृषि प्रसार सेवा कार्यक्रमहरू र कृषि आय आर्जनका लक्षित कार्यक्रमहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु।

३६. पशु विकास सेवा अन्तर्गतका अधिकांश कार्यक्रमहरू, बङ्गुर तथा कुखुरा पालन सहकारी कार्यक्रम, पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम, पशु आहारा विकास कार्यक्रम, पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यक्रम, पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम तथा कर्णाली अञ्चल पशु विकास कार्यक्रमहरू स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन हुने व्यवस्था गरेको छु।

३७. साविकमा वन विभाग र वनस्पति विभागबाट सञ्चालित जडिबूटी विकास कार्यक्रम, वृक्षसुधार, वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम र सामुदायिक तथा कबुलियती वन विकास कार्यक्रमहरू, स्थानीयस्तरमा सञ्चालन हुने भू-संरक्षण कार्यक्रम र सामुदायिक विकास तथा वन/जलाधार संरक्षण आयोजना अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुनेछन्।

३८. भूमिगत स्यालो ट्युबवेल, सिंचाई मर्मत सम्भार आयोजना, नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई आयोजना र समृद्ध तराई-मधेश सिंचाई विकास विशेष कार्यक्रम, स्थल विशेष नदी नियन्त्रण कार्यक्रम र टार बजार संरक्षण कार्यक्रम स्थानीय तहले कार्यान्वयन गर्ने गरी स्थानीय तहमा नै पठाएको छु।

३९. क्षेत्रीय तथा पर्यटकीय महत्वका सडकहरू, अन्य सहरी सडक निर्माण तथा सुधार एवं काठमाडौं उपत्यका सडक सुधार आयोजनाहरूको बजेट तत् तत् स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण गरेको छु। स्थानीयस्तरका पर्यटन पूर्वाधार विकासका क्रमागत कार्यक्रमहरू स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन हुने प्रबन्ध मिलाएको छु।

४०. साविकमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट सञ्चालन भइरहेका स्थानीयस्तरका अधिकांश आयोजनाहरू स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण हुनेछन्। नगरक्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, फोहोरमैला व्यवस्थापन प्राविधिक केन्द्र, ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यक्रम, स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम, विकेन्द्रीकरण ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन आयोजना, साना सिंचाई, नदी नियन्त्रण तथा अन्य पूर्वाधार, सुनौला हजार दिन कार्यक्रम, स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम, वातावरणमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम र आर्थिक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने सडकहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु।

४१. यसैगरी बौद्ध दर्शन तथा गुम्बा विकास समिति, आदिवासी जनजाती उत्थान प्रतिष्ठान र उपेक्षित, उत्पीडित र दलित वर्ग उत्थान विकास समितिका कार्यक्रमहरू रकम सहित स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु।

४२. आधारभूत तह तथा माध्यमिक तहका कक्षा १ देखि १० सम्मका शिक्षकहरूको तलब, विद्यालय कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक अनुदान र बाल विकास कार्यक्रमका सहयोगीहरूको पारिश्रमिक तथा सञ्चालन खर्च, माध्यमिक तहसम्मका विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान बापतको रकम, शिक्षण सिकाइ सामग्री र किताबी कुना कार्यक्रम तथा निरन्तर विद्यार्थी सिकाइतर्फको रकम, माध्यमिक तहसम्मका विद्यार्थीहरूका लागि उपलब्ध गराइने नि:शुल्क पाठ्यपुस्तक खरिद, छात्रा छात्रवृत्ति तथा दलित छात्रवृत्ति र कर्णाली क्षेत्रका विद्यार्थी छात्रवृत्तितर्फको रकम स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु।

४३. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाप्रदायक संस्थाहरू, स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी र उपचौकीहरू तथा आयुर्वेद औषधालयहरूको सञ्चालन खर्च र तिनमा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलबभत्ता बापतको रकम स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु। जिल्ला अस्पतालहरूको कार्यक्षेत्र यथावत् राखी तिनको सञ्चालन खर्च तथा कर्मचारीहरूको तलबभत्ता बापतको रकम, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरू मार्फत् कार्यान्वयन हुने राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम, क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम तथा आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमको सञ्चालन बापतको रकम कार्यक्रम सहित स्थानीय तहमा पठाएको छु।

४४. एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गत मातृशिशु, पोषण, खोप, औलो रोग नियन्त्रण, अस्पतालहरूको सेवा सुदृढीकरण, दुर्गम जिल्ला टेलिमेडिसिन कार्यक्रम, परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम, औषधि, भ्याक्सिन, सामग्री रिप्याकिङ तथा ढुवानी बापतको खर्च सम्बन्धित स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण गरेको छु।

४५. निर्माणाधीन स्वास्थ्य केन्द्रहरूको निर्माण र स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि संघीय सरकारबाट गरिने निरीक्षण, अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणका लागि आवश्यक स्रोत जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयमा विनियोजन गरेको छु।

४६. खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम खानेपानी तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम, उच्च, मध्यमस्तरीय र ठूला खानेपानी आयोजनाका कार्यक्रमहरू तथा जलवायु

परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रमका अधिकांश कार्य स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने गरी हस्तान्तरण गरेको छु।

४७. संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू स्थानीय तहबाटै सञ्चालन हुने गरी हस्तान्तरण गरेको छु। महिला विकास जागृति कार्यक्रम सहित महिला विकास कार्यक्रम स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने गरी हस्तान्तरण गरेको छु।

४८. राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् अन्तर्गतको खेलकुद पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम र राष्ट्रिय युवा परिषद् अन्तर्गतका केही कार्यक्रमहरू स्थानीय तहमा पठाएको छु। त्यसैगरी खेलकुद विकास कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने खेलकुद प्रतियोगिताहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेको छु।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण – सुरक्षित बस्न पाउने जनताको अधिकार

४९. भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुननिर्माणलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छु। पुनर्निर्माणसँग सम्बद्ध निकायहरूको क्षमता वृद्धि गरी तोकिएको समयमै पुनर्निर्माणका कार्यहरू सम्पन्न गरिनेछ। सम्बद्ध मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूका अतिरिक्त भूकम्प पश्चातको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनाको लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणमार्फत् खर्च हुने गरी रू. १ खर्ब ४६ अर्ब १८ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु। पुनर्निर्माणको बजेट कार्यान्वयनमा साविकमा देखिएको समस्या दोहोरिन नदिने गरी प्रक्रिया सरलीकरण गरेको छु।

५०. भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त व्यक्तिगत आवास पुनर्निर्माणका लागि निर्माणको प्रगतिका आधारमा दोस्रो र तेस्रो किस्ता वितरणको कार्यलाई तीव्रता दिइनेछ। लाभग्राही सूचीमा नपरेका पीडितहरूको गुनासो यथाशीघ्र सम्बोधन गरिनेछ।

५१. क्षतिग्रस्त पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माणलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ। यस्ता सम्पदाहरूको पुनर्निर्माणमा सकेसम्म परम्परागत तथा स्थानीय सामग्रीहरूको प्रयोग गरिनेछ। पर्या-पर्यटनको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका

पदयात्रामार्गहरूको पुनर्निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ। प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय पूर्वाधार तथा ग्रामीण सडकहरूलाई स्तरोन्नति गर्दै लगिनेछ।

५२. गुणस्तरीय पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक सीपयुक्त जनशक्ति तयार गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। पुनर्निर्माण र नवनिर्माण कार्यलाई तीब्रता दिन स्थानीय तहमा आवश्यक प्राविधिकहरू परिचालन गरिनेछ। पुनर्निर्माणको गतिलाई तीब्रता दिन सम्बन्धित स्थानीय तहलाई समेत संलग्न गराइनेछ। सार्वजनिक सेवा प्रवाहसँग सम्बद्ध निकायका भवनहरू र अन्य सार्वजनिक भवनहरूको पुनर्निर्माणलाई लैङ्गिक तथा अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ।

५३. पहिचान भइसकेका जोखिमयुक्त बस्तीहरूलाई सुरक्षित स्थानान्तरण गरी एकीकृत बस्तीहरूको निर्माण गरिनेछ। यस्ता बस्तीहरूमा खानेपानी, सडक, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, सरसफाइ लगायतका आधारभूत पूर्वाधारहरूको निर्माण गरिनेछ। भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त शैक्षिक तथा स्वास्थ्य संरचनाहरूको पुनर्निर्माण आगामी दुई वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ। आगामी दिनमा जोखिम न्यून गर्न भूकम्प प्रतिरोधी भौतिक पूर्वाधारको निर्माण सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानका लागि स्रोतको व्यवस्था गरेको छु।

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा तीब्रता

५४. कार्यान्वयनमा रहेका राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूका लागि पर्याप्त स्रोतको व्यवस्था गरेको छु। आयोजनाहरूको कार्यान्वयन सरल र सहज बनाउन छुट्टै कानुनी र प्रक्रियागत व्यवस्था गरिनेछ।

५५. माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुनेछ। यसबाट थप ४५६ मेगाबाट विद्युत राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिनेछ। यस आयोजनाका लागि रू. ५० करोड छुट्याएको छु। बूढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना इञ्जीनियरिङ, खरिद, निर्माण र लगानी मोडेलमा अगाडि बढाउने गरी प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ। यस आयोजनाको मुआब्जा वितरण र सञ्चालन खर्चका लागि रू. १० अर्ब १७ करोड विनियोजन गरेको छु।

५६. रानी जमरा कुलरिया सिंचाई आयोजनाको पहिलो चरण आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न भई दोस्रो चरणको प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिनेछ। भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको सुरुङ खन्ने कार्य शीघ्र शुरु गरिनेछ। सिक्टा सिंचाई आयोजनाको निर्माण कार्य आगामी दुई वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ। बबई सिंचाई आयोजनाको पश्चिमतर्फको निर्माण कार्यलाई तीब्रता दिइनेछ। यी चार आयोजनाहरूका लागि रू. ५ अर्ब १६ करोड विनियोजन गरेको छु।

५७. निजगढमा दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको निर्माणका लागि विगतमा तयार भएको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अध्ययन गरी आगामी आर्थिक वर्षमा बोलपत्र सम्बन्धी प्रक्रिया शुरु गरिनेछ। निर्माणाधीन गौतमबुद्ध क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको निर्माण कार्य २०७५ चैत्रभित्र सम्पन्न गरिनेछ। पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा शुरु गरी चार वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ। यी तीन विमानस्थलहरूको लागि रू. १३ अर्ब ७२ करोड विनियोजन गरेको छु।

५८. काठमाडौं तराई-मधेश द्रुतमार्ग चार वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने गरी नेपाली सेनाद्वारा निर्माण गर्ने प्रबन्ध गरिएको छ। यो द्रुतमार्गको हिजै मात्र सम्माननीय प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' ले शिलान्यास गरिसक्नुभएको छ। आगामी आर्थिक वर्षमा यसका लागि रू. १० अर्ब १४ करोड विनियोजन गरेको छु। हुलाकी राजमार्ग अन्तर्गत प्रथम चरणको ५१८ कि.मी. खण्ड दुई वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ। यसका लागि रू. ४ अर्ब २७ करोड विनियोजन गरेको छु। हुलाकी राजमार्गको दोस्रो चरणको निर्माण कार्यका लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन गरिनेछ। उत्तर दक्षिण लोकमार्ग अन्तर्गतको कोशी कोरिडोरको बाँकी ट्र्याक खोल्ने कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा पूरा गर्ने गरी स्रोतको व्यवस्था गरेको छु। कालीगण्डकी कोरिडोरको जोमसोम-कोरला खण्ड तथा रिडी-बागलुङ-बेनी-जोमसोम खण्डको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु। उत्तर-दक्षिण लोकमार्गका तीनवटा खण्डहरू कर्णाली, कालीगण्डकी र कोशी समेतका लागि रू. २ अर्ब ३ करोड विनियोजन गरेको छु।

५९. नेपाली सेनाद्वारा निर्माणाधीन खुलालु-लैफु-कालीकोट-सिमीकोट सडक एक वर्षभित्र हुम्ला जिल्ला सदरमुकामसम्म जोड्न र डोल्पा सदरमुकामलाई एक वर्षभित्र सडक सञ्जालमा जोड्न रू. ३० करोड विनियोजन गरेको छु। निर्माणाधीन मध्यपहाडी लोकमार्गको कालोपत्रे गर्ने तथा पुलहरूको निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ सम्पन्न गर्न रू. ४ अर्ब ३ करोड विनियोजन गरेको छु।

६०. पूर्व-पश्चिम रेल तथा मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना अन्तर्गत पूर्व-पश्चिम विद्युतीय रेलमार्गको बर्दिवास-मेची खण्ड र बुटवल-महाकाली खण्ड तथा काठमाडौं-वीरगञ्ज रेलमार्गको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरिनेछ। बर्दिबास-सिमरा खण्डको रेल्वे ट्र्याकको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। यस प्रयोजनका लागि रू. ४ अर्ब २ करोड विनियोजन गरेको छु।

६१. पशुपति क्षेत्र र लुम्बिनी क्षेत्रको गुरुयोजना कार्यान्वयनमा तीब्रता दिइनेछ। पशुपति क्षेत्रको दोस्रो चरणको वृहत् गुरुयोजना र वृहत् लुम्बिनी क्षेत्र विकास गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयनको विधि तयार गरिनेछ। यी दुईका लागि रू. १ अर्ब १६ करोड विनियोजन गरेको छु।

६२. बहुप्रतीक्षित मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्य आगामी असोजभित्र सम्पन्न हुनेछ। आगामी दशैंसम्ममा यस आयोजनाबाट काठमाडौं उपत्यकाको चक्रपथभित्र दैनिक १७ करोड लिटर पानी वितरण हुनेछ। मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको दोस्रो चरण अन्तर्गत याङ्ग्री र लार्के नदीबाट दैनिक ३४ करोड लिटर खानेपानी थप गरी दैनिक ५१ करोड लिटर पानी काठमाडौं उपत्यकामा ल्याउन संरचना निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ। मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको लागि रू. ६ अर्ब ५७ करोड छुट्याएको छु।

६३. राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमको विस्तृत गुरुयोजना अनुरुपका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न रू. १ अर्ब ९२ करोड विनियोजन गरेको छु।

आधुनिक कृषि : आन्तरिक उत्पादन र आर्थिक वृद्धिको दिगो आधार

६४. मुलुकको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा करिब ३० प्रतिशत योगदान गर्ने र दुई तिहाई नेपालीको प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको कृषिको व्यावसायिकरण र आधुनिकीकरण बिना हाम्रो अर्थतन्त्रमा गुणात्मक सुधार हुन सक्दैन भन्ने मेरो मान्यता छ। त्यसैले कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण गर्दै उत्पादन वृद्धि गर्ने गरी आगामी आर्थिक वर्षमा कृषि क्षेत्रतर्फका कार्यक्रमहरूलाई थप परिष्कृत गर्दै निरन्तरता दिएको छु। कृषि क्षेत्रको एकीकृत विकास गर्न कृषि विकास रणनीतिले पहिचान गरेका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिएको छु। कृषि प्रणालीलाई वैज्ञानिक, व्यावसायिक र वातावरण तथा जलवायु अनुकूलित बनाउँदै आर्थिक वृद्धिको दिगो आधार तयार गरिनेछ।

६५. स्थान विशेषको तुलनात्मक र प्रतिस्पर्धी लाभको उत्पादन पहिचान गरी उत्पादनका साधनहरूको समुचित वितरणको माध्यमबाट कृषि उत्पादन वृद्धि गरिनेछ। स्थानीय बालीहरूको संरक्षण र विकासमा विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ। प्राविधिक तथा वित्तीय उत्प्रेरणाका साथै सबै प्रकारका कृषि सामग्री समयमै सुलभ रूपले कृषकसमक्ष पुग्ने व्यवस्था गरिनेछ। उपयुक्त मूल्य श्रृंखला स्थापित गर्दै कृषकले आफ्नो उत्पादनको उचित मूल्य र बजारमा पहुँच पाउने सुनिश्चित गर्न बिचौलियाको उपस्थितिलाई निरुत्साहित गरिनेछ। प्रादेशिक सन्तुलन कायम गर्ने गरी सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रबाट ठूला शीतघर तथा भण्डारण केन्द्रहरूको निर्माण गरिनेछ। मध्यपहाडी लोकमार्ग र उत्तर-दक्षिण लोकमार्गको नजिक कृषि उपज बजारको पूर्वाधार निर्माण गरी कृषकहरूको बजार पहुँच वृद्धि गरिनेछ। निश्चित दूरीमा कृषि उपज केन्द्र तथा नर्सरीहरू स्थापना गर्नुका साथै खेतीस्थलदेखि बजारसम्म कृषि सडकहरूको विस्तार गरी कृषकहरूको बजार पहुँच लागत र कारोबार लागत घटाउने नीति लिइनेछ। आवश्यकता अनुसार उत्पादनको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकिनेछ। प्राङ्गारिक खेतीको विस्तार गरी नेपाली कृषि उत्पादनलाई विश्व बजारमा निर्यात गर्न ब्राण्डिङ गरिनेछ।

६६. सामुहिक खेती र करार खेतीको अवधारणालाई कार्यरुपमा उतार्न तत्काल यस सम्बन्धी नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। सामुहिक खेती गर्ने कृषकहरूलाई एकीकृत

रुपमा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ। प्रादेशिक सन्तुलन कायम हुने गरी सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रबाट शीतघर तथा भण्डारण केन्द्रहरूको निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

६७. जमीनको क्षेत्रफल र स्वामित्वका आधारमा किसानको वर्गीकरण गरी योगदानमा आधारित किसान निवृत्तिभरण उपलब्ध गराउन अध्ययन गरिनेछ। यसका आधारमा कृषि श्रमिकहरूलाई क्रमशः सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा सहभागी गराइनेछ। युवाहरूलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गर्न कृषि र पशुपालनलाई व्यावसायिकता उन्मुख गराइनेछ। कृषि र पशु बीमाका लागि दिइंदै आएको प्रिमियम अनुदानलाई कायमै राखेको छु। कृषि सहकारीहरूको क्षमता वृद्धि गरी यस्तो बीमा सहकारीमार्फत् पनि गर्न सकिने व्यवस्था गरिनेछ। हाल उपलब्ध बीमा सेवाहरूलाई एकीकृत गरी कृषि बीमा सेवा देशभर विस्तार गरिनेछ।

६८. दुग्ध पदार्थमा आत्मनिर्भर हुन कृषक सहकारी समेतको संलग्नतामा दुग्ध उद्योग स्थापना गरिनेछ। गाईको नश्ल सुधारका लागि उत्पादन वृद्धि गर्न सम्भाव्य स्थलहरूमा उन्नत प्रजनन केन्द्र स्थापना गरिनेछ।

६९. कृषि तथा पशुपंक्षी कर्जाको ब्याजमा ५ प्रतिशत अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु। रासायनिक मल र उन्नत बीऊमा दिइंदै आएको अनुदान लगायत अन्य सबै अनुदान तथा सुविधा कायमै राखेको छु। कृषिका लागि उपलब्ध गराइने सबै प्रकारको अनुदान कृषककै बैंक खातामार्फत् उपलब्ध गराउने प्रबन्ध मिलाइनेछ।

७०. कृषि र पशुपंक्षी क्षेत्रतर्फका कार्यक्रमहरूका लागि रू. ३० अर्ब ४० करोड विनियोजन गरेको छु।

सिंचाई

७१. ठूला र निर्माणाधीन सिंचाई आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई तीब्रता दिइनेछ। नदीमाथिका सुख्खा टारहरूको सिंचाईका लागि नदीमाथिको गह्रा हराभरा सिंचाई योजना विस्तार गरिनेछ। साना सिंचाईका कार्यक्रमहरू कृषकको माग अनुसार

कार्यान्वयन गरिनेछ। कृषिका सुपरजोन, जोन, पकेट र ब्लकहरूमा उपयुक्त प्रविधिबाट सिंचाई सुविधा पुऱ्याइनेछ।

७२. सञ्चालनमा रहेका सुनसरी-मोरङ, वागमती, कमला लगायतका सिंचाई आयोजनाहरूलाई उच्च क्षमतामा चलाउने गरी मर्मत गरिनेछ। वृहत् सिंचाई आयोजनाहरूको पुनर्स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु। समृद्ध तराई मधेश सिंचाई आयोजना र मझौला सिंचाई कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। सिंचाईतर्फका कार्यक्रमहरूलाई रू. २७ अर्ब ४१ करोड छुट्याएको छु।

वन तथा भूमि व्यवस्थापन

७३. वन, जलाधार, जैविक विविधता संरक्षण र व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछन्। वन विनाश र वनको क्षयीकरण रोक्दै वनको संरक्षण, व्यवस्थापन र वृक्षारोपणबाट कार्बन उत्सर्जन न्यूनीकरण गरी अन्तर्राष्ट्रिय भुक्तानीका अवसरहरू जुटाइनेछ। वन डँढेलो नियन्त्रणमा व्यापक जनसहभागिता जुटाइनेछ। दुर्लभ, लोपोन्मुख तथा रैथाने जीवजन्तु र वनस्पतिहरूको संरक्षणका लागि प्राणी तथा वनस्पति उद्यानको स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु।

७४. भूमि तथा जलाधार संरक्षण र वृक्षारोपणको माध्यमबाट प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण र व्यवस्थापन गरिनेछ। जलाधार संरक्षण एवं व्यवस्थापनका कार्यक्रममा जनसहभागिता परिचालन गरिनेछ। प्राकृतिक तालतलैयाहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ।

७५. भू-उपयोग नीतिको कार्यान्वयनका लागि यस सम्बन्धी कानुन व्यवस्थापिका-संसदको यसै अधिवेशनमा पेश गरिनेछ। उपयोगका आधारमा भूमिको वैज्ञानिक वर्गीकरण गरी जुन प्रयोजनका लागि छुट्याइएको हो, सोही प्रयोजनमा मात्रै प्रयोग गर्न पाउने व्यवस्था गरिनेछ। कृषियोग्य जमीनमा आवासीय प्रयोजनका लागि प्लटिङ गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्न सहरी विकास मन्त्रालयले आगामी आर्थिक वर्षको शुरुदेखि नै लागु हुने गरी निश्चित मापदण्ड बनाउनेछ।

७६. मुक्त कमैया र मुक्त हलियाको पुनर्स्थापना कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने गरी पर्याप्त बजेट विनियोजन गरेको छु।

७७. वन क्षेत्रको लागि रू. १५ अर्ब ३४ करोड र भूमिसुधारका लागि रू. ६ अर्ब ८० करोड विनियोजन गरेको छु।

सहकारी प्रवर्द्धन र नियमन

७८. सार्वजनिक-सहकारी साझेदारी अवधारणा अनुसार राष्ट्रिय उत्पादन वृद्धिका कार्यक्रमहरू घरेलु तथा साना उद्योगहरूका लागि परिचालन गरिनेछ। सबै सहकारीहरूले आफ्नो स्थानीय सम्भावना अनुसार उत्पादन तथा उद्योगहरूमा एक सहकारी मुख्य चिनारीको अवधारणा अनुसार काम गर्नुपर्नेछ।

७९. सहकारी संस्थाहरूको संगठनात्मक विवरण, आर्थिक कारोवार र वित्तीय स्थिति सम्बन्धी विवरण तथा गरिबी निवारण सम्बन्धी तथ्याङ्क सहितको सहकारी तथा गरिबी निवारण सम्बन्धी सूचना प्रणाली लागु गरिनेछ।

८०. सहकारी क्षेत्रबाट उत्पादन गरिएका उत्पादनहरूले उचित उत्पादन मूल्य प्राप्त गर्न सक्ने गरी सहकारी बजार सञ्जालको स्थापना गरिने छ। देशका मुख्य-मुख्य बजार केन्द्रहरूमा यस प्रकारका सहकारी बजारहरूको विकास गरिनेछ।

८१. वित्तीय साक्षरता मार्फत सहकारी चेतनाको अभिवृद्धि गर्ने र सहकारी संस्थाहरूको सञ्चालनको लागि ज्ञान र सीपको विकास गर्दै बचत गर्ने बानीको विकास गर्न जानकारीमूलक एवं सचेतनामूलक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछन्।

८२. सहकारीका सिद्धान्त तथा मूल्यहरूको अनुसरण गर्दै सहकारी सम्बन्धी विद्यमान कानुनी व्यवस्थाहरूमा समयानुकूल सुधार गरी नयाँ सहकारी ऐन जारी गरिनेछ।

उद्योगको विकास : पूर्वाधारको आधार

८३. अन्तर्राष्ट्रिय लगानी सम्मेलनमा प्रतिबद्धता जनाएका परियोजनाहरूमा लगानीकर्ताहरूलाई सहजतापूर्वक लगानी गर्ने वातावरण निर्माण गरिनेछ। नेपाललाई लगानीको आकर्षक गन्तव्य बनाउन आवश्यक पूर्वाधार तयार गरिनेछ।

८४. रोजगारी सिर्जना गर्ने तथा निर्यातजन्य उद्योगहरूको स्थापनालाई उत्प्रेरित गरिनेछ। विदेशमा लगानी प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछ। वैदेशिक लगानीका लागि आवश्यक प्रशासनिक प्रक्रियाहरू स्पष्ट र सरलीकृत पार्दै अन्तर निकाय समन्वय बढाइनेछ। गैरआवासीय नेपाली समुदायलाई नेपालमा लगानीका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ।

८५. युवाशक्तिले सञ्चालन गर्ने छानिएका उद्यमहरूलाई आवश्यक प्रविधि र बजार प्रवर्द्धन अनुदान दिइनेछ। युवा उद्यम कार्यक्रमलई निरन्तरता दिइनेछ। लघु तथा घरेलु उद्योगलाई प्रबर्द्धन गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत सचेतना, सीप विकास, उपयुक्त प्रविधि, सहुलियत ब्याजदरको ऋणमा सहज पहुँच, बजार विकास जस्ता क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ।

८६. प्राथमिकताका क्षेत्रमा उद्यम सञ्चालन गरी अनुभव प्राप्त गरेका महिला उद्यमीहरूको सीप र दक्षता विकास तथा प्रविधि प्रवर्द्धन गरिनेछ। उत्कृष्टताका आधारमा महिला उद्यमी प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदान गरिनेछ। पिछडिएका ग्रामीण महिला लक्षित उद्यमशीलतामा जोड दिइनेछ। लघु, घरेलु साना र मझौला उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको आधारमा स्थानीय माग अनुसारका वस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक प्रविधि, व्यवस्थापन, र बजार प्रवर्द्धनमा क्षमता विकास गरिनेछ।

८७. गरिबीको रेखामुनि रहेका नागरिकहरूको उद्यमशीलता विकासका लागि स्थानीय तहको सिफारिसमा सहुलियतपूर्ण ऋण प्रदान गरिनेछ।

८८. खनिज अन्वेषण, विकास तथा उत्पादनमा लगानी आकर्षित गरिनेछ। सिमेन्ट, मार्बल, म्याग्नेसाइट, तामा, फलाम जस्ता खनिज पदार्थमा आधारित उद्योगहरूलाई क्षमता

विस्तार गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। रत्न पत्थर ढुङ्गालाई प्रशोधन गरी निर्यात गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। प्राकृतिक ग्याँस तथा पेट्रोलियम पदार्थहरूको सम्भाव्य स्थानहरूमा थप अध्ययन गरिनेछ।

८९. विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालनमा ल्याइनेछ। थप औद्योगिक क्षेत्रहरू स्थापना गर्न अध्ययन गरिनेछ। सिमेन्ट तथा फलाम, तामा उद्योग खानीसम्मको पहुँच मार्ग र विद्युत प्रसारण लाइन लगायत पूर्वाधार विकास गरिनेछ।

९०. नेपाल एकीकृत व्यापार रणनीति अन्तर्गत प्राथमिकीकरण गरिएका वस्तुहरूको उत्पादन प्रवर्द्धन गरिनेछ। भगत सर्वजीत दलित विकास कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारिताका साथ निरन्तरता दिइनेछ। वातावरणमैत्री उद्योगहरूलाई थप प्रोत्साहित गरिनेछ।

वाणिज्य तथा व्यापार

९१. वाणिज्य नीति, २०७२ र नेपाल एकिकृत व्यापार रणनीति, २०७३ को प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट तुलनात्मक लाभ र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता भएका निकासीजन्य वस्तुहरूको विकास र निर्यात प्रवर्द्धन गर्दै वस्तु तथा सेवाको बजार विविधिकरण र विस्तारमा जोड दिइनेछ।

९२. पश्मिना, कफी, चिया, अदुवा, अलैंची, मह, जडीबुटी लगायतका उच्च मूल्य, कम आयतन र उच्च निर्यात योग्य वस्तुहरूको उत्पादन, विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौताबाट प्राप्त अवसरलाई उपयोग गर्दै अन्तराष्ट्रिय व्यापारमा पहुँच वृद्धि गरिनेछ।

९३. मित्रराष्ट्र चीन सरकारको पहलमा शुरु गरिएको बेल्ट एण्ड रोड इनिसिएटिभमा सहभागिताबाट नेपालले अधिकतम लाभ लिनसक्ने गरी कार्यक्रमहरू तयार गरिनेछ। दुई छिमेकी मुलुकहरू चीन र भारत जोड्ने यातायात सञ्जालहरू विकास गरी विभिन्न भागहरूमा नयाँ आर्थिक केन्द्रहरूको स्थापना गरिनेछ।

९४. निर्यात प्रवर्द्धन गरी व्यापार घाटा कम गर्न हाल निकासीमा दिइंदै आइएको निकासी प्रोत्साहन अनुदानको प्रभावकारिता हेरी पुनरावलोकन गरिनेछ। निकासीजन्य वस्तुहरूको गुणस्तर प्रमाणीकरण गर्न सुविधासम्पन्न प्रयोगशाला निर्माण गरिनेछ।

९५. वीरगञ्ज एकीकृत सुरक्षा चौकी आगामी आर्थिक वर्षको शुरुदेखि नै सञ्चालनमा ल्याइनेछ। विराटनगर, भैरहवा र नेपालगञ्जमा निर्माणाधीन एकीकृत जाँच चौकीहरूको निर्माण कार्यलाई तीब्रता दिइनेछ।

आपूर्ति व्यवस्थापन

९६. बजारमा गुणस्तरयुक्त वस्तु तथा सेवाको सरल र सुलभ आपूर्ति प्रणाली स्थापित गरी यसको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ। उपभोक्ताको हक र अधिकारको संरक्षण गर्दै उपभोक्ता सशक्तिकरण तथा जागरण अभियान कार्यक्रमलाई मुलुकभर विस्तार गरिनेछ।

९७. पेट्रोलियम पदार्थको आपूर्तिमा सहजता ल्याउन रक्सौल-अम्लेखगञ्ज पाइपलाइन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। पेट्रोलियम पदार्थको आपूर्ति नियमित र सहज बनाउन सात वटै प्रदेशमा कम्तीमा ९० दिन र एल.पी. ग्याँसको कम्तीमा ४५ दिनको माग धान्न सक्ने भण्डारगृह निर्माण कार्य शुरु गरिनेछ।

९८. कर्णाली लगायत देशका दुर्गम क्षेत्रमा खाद्यान्न आपूर्ति नियमित गर्न दिइएको ढुवानीमा अनुदान र दुर्गम क्षेत्रहरूमा आयोडिनयुक्त नून ढुवानी कार्यक्रमलाई कायमै राखेको छु।

९९. उद्योग, वाणिज्य एवं आपूर्ति क्षेत्रमा सञ्चालित सबै कार्यक्रमहरूका लागि रू. १० अर्ब ९६ करोड विनियोजन गरेको छु।

दिगो विकास र समृद्धिको आधार : पूर्वाधार

सडक यातायात र रेलमार्ग

१००. समग्र आर्थिक-सामाजिक क्रियाकलापहरू विस्तार गर्ने, सेवा प्रवाहमा पहुँच वृद्धि गर्ने, प्रदेश राजधानीहरूलाई राष्ट्रिय राजधानी सहरसँग जोड्ने, निर्माणाधीन वृहत् आयोजनाहरूको काममा शीघ्रता ल्याउने र गुणस्तरीय सडक पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई

निरन्तरता दिने गरी सडक पूर्वाधारका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने सडक पूर्वाधार बाहेक अन्य सडकहरूका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा रू. ८९ अर्ब ५० करोड विनियोजन गरेको छु।

१०१. आगामी आर्थिक वर्षदेखि संघ र प्रदेशस्तरमा निर्माण हुने सबै रणनीतिक सडकहरू न्यूनतम दुई लेन र कालोपत्रेस्तरमा निर्माण तथा स्तरोन्नति गर्ने नीति लिइनेछ।

१०२. थानकोट-नौबिसे खण्डको नागढुङ्गामा सुरुङ्ग मार्गको प्रारम्भिक कार्य शुरु भइसकेको छ। सोको डिजाइन तयार गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्न रू. ५ अर्ब ५४ करोड विनियोजन गरेको छु। तराई-मधेसका जिल्ला सदरमुकामहरूलाई पूर्व पश्चिम राजमार्गसँग जोड्ने सडकहरू प्राथमिकताका साथ निर्माणका लागि रू. ३ अर्ब विनियोजन गरेको छु। धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी-सिन्धुली-हेटौंडा सडक आगामी तीन वर्षमा सम्पन्न गर्ने गरी रू. ३ अर्ब १५ करोड छुट्याएको छु। पूर्व-पश्चिम राजमार्गको नारायणघाट-बुटवल खण्डलाई चार लेनमा विस्तार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिन रू. ७ अर्ब ११ करोड विनियोजन गरेको छु। मुग्लिङ-नारायणघाट खण्डको सडक विस्तार तथा सुधार कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्न रू. २ अर्ब ५६ करोड छुट्याएको छु। रानी-इटहरी-धरान, जटही-जनकपुर, वीरगञ्ज-पथलैया, बेलहिया-बुटवल तथा मोहना-अत्तरिया व्यापारिक मार्गहरूलाई ६ लेनमा विस्तार गर्ने कार्यलाई आगामी दुई वर्षभित्र सम्पन्न गर्ने गरी रू. २ अर्ब ९० करोड विनियोजन गरेको छु। उच्च पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा हिमाली राजमार्ग निर्माणको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।

१०३. निर्माणाधीन पुलहरूको निर्माण समयमै सम्पन्न गर्ने गरी तीब्रता दिइनेछ। रणनीतिक सडक तथा पुलहरूको स्तरोन्नति गरी निर्माण कार्यलाई थप स्रोत सहित निरन्तरता दिने व्यवस्था गरेको छु। महाकाली नदीमा मोटरेबल पुल निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा शुरू गरिनेछ।

१०४. गौतम बुद्धको जन्मस्थल पवित्र भूमि लुम्बिनीलाई रेलमार्गबाट चीनसँग जोड्न केरुङ-काठमाडौं-पोखरा-लुम्बिनी रेलमार्गको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्नका लागि आवश्यक बजेट छुट्याएको छु।

१०५. आगामी पाँच वर्षभित्र सबै सवारी साधनमा इम्बोस्ड नम्बर प्लेट लागु गरिनेछ। विद्युतीय यातायातलाई जोड दिइनेछ। राष्ट्रिय यातायात नीति, सडक सुरक्षा कानुन, इञ्जीनियरिङ्ग स्टाफ कलेज सम्बन्धी कानुन र सवारी तथा यातायात व्यवस्था कानुन तर्जुमा र संशोधन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

ऊर्जा विकासको आधार: उज्यालो नेपाल अभियान

१०६. ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि हाल सञ्चालनमा रहेका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। "उज्यालो नेपाल अभियान" अन्तर्गत "नेपालको पानी जनताको लगानी" कार्यक्रम मार्फत् ७ वर्षमा १७ हजार मेगाबाट विद्युत उत्पादन गरिनेछ। संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको लगानी, विदेशमा श्रम गरिरहेका युवाहरू एवं जनआन्दोलनका योद्धा र घाइतेहरूका साथै आम नेपालीको लगानी, सार्वजनिक संस्थाहरूको पूँजी तथा वैदेशिक लगानीको माध्यमबाट विद्युत क्षेत्रमा राष्ट्रलाई आत्मनिर्भर बनाइनेछ। आवासीय प्रयोजन तथा उद्योग क्षेत्रको माग पूरा गर्न, खाना पकाउने ग्याँस विस्थापन गर्न एवं विद्युतीय यातायातको विकास गर्न आवश्यक विद्युतशक्ति उत्पादन र वितरण गरी पेट्रोलियम पदार्थको परनिर्भरता न्यून गर्दै लगिनेछ।

१०७. निजामती कर्मचारी, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, शिक्षक लगायतका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको लगानीमा कम्तीमा ५०० मेगाबाट क्षमताको जलविद्युत आयोजना निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ।

१०८. निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका सबै विद्युत उत्पादन, प्रसारण एवं वितरण आयोजनाहरूलाई समयमा नै सम्पन्न गर्न पर्याप्त स्रोत परिचालन गरिनेछ। निर्माणाधीन चमेलिया जलविद्युत आयोजना र कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत आयोजना आगामी आर्थिक

वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ। जलविद्युत उत्पादनमा स्वदेशी निजी लगानी आकर्षित गर्न पिकिङ् तथा जलाशययुक्त आयोजनाहरूका लागि नयाँ विद्युत खरिद दर लागु गरिनेछ।

१०९. नलसिं गाड, भेरी-१, जगदुल्ला, उत्तरगङ्गा, नौमुरे, सुनकोशी-२ र ३, दुधकोशी, तमोर लगायतका जलाशययुक्त तथा पिकिङ परियोजनाहरूलाई एकसाथ अगाडि बढाइनेछ। उच्च विद्युत मागको समयमा विद्युत प्रणालीमा आपूर्तिको व्यवस्था गर्न पम्प स्टोरेज प्रकृतिका जलविद्युत आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन र विकास गरिनेछ।

११०. सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा प्रसारण लाइन निर्माण गर्नको लागि निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्न आवश्यक कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। ढल्केबर-मुजफ्फरपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्न ढल्केबर सबस्टेशनको क्षमता ४०० केभी बनाउन पर्याप्त स्रोतको व्यवस्था गरेको छु। बुटवलदेखि गोरखपुर सम्म ४०० केभी क्षमताको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा शुरु गरिनेछ। निर्माणाधीन हेटौंडा-ढल्केबर-दुहबी प्रसारण लाइनलाई ४०० केभी क्षमतामा स्तोरन्नति गरी आगामी दुई वर्षभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ।

१११. विद्युत चुहावट न्यूनीकरण तथा नियन्त्रण कार्यलाई अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिनेछ। विद्युत चुहावट तथा विद्युतबाट हुने दुर्घटनालाई कम गर्न काठमाडौं उपत्यकाका केही सहरी क्षेत्रमा भूमिगत वितरण लाइनको निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ। विद्युत वितरण प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउन स्मार्ट मिटर र ग्रीड प्रणाली लागू गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। काठमाडौं उपत्यकाको विद्युत वितरण लाइनहरूको सुदृढीकरण गरी प्राविधिक चुहावट न्यून गरिनेछ।

११२. नेपालको कुल जलविद्युत उत्पादन क्षमता यकीन गर्न जल तथा ऊर्जा आयोगबाट भइरहेको अध्ययन कार्य सम्पन्न गरिनेछ। ऊर्जा क्षेत्रतर्फका कार्यक्रमहरूका लागि रू. ६२ अर्ब ४७ करोड छुट्याएको छु।

सहरी पूर्वाधार : विकासको आधार

११३. नेपाल सरकारले पारित गरेको सहरी विकास रणनीति अनुरुप सहरी विकासका कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइनेछ। आगामी आर्थिक वर्षमा सहरी पूर्वाधार विकास कार्यक्रमहरूलाई अझ बढी प्राथमिकता दिंदै सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाएको छु। यसका लागि रू. ३० अर्ब ४८ करोड विनियोजन गरेको छु।

११४. छरिएर रहेका वस्तीहरूमा राज्यले उपलब्ध गराउनु पर्ने सेवा सुविधा उपलव्ध गराउन कठिन र खर्चिलो भएको तथा भूकम्पले क्षति पुऱ्याएका र भौगोलिक हिसाबले कमजोर स्थानमा रहेका बस्तीहरूलाई समेत स्थानान्तरण गर्ने गरी एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु।

११५. काठमाडौं उपत्यकाभित्रका सबै नगरपालिकाहरूमा समन्वयात्मक रूपले स्याटेलाइट सिटी विकास गरिनेछ। सातै प्रदेशमा एक एक वटा मेगा सिटी विकास गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ। हिमाली क्षेत्रमा व्यवस्थित सहर विकास गर्न यस सम्बन्धी अध्ययन गरिनेछ।

११६. पर्याप्त सहरी पूर्वाधार एवं आवास सुविधा सहित स्मार्ट र खाद्य हरियाली सहरहरूको विकास गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु। मध्यपहाडी लोकमार्ग र तराई मधेशको हुलाकी राजमार्गमा पर्ने महत्वपूर्ण स्थानहरूमा १०/१० वटा गरी २० नयाँ सहर स्थापना गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइनेछ। तराई-मधेशका २० जिल्ला सदरमुकामको विकासका लागि सञ्चालित सहरी पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई तीब्रता दिने गरी रू. ११ अर्ब १ करोड विनियोजन गरेको छु।

११७. आवास सुविधामा सबै जनताको पहुँच पुऱ्याउन ग्रामीणस्तरमा अल्पसंख्यक, पिछडिएका, दलित, लोपोन्मुख, वृद्ध, अशक्त र सहरी गरिब तथा सीमान्तकृत वर्गका लागि सञ्चालनमा रहेको जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु। यस अन्तर्गत आफ्नो भूमि नभएका जनतालाई समेत आवास कार्यक्रममा सहभागी बन्नसक्ने

व्यवस्था गरिनेछ। जनता आवास कार्यक्रमका लागि रू. २ अर्ब ४४ करोड विनियोजन गरेको छु।

११८. सरकारी कार्यालय भवन र जग्गाको लगत संकलन गरी नागरिकलाई उपलब्ध गराउने सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी र छिटो छरितो बनाउन छरिएर रहेका सरकारी कार्यालयहरूका जग्गालाई सट्टापट्टा गर्न सकिने व्यवस्था मिलाई एकीकृत सरकारी कार्यालय भवन निर्माण गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ। प्रदेश र स्थानीय तहमा एकीकृत रूपमा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्न एकल बिन्दु सेवा (वान स्टप शप) अवधारणा अनुरुपका पूर्वाधार विकास गरिनेछ।

स्थानीय तथा ग्रामीण पूर्वाधार

११९. माननीय सांसदहरूले छनौट गरेका आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्ने गरी सबै माननीय सांसदहरूमार्फत् उपलब्ध हुने रू. ५० लाख र प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रबाट निर्वाचित सांसदहरूमार्फत् उपलब्ध हुने रू. ३ करोडबाट सञ्चालन हुने निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमलाई यथावत् राखेको छु। निर्वाचन क्षेत्र सडकहरूको निर्माणलाई निरन्तरता दिई यसका लागि रू. ३ अर्ब विनियोजन गरेको छु।

पर्यटन पूर्वाधार

१२०. आगामी आर्थिक वर्षमा पर्यटन क्षेत्रका कार्यक्रमहरूलाई थप परिष्कृत बनाई निरन्तरता दिएको छु। पर्यटकीय प्रचुरता भएका प्रमुख स्थललाई पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न तयार भएको गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्ने, तयार नभएका ठाउँको गुरुयोजना बनाउने र पर्यटकीय पदयात्रा मार्ग निर्माण तथा विकासको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु। वृहत् जनकपुर क्षेत्र विकास सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु।

१२१. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थललाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरुप स्तरोन्नति गरिनेछ। यस अन्तर्गत विमानस्थलसँगैको कोटेश्वर-सूर्यविनायक सडकलाई सुरुङ मार्गमा परिणत गरी विमानस्थलको धावनमार्ग विस्तार र पार्किङ बे थप गरी एयर ट्राफिक समस्या न्यून गरिनेछ।

मानवीय क्षमताको आधार : शिक्षा पूर्वाधार

१२२. आगामी आर्थिक वर्षमा स्थानीय तहले सम्पादन गर्ने बाहेकका शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरूका लागि रू. ६६ अर्ब १२ करोड विनियोजन गरेको छु।

१२३. विद्यालय शिक्षालाई समतामूलक र गुणस्तरीय बनाउँदै विद्यालयहरूको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्ने गरी विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ। आधारभूत तहको शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहको शिक्षालाई क्रमशः निःशुल्क बनाइने नीति कायमै राखेको छु। पाठ्यक्रममा आधारित प्रविधि मैत्री शिक्षण सिकाइ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु।

१२४. खुला तथा वैकल्पिक विद्यालयहरूमार्फत् विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाको दायरामा ल्याई निरन्तर रूपमा शिक्षा हासिल गर्ने अवसरको सुनिश्चितता गरिनेछ।

१२५. विश्वविद्यालयहरूबाट उत्पादित जनशक्तिलाई राष्ट्र निर्माणमा सहभागी गराउन प्राविधिक विषयमा स्नातक तह र अन्य विषयमा स्नातकोत्तर तह पूरा गरेका युवाहरूलाई एक वर्षसम्म स्थानीय तहमा रही प्राविधिक तथा सामाजिक सरोकारका विषयमा कार्य गर्न राष्ट्रिय स्वयंसेवा परिचालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। स्थानीयस्तरमा आवश्यक पर्ने निम्न तथा मध्यमस्तरको प्राविधिक उत्पादन गर्ने प्राविधिक सीप विकास केन्द्रहरू स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइनेछ।

१२६. विदुषी योगमाया आयुर्वेद विश्वविद्यालय र उच्च इञ्जीनियरिङ्ग तथा प्रविधि प्रतिष्ठान स्थापना गर्न आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गरेको छु।

स्वास्थ्य सेवा

१२७. सबै नेपालीले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सुलभ दरमा सहज रूपमा प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन्। नेपालको संविधान बमोजिम प्राथमिक स्वास्थ्य लगायतका कार्यक्रमहरू स्थानीय तहले कार्यान्वयन गर्ने भएकाले ती बाहेकका स्वास्थ्य क्षेत्रका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न रू. ३१ अर्ब ७८ करोड विनियोजन गरेको छु।

१२८. कुनै पनि नागरिकले आर्थिक अभावमा आधारभूत स्वास्थ्य उपचारबाट वञ्चित हुनुपर्ने अवस्थालाई अन्त्य गर्न आगामी तीन वर्षभित्र सबै नेपालीको स्वास्थ्य बीमा गर्ने लक्ष्यसहित राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा योजना कार्यान्वयनलाई तीब्रता दिइनेछ।

१२९. मुलुकभित्रै विशेषज्ञ चिकित्सक सहितको अत्याधुनिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन वीर अस्पताललाई काठमाडौं उपत्यकाभित्र अत्याधुनिक भौतिक पूर्वाधार, यन्त्र उपकरण र विशेषज्ञ सेवा सहितको अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सुविधासम्पन्न अस्पतालको रूपमा विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा गुरुयोजना तयारी गरी निर्माण कार्य आरम्भ गरिनेछ। प्रदेशस्तरीय अस्पतालहरूको क्षमता विस्तार गरिनेछ।

१३०. गरिबीको रेखामुनिका नागरिकहरूलाई देशभित्रका सरकारी अस्पतालहरूमा क्यान्सर, मुटु, मृगौला र कलेजोको उपचार निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु। डायलसिस सेवालाई पूर्ण रुपमा निःशुल्क गरेको छु। तराई-मधेश क्षेत्रमा विशेष गरी थारू समुदायमा देखिएको सिकलसेल एनिमियाको पहिचान र उपचारको लागि सेवा विस्तार गरेको छु।

१३१. आयुर्वेदिक औषधिहरूको गुणस्तरमा सुधार ल्याउन सिंहदरबार वैद्यखानाको औषधि उत्पादन प्रक्रियामा असल उत्पादन प्रक्रिया (जीएमपी) अवलम्बन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु। नेपाली जडिबूटीहरूबाट स्वदेशमै औषधि उत्पादन गर्ने उद्योगहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। प्राकृतिक चिकित्सालाई वैकल्पिक उपचार विधिको रुपमा विकास गरिनेछ। योगलाई सबै नागरिकको दैनिक जीवनचर्याको अभिन्न अङ्ग बनाउन अभियान सञ्चालन गरिनेछ।

१३२. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई थप विस्तार गर्न सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। सार्वजनिक, निजी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर नियमनको लागि जनस्वास्थ्य विधेयक व्यवस्थापिका-संसद् समक्ष प्रस्तुत गरिनेछ।

१३३. औषधि तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी उपकरणहरूको गुणस्तर थप सुनिश्चित गर्न औषधि ऐन, २०३५ लाई परिमार्जन गरिनेछ। सबै सरकारी अस्पतालहरूमा अनिवार्यरुपमा आफ्नै फार्मेसी राखी सुपथ मुल्यमा गुणस्तरीय औषधि उपलब्ध गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ।

१३४. "म स्वस्थ, मेरो देश स्वस्थ" अभियानलाई सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूको साझेदारीमा विस्तार गरिनेछ। विद्यार्थीहरूलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतना जगाउने मुख्य पात्रको रूपमा स्थापित गर्दै, सरकारी तथा निजी विद्यालयहरू मार्फत यस अभियानलाई अगाडि बढाइनेछ।

१३५. सरकारी छात्रवृत्तिमा एम.डी. र एम.एस.गरेका विशेषज्ञ चिकित्सकहरूले निश्चित अवधिसम्म दुर्गम क्षेत्रमा अनिवार्य रूपमा सेवा गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु।

१३६. वातावरणीय परिवर्तन, दैवी प्रकोप, भू-उपयोग, रोजगारी र आर्थिक अवसर लगायतका कारणले जनसांख्यिक बनौटमा आएको परिवर्तनलाई अध्ययन गरिनेछ। जनसंख्या व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण र चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

श्रम, महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण

श्रम व्यवस्थापन तथा रोजगार

१३७. आगामी आर्थिक वर्षमा श्रम तथा रोजगार क्षेत्रमा सञ्चालनमा रहेका सबै कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। श्रम क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूका लागि रू. १ अर्ब १४ करोड विनियोजन गरेको छु।

१३८. मुलुकभित्र रोजगारीको अवसर वृद्धि गरी उपलब्ध श्रमशक्तिलाई देशभित्रै उपयोग गर्ने र वैदेशिक रोजगारीमा श्रमको उच्चतम मूल्य प्राप्त गर्ने गरी दक्ष वा अर्धदक्ष जनशक्ति विकास गरिनेछ।

१३९. विप्रेषणलाई औपचारिक माध्यमबाट भित्र्याउन वैदेशिक रोजगारीमा जानु अघि अनिवार्य रूपमा बैंक खाता खोल्नुपर्ने र सोही खातामा विप्रेषण पठाउनु पर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विप्रेषणलाई आर्जनकर्ताको स्वेच्छिक योगदान रहने गरी रेमिट हाइड्रो लगायतका उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।

१४०. श्रम बजारको आवश्यकता अनुकूल सीप विकास तालीम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन्। सीपमूलक तालीम प्रदायक संस्थाहरूको कार्यक्रमलाई वित्तीय संस्थाहरूको कार्यक्रमसँग आबद्ध गरी सीप हासिल गरेका व्यक्तिहरूलाई स्वरोजगार तथा आय आर्जनका कार्य गर्न स्रोत उपलब्ध गराइनेछ। रोजगार सूचना प्रणालीको माध्यमबाट रोजगारीमा पहुँच सुदृढ गरिनेछ। स्वरोजगारमा लाग्न चाहने उद्यमशील जनशक्तिलाई सीपमूलक तालीम र सहुलियत दरमा पूँजी उपलब्ध गराइनेछ। निकृष्ट प्रकारको बालश्रम निवारण सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु। बालश्रम निवारणको १० वर्षे गुरु योजना आगामी आर्थिक वर्षबाट कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

महिला विकास तथा समाज कल्याण

१४१. आधा आकाश ओगट्ने महिलाको श्रम, सीप र नेतृत्व कौशल विकास गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन्। लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा निवारण र मानव बेचबिखन विरुद्धको अभियानलाई कठोर रुपमा सञ्चालन गरिनेछ। ज्येष्ठ नागरिकको संरक्षण, हेरचाह तथा स्वास्थ्योपचार सम्बन्धी कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ। अनाथ तथा सडक बालबालिकाको उद्धार, पालनपोषण र पुनर्स्थापनाका लागि समुदायमा आधारित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। कामकाजी परिवारका बालबच्चाहरूको हेरचाहका लागि दिवा शिशुस्याहार केन्द्रहरू सञ्चालन गर्न स्थानीय तहलाई उत्प्रेरित गरिनेछ।

१४२. महिलाहरूको सीप विकास गरी रोजगार र स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्न राष्ट्रपति महिला उद्यम विकास कार्यक्रमलाई परिष्कृत गरी निरन्तरता दिएको छु।

१४३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि आवश्यक सहयोगी सामग्रीहरूको आयात तथा उत्पादनमा दिइंदै आएको सहुलियत र अपाङ्ग पुनर्स्थापनाका लागि संघसंस्थाहरू मार्फत् जाने सहयोगलाई निरन्तरता दिएको छु। अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई रोजगारी उपलब्ध गराउने प्रतिष्ठानहरूलाई दिएको सहुलियत कायमै राखेको छु। सबै प्रकारका सार्वजनिक भौतिक संरचनाको निर्माण अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ। दृष्टिविहीनहरूका लागि छुट्टै शिक्षालयमा शिक्षा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ।

१४४. महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याणका कार्यक्रमहरूका लागि रू. २ अर्ब २३ करोड विनियोजन गरेको छु।

खानेपानी तथा सरसफाइ

१४५. हालसम्म आधारभूत खानेपानी सेवाको पहुँच नपुगेका १३ प्रतिशत जनसंख्यालाई आगामी दुई वर्षभित्र आधारभूतस्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने गरी खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। यी कार्यक्रमहरूका लागि रू. २२ अर्ब ७० करोड विनियोजन गरेको छु।

१४६. आागामी आर्थिक वर्षलाई खानेपानी तथा सरसफाइ अभियान वर्षको रुपमा मनाउन र दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न समग्र खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको क्षेत्रगत विकास योजना समेत तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ। यस सम्बन्धी विद्यमान कानुनहरूलाई समसामयिक र एकीकृत गरी नयाँ खानेपानी तथा सरसफाइ कानुन तर्जुमा गरिनेछ।

१४७. जिल्ला सदरमुकाम, साना शहर र नगरोन्मुख क्षेत्रहरूमा उपभोक्तासँगको लागत साझेदारीमा कार्यान्वयन भइरहेका साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। तराई-मधेशका २० जिल्लामा आर्सेनिकमुक्त खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउन सोलार पम्पिङ सहितको तराई-मधेश खानेपानी सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु।

१४८. देशैभर खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरी शुद्धीकरण प्रणाली सहितका खानेपानी गुणस्तर सुधारका आयोजनाहरूलाई क्रमशः सञ्चालनमा ल्याइनेछ।

संस्कृति प्रवर्द्धन र संवर्द्धन

१४९. विभिन्न जातजातिहरूको मौलिक संस्कृति र सभ्यताको संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका लागि संग्रहालयहरूको विकास र विस्तार गरिनेछ। सर्जक कलाकारहरूको सिर्जनाको रोयल्टी भुक्तानीलाई प्रशासनिक नियमनबाट व्यवस्थित गरिनेछ।

१५०. मूर्त तथा अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरू, ऐतिहासिक दरबारहरू र प्राचीन स्मारकहरू संरक्षण, सम्वर्द्धन एवं महत्वपूर्ण पुरातात्विक स्थलहरूको अन्वेषण, उत्खनन् र संरक्षण गरिनेछ। विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा व्यवस्थापन गरी ती सम्पदाहरूमा अन्तर्निहित आधिकारिकता, प्रमाणिकता र संवेदनशीलता कायम गराई विश्वव्यापी महत्व अक्षुण्ण राखिनेछ।

१५१. देशभरि छरिएर रहेका नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेका क्षेत्रीय संग्रहालयहरू, ऐतिहासिक गढी र किल्लाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन र सुरक्षाका लागि नेपाली सेनालाई जिम्मा दिइनेछ। जनयुद्ध संग्रहालयको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

युवा तथा खेलकुद

१५२. युवाहरूलाई उद्यमशील बनाई स्थानीय तहमा उत्पादन रोजगारी र आय आर्जनका अवसरहरू सिर्जना गर्न दश युवा, एक युवा उद्यम कार्यक्रमलाई सबै निर्वाचन क्षेत्रहरूमा नमूनाका रुपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु। नवीन खोज, आविष्कार तथा अनुसन्धान गर्ने तथा समाजमा उत्कृष्ट योगदान पुऱ्याउने युवा प्रतिभाहरूलाई सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।

१५३. युथ भिजन, २०२५ मा युवाको विकासको लागि उल्लेख भएका पाँच स्तम्भहरू - गुणस्तरीय र व्यावसायिक शिक्षा, रोजगारी, उद्यमशीलता र सीप विकास, युवा स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा, परिचालन, सहभागिता र नेतृत्व विकासका साथै खेलकुद र मनोरञ्जन क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

१५४. युवाहरूको जोश, जाँगर र सीपलाई सामाजिक सेवा र आर्थिक क्रियाकलापमा लगाउन युवाहरूलाई स्वंयसेवक सेवामा परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई सेवा क्षेत्रलाई थप विस्तार गरिनेछ।

१५५. काठमाडौंको मूलपानीमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको क्रिकेट मैदान निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाई देशका विभिन्न ८ स्थानमा निर्माणाधीन क्रिकेट मैदान निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु।

१५६. लोकप्रिय खेल फूटबल र क्रिकेटलाई पहिलो चरणमा व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरूबाट प्रायोजन गरी राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरू र अन्तर्राष्ट्रिय सहभागितामा सहभागी हुन प्रेरित गरिनेछ।

१५७. युवा तथा खेलकुद क्षेत्रका कार्यक्रमहरूका लागि रू. २ अर्ब २४ करोड विनियोजन गरेको छु।

सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

१५८. आगामी आर्थिक वर्षमा सूचना तथा सञ्चारको क्षेत्रमा उल्लेखनीय फड्को मार्ने लक्ष्यकासाथ सञ्चालनमा रहेका कार्यक्रमहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिएको छु। यसका लागि रू. ४ अर्ब ९८ करोड विनियोजन गरेको छु।

१५९. सरकारी निकायबाट प्रकाशित सामग्री, सूचना तथा निर्णयहरू एकीकृत रुपमा विद्युतीय माध्यमबाट समेत उपलब्ध गराउने गरी सूचना विभागमा सूचना बैंकको स्थापना गरिनेछ। विदेशी प्रसारण संस्थाबाट नेपालभित्र गरिने प्रसारणलाई २०७४ साउन १ गतेदेखि विज्ञापनरहित बनाउन शुरु गरिनेछ।

१६०. सूचना प्रविधिको प्रयोग बढाउन तथा सहज रूपमा सूचना प्रवाह गर्न सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित टेलिसेन्टरहरू र सामुदायिक सूचना केन्द्रहरूलाई नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको सहकार्यमा स्थानीय हुलाक कार्यालय मार्फत् विस्तार तथा सञ्चालन गरिनेछ।

१६१. राष्ट्रिय राजमार्ग तथा जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने सडकहरूमा अप्टिकल फाइबर बिछ्याई आगामी दुई वर्षभित्र सबै जिल्ला सदरमुकाम, नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरूलाई सूचना मार्गले जोडिनेछ। ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट सेवालाई वडास्तरसम्म विस्तार गरिनेछ। दूरसञ्चार सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रतिस्पर्धी बनाउन दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूबीच एक आपसमा गाभिन प्रोत्साहन गरिनेछ। अवैध मोबाइल पैठारी नियन्त्रण गर्न इन्टरनेशनल मोबाइल इक्वीपमेण्ट आइडेन्टिफिकेशन (IMEI) नम्बर दर्ता गर्ने व्यवस्था अनिवार्य गरिनेछ।

१६२. हुलाक सेवालाई स्वायत्त निकायको रुपमा पुनर्संरचना गर्न कानुनी तथा संरचनागत व्यवस्था गरिनेछ। हुलाक बचत बैंकलाई सबै स्थानीय तहमा विस्तार गरी विप्रेषण, विद्युत, खानेपानी, टेलिफोन महशुल, सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी केन्द्रको रुपमा विकास गरिनेछ।

१६३. आम सञ्चार माध्यममा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति,अपाङ्गता, मधेसी, सीमान्तकृत समुदाय र पछाडि परेका क्षेत्र, वर्ग र समुदायको प्रतिनिधित्व बढाउन लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। श्रमजीवि पत्रकार ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ। पत्रकारहरूको क्षमता वृद्धिका लागि प्रत्येक प्रदेशमा पत्रकार प्रशिक्षण प्रतिष्ठान स्थापना गर्न पहल गरिनेछ।

विज्ञान प्रविधि

१६४. विज्ञान तथा प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरी पूर्वाधार विकास र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन विज्ञान तथा प्रविधिलाई मुलुकको समग्र अभिलेख व्यवस्थापन र सबै सरकारी सेवा वितरणका लागि मुख्य औजारको रुपमा प्रयोग गर्न आवश्यक अनुसन्धान तथा विकास निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

१६५. विज्ञान र प्रविधिको अन्वेषण गर्ने युवा वैज्ञानिकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। विदेशमा रहेका नेपाली वैज्ञानिकहरूलाई नेपालमा फर्केर योगदान गर्नसक्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ।

१६६. विज्ञान तथा प्रविधिको विशिष्टीकृत अध्ययन अनुसन्धान गर्नका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा एउटा विज्ञान सहर स्थापना गरिनेछ। त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत रहेका अनुसन्धान केन्द्रहरूको पुनर्गठन गरी आर्थिक, प्रशासनिक, शैक्षिक र सामाजिक क्षेत्रहरूका लागि राष्ट्रिय अनुसन्धान केन्द्रको रुपमा विकास गरी समसामयिक विषयमा अनुसन्धान गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ।

गरिबी न्यूनीकरण र सामाजिक सुरक्षा

१६७. गरिबी न्यून गर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी र एकीकृत रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ। गरिबीको दर उच्च रहेका क्षेत्रहरूमा गरिबी निवारणका कार्यक्रमहरू समन्वयात्मक तथा सघन रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछन्। रोजगारी सिर्जना, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाइ जस्ता आधारभूत सेवाहरूको प्रभावकारी वितरण गरिनेछ। विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालित सीप विकासका कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत गर्दै लगिनेछ। गरिबीको रेखामुनि रहेका जनताका लागि लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी उत्पादनशील रोजगारीमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ। राज्यबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ।

१६८. गरिब घरपरिवारको रूपमा पहिचान भएका परिवारलाई गरिब परिचयपत्र वितरण गरिनेछ। थप ५० जिल्लामा गरिब घरपरिवार पहिचान गर्ने कार्यक्रम शुरु गरिनेछ।

१६९. ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित वर्ग, लोपोन्मुख आदिवासी/जनजाति एवं अशक्त, अपाङ्गता भएका नागरिकहरूलाई प्रदान गरिंदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई निरन्तरता दिएको छु। यसका लागि रू. ३६ अर्ब विनियोजन गरेको छु। सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्नुपर्ने कुनै पनि लाभग्राही नछुटुन् भन्नेतर्फ विशेष सजगता अपनाइनेछ। संस्थागत सुदृढीकरण र अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाई बैंकिङ प्रणाली मार्फत् यस्तो भत्ता वितरण गरिनेछ।

१७०. विभिन्न आन्दोलन तथा सशस्त्र संघर्षमा शहीद, घाइते र विस्थापित भएका परिवारका काम गर्ने उमेरका सदस्यहरूलाई सरकारले सञ्चालन गर्ने आय आर्जन तथा उद्यम व्यवसायमा प्राथमिकता दिइनेछ।

वातावरण संरक्षण

१७१. वातावरणलाई दिगो विकासको आधारको रुपमा विकास गर्दै लैजान सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिएको छु। यसका लागि रू. ७ अर्ब ६५ करोड छुट्याएको छु।

१७२. वायु प्रदूषण मापन केन्द्रहरू स्थापना गर्दै लगिनेछ। वातावरणीय प्रदूषण रोकथाम एवं न्यूनीकरण गर्न अनुगमन संयन्त्रको विकास गरिनेछ। हरित विकासको अवधारणा अनुरुप मानवीय क्रियाकलाप र विकास प्रक्रियालाई वातावरणमैत्री बनाइनेछ। सवारी साधनबाट निस्कने विषाक्त धुँवा कम गर्न नयाँ प्रविधि प्रयोगमा ल्याउन प्रोत्साहन गरिनेछ। काठमाडौं उपत्यकामा बीस वर्षभन्दा पुराना सवारी साधन चलाउन निषेध गरिसकिएको छ भने अन्य प्रमुख सहरहरूमा समेत यो व्यवस्था लागु गरिनेछ।

१७३. धुँवामुक्त उज्यालो घर कार्यक्रम अन्तर्गत विपन्न, दलित, मुसहर, कमैया, डोम, वादी लगायत सीमान्तकृत समुदायका लागि सौर्य ऊर्जा उपलब्ध गराउनुका साथै घरायसी बायोग्याँस प्लाण्ट निर्माण तथा सुधारिएको फलामे चुलो जडान गरिनेछ। कृषि सिंचाईका लागि सौर्य पम्प जडान गर्ने कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। बर्थिङ्ग सेन्टर, सर्पदंश उपचार केन्द्र, स्वास्थ्य केन्द्र, सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालहरूमा नवीकरणीय ऊर्जा प्रणाली जडान गरिनेछ।

१७४. विपदको जोखिमलाई न्यून गर्न बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणालीलाई विस्तार र सुदृढीकरण अन्तरगत मौसम मापन केन्द्रहरू, स्वचालित जल सतह मापन केन्द्र र चट्याङ् मापन केन्द्रहरूको जडान कार्य सम्पन्न गरिनेछ। जलवायु परिवर्तनबाट पर्नसक्ने प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

१७५. ब्याट्रीजन्य पदार्थहरू पुनर्प्रशोधन गर्ने उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ। प्लाष्टिक तथा सोबाट निर्मित वस्तुहरूको पुनर्प्रयोग, पुनर्प्रशोधन र नवीकरण गरिनेछ।

बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र

१७६. पूर्वाधार विकासमा निजी क्षेत्र तथा विदेशी लगानी अभिवृद्धि गर्न चालु वर्ष शुरु गरिएको स्वदेशी तथा विदेशी बैंकहरू समेतको सहभागितामा पूर्वाधार विकास बैंक स्थापना गर्ने कार्य आगामी वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ।

१७७. युवा स्वरोजगार कोष, ग्रामीण स्वावलम्बन कोष, आर्थिक पुनरुद्धार कोष जस्ता समान प्रकृतिका कोषहरूलाई एकापसमा गाभी एउटा सशक्त र प्रभावकारी संस्था स्थापना गर्न अध्ययन गरिनेछ।

१७८. वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। सबै नेपालीको बैंक खाता खोल्ने कार्यक्रमलाई सशक्त कार्यान्वयन गरिनेछ। सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी शाखा रहित बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ तथा मोबाइल वालेट जस्ता नवीनतम वित्तीय सेवा उपलब्ध गराउन बैंकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। पूँजी निर्माणमा स्वदेशी लगानी वृद्धि गर्न आम नागरिकलाई बचत गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रमलाई अघि बढाइनेछ।

१७९. द्वन्द्वको समयमा विस्थापित बैंक शाखाहरू पुनर्स्थापना गर्ने कार्यलाई थप प्राथमिकता दिइनेछ। प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकामा कम्तीमा एउटा वाणिज्य बैंकको शाखा स्थापना गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। स्थानीय तहको सञ्चित कोष खाता वाणिज्य बैंकमा रहने र यसको विद्युतीय सूचना महालेखा नियन्त्रक कार्यालयमा प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।

१८०. कृषि, उद्योग लगायतका उत्पादनशील क्षेत्रमा प्रवाह हुने पुनर्कर्जाको सुविधालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ। कृषि क्षेत्रमा सहुलियत दरमा प्रदान गरिने कर्जाको प्रक्रियालाई सरल बनाई आम किसानको पहुँच वृद्धि गरिनेछ।

१८१. बीमा कम्पनीहरूलाई आफ्नो सेवा मुलुकभर विस्तार गर्न र यस सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ। नेपालमा सञ्चालित बीमा कम्पनीहरूले विदेशी पुनर्बीमा कम्पनीहरूसँग पुनर्बीमा गराउँदा वर्षेनी ठूलो धनराशी विदेशिइरहेको तथ्यलाई मनन गरी नेपालमा रहेका जीवन तथा निर्जीवन बीमा कम्पनीहरूले बीमालेखको उल्लेख्य हिस्सा अनिवार्य रुपमा नेपाल पुनर्बीमा कम्पनीमा पुनर्बीमा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

१८२. पूँजी बजारको विकास र स्थायित्वका लागि नीतिगत र संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ। उत्पादनमूलक कम्पनीहरूलाई पूँजी बजारमा प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। धितोपत्र कारोबारलाई पारदर्शी र पूर्ण स्वचालित बनाइनेछ। धितोपत्र नियमन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरिनेछ।

१८३. राज्यकोषबाट हुने तलबभत्ता लगायत सबै सरकारी भुक्तानी सम्बद्ध व्यक्ति तथा संस्थाको बैंक खातामार्फत् मात्र हुने व्यवस्था गरिनेछ। अन्तर्राष्ट्रिय कारोबारका लागि इ-गेटवे प्राप्त गरी अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको भुक्तानी इ-पेमेण्टको माध्यमबाट गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। इ-पेमेण्टको माध्यमबाटै राजस्व संकलन गर्न सकिने व्यवस्था गरिनेछ।

अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता

१८४. अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता राष्ट्रिय आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ। संघीयता अनुकूल हुने गरी विकास सहायता नीति परिमार्जन गरिनेछ। स्थानीय तह र प्रदेशमा अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता परिचालन गर्ने विधि र प्रक्रिया तय गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

१८५. विकास प्रक्रियामा सरकारी, निजी, सहकारी र गैरसरकारी क्षेत्रको समन्वयात्मक रूपमा परिचालन गरिनेछ। गैरसरकारी संस्थाहरूको कार्यसञ्चालन र प्रक्रिया पारदर्शी बनाउन अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूले सरकारले तोकेको क्षेत्र र स्थानमा पारदर्शी रूपमा काम गर्नुपर्ने व्यवस्थामा कडाइ गरिनेछ।

सम्बन्धित स्थानीय तहले अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। यससम्बन्धी विद्यमान कानुन प्रतिस्थापन गरी नयाँ कानुन ल्याइनेछ।

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, मानव अधिकार र शासकीय प्रबन्ध

१८६. दुई छिमेकी मुलुकहरूसँग समदूरीको सम्बन्ध कायम गरिनेछ। यी दुई मुलुकका आर्थिक वृद्धिबाट नेपालले लाभ लिनसक्ने नीति तयार गरिनेछ। परराष्ट्र सम्बन्धलाई प्रभावकारी बनाउँदै विश्व रङ्गमञ्चमा नेपालको उपस्थिति सारपूर्ण बनाइनेछ। विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आर्थिक कूटनीति, श्रम कूटनीति, पर्यटन कूटनीति र व्यापार कूटनीति सञ्चालन गर्न क्षमतावान् बनाइनेछ।

१८७. नेपालको आर्थिक विकासका लागि मित्र राष्ट्रहरूसँग व्यापार, लगानी, पर्यटन, श्रम, वातावरण तथा प्रविधिका क्षेत्रमा सहयोग अभिवृद्धि गर्न देशगत रणनीति तयार गरिनेछ। उच्चस्तरीय भ्रमणको अवसरमा सम्पन्न सन्धि, सम्झौता र समझदारी अनुरुपका परियोजनाहरूको निर्माण कार्य प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।

१८८. विद्युतीय राहदानीका लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गरिनेछ। परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानको पूर्वाधार विकास गरी विदेश नीति विश्लेषण तथा अनुसन्धान केन्द्रको रुपमा विकसित गर्दै लगिनेछ।

१८९. मानव अधिकारका लागि नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसमक्ष गरेका प्रतिबद्धताहरू पूरा गरिनेछ। मानव अधिकारको प्रत्याभूतिका लागि सम्बन्धित सरकारी निकायहरूलाई सजग गराइनेछ।

१९०. राष्ट्रिय आय, व्यक्तिगत घटना लगायतका तथ्याङ्क सुदृढ तुल्याउने र स्थानीय तहसम्मको विस्तृत तथ्याङ्क प्रणाली स्थापना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ। नेपालको समग्र आर्थिक तथ्याङ्कहरू संकलन गर्न आर्थिक गणनाको कार्य अगडि बढाइनेछ।

१९१. सार्वजनिक प्रशासनलाई जनताप्रति संवेदनशील र उत्तरदायी संस्थाको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ। संघीय संरचनामा सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सक्षम हुने गरी निजामती सेवाको पुनर्संरचना गरिनेछ। संघीय निजामती सेवा, प्रदेश निजामती

सेवा र स्थानीय सेवालाई मार्गदर्शन गर्ने गरी राष्ट्रिय निजामती सेवा नीति तर्जुमा गरिनेछ। प्रदेश र स्थानीय तहका लागि आवश्यक सार्वजनिक सेवाहरूको गठन गरी राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई संविधानको भावना र मर्म अनुरुप संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा आवश्यकता अनुसार समायोजन गरिनेछ। सार्वजनिक सेवा प्राप्तिलाई जनताको अधिकारको रूपमा स्थापित गरिनेछ। भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापमा शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरी राष्ट्रिय सदाचार पद्धतिको विकास गरिनेछ।

१९२. आगामी साउन १ गते उप्रान्त नियुक्त हुने निजामती, शिक्षक, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाली सेना लगायत सरकारी कोषबाट पारिश्रमिक पाउने सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको लागि योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण प्रणाली लागु गरिनेछ। यस सम्बन्धी कानुन व्यवस्थापिका-संसदको यसै अधिवेशनमा पेश गरिनेछ। सरकारी सवारी साधनको दुरुपयोग रोक्न, मर्मत खर्च घटाउन, र अनधिकृत व्यक्तिले प्रयोग गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न र निश्चित मापदण्ड तोक्न सवारी साधनको उपयोग र हस्तान्तरण सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ।

१९३. बजेट जवाफदेहिता सम्बन्धी कानुन र संघीय आर्थिक कार्यविधि कानुन यसै आर्थिक वर्षभित्र व्यवस्थापिका-संसदमा पेश गरिनेछ। बजेट निर्माण र खर्चमा आम नागरिकलाई सहभागी गराइनेछ। चालु खर्चमा मितव्ययिता अपनाइनेछ। आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ गरी आन्तरिक लेखा परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको क्षेत्रमा छरिएर रहेका सूचना प्रविधिलाई एकीकृत गरिनेछ।

१९४. संघबाट प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको वित्तीय हस्तान्तरण र तीनै तहका सरकारको राजस्व व्यवस्थापन समेतको अभिलेखन र प्रतिवेदनलाई लेखा प्रणालीको माध्यमबाट व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ।

१९५. कर्मचारी सञ्चय कोषबाट आफ्ना सञ्चयकर्ताहरूका लागि सञ्चित रकमको ब्याजको अंशबाट व्यहोरिने गरी स्वास्थ्य सुरक्षा योजनाको खाका तयार गरिनेछ।

१९६. विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई संघीय स्वरुप अनुरुप सञ्चालन गरिनेछ। विपद् पूर्व, विपद्को समय र विपद् पश्चातका कार्यको लागि संस्थागत तथा जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। प्रत्येक स्थानीय तहमा ठूला विपद्को समयमा धेरै संख्यामा मानिसहरूको व्यवस्थापन गर्न सकिने खुला स्थानहरूको व्यवस्था गरिनेछ।

१९७. कारागारहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, पुनर्निर्माण तथा सुधार गरी कैदी बन्दीको जीवनयापन मानवोचित बनाउँदै लगिनेछ। अध्यागमन रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। सबै नागरिकहरूको पहिचानको सूचक राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ।

१९८. नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागको क्षमता अभिवृद्धि, आधुनिकीकरण र व्यावसायिकरण गरिनेछ। यसका लागि जनशक्ति विकास, संगठनात्मक संरचना, समयानुकूल सूचनामैत्री कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाह तथा समयानुकूल यन्त्र, उपकरण र बन्दोबस्तीका सामग्रीहरू व्यवस्था गरिनेछ।

१९९. नेपाली सेनालाई साधन स्रोत सम्पन्न र सक्षम बनाउँदै राष्ट्रिय सुरक्षा, विपद् व्यवस्थापन र विकास निर्माण कार्यमा प्रभावकारी रुपमा परिचालन गरिनेछ। युवाशक्तिलाई अनुशासित र राष्ट्रप्रति जिम्मेवार नागरिकको रूपमा राष्ट्र निर्माणमा सहभागी गराउन राष्ट्रिय सेवा दलको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ।

२००. सरकारी स्वामित्वमा रहेका सार्वजनिक संस्थानहरूको कार्यसम्पादनमा सुधार गर्दै लगिनेछ। सरकारले सञ्चालन गर्न नपर्ने देखिएका सार्वजनिक संस्थानहरूलाई उपयुक्त प्रक्रियाबाट व्यवस्थापन गरिनेछ।

कार्यान्वयन क्षमता सुधार

२०१. खर्च गर्ने अख्तियारीको अभावमा बजेट कार्यान्वयनमा हुने ढिलाइलाई रोक्न कार्यक्रम स्वीकृति र अख्तियारी दिने प्रणालीमा परिवर्तन गरेको छु। अर्थ मन्त्रालयमा रहेको विषयगत मन्त्रालय बजेट सूचना प्रणाली (एल एम बी आई एस) बाट प्राप्त हुने चौमासिक विभाजन सहितको कार्यक्रमलाई नै स्वीकृत कार्यक्रम र खर्च गर्ने अख्तियारी मानी

सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरूले कार्यान्वयन इकाईलाई बजेट निकासा दिनेछन्।

२०२. निर्धारित लक्ष्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी कुनै कार्यक्रम संशोधन गर्नुपर्ने भएमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सचिवले चैत्र मसान्तभित्र संशोधन गरी सोको जानकारी अर्थ मन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोगलाई दिनुपर्नेछ।

२०३. आयोजना/कार्यक्रमको विस्तृत क्रियाकलाप, सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि र लागत, उपलब्धि सूचक र जिम्मेवार कर्मचारी सहितको आयोजना कार्यान्वयन कार्ययोजना भदौ १५ गतेभित्र तयार गरी आयोजनास्थलमा र सम्बन्धित मन्त्रालयको वेबसाइट मार्फत् सार्वजनिक गरिनेछ। आयोजना/कार्यक्रमको चौमासिक विभाजन सहितको वार्षिक खरिद योजना तयार गरी साउन मसान्तभित्र स्वीकृत गरिसक्नुपर्नेछ।

२०४. सबै मन्त्रालय/निकायबाट कार्यक्रम/आयोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरू तर्जुमा तथा संशोधनको कार्य साउन मसान्तभित्र र नियमावलीहरू तर्जुमा तथा संशोधनको कार्य भदौ १५ गतेभित्र सम्पन्न गरिनेछ। नयाँ कार्यक्रम/आयोजना कार्यान्वयनका लागि साउन मसान्तभित्र आयोजना कार्यालयहरू स्थापना गरिसकिनेछ। कार्यक्रम/आयोजनाहरू सम्पन्न गर्ने अवधिभरका लागि स्पष्ट जनशक्ति योजना सहित आवश्यक अस्थायी दरबन्दीहरू साउन मसान्तभित्र स्वीकृत गरिसक्नुपर्नेछ।

२०५. स्वीकृत संगठन संरचना र दरबन्दी अनुरुप आयोजना प्रमुख लगायत अन्य कर्मचारीहरूलाई स्पष्ट कार्य विवरण, मुख्य कार्यसम्पादन सूचकहरू र आवश्यक अधिकार एवं जिम्मेवारी र उत्तरदायित्व सहित आयोजनामा खटाइनेछ। यसरी कर्मचारी खटाउँदा कर्मचारीको योग्यता, क्षमता, अनुभव र आयोजना कार्यान्वयनमा विगतमा हासिल गरेको सफलताको अभिलेखलाई आधार बनाइनेछ।

२०६. आयोजनामा खटिने कर्मचारीलाई आयोजनाको प्राविधिक पक्ष, कार्यान्वयन विधि, अपेक्षित प्रतिफल र उपलब्धि, अन्तर निकाय समन्वय लगायतका विषयहरूमा शुरुमै अभिमुखीकरण तालीम प्रदान गरिनेछ।

२०७. आयोजना कार्यान्वयनमा सहजता ल्याउन वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन र प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणका कार्यहरू प्रचलित कानुनमा तोकिएको न्यूनतम समयसीमाभित्र सम्पन्न गरिनेछ।

२०८. आयोजनाको तयारीका चरणहरू पूरा गरी साउन मसान्तभित्र बोलपत्र आव्हान र असोज मसान्तभित्र बोलपत्र मूल्याङ्कन गरी ठेक्का सम्झौता गरिसक्नुपर्नेछ। तोकिएको समयभित्र कार्य शुरु नगर्ने र आयोजना कार्यान्वयन कार्ययोजना अनुरुप कार्य नगर्ने निर्माण व्यवसायीसँगको ठेक्का सम्झौता रद्द गरिनेछ।

२०९. एउटै निर्माण व्यवसायीले आफ्नो क्षमताभन्दा बढीको कार्यका लागि धेरै वटा ठेक्का लिने र कार्य सम्पन्न नगर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गरिनेछ। निर्माण व्यवसायीले ठेक्का सम्झौता गरेपछि सम्झौता बमोजिमका सबै वा केही कार्यहरूका लागि सहायक ठेक्का सम्झौता गर्नुपर्ने भएमा सम्बन्धित आयोजना प्रमुखको लिखित स्वीकृति लिनुपर्नेछ। अति आवश्यक कार्यका लागि बाहेक एक तहभन्दा बढी तहमा सहायक ठेक्का सम्झौता गर्न नपाइने व्यवस्था गरिनेछ। राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट आयोजनाको निर्माण गुणस्तरको प्राविधिक परीक्षण गरिनेछ।

२१०. विभागीय प्रमुख र आयोजना प्रमुखसँग गरिएको कार्यसम्पादन सम्झौता अनुरुपका क्रियाकलापलाई निश्चित भार दिई वस्तुगत आधारमा कार्यसम्पादनस्तर मापन गरिनेछ। निश्चित अङ्कभन्दा बढी अङ्क प्राप्त गरेमा निजामती सेवा ऐन अनुसार पुरस्कृत गरिनेछ।

२११. तोकिएको लागत, गुणस्तर र समयसीमाभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई वित्तीय तथा गैर वित्तीय प्रोत्साहन उपलब्ध गराइनेछ। तोकिएको गुणस्तर कायम नगर्ने र तोकिएको समयभित्र कार्य सम्पन्न नगर्ने निर्माण व्यवसायीलाई कानुन बमोजिम कारवाही गरिनेछ।

२१२. कार्य सम्पन्न भएपछि कामको भेरिफिकेसन गरी कार्य सम्पन्न भएको मितिले १० दिनभित्र कार्य सम्पन्न बिल तयार गरिनेछ। बिल पेश भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र बिल स्वीकृत गरी भुक्तानी दिइनेछ।

२१३. शोधभर्ना निर्देशिका बमोजिम थ्रेसहोल्ड रकम पुगिसकेकोमा तुरुन्तै र थ्रेसहोल्ड रकम नपुगेकोमा चौमासिक अवधि समाप्त भएको अर्को चौमासिक अवधिभित्र सम्बन्धित आयोजना व्यवस्थापन कार्यालयबाट सोधभर्ना माग गरिनेछ। प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र सोझै भुक्तानी र वस्तुगत सहायताको प्रतिवेदन सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा प्रस्तुत गरिनेछ।

२१४. केन्द्रीय तहमा हाल सञ्चालनमा रहेका कतिपय आयोजना/कार्यक्रमहरूमा दोहोरोपन हटाउन र नेपालको संविधानको अधिकार सूचीको अक्षरश: पालना गर्नको लागि मौजुदा आयोजना/कार्यक्रमहरूको व्यापक पुनरावलोकन गर्नुपर्ने आवश्यकता देकिएको छ। मुलुकको शासनप्रणालीको संरचनाले चालु खर्चमाथि ठूलो दबाब पर्नसक्ने स्थिति पनि देखिएको छ। यसर्थ मौजुदा क्रमागत आयोजना/कार्यक्रममा पुनरावलोकन गर्न र खर्च संरचनामा सुधार समेतको सिफारिस गर्नका लागि यससँग सम्बन्धित विज्ञहरूको प्रतिनिधित्व रहने गरी उच्चस्तरीय सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोग गठन गरिनेछ। साथै, राष्ट्रसेवकहरूको तलबभत्ता र सुविधामा पुनरावलोकन गरी उपयुक्त सुझाव सिफारिस गर्न एक उच्चस्तरीय तलब सुविधा सुझाव आयोग गठन गरिनेछ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

२१५. अब म बजेटको विनियोजन र स्रोतको व्यवस्था सम्बन्धी योजना प्रस्तुत गर्दछु। नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा व्यवस्था गरिएका स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रका विषयहरू सञ्चालन गर्न स्रोत र साधनको हस्तान्तरण गर्न, आगामी आर्थिक वर्षमा हुने दुईवटा निर्वाचनलाई आवश्यक पर्ने रकमको प्रबन्ध गर्न, र पुनर्निर्माणको महाअभियान समयवद्ध रुपमा सम्पन्न गर्न साधन स्रोतको अभाव नहुने गरी रकम विनियोजन गरेको कारण नयाँ

कार्यक्रम नल्याई साविककै कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिंदा पनि बजेटको आकारमा केही वृद्धि भएको छ।

२१६. आगामी आर्थिक वर्षका लागि रू. १२ खर्ब ७८ अर्ब ९९ करोड ४८ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेको छु। कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रू. ८ खर्ब ३ अर्ब ५३ करोड १४ लाख ५४ हजार अर्थात् ६२.८ प्रतिशत, पूँजीगततर्फ रू. ३ खर्ब ३५ अर्ब १७ करोड ५९ लाख ७० हजार अर्थात् २६.२ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्थातर्फ रू. १ खर्ब ४० अर्ब २८ करोड ७४ लाख ३१ हजार अर्थात् ११ प्रतिशत रहेको छ। यो खर्च अनुमान चालु आर्थिक वर्षको विनियोजनको तुलनामा २१.९ प्रतिशत र संशोधित अनुमानको तुलनामा ३६.६ प्रतिशतले बढी हो। सरकारी वित्त तथ्याङ्कको अन्तर्राष्ट्रिय वर्गीकरण अनुसार प्रदेश तथा स्थानीय तहमा हुने वित्तीय हस्तान्तरण चालु खर्च अन्तर्गत लेखाङ्कन हुने भएकाले चालु खर्चको अंश बढी देखिन गएको हो।

२१७. कुल बजेटमध्ये स्थानीय तहमा रू. १ खर्ब ४८ अर्ब ६३ करोड ९८ लाख ३३ हजार समानीकरण अनुदान र रू. ७६ अर्ब ४१ करोड ४७ लाख ५८ हजार सशर्त अनुदान गरी कुल रू. २ खर्ब २५ अर्ब ५ करोड ४५ लाख ९१ हजार अर्थात् १७.६ प्रतिशत हस्तान्तरण गरेको छु। प्रदेश सरकार गठन नभइसकेकाले संक्रमणकालीन प्रबन्धस्वरूप समानीकरण अनुदानमार्फत् हस्तान्तरण हुने गरी रू. ७ अर्ब १४ करोड ३५ लाख छुट्याएको छु। प्रत्येक स्थानीय तह र प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गरिएको रकमको विस्तृत विवरण समावेश भएको बजेट पुस्तिका छुट्टै प्रस्तुत गरेको छु।

२१८. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये राजस्वबाट रू. ७ खर्ब ३० अर्ब ५ करोड ५५ लाख ७० हजार, साँवा फिर्ता प्राप्तिबाट रू. १५ अर्ब र वैदेशिक अनुदानबाट रू. ७२ अर्ब १६ करोड ७६ लाख २८ हजार व्यहोर्दा रू. ४ खर्ब ६१ अर्ब ७७ करोड १६ लाख ५७ हजार न्यून हुनेछ। सो न्यून पूर्ति गर्न वैदेशिक ऋणबाट रू. २ खर्ब १४ अर्ब ३ करोड ५४ लाख २९ हजार जुटाइनेछ। राजस्व परिचालन र वैदेशिक सहायता परिचालन गर्दा खूद रू. २ खर्ब ४७ अर्ब ७३ करोड ६२ लाख २८ हजार न्यून हुन जानेछ। सो न्यून पूर्ति गर्न रू. १ खर्ब ४५ अर्ब आन्तरिक ऋणबाट र रू.

१ खर्ब २ अर्ब ७३ करोड ६२ लाख २८ हजार चालु आर्थिक वर्षको नगद मौज्दातबाट व्यहोरिनेछ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

२१९. म अब आर्थिक वर्ष २०७४/७५ का लागि राजस्व परिचालनको नीति तथा कार्यक्रम निम्नानुसार प्रस्तुत गर्दछु:-

२२०. पछिल्ला वर्षहरूमा आन्तरिक स्रोत परिचालनमा उत्साहजनक वृद्धि हुँदै गएता पनि भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण, संघीय संरचनाको कार्यान्वयन एवं आवधिक योजनाले लिएका लक्ष्य प्राप्तिका लागि आवश्यक स्रोत जुटाउन राजस्वको वर्तमान वृद्धिदर मात्रै पर्याप्त हुने अवस्था भने छैन। संघीय संरचनामा आवश्यक पर्ने थप राजस्व परिचालन गर्दै हरेक तहका कर अधिकार र वित्तीय हस्तान्तरणको आवश्यक तयारी समेत भइरहेको छ। देशमा उपलब्ध साधन स्रोतको अधिकतम परिचालनद्वारा तीब्र आर्थिक विकास गरी समृद्ध अर्थतन्त्रको निर्माणबाट मात्र राजस्वको दिगो वृद्धिदर सम्भव हुनेछ। यसै तथ्यलाई हृदयङ्गम गरी आगामी आर्थिक वर्षको संघीय राजस्व नीति कार्यान्यवन गरिनेछ।

२२१. नेपालको संविधानले परिकल्पना गरे अनुरुप सुदृढ संघीय वित्त प्रणालीको विकासका लागि राष्ट्रिय स्रोतलाई समृद्ध बनाउने गरी राजस्व प्रणालीको विकास र आधुनिकीकरण गर्नु संघीय राजस्व नीतिको मुख्य प्राथमिकता हुनेछ। दिगो राजस्व परिचालनको सुनिश्चितताको लागि सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई करको दायरामा ल्याई कराधारको विकास र विस्तार गर्न राजस्व प्रणालीमा थप सुधार गरिनेछ। मैले प्रस्ताव गरेको राजस्व नीतिका उद्देश्यहरू देहाय अनुसार हुनेछन् :-

- नेपालको संविधान बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको राजस्वको अधिकार र राजस्व बाँडफाँट व्यवस्थित गर्ने।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच परस्पर सहयोग, सहकार्य र समन्वयमा आधारित भई सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई करको दायरामा समेटी अधिकतम

राजस्व परिचालनमा जोड दिने तथा राजस्व चुहावट नियन्त्रणका माध्यमबाट राष्ट्रिय कराधारको संरक्षण गर्ने।

- राजस्व परिचालनमा दिगो वृद्धिदर हासिल गरी संघीय वित्त प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउने गरी राजस्व प्रणालीमा सुधार गर्ने।
- राष्ट्रिय उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी निर्यात प्रवर्द्धन गर्दै बढ्दो व्यापार घाटा न्यूनीकरण गर्न सघाउ पुऱ्याउने।
- स्वच्छ एवं पारदर्शी कर प्रणाली अवलम्बन गर्दै राजस्व प्रणालीलाई समन्यायिक एवं लगानीमैत्री बनाउने।
- गैर कर राजस्वका थप स्रोतहरूको पहिचान गरी मौजुदा गैर करका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउने।

२२२. माथि उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिनेछन्ः-

संघीय वित्त सुदृढीकरण

- संघीय वित्त संरचनालाई सुदृढ र सबल बनाउँदै समृद्ध अर्थतन्त्र निर्माणका लागि संघीय राजस्व नीति तर्जुमा गरिनेछ।
- प्रदेश र स्थानीय तहलाई आवश्यकता अनुसार वित्तीय स्रोतको निश्चित हिस्सा आत्मनिर्भर ढङ्गले जुटाउन सक्ने गरी राजस्वको दायरा विकास गर्ने र राजस्वका दरहरू स्वयं निर्धारण गर्नसक्ने गरी सक्षम तुल्याइनेछ।
- आर्थिक क्रियाकलापहरूको विस्तार गरी राजस्व प्रशासनका संगठनात्मक संरचना संघीयता अनुकूल बनाइनेछ।
- राजस्व प्रशासनको संरचनात्मक सुधारका लागि केन्द्रीय राजस्व बोर्ड गठन गर्ने सम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत गरिनेछ।

- अन्तर प्रदेश एवं अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार प्रभावित नहुने गरी प्रदेश र स्थानीय तहले परिचालन गर्ने राजस्वमा भौगोलिक तटस्थता कायम राखिनेछ।

नीतिगत तथा प्रणालीगत सुधार

२२३. लामो समयदेखि आम करदाताबाट कर सम्बन्धी विवाद समाधान समयमा नभएको एवं यसका लागि पुनरावलोकनका लागि धरौटी राख्दा व्यावसायिक लागत बढ्न गएको भन्ने गुनासो रहेको छ। यो बजेट ल्याउँदा मैले कर सम्बन्धी विवाद समाधानको स्थायी संयन्त्र बनाउने, करका दरहरूमा पुनरावलोकन गर्ने तथा कर छुटका वस्तुहरूलाई कम गर्दै जाने सोचका साथ गृहकार्य गरेको थिएँ। निर्वाचन आचारसंहिता लागु भएका कारण कर सम्बन्धी कानुन र दरहरूमा तत्काल धेरै परिवर्तन गर्ने अवस्था रहेन। तसर्थ, आमस्वास्थ्यमा प्रतिकूल प्रभाव पार्ने मदिराजन्य र सूर्तिजन्य पदार्थमा अन्तःशुल्कको दरमा सामान्य वृद्धि गर्ने बाहेक अन्य करका दरहरूमा परिवर्तन गरेको छैन।

- संशोधित क्योटो अभिसन्धि अनुरुप भन्सार कानुनहरूमा सामयिक सुधार गरी अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा सहजीकरण गरिनेछ। पाँचौं चरणको भन्सार सुधार र आधुनिकीकरण कार्ययोजना तथा आन्तरिक राजस्व विभागको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

- राजस्व चुहावट नियन्त्रण ऐन तथा कार्यविधिलाई यसै आर्थिक वर्षभित्र परिमार्जन गरिनेछ। इलेक्ट्रोनिक व्यापारलाई नियमन तथा सहजीकरण गर्न आवश्यक कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

- राजस्व छुट प्रदान गर्ने पद्धतिलाई क्रमशः अन्त्य गर्दै राजस्व छुटलाई राजस्व खर्च प्रणालीबाट व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ।

- नेपालसँग आर्थिक कारोबार बढी भएका देशहरू र लगानी एवं प्रविधि निर्यात गर्ने सम्भावना भएका देशहरूसँग दोहोरो करमुक्ति सम्झौता गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ।

- मदिरा एवं चुरोटको बिक्री वितरण, नियमन र व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
- सम्पत्ति शुद्धीकरणको क्रममा हुण्डी, इलेक्ट्रोनिक करेन्सी तथा बीट क्वाइन्स को माध्यमबाट हुने गरेको विदेशी रकम अपचलन नियन्त्रण गर्न प्रभावकारी कानुन तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

प्रक्रियागत सुधार

- हाल कर प्रयोजनका लागि प्रयोग हुँदै आएको व्यावसायिक संकेत नम्बरलाई परिमार्जन गरी भन्सारमा प्रयोग भइरहेको हार्मोनाइज्ड पद्धतिमा आधारित वस्तु वर्गीकरण संकेतसँग तादात्म्य हुने गरी नयाँ व्यावसायिक संकेत नम्बर यसै आर्थिक वर्षभित्र कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- करदातालाई कर दाखिला गर्न सहज बनाउन हाल राजस्व संकलन गर्दै आएका बैंकहरूको जुनसुकै शाखाबाट विद्युतीय माध्यमबाट कर दाखिला गर्न सक्ने प्रणाली लागु गरिनेछ।
- कर प्रणालीको प्रक्रियागत सरलीकरणका लागि प्रशासनिक, कानुनी तथा प्राविधिक विषयहरूमा एकरुपता र स्पष्टता हुने गरी सुधारको प्रस्ताव गरेको छु।
- नेपाल पनि विश्व भन्सार संगठनको सदस्य राष्ट्र भएकोले सो संगठनबाट विकसित र प्रवर्द्धित मालवस्तुहरूको वर्गीकरण तथा संकेतीकरण, २०१७ लाई यसै वर्षदेखि कार्यान्वयनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाएको छु। यसबाट व्यापार सहजीकरणमा थप सघाउ पुग्ने अपेक्षा गरेको छु।
- भन्सार स्वचालन प्रणालीलाई वेबमा आधारित बनाउँदै लगिनेछ। यसका लागि भन्सारको स्वचालित सूचना प्रणाली (आसिकुडा वर्ल्ड) लाई क्रमशः सबै भन्सार कार्यालयहरूमा विस्तार गरिनेछ।

- आगामी साउन १ गतेदेखि पैठारीकर्ता तथा निकासीकर्ताले आयात निर्यात संकेत नम्बर प्राप्त गरेर मात्र व्यावसायिक प्रयोजनका लागि निकासी पैठारी गर्न पाउने व्यवस्था गरिनेछ।

करको दायरा विस्तार

- करको दर बढाउनु भन्दा करको दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई कराधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिनेछ।
- आयआर्जन र व्यवसाय गर्ने चिकित्सक, इञ्जीनियर, वकिल, सल्लाहकार, कलाकार, खेलाडी, विभिन्न शिक्षण संस्थामा प्राध्यापन गर्ने व्यक्तिहरू लगायत सबैलाई स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई थप करदातालाई करको दायरामा ल्याइनेछ।

करदाता शिक्षा

- करदाता तथा आम नागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रुपमा सञ्चालन गरिनेछ। यस्तो शिक्षा, सूचना र सचेतना सम्बन्धी कार्यहरू आवश्यकता अनुसार निजी, गैरसरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवं पेशागत संघसंस्थाहरू समेतको सहभागिता र समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ।
- करका बारेमा जानकारी दिन माध्यमिक तहको पाठ्यक्रममा नेपालको करप्रणाली सम्बन्धी विषय समावेश गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

दक्षता एवं प्रणाली विकास

- कर प्रशासनको क्षमता विकास र प्रणाली सुधारका माध्यमबाट राजस्व परिचालनमा अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ। यसका लागि अर्थ मन्त्रालय र मातहत विभागहरूबीच एकीकृत सूचना सञ्जाल विकास गरी सूचना आदान प्रदानको प्रभावकारी व्यवस्था गरिनेछ।

- संघीय संरचना अनुरुप प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने राजस्व संरचना निर्माण र क्षमता विकासमा सघाउ पुग्ने गरी राजस्व प्रशासनको प्रणाली र दक्षता विकास गरिनेछ।
- राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्रलाई क्षमता विकास र विषयगत दक्षता हासिल गर्न सक्ने प्राज्ञिक संस्थाको रुपमा विकास गर्दै प्राज्ञिक विषयको अध्ययन गराउने संस्थाको रूपमा विकास गरिनेछ। यस केन्द्रलाई राजस्व सम्बन्धी महत्वपूर्ण अभिलेखहरू संग्रह गरी सुरक्षित रुपमा राख्ने अभिलेख केन्द्र (Documentation Centre) को रुपमा विकास गरिनेछ।

राजस्व चुहावट नियन्त्रण

- राष्ट्रिय कराधारको संरक्षणका लागि उच्च कर नियोजन र कर छली नियन्त्रण गर्नुका साथै राजस्व चुहावटका जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान गरी जोखिमका सूचकहरूको परिमार्जन गरिनेछ।
- राजस्व चुहावट नियन्त्रणका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका राजस्व प्रशासनका बीचमा सूचना आदानप्रदानको व्यवस्था गरिनेछ।
- मालवस्तुको आन्तरिक ओसारपसारमा विद्युतीय प्रणालीको प्रयोगद्वारा व्यापारको आन्तरिक अनुगमन र निगरानीलाई प्रभावकारी बनाई व्यापार विचलनको नियन्त्रण गरिनेछ। चोरी पैठारी नियन्त्रणका लागि गस्ती परिचालन गरिनेछ।
- भारत तथा चीनको तिब्बतसँगको निश्चित मूल्यभन्दा बढीको व्यापारिक कारोबारमा बैकिङ प्रणालीबाट मात्र भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- भन्सारमा मालवस्तुको यथार्थ घोषणा र सही वर्गीकरण गराई भन्सार मूल्याङ्कन प्रणालीलाई यथार्थ र कारोबार मूल्यमा आधारित बनाइनेछ।
- न्यून बिजकीकरण, चोरी निकासी/पैठारी र अवैध व्यापार रोकथामका लागि विशेष रणनीति अवलम्बन गरिनेछ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

२२४. यस बजेटको कार्यान्वयनबाट आर्थिक क्रियाकलापमा उल्लेख्य विस्तार भई ७.२ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर हासिल हुने अपेक्षा गरेको छु। यो बजेट सार्वजनिक भएपछि नेपाल राष्ट्र बैंकले जारी गर्ने मौद्रिक नीति र आपूर्ति प्रणालीको सुदृढीकरणबाट मुद्रास्फीति ७ प्रतिशतमा सीमित हुने र सामाजिक सुरक्षा तथा मानव विकासका सूचकहरूमा उल्लेखनीय प्रगति हुने विश्वास लिएको छु। यो बजेटको कार्यान्वयनबाट थप १ लाख स्वरोजगार र ४ लाख नयाँ रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना हुने अपेक्षा गरेको छु।

२२५. प्रस्तुत बजेट तर्जुमामा मार्ग निर्देशन गर्नुहुने सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिज्यू, सम्माननीय प्रधानन्यायाधीशज्यू, सम्माननीय सभामुखज्यू, माननीय उपप्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीज्यूहरू, संवैधानिक अङ्गका प्रमुख तथा सदस्यज्यूहरू र विभिन्न राजनीतिक दलका शीर्ष नेताज्यूहरू प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। मित्रराष्ट्रका नेपाल स्थित कूटनीतिक नियोगका प्रतिनिधि तथा विकास साझेदारहरूमार्फत व्यक्त भएका सुझावलाई पनि बजेट निर्माणका चरणमा संस्मरण गरेको छु। व्यवस्थापिका-संसदको अर्थ समितिमा छलफलका क्रममा माननीय सांसदहरूले दिनुभएका सुझावहरू प्रस्तुत बजेटको आधार भएर रहेका छन्। बजेट छलफलका क्रममा आ-आफ्नो तर्फबाट सुझाव दिनुहुने पूर्व अर्थ मन्त्रीहरू, पूर्व अर्थ सचिवहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, वुद्धिजीवि, अर्थशास्त्री, निजी क्षेत्रका संघ संगठनहरू, नागरिक समाज तथा सामुदायिक संस्था, सामाजिक संगठनहरू, पत्रकार र विदेशमा रहनु भएका नेपाली दिदीबहिनी, दाजुभाइहरू सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

२२६. अन्त्यमा, मुलुकको विकास र समृद्धिमा निरन्तर सद्भाव र सहयोग पुऱ्याउने आम नागरिक, करदाता, नेपालको हित र समुन्नतिमा कार्यरत सबै विकास साझेदार, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गरेको छु।

२२७. समस्याहरू धेरै छन्, सबैको एकैपटक समाधान सम्भव छैन र हुन पनि सक्दैन। वर्तमान वस्तुगत यथार्थ धरातलमा उभिएर चुनौतिहरूको सामना गर्न हामी सबै कटिबद्ध, प्रतिबद्ध र एकताबद्ध बनौं। उज्ज्वल भविष्य निर्माणको लागि आशावादी बनौं।

धन्यवाद !

अनुसूचीहरु

आय व्ययको विवरण

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -१
(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
राजस्व तथा अनुदान	**५,२४,७८,२९,८०**	**६,५६,१६,१५,५१**	**८,०२,२२,३१,९८**	**७,३०,०५,५५,७०**	**७२,१६,७६,२८**	
राजस्व	**४,८५,२३,९०,२५**	**५,८०,९८,८६,३५**	**७,३०,०५,५५,७०**	**७,३०,०५,५५,७०**		
कर	४,२१,०९,६६,१६	५,२८,५७,४८,७४	६,६६,२०,४५,५८	६,६६,२०,४५,५८		
अन्य राजस्व	६०,८६,५०,३६	५२,४१,३७,६१	६३,८५,१०,१२	६३,८५,१०,१२		
गत वर्षको नगद मौज्दात तथा बेरुजु	३,२७,७३,७३	०	०	०		
अनुदान	**३९,५४,३९,५५**	**७५,१७,२९,१६**	**७२,१६,७६,२८**	**०**	**७२,१६,७६,२८**	
अनुदान	३९,५४,३९,५५	७५,१७,२९,१६	७२,१६,७६,२८	०	७२,१६,७६,२८	
खर्च	**४,९३,३३,७२,३७**	**८,२३,६५,४२,७०**	**११,३८,७०,७४,२४**	**९,०७,६१,३५,१६**	**६७,४०,४४,४४**	**१,६३,६८,९४,६४**
चालु	**३,७०,९८,६८,०७**	**५,६१,६१,९३,५७**	**८,०३,५३,१४,५४**	**७,०६,२५,१२,४१**	**३७,९१,९३,५४**	**५९,३६,०८,५९**
पारिश्रमिक / सुविधा	८९,२६,८२,१५	१,२९,६३,७०,३६	१,३०,५२,९०,८०	१,३०,२१,५४,१८	२५,७३,१७	५,६३,४५
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	४४,२७,४८,९४	७१,५०,९५,८६	१,२०,०५,३६,९३	१,०२,५०,५८,२७	१२,०४,६८,३५	५,५०,१०,३१
व्याज र सेवा खर्च	८,६७,३०,४०	२१,२४,२१,८९	३०,७९,९९,५८	३०,७९,९९,५८		
सहायता	९४,१८,४२	१,६९,५५,४६	१,०१,६४,६९	७९,१७,७९	२०,७२,१७	१,७४,७३
अनुदान	१,७०,८४,७७,०४	२,४७,५९,१६,६८	१,८४,७३,८१,८०	१,१०,३७,८१,४३	२३,१९,२९,८२	५१,१६,७०,५५
सामाजिक सुरक्षा	५६,७४,७१,०९	८८,५५,७१,१०	१,०२,६३,९८,८७	१,०२,२२,७०,९४	१३,३७,१८	२७,९०,७५
अन्य खर्च	२३,४०,०३	१,३८,६२,२२	१,५५,६०,९६	१,५५,६०,९६		
वित्तीय हस्तान्तरण	०	०	२,३२,१९,८०,९१	२,२७,७७,६९,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
पूंजीगत खर्च	**१,२२,३५,०४,३०**	**२,६२,०३,४९,१३**	**३,३५,१७,५९,७०**	**२,०१,३६,२२,७५**	**२९,४८,५०,९०**	**१,०४,३२,८६,०५**
पूंजीगत खर्च	१,२२,३५,०४,३०	२,६२,०३,४९,१३	३,३५,१७,५९,७०	२,०१,३६,२२,७५	२९,४८,५०,९०	१,०४,३२,८६,०५
बजेट बचत (-) न्यून (+)	**-३१,४४,५७,४३**	**१,६७,४९,२७,१९**	**३,३६,४८,४२,२६**	**१,७७,५५,७९,४६**	**-४,७६,३१,८४**	**१,६३,६८,९४,६४**
वित्तीय व्यवस्था	**-१५,९०,४७,९६**	**-१,३५,८४,४१,०२**	**-२,३३,७४,७९,९८**	**-७४,८२,१७,१८**	**४,७६,३१,८४**	**-१,६३,६८,९४,६४**
खूद ऋण लगानी	**२५,४९,४९,२८**	**३५,६२,१८,८०**	**१९,७६,२८,८९**	**-५,९०,९७,३९**	**१,४०,८७,८४**	**२४,२६,३८,४४**
आन्तरिक ऋण लगानी	२६,८६,३९,५५	४५,६२,१८,८०	३४,७६,२८,८९	९,०९,०२,६१	१,४०,८७,८४	२४,२६,३८,४४
आन्तरिक ऋण लगानी फिर्ता(घटाउने)	१,३६,९०,२७	१०,००,००,००	१५,००,००,००	१५,००,००,००		
खूद शेयर लगानी	**१२,७०,०७,८९**	**२१,८५,९७,२९**	**५५,३५,५५,४२**	**२५,९१,९०,२१**	**३,३५,४४,००**	**२६,०८,२१,२१**
आन्तरिक शेयर लगानी	११,९९,४०,१८	२०,८८,४७,२९	५१,७५,४१,२५	२२,३१,७६,०४	३,३५,४४,००	२६,०८,२१,२१
वैदेशिक शेयर लगानी	७०,६७,७१	९७,५०,००	३,६०,१४,१७	३,६०,१४,१७		
खूद वैदेशिक ऋण	**-१६,६६,०९,४५**	**-१,२२,४७,४४,७१**	**-१,८३,९१,४२,८४**	**३०,१२,११,४५**		**-२,१४,०३,५४,२९**
वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१७,७९,४९,२७	२५,३४,०५,१८	३०,१२,११,४५	३०,१२,११,४५		
वैदेशिक ऋण प्राप्ति(घटाउने)	३४,४५,५८,७२	१,४७,८१,४९,८९	२,१४,०३,५४,२९			२,१४,०३,५४,२९
खूद आन्तरिक ऋण	**-३७,४३,९५,६८**	**-७०,८५,१२,४०**	**-१,२४,९५,२१,४५**	**-१,२४,९५,२१,४५**		
आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	५०,३३,४९,४७	१९,४०,५२,६०	२०,०४,७८,५५	२०,०४,७८,५५		
आन्तरिक ऋण प्राप्ति(घटाउने)	८७,७७,४५,१५	९०,२५,६५,००	१,४५,००,००,००	१,४५,००,००,००		
बचत (-) न्यून (+)	**-४७,३५,०५,३९**	**३१,६४,८६,१७**	**१,०२,७३,६२,२८**	**१,०२,७३,६२,२८**	**०**	**०**

राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -२
(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ आय	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
कर	४,२१,०९,६६,१६	५,२८,५७,४८,७४	६,६६,२०,४५,५८	६,३४,२८,९८,५७	३१,९१,४७,०१
आय, मुनाफा तथा पूंजीगत लाभमा लाग्ने कर	१,१४,१३,७९,८७	१,२८,८७,६९,७३	१,६२,४३,३८,०१	१,५४,६५,२३,६८	७,७८,१४,३३
एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	२९,९६,४९,८८	३२,८१,३१,७४	४१,३५,७०,२८	३९,३७,५८,०८	१,९८,१२,२०
१११११ एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	९,६९,६७,६४	१२,९६,३०,११	१६,३३,८३,०४	१५,५५,५६,१३	७८,२६,९१
१११११२ पारिश्रमिक कर	१३,५३,२५,०२	१६,१२,०९,७६	२०,३१,८५,३६	१९,३४,५१,७१	९७,३३,६५
१११११३ पूंजीगत लाभ कर	६,७३,५७,२२	३,७२,९१,८७	४,७०,०१,८८	४,४७,५०,२४	२२,५१,६४
निकायको आयमा लाग्ने कर	७०,९६,८९,६४	७८,०२,८४,८३	९८,३४,५४,४४	९३,६३,४१,८०	४,७१,१२,६४
१११२१ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-सरकारी संस्थान	३,५९,०६,३३	७,००,२३,४५	८,८२,५६,०७	८,४०,२८,१४	४२,२७,९३
१११२२ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-पब्लिक लि. कम्पनी	२७,२८,३८,५५	३१,६३,३०,४१	३९,८६,९६,१४	३७,९५,९६,५०	१,९०,९९,६४
१११२३ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर- प्राइभेट लिमिटेड कम्पनी	२५,४३,६५,५६	३२,८९,९१,४३	४१,४६,५३,८१	३९,४७,८९,७१	१,९८,६४,१०
१११२४ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-अन्य संस्था	४,६०,७६,७८	६,४५,०२,५५	८,१२,९७,६५	७,७४,०३,०६	३८,९४,५९
१११२५ पूंजीगत लाभ कर - निकाय	१०,०५,०२,४२	४,३६,९९	५,५०,७७	५,२४,३९	२६,३८
लगानीको आय तथा अन्य आयमा लाग्ने कर	१३,२०,४०,३५	१८,०३,५३,१६	२२,७३,१३,२९	२१,६४,२३,८०	१,०८,८९,४९
१११३१ सम्पत्ति बहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर	३,३५,८३,६८	३,९१,५२,४२	४,९३,४६,८८	४,६९,८२,९०	२३,६३,९८
१११३२ व्याजमा लाग्ने कर	६,८५,२१,६७	९,९९,५८,१८	१२,५९,८५,१७	११,९९,४९,८२	६०,३५,३५
१११३३ लाभांशमा लाग्ने कर	२,३८,२०,९०	३,१९,८५,७८	४,०३,१४,१९	३,८३,८२,९३	१९,३१,२६
१११३४ लगानी सम्बन्धी अन्य आयमा लाग्ने कर	२,१६,९६	२,०५,४४	२,५८,९३	२,४६,५३	१२,४०
१११३५ आकस्मिक लाभ कर	९,२१,४०	११,९५,५२	१५,०६,८१	१४,३४,६३	७२,१८
१११३६ अन्य आयमा लाग्ने कर	४९,७५,७४	७८,५५,८२	९९,०१,३१	९४,२६,९९	४,७४,३२
पारिश्रमिकमा आधारित कर	३,२६,९७,६३	४,१७,९०,७१	५,२६,७२,१२	५,०१,४८,८५	२५,२३,२७
पारिश्रमिकमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कर	३,२६,९७,६३	४,१७,९०,७१	५,२६,७२,१२	५,०१,४८,८५	२५,२३,२७
११२११ पारिश्रमिकमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कर	३,२६,९७,६३	४,१७,९०,७१	५,२६,७२,१२	५,०१,४८,८५	२५,२३,२७
सम्पत्ति कर	१३,१४,९४,००	१४,६९,२१,२५	१८,५१,७६,४३	१७,६३,०५,५०	८८,७०,९३
अचल सम्पत्तिमा लाग्ने कर	५१,०३	४,०३,७३	५,०८,८५	४,८४,४७	२४,३८
११३११ वार्षिक सम्पत्ति कर	५१,०३	४,०३,७३	५,०८,८५	४,८४,४७	२४,३८
वित्तीय र पूंजीगत कारोबारमा लाग्ने कर	१३,१४,४२,९७	१४,६५,१७,५२	१८,४६,६७,५८	१७,५८,२१,०३	८८,४६,५५
११३४१ घर जग्गा रजिष्ट्रेशनमा लाग्ने कर	१३,१४,४२,९७	१४,६५,१७,५२	१८,४६,६७,५८	१७,५८,२१,०३	८८,४६,५५
वस्तु तथा सेवामा आधारित कर	२,०५,६६,८७,१९	२,७५,७६,२७,३४	३,४७,५६,५५,०१	३,३०,९१,५२,८४	१६,६५,०२,१७
मूल्य अभिवृद्धि कर (मू .अ .क.)	१,२२,४१,१९,३९	१,७१,८६,८२,५५	२,१६,६१,९१,०३	२,०६,२४,१९,०८	१०,३७,७१,९५
११४११ मू. अ. क. -उत्पादन	१६,२१,३६,१०	१८,८७,०६,६९	२३,७८,४१,९१	२२,६४,४८,०३	१,१३,९३,८८
११४१२ मू. अ. क. -आयात	७२,८९,१२,८७	१,१३,०९,५१,७२	१,४२,५४,२७,५४	१,३५,७१,४२,०६	६,८२,८५,४८
११४१३ मू. अ. क. -बस्तु बिक्री र वितरण	१३,३७,३५,६३	१३,७३,३०,१५	१७,३०,८८,०१	१६,४७,९६,१८	८२,९१,८३
११४१४ मू. अ. क. -परामर्श तथा ठेक्का	७,८७,७०,३३	१०,२९,६५,७२	१२,९७,७५,८१	१२,३५,५८,८७	६२,१६,९४
११४१५ मू. अ. क. -पर्यटन सेवा	१,४१,०७,३२	२,५०,५६,५९	३,१५,८०,८०	३,००,६७,९१	१५,१२,८९
११४१६ मू. अ. क. -संचार सेवा, विमा, हवाई उडान र अन्य सेवा	८,६४,०५,४६	१०,३७,१०,८१	१३,०७,१४,९१	१२,४४,५२,९८	६२,६१,९३
११४१७ मू. अ. क. -बेदर्तावालाले संकलन गर्ने	२,००,५१,६८	२,९९,६०,८७	३,७७,६२,०५	३,५९,५३,०५	१८,०९,००
अन्तः शुल्क	६५,७७,६४,१८	८०,२८,१४,७४	१,०१,१८,५०,६६	९६,३३,७७,६९	४,८४,७२,९७
११४२१ सुर्तिजन्य पदार्थ	९,०१,००,३३	१०,८८,६७,७१	१३,७२,१४,५४	१३,०६,४१,२४	६५,७३,३०
११४२२ मदिरा	१४,५०,०३,८४	१६,६२,१०,९१	२०,९४,८८,७१	१९,९४,५३,१०	१,००,३५,६१
११४२३ बियर	८,२९,३८,३९	९,७७,४२,६८	१२,३१,९२,८०	११,७२,९१,२२	५९,०१,५८
११४२४ अन्य औद्योगिक उत्पादन	४,४१,७८,५६	६,५६,६७,४५	८,२७,६५,८६	७,८८,००,९४	३९,६४,९२
११४२५ अन्तः शुल्क आयात	२९,५५,४३,०६	३६,४३,२५,९९	४५,९१,८८,७५	४३,७१,९१,१९	२,१९,९७,५६
विशेष सेवामा लाग्ने कर	१,२८,४१,११	१,८०,१९,०३	२,२७,१०,८१	२,१६,२२,८४	१०,८७,९७
११४४१ वैदेशिक रोजगार सेवा कर	३०,११	१८,४९	२३,३१	२२,१९	१,१२
११४४२ स्वास्थ सेवा कर	७२,४७,७८	१,०१,०९,८९	१,२७,४२,२९	१,२१,३१,८७	६,१०,४२

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ आय	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
११४४३ शिक्षा सेवा शुल्क- शैक्षिक संस्था	३६,१९,०४	५२,०७,८३	६५,६३,८४	६२,४९,४०	३,१४,४४
११४४४ शिक्षा सेवा शुल्क- वैदेशिक अध्ययन	१९,४४,१८	२६,८२,८२	३३,८१,३७	३२,१९,३८	१,६१,९९
पुर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर	१६,१९,६२,५१	२१,८१,११,०२	२७,४९,०२,५१	२६,१७,३३,२३	१,३१,६९,२८
११४५१ सवारी साधन कर	७,१०,४७,६०	७,८६,८१,०५	९,९१,६७,९२	९,४४,१७,२५	४७,५०,६७
११४५२ पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	९८,६०,७८	१,१०,९६,२२	१,३९,८५,४४	१,३३,१५,४६	६,६९,९८
११४५३ सडक मर्मत तथा सुधार दस्तुर	१,५७,३७,६४	१,६६,७७,९५	२,१०,२०,५४	२,००,१३,५५	१०,०६,९९
११४५४ सडक निर्माण तथा संभार दस्तुर	५,४१,९५,८९	३,४८,४८,३८	४,३९,२२,१६	४,१८,१८,०६	२१,०४,१०
११४५५ पूर्वाधार कर	१,११,२०,६०	७,६८,०७,४२	९,६८,०६,४५	९,२१,६८,९१	४६,३७,५४
वैदेशिक व्यापारमा आधारित कर	८२,१५,९१,३९	१,०१,६०,४४,१६	१,२८,०६,००,५०	१,२१,९२,५३,०२	६,१३,४७,४८
आयातमा लाग्ने भंसार महसुल	७७,८२,२१,८१	९५,८५,९७,५९	१,२०,८१,९६,०६	१,१५,०३,१७,१२	५,७८,७८,९४
११५११ भंसार महसुल - आयात	७७,८१,६७,०८	९५,८५,७९,१०	१,२०,८१,७२,७५	१,१५,०२,९४,९२	५,७८,७७,८३
११५१२ भारतीय अन्तशुल्क फिर्ता	४२,०८	६,१६	७,७७	७,४०	३७
११५१३ आयातमा लाग्ने स्थानीय विकास शुल्क	१२,६५	१२,३३	१५,५४	१४,८०	७४
भंसार महसुल -निर्यात	११,३६,८३	१,०३,२३,४८	१,३०,११,४९	१,२३,८८,१८	६,२३,३१
११५२१ भंसार महसुल -निर्यात	११,०७,९५	१,०२,३७,६१	१,२९,०३,२७	१,२२,८५,१४	६,१८,१३
११५२२ निर्यात सेवा शुल्क	२८,८८	८५,८७	१,०८,२२	१,०३,०४	५,१८
वैदेशिक व्यापारमा आधारित अन्य कर	४,२२,३२,७५	४,७१,२३,०९	५,९३,९२,९५	५,६५,४७,७२	२८,४५,२३
११५६१ कृषि सुधार शुल्क	३,४१,२२,८०	४,०७,६०,७२	५,१३,७३,९५	४,८९,१२,८७	२४,६१,०८
११५६२ भंसार सम्बन्धी अन्य आय	८१,०९,९५	६३,६२,३७	८०,१९,००	७६,३४,८५	३,८४,१५
अन्य कर	२,७१,१६,०८	३,४५,९५,५५	४,३६,०३,५१	४,१५,१४,६८	२०,८८,८३
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	१,१४,१४,५३	१,७८,१५,६०	२,२४,५४,४१	२,१३,७८,७३	१०,७५,६८
११६११ कम्पनी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,०७,६५,११	१,७१,३७,५०	२,१५,९९,७४	२,०५,६५,००	१०,३४,७४
११६१२ एजेन्सी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	६,४९,४२	६,७८,१०	८,५४,६७	८,१३,७३	४०,९४
व्यवसाय बाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने	१,५७,०१,५५	१,६७,७९,९५	२,११,४९,१०	२,०१,३५,९५	१०,१३,१५
११६२१ सवारी चालक अनुमति पत्रको इजाजतपत्र दस्तूर,सवारीको दर्ता किताब(ब्लू बुक) दस्तूर	१,५६,२८,४६	१,६६,४४,३३	२,०९,७८,१७	१,९९,७३,२१	१०,०४,९६
११६२२ हातहतियारको इजाजतपत्र दस्तूर	७३,०९	१,३५,६२	१,७०,९३	१,६२,७४	८,१९
अनुदान	३९,५४,३९,५५	७५,१७,२९,१६	७२,१६,७६,२८	७२,१६,७६,२८	०
द्विपक्षीय वैदेशिक अनुदान	१७,७०,३२,०७	३७,६७,०३,२७	३५,४६,३६,०६	३५,४६,३६,०६	०
चालु अनुदान	१३,९१,२४,०१	११,८०,६९,८५	१५,९७,८३,५६	१५,९७,८३,५६	०
१३१११ चालु अनुदान	१३,९१,२४,०१	११,८०,६९,८५	१५,९७,८३,५६	१५,९७,८३,५६	०
पूंजीगत अनुदान	३,७९,०८,०६	२५,८६,३३,४२	१९,४८,५२,५०	१९,४८,५२,५०	०
१३१२१ पूंजीगत अनुदान	३,७९,०८,०६	२५,८६,३३,४२	१९,४८,५२,५०	१९,४८,५२,५०	०
वहुपक्षीय वैदेशिक अनुदान	१५,३२,२८,४७	२८,५३,१०,१८	२९,३८,८५,२१	२९,३८,८५,२१	०
चालु अनुदान	८,३२,२६,६१	१६,४९,३५,४३	१६,६४,६६,६५	१६,६४,६६,६५	०
१३२११ चालु अनुदान	८,३२,२६,६१	१६,४९,३५,४३	१६,६४,६६,६५	१६,६४,६६,६५	०
पूंजीगत अनुदान	७,००,०१,८६	१२,०३,७४,७५	१२,७४,१८,५६	१२,७४,१८,५६	०
१३२२१ पूंजीगत अनुदान	७,००,०१,८६	१२,०३,७४,७५	१२,७४,१८,५६	१२,७४,१८,५६	०
वैदेशिक अन्य अनुदान	६,५१,७९,०१	८,९७,१५,७१	७,३१,५५,०१	७,३१,५५,०१	०
चालु अनुदान	५,७६,१६,५७	६,४९,९३,२४	५,२९,४३,३३	५,२९,४३,३३	०
१३३११ चालु अनुदान	५,७६,१६,५७	६,४९,९३,२४	५,२९,४३,३३	५,२९,४३,३३	०
पूंजीगत अनुदान	७५,६२,४४	२,४७,२२,४७	२,०२,११,६८	२,०२,११,६८	०
१३३२१ पूंजीगत अनुदान	७५,६२,४४	२,४७,२२,४७	२,०२,११,६८	२,०२,११,६८	०

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ आय	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
अन्य राजस्व	६०,८६,५०,३६	५२,४१,३७,६१	६३,८५,१०,१२	६२,८९,६५,१२	९५,४५,००
सम्पत्तिबाट प्राप्त आय	२६,१५,८९,६२	२३,५६,९५,३१	२८,७१,२६,५७	२८,२८,३४,३५	४२,९२,२२
व्याज	३,११,०१,५४	१,२८,५०,३३	१,५६,५४,४०	१,५४,२०,३८	२,३४,०२
१४१११ वित्तीय निकायबाट प्राप्त ब्याज	२२,०८,०८	२३,९७,८३	२९,२१,०६	२८,७७,३९	४३,६७
१४१११२ व्यापारिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	६१,६६,३८	१९,२४	२३,४४	२३,०९	३५
१४१११३ औद्योगिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	६७,६१	८,८९	१०,८३	१०,६७	१६
१४१११४ सेवामुलक निकायबाट प्राप्त ब्याज	२,२५,८४,१२	१,०१,९०,०६	१,२४,१३,६४	१,२२,२८,०७	१,८५,५७
१४१११५ अन्य निकायबाट प्राप्त ब्याज	७५,३५	२,३४,३१	२,८५,४३	२,८१,१६	४,२७
लाभांश	१४,९८,३१,१९	१४,३३,३६,८९	१७,४६,१४,५५	१७,२०,०४,२६	२६,१०,२९
१४१२१ वित्तीय निकायबाट प्राप्त लाभांश	८,०८,५१,९३	७,३४,९६,०४	८,९५,३३,६७	८,८१,९५,२४	१३,३८,४३
१४१२२ व्यापारिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	७,८२	१२,७८	१५,५७	१५,३४	२३
१४१२३ औद्योगिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	३,०७,६४	३,२६,१४	३,९७,३०	३,९१,३६	५,९४
१४१२४ सेवामुलक निकायबाट प्राप्त लाभांश	६,८६,६३,७४	६,९४,३९,३४	८,४५,९१,७६	८,३३,२७,२१	१२,६४,५५
१४१२५ अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश	६	६२,५९	७६,२५	७५,११	१,१४
भाडा र रोयल्टी	८,०६,५६,८९	७,९५,०८,०९	९,६८,५७,६२	९,५४,०९,७१	१४,४७,९१
१४१५१ सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	५१,८०,२५	४०,१०,६८	४८,८५,८६	४८,१२,८२	७३,०४
१४१५२ क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी	२८,७४,८९	१६,२३,१२	१९,७७,३०	१९,४७,७४	२९,५६
१४१५३ खानी रोयल्टी	२७,६८,११	७,५०,८६	९,१४,७१	९,०१,०४	१३,६७
१४१५४ जलस्रोत क्षेत्रको आय तथा रोयल्टी	१,७८,०८,२७	१,११,३६,२०	१,३५,६६,२३	१,३३,६३,४३	२,०२,८०
१४१५५ वन तथा वन पैदावार बिक्री वापत प्राप्त आय तथा वन रोयल्टी	९८,०९,१४	१,३६,५१,३१	१,६६,३०,१७	१,६३,८१,५७	२,४८,६०
१४१५६ अन्य रोयल्टी	४,२२,१६,२३	४,८३,३५,९२	५,८८,८३,३५	५,८०,०३,११	८,८०,२४
वस्तु तथा सेवा विक्रीबाट प्राप्त रकम	१३,८४,६८,७८	१४,२४,४०,६६	१७,३५,२२,७६	१७,०९,२८,७९	२५,९३,९७
वस्तु तथा विक्रीबाट प्राप्त रकम	८,३८,६८,३२	७,९९,८७,६१	९,७४,४१,७७	९,५९,८५,१३	१४,५६,६४
१४२११ कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	१३,४२,९०	१३,९८,४३	१७,०३,५८	१६,७८,११	२५,४७
१४२१२ सरकारी सम्पत्तीको विक्रीबाट प्राप्त रकम	१८,८७,५०	१९,२०,१८	२३,३९,१९	२३,०४,२२	३४,९७
१४२१३ अन्य विक्रीबाट प्राप्त रकम	१२,८१,३९	१२,०२,१८	१४,६४,५१	१४,४२,६२	२१,८९
१४२१४ दूर संचार सेवा शुल्क	६,६४,०४,३९	६,२४,७६,७३	७,६१,०९,८३	७,४९,७२,०७	११,३७,७६
१४२१५ टेलिफोन स्वामित्वको शुल्क	१,२९,२८,६१	१,२९,६१,७०	१,५७,९०,०८	१,५५,५४,०४	२,३६,०४
१४२१६ निजी धारा वापतको शुल्क	६,८७	७,९४	९,६७	९,५३	१४
१४२१७ नहर तथा कुलो उपयोग वापतको शुल्क	१३,५६	१२,६८	१५,४५	१५,२२	२३
१४२१८ विद्युत सेवा शुल्क	३,१०	७,७७	९,४६	९,३२	१४
प्रशासनिक सेवा शुल्क	५,४६,००,४६	६,२४,५३,०५	७,६०,८०,९९	७,४९,४३,६६	११,३७,३३
१४२२१ न्यायिक दस्तूर	९०,८१,१२	६२,३९,४४	७६,००,९५	७४,८७,३२	१,१३,६३
१४२२२ हुलाक सेवा शुल्क	२८,७५,६४	३५,५०,१८	४३,२४,८७	४२,६०,२२	६४,६५
१४२२३ शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	६२,५४,६४	५६,७३,३७	६९,११,३७	६८,०८,०५	१,०३,३२
१४२२४ परीक्षा शुल्क	५४,६४,१२	३९,७९,९९	४८,४८,४७	४७,७५,९९	७२,४८
१४२२५ यातायात क्षेत्रको आम्दानी	२५,८७,५८	२५,८५,१६	३१,४९,२७	३१,०२,१९	४७,०८
१४२२६ आयात निर्यात इजाजत पत्र दस्तूर	१२,२४,५४	८,४८,४०	१०,३३,५३	१०,१८,०८	१५,४५
१४२२७ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	२,७१,१२,८२	३,९५,७६,५१	४,८२,१२,५३	४,७४,९१,८१	७,२०,७२
दण्ड जरिवाना र जफत	७८,८९,३०	५६,१७,८३	६८,४३,७०	६७,४१,३९	१,०२,३१
दण्ड,जरिवाना र जफत	७८,८९,३०	५६,१७,८३	६८,४३,७०	६७,४१,३९	१,०२,३१
१४३११ न्यायिक दण्ड,जरिवाना र जफत	१०,०२,६५	१२,६५,४७	१५,४१,६१	१५,१८,५६	२३,०५
१४३१२ प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	६८,८६,६५	४३,५२,३६	५३,०२,०९	५२,२२,८३	७९,२६
अनुदान बाहेक स्वेच्छिक हस्तान्तरण	२९,९६	१४,८९	१८,१४	१७,८७	२७
अनुदान बाहेक स्वेच्छिक हस्तान्तरण	२९,९६	१४,८९	१८,१४	१७,८७	२७

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ आय	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
१४४११ चालु हस्तान्तरण	२७,००	७,५४	९,१८	९,०४	१४
१४४१२ पूंजीगत हस्तान्तरण	२,९६	७,३५	८,९६	८,८३	१३
विविध राजस्व	२०,०६,७२,७०	१४,०३,६८,९२	१७,०९,९८,९५	१६,८४,४२,७२	२५,५६,२३
प्रशासनिक शुल्क - भ्रमण तथा पर्यटन	१२,१४,७६,६०	१२,७९,०९,३२	१५,५८,२०,५३	१५,३४,९१,२०	२३,२९,३३
१४५११ राहदानी शुल्क	९,१५,३५,४५	९,४१,५५,८३	११,४७,०१,६५	११,२९,८७,००	१७,१४,६५
१४५१२ भिसा शुल्क	२,४३,००,३०	२,५७,५६,३८	३,१३,७६,७१	३,०९,०७,६६	४,६९,०५
१४५१३ पर्वतारोहण र पदयात्रा स्वीकृति शुल्क	५६,१३,८९	७९,३०,५५	९६,६१,०८	९५,१६,६६	१,४४,४२
१४५१४ अन्य पर्यटकहरुलाई लाग्ने शुल्क	२६,९६	६६,५६	८१,०९	७९,८८	१,२१
अन्य राजस्व	७,९१,५५,५५	१,२३,९७,१५	१,५१,०२,३५	१,४८,७६,५९	२,२५,७६
१४५२१ प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	७४,३६,२०	९३,६०,४८	१,१४,०३,०४	१,१२,३२,५८	१,७०,४६
१४५२२ अन्य राजस्व	७,१७,१९,३५	३०,३६,६७	३६,९९,३१	३६,४४,०१	५५,३०
पूंजीगत राजस्व	४०,५५	६२,४५	७६,०७	७४,९३	१,१४
१४५३१ सरकारी घर,जग्गा,गुडवील विक्रीबाट प्राप्त रकम	४०,५५	६२,४५	७६,०७	७४,९३	१,१४
गत वर्षको नगद मौज्दात तथा बेरुजु	३,२७,७३,७३	०	०	०	०
गत वर्षको नगद मौज्दात तथा बेरुजु	३,२७,७३,७३	०	०	०	०
गत वर्षको नगद मौज्दात तथा बेरुजु	३,२७,७३,७३	०	०	०	०
१५१११ गत वर्षको नगद बाँकी मौज्दात	१,१४,३०,५१	०	०	०	०
१५११२ बेरुजु	२,१३,४३,२२	०	०	०	०
राजस्व ,अनुदानको जम्मा :	५,२४,७८,२९,८०	६,५६,१६,१५,५१	८,०२,२२,३१,९८	७,६९,३५,३९,९७	३२,८६,९२,०१

व्यय अनुमान
आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -३

(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	**८९,२६,८२,१५**	**१,२९,६३,७०,३६**	**१,३०,५२,९०,८०**	**१,३०,२१,५४,१८**	**२५,७३,१७**	**५,६३,४५**
पारिश्रमिक / सुविधा	८९,२६,८२,१५	१,२९,६३,७०,३६	१,३०,५२,९०,८०	१,३०,२१,५४,१८	२५,७३,१७	५,६३,४५
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	**४४,२७,४८,९४**	**७१,५०,९५,८६**	**१,२०,०५,३६,९३**	**१,०२,५०,५८,२७**	**१२,०४,६८,३५**	**५,५०,१०,३१**
सेवा महसुल तथा भाडा	३,२१,२७,०७	५,३२,९६,५२	५,४३,६१,१२	५,३१,४४,४८	९,४४,०९	२,७२,५५
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	४,०१,१९,४३	४,७४,७४,८०	५,९६,७७,८९	५,७७,०२,२२	१६,६१,६२	३,१४,०५
कार्यालय सामान तथा सेवाहरु	३,७४,४६,११	५,३४,०१,९६	५,४४,०६,९५	५,२२,४६,७३	१८,७०,४६	२,८९,७६
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	५,२५,३५,७८	८,७२,९७,३५	१२,२५,२७,७०	८,६९,३१,३६	२,६४,६८,६६	९१,२७,६८
कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू	१९,७७,१२,५०	३१,६६,३७,८६	३७,२४,७६,८७	२५,३५,८२,४४	८,४५,००,४७	३,४३,९३,९६
अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	२,३३,९६,५५	४,४२,४१,८९	३,६९,१०,२३	३,१५,९४,८३	४७,१२,९९	६,०२,४१
विविध खर्च	५,९४,११,५०	११,२७,४५,४८	१,२७,८८,५१	१,२४,१६,५५	३,१०,०६	६१,९०
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	०	४८,७३,८७,६६	४७,७४,३९,६६	०	९९,४८,००
व्याज र सेवा खर्च	**८,६७,३०,४०**	**२१,२४,२१,८९**	**३०,७९,९९,५८**	**३०,७९,९९,५८**	**०**	**०**
वैदेशिक ऋणको व्याज	३,३१,०८,७९	४,३७,५४,२३	४,५५,५३,७८	४,५५,५३,७८	०	०
आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक क	५,३६,२१,६१	१६,८६,६७,६६	२६,२४,४५,८०	२६,२४,४५,८०	०	०
सहायता	**९४,१८,४२**	**१,६९,५५,४६**	**१,०१,६४,६९**	**७९,१७,७९**	**२०,७२,१७**	**१,७४,७३**
सार्वजनिक संस्थानहरुलाई सहायता	६५,३४,७९	६४,४८,५६	७९,३३,०६	६९,८४,०५	९,४९,०१	०
व्यवसायहरुलाई सहायता	२८,८३,६३	१,०५,०६,९०	२२,३१,६३	९,३३,७४	११,२३,१६	१,७४,७३
अनुदान	**१,७०,८४,७७,०४**	**२,४७,५९,१६,६८**	**१,८४,७३,८१,८०**	**१,१०,३७,८१,४३**	**२३,१९,२९,८२**	**५१,१६,७०,५५**
सामाजिक सेवा अनुदान	१८,५१,९६	७९,७४,९२	१,०१,२६,५८	१,०१,२६,५८	०	०
स्थानीय निकायहरुलाई अनुदान	३३,८५,८४,११	४९,५१,८६,३८	९,०४,५१,०६	२,९६,१७,२३	१,०४,२४,५३	५,०४,०९,३०
सामाजिक सेवा अनुदान	१,३६,८०,४०,९७	१,९७,२७,५५,३८	१,७४,६८,०४,१६	१,०६,४०,३७,६२	२२,१५,०५,२९	४६,१२,६१,२५
सामाजिक सुरक्षा	**५६,७४,७१,०९**	**८८,५५,७१,१०**	**१,०२,६३,९८,८७**	**१,०२,२२,७०,९४**	**१३,३७,१८**	**२७,९०,७५**
सामाजिक सुरक्षा	१९,०१,९२,०२	३२,८९,३७,४०	३८,७३,५१,८२	३८,७३,५१,८२	०	०
छात्रवृत्ति	१,९६,५५,४७	२,२८,२३,१९	१,४९,८२,५१	१,०८,७३,८४	१३,३१,२१	२७,७७,४६
सेवा निवृत्त सुविधाहरु	३५,७६,२३,६०	५३,३८,१०,५१	६२,४०,६४,५४	६२,४०,४५,२८	५,९७	१३,२९
अन्य खर्च	**२३,४०,०३**	**१,३८,६२,२२**	**१,५५,६०,९६**	**१,५५,६०,९६**	**०**	**०**
सम्पत्ती सम्वन्धी खर्च	६२,०३	६१,६२	६०,९६	६०,९६	०	०
फिर्ता खर्च	२२,७८,००	१,३८,००,६०	१,५५,००,००	१,५५,००,००	०	०
वित्तीय हस्तान्तरण	**०**	**०**	**२,३२,१९,८०,९१**	**२,२७,७७,६९,२६**	**२,०८,१२,८५**	**२,३३,९८,८०**
प्रदेश अनुदान	०	०	७,१४,३५,००	७,१४,३५,००	०	०
स्थानीय तह अनुदान	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२०,६३,३४,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
पूंजीगत खर्च	**१,२२,३५,०४,३०**	**२,६२,०३,४९,१३**	**३,३५,१७,५९,७०**	**२,०१,३६,२२,७५**	**२९,४८,५०,९०**	**१,०४,३२,८६,०५**
जग्गा	२,८२,५९,४७	१०,३९,८६,४४	२१,५५,२२,९९	२१,५५,२२,९९	०	०
भवन	१७,६०,०७,३४	७२,७१,३१,६८	७५,६५,८९,१४	३४,११,९५,०४	११,२८,३०,५२	३०,२५,६३,५८
फर्निचर	६७,५८,६९	१,२१,५०,८८	१,५१,०८,९१	१,२६,६०,८४	४,८२,५५	१९,६५,५२
सवारी साधन	२,२१,९६,७६	३,४०,४६,३२	३,८८,५४,४९	३,३६,६७,४६	२२,०६,८१	२९,८०,२२
मेशिनरी औजार	५,१५,३१,६८	९,५६,६२,२१	११,७८,०८,१९	८,१०,९५,२४	२,०८,२१,७७	१,५८,९१,१८
सार्वजनिक निर्माण	८८,६६,४९,०३	१,५१,५४,६९,८९	२,००,६०,२२,८७	१,२१,२०,३१,९२	११,९७,९०,८७	६७,४२,००,०८
पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	५,२१,०१,३३	१३,१९,०१,७१	१६,४०,८२,०१	८,९९,४८,१६	३,८४,१८,३८	३,५७,१५,४७
भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	०	०	३,७७,७१,१०	२,७५,०१,१०	३,००,००	९९,७०,००
जम्मा	**४,९३,३३,७२,३७**	**८,२३,६५,४२,७०**	**११,३८,७०,७४,२४**	**९,०७,६१,३५,१६**	**६७,४०,४४,४४**	**१,६३,६८,९४,६४**

वित्तीय व्यवस्था अनुमान

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -४
(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
खूद लगानी (ऋण र शेयर)	**३८,१९,५७,१७**	**५७,४८,१६,०९**	**७५,११,८४,३१**	**२०,००,९२,८२**	**४,७६,३१,८४**	**५०,३४,५९,६५**
खूद ऋण लगानी	**२५,४९,४९,२८**	**३५,६२,१८,८०**	**१९,७६,२८,८९**	**-५,९०,९७,३९**	**१,४०,८७,८४**	**२४,२६,३८,४४**
आन्तरिक ऋण लगानी	२६,८६,३९,५५	४५,६२,१८,८०	३४,७६,२८,८९	९,०९,०२,६१	१,४०,८७,८४	२४,२६,३८,४४
आन्तरिक ऋण लगानी फिर्ता	-१,३६,९०,२७	-१०,००,००,००	-१५,००,००,००	-१५,००,००,००	०	०
खूद शेयर लगानी	**१२,७०,०७,८९**	**२१,८५,९७,२९**	**५५,३५,५५,४२**	**२५,९१,९०,२१**	**३,३५,४४,००**	**२६,०८,२१,२१**
आन्तरिक शेयर लगानी	११,९९,४०,१८	२०,८८,४७,२९	५१,७५,४१,२५	२२,३१,७६,०४	३,३५,४४,००	२६,०८,२१,२१
वैदेशिक शेयर लगानी	७०,६७,७१	९७,५०,००	३,६०,१४,१७	३,६०,१४,१७	०	०
खूद आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋण	**-५४,१०,०५,१३**	**-१,९३,३२,५७,११**	**-३,०८,८६,६४,२९**	**-९४,८३,१०,००**	**०**	**-२,१४,०३,५४,२९**
खूद वैदेशिक ऋण	**-१६,६६,०९,४५**	**-१,२२,४७,४४,७१**	**-१,८३,९१,४२,८४**	**३०,१२,११,४५**	**०**	**-२,१४,०३,५४,२९**
वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१७,७९,४९,२७	२५,३४,०५,१८	३०,१२,११,४५	३०,१२,११,४५	०	०
वैदेशिक ऋण प्राप्ति	-३४,४५,५८,७२	-१,४७,८१,४९,८९	-२,१४,०३,५४,२९	०	०	-२,१४,०३,५४,२९
खूद आन्तरिक ऋण	**-३७,४३,९५,६८**	**-७०,८५,१२,४०**	**-१,२४,९५,२१,४५**	**-१,२४,९५,२१,४५**	**०**	**०**
आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	५०,३३,४९,४७	१९,४०,५२,६०	२०,०४,७८,५५	२०,०४,७८,५५	०	०
आन्तरिक ऋण प्राप्ति	-८७,७७,४५,१५	-९०,२५,६५,००	-१,४५,००,००,००	-१,४५,००,००,००	०	०
जम्मा	**-१५,९०,४७,९६**	**-१,३५,८४,४१,०२**	**-२,३३,७४,७९,९८**	**-७४,८२,१७,१८**	**४,७६,३१,८४**	**-१,६३,६८,९४,६४**

कार्यगत व्यय अनुमान(वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -५

(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	जम्मा प्रतिशत	स्रोत		
					नेपाल सरकार	वैदेशिक	
						अनुदान	ऋण
सामान्य सार्वजनिक सेवा	१,७१,३४,९८,०२	२,३६,२३,५०,३८	४,९९,१४,८३,७६	३९	४,८८,५५,९२,३६	५,५४,३८,३१	५,०४,५३,०९
कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	७१,४४,१०,४०	१,२४,७०,९१,१८	१,८२,३३,११,३७		१,८०,३५,६९,२५	१,९७,४२,१२	०
बाह्य आर्थिक सहायता	४८,०४	१७,८०,२२	७९,५०,३६		२३,६८,०७	०	५५,८२,२९
सामान्य सेवा	१४,२१,३१,७९	२२,०६,७६,०३	२३,०२,९१,३८		१९,५२,३६,०४	१,४८,८३,३४	२,०१,७२,००
सामान्य आधारभूत सेवा	०	४,१३,८७	३,४०,८७		३,४०,८७	०	०
सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	१,०४,५६	९४,०१	९०,८२		९०,८२	०	०
अन्य सामान्य सेवा	५,८३,२६,००	२०,४२,९१,६३	११,४५,००,७०		११,३२,००,७०	०	१३,००,००
सार्वजनिक ऋण कारोवार	६०,३८,७४,७४	३७,६३,२१,०७	४७,३०,१७,३५		४७,३०,१७,३५	०	०
विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१९,४६,०२,४९	३१,१६,८२,३७	२,३४,१९,८०,९१		२,२९,७७,६९,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
रक्षा	३३,३४,९४,३०	३५,६६,०९,६०	४४,९५,५९,२०	४	४४,९५,५९,२०	०	०
सैनिक सुरक्षा	३३,२४,२६,८५	३५,५२,५७,६३	४४,७७,३७,६४		४४,७७,३७,६४	०	०
नागरिक सुरक्षा	८,९४,८४	८,८७,९९	९,४५,८१		९,४५,८१	०	०
रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,७२,६१	४,६३,९८	८,७५,७५		८,७५,७५	०	०
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३४,७९,६१,०९	४५,८३,७१,५२	५०,६२,८९,५०	४	४६,७३,०२,२७	३,८९,८७,२३	०
प्रहरी सेवा	२४,५५,२४,६६	३२,४१,०१,०७	३५,६०,२९,२९		३२,५६,४६,२९	३,०३,८३,००	०
अग्नी नियन्त्रण सेवा	६७,६७	८७,८७	१,४०,४४		१,४०,४४	०	०
न्यायालय	४,२७,०३,०६	५,१७,३२,८७	६,४७,०९,५१		६,४७,०९,५१	०	०
कारागर	१,११,७९,०७	१,२४,०६,०५	१,७८,४२,५७		१,७८,४२,५७	०	०
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४,८४,८६,६३	७,००,४३,६६	६,७५,६७,६९		५,८९,६३,४६	८६,०४,२३	०
आर्थिक मामिला	१,७७,३७,९०,१४	३,७०,२९,१४,४३	४,५४,६०,३१,०६	३६	२,४५,०१,९१,६२	४३,९२,२४,८७	१,६५,६६,१४,५७
सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	१०,९४,२३,०१	१,०२,१९,६२,२८	१,५२,८१,७३,२८		५०,३७,४२,२७	२५,१०,८०,५२	७७,३३,५०,४९
कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	५७,२५,१३,८५	७५,९८,१८,२९	८१,३२,६८,९९		६२,९३,८२,६६	५,९६,५९,४५	१२,४२,२६,८८
इन्धन तथा उर्जा	२३,२८,७९,८३	४९,६९,०१,२२	७१,४२,४१,८५		३२,३४,६७,५८	४,६१,४४,८८	३४,४६,२९,३९
खानी , उत्पादन तथा निर्माण	२,३८,८७,२०	२,५९,४५,७१	३,१८,६१,९१		१,६५,२९,७१	०	१,५३,३२,२०
यातायात	५१,८९,९२,६०	९०,८१,३८,४९	१,१८,२६,७०,९३		८०,३७,६०,१५	५,५५,३४,६९	३२,३३,७६,०९
संचार	४,०४,५५,३२	४,३३,८०,४४	५,६९,६९,७६		५,६९,६९,७६	०	०
अन्य उद्योगहरु	४,८६,१५,१७	१७,३६,३५,७४	१९,६३,२०,७५		१०,५६,३२,७३	२,१६,३१,८६	६,९०,५६,१६
अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	२२,४९,१८,२२	२६,९५,५१,३६	१,६७,३७,७४		८०,६०,९१	५०,३३,४७	३६,४३,३६
आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२१,०४,९४	३५,८०,९०	५७,८५,८५		२६,४५,८५	१,४०,००	३०,००,००
वातावरण संरक्षण	१२,५६,३२,१०	११,४४,६८,३१	१५,१३,९०,२४	१	५,४८,५४,६९	२,९९,७२,११	६,६५,६३,४४
फोहोर मैला व्यवस्थापन	६,४४,९६,२४	३,८९,४०,८८	४,१८,७०,००		१,०९,८२,१८	७२,६३,६५	२,३६,२४,१७
ढल व्यवस्थापन	९४,९७,५०	५७,६४,३४	१,३३,५४,९३		१,३३,५४,९३	०	०
अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	२,०२,६०,३०	१,८९,१८,७३	२,८५,४९,१५		९७,३३,०१	०	१,८८,१६,१४
वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	३,१३,७८,०६	५,०८,४४,३६	६,७६,१६,१६		२,०७,८४,५७	२,२७,०८,४६	२,४१,२३,१३
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	२२,८०,८४,१७	४५,२८,५०,९६	६३,०६,२५,२६	५	३०,५९,२७,८५	५,४३,०८,५५	२७,०३,८८,८६
आवास विकास	५,३६,११,५२	१६,७३,५९,४३	२६,९१,०४,५९		११,३६,६४,५०	९९,५४,६२	१४,५४,८५,४७
सामुदायिक विकास	१,२०,०७,३८	४,२२,२३,५१	५,३३,४३,७६		२,४१,८५,२६	२,९१,५८,५०	०
खानेपानी	१५,२२,६४,१३	२३,१६,५२,३३	२६,२०,७५,६५		१४,६१,३६,९६	१,५१,९५,४३	१०,०७,४३,२६
आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	१,०२,०१,१४	१,१६,१५,६९	४,६१,०१,२६		२,१९,४१,१३	०	२,४१,६०,१३
स्वास्थ्य	३४,००,९०,२६	४३,९३,०६,३४	४१,०८,९८,६४	३	३२,५८,३८,५१	५,६५,५६,१३	२,८५,०४,००
औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	२९,७८,४३	७१,२०,५०	६४,४४,९१		३६,६६,९१	२७,७८,००	०
वहिरंङ्ग सेवा	४,३०,७७,५४	४,३५,६२,३४	५,९२,०३,१०		२,४९,७५,७०	३,४२,२७,४०	०
अस्पताल सेवा	११,९२,०८,८१	१४,७७,८२,२८	१६,३५,७३,०१		१६,०१,८३,०१	३३,९०,००	०
सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	१४,३२,८६,९१	१७,४१,११,४३	१३,०६,६२,५०		८,८०,२०,९७	१,४१,३७,५३	२,८५,०४,००

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	जम्मा प्रतिशत	स्रोत		
					नेपाल सरकार	वैदेशिक	
						अनुदान	ऋण
अनुसन्धान सेवा	३,१५,३८,५७	६,१८,५३,७९	४,११,२८,००		३,९१,०४,८०	२०,२३,२०	०
स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	४८,७६,००	९८,८७,१२		९८,८७,१२	०	०
मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	३,९६,८७,८१	५,९३,०७,८१	५,९७,२०,१६	०	५,९६,००,१६	१,२०,००	०
मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	१,८७,२१,३१	२,३३,८७,२८	२,२४,२४,३६		२,२३,०४,३६	१,२०,००	०
सांस्कृतिक सेवा	१,८१,८४,९१	३,१९,२६,२६	३,३०,१६,५५		३,३०,१६,५५	०	०
प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	२७,८१,५९	३९,९४,२७	३२,८२,१९		३२,८२,१९	०	०
अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक	०	०	९,९७,०६		९,९७,०६	०	०
शिक्षा	९०,६८,९४,८८	१,०६,८३,१४,४१	६५,१३,५७,०४	५	५४,१७,७८,६३	४,१७,४८,०८	६,७८,३०,३३
पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२८,४५,७३,६९	४३,९५,३०,८५	५,६१,२४,७८		५,१७,७०,४१	४३,५४,३७	०
माध्यमिक शिक्षा	१४,३७,५१,०८	११,४०,७०,५३	४,४७,५२,६९		४,४७,५२,६९	०	०
तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२७,५६,७६,३३	२८,२०,८५,२५	२६,७१,१४,१४		१७,८०,५९,८६	३,६०,०८,०१	५,३०,४६,२७
शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	१८,४१,६४,५६	२२,०६,३४,१२	२६,७०,७९,३६		२६,७०,७९,३६	०	०
शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,८७,२९,२२	१,१९,९३,६६	१,६२,८६,०७		१,१६,३१	१३,८५,७०	१,४७,८४,०६
सामाजिक सुरक्षा	२०,११,८५,७८	३४,४३,२२,८१	३९,२५,९३,६९	३	३८,७२,७२,६९	५३,२१,००	०
परिवार र शिशु कल्याण	१,७३,७६,२७	१,३६,४३,८०	३५,५१,१७		३५,५१,१७	०	०
सामाजिक असमावेशी	१६,४५,२३,६१	३०,३४,९३,३८	३६,२२,५६,८३		३६,२२,५६,८३	०	०
सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	५,८६,१५	३६,१४,९८	३४,१२,९०		३४,१२,९०	०	०
सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,८६,९९,७५	२,३५,७०,६५	२,३३,७२,७९		१,८०,५१,७९	५३,२१,००	०
जम्मा	६,०१,०३,१८,५५	९,३५,८८,१६,५७	१२,७८,९९,४८,५५		९,९२,७९,१७,९८	७२,१६,७६,२८	२,१४,०३,५४,२९

खर्च शीर्षकगत नगद तथा गैर नगद व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०७४/७५

अनुसूची -६

(रू. हजारमा)

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
चालु		७,०६,२५,१२,४१	६८,८२,६२,७९	७,७५,०७,७५,२०	२८,४५,३९,३४	८,०३,५३,१४,५४
२११००	**पारिश्रमिक / सुविधा**	**१,३०,२१,५४,१८**	**१०,७५,१५**	**१,३०,३२,२९,३३**	**२०,६१,४७**	**१,३०,५२,९०,८०**
२११११	तलव	९८,३८,२५,६७	५,९२,५५	९८,४४,१८,२२	२०,४९,९७	९८,६४,६८,१९
२१११२	स्थानीय भत्ता	१,३४,९५,२१	१,८८	१,३४,९७,०९	०	१,३४,९७,०९
२१११३	महंगी भत्ता	३,४५,७९,८९	७,१८	३,४५,८७,०७	०	३,४५,८७,०७
२१११४	फिल्ड भत्ता	१८,४०,०१	२,५२,११	२०,९२,१२	०	२०,९२,१२
२१११९	अन्य भत्ता	५,६६,६७,२९	१,९६,८६	५,६८,६४,१५	११,५०	५,६८,७५,६५
२११२१	पोशाक	६,५९,९६,७५	३,९५	६,६०,००,७०	०	६,६०,००,७०
२११२२	खाद्यान	१३,६८,४९,४०	५,२०	१३,६८,५४,६०	०	१३,६८,५४,६०
२११२३	औषधी उपचार खर्च	८८,९९,९६	१५,४२	८९,१५,३८	०	८९,१५,३८
२२१००	**सेवा महसुल तथा भाडा**	**५,३१,४४,४८**	**१०,२७,०१**	**५,४१,७१,४९**	**१,८९,६३**	**५,४३,६१,१२**
२२१११	पानी तथा बिजुली	२,०५,९६,४५	१,०९,५३	२,०७,०५,९८	२५,३६	२,०७,३१,३४
२२११२	संचार महसुल	९४,६५,५१	१,९७,४०	९६,६२,९१	४९,८४	९७,१२,७५
२२१२१	घर भाडा	२,१८,७५,०२	६,०८,९७	२,२४,८३,९९	९०,४३	२,२५,७४,४२
२२१२२	अन्य भाडा	१२,०७,५०	१,११,११	१३,१८,६१	२४,००	१३,४२,६१
२२२००	**पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च**	**५,७७,०२,२२**	**१६,२६,०५**	**५,९३,२८,२७**	**३,४९,६२**	**५,९६,७७,८९**
२२२११	इन्धन	२,९५,७५,१४	८,५३,३६	३,०४,२८,५०	१,५१,७३	३,०५,८०,२३
२२२१२	संचालन तथा मर्मत संभार	२,३४,८९,४९	७,०८,९२	२,४१,९८,४१	१,४९,९४	२,४३,४८,३५
२२२१३	बिमा	४६,३७,५९	६३,७७	४७,०१,३६	४७,९५	४७,४९,३१
२२३००	**कार्यालय सामान तथा सेवाहरु**	**५,२२,४६,७३**	**१८,३४,७५**	**५,४०,८१,४८**	**३,२५,४७**	**५,४४,०६,९५**
२२३११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३,५०,४३,८७	१६,५६,७५	३,६७,००,६२	३,२५,४७	३,७०,२६,०९
२२३१२	पशुपंक्षीहरुको आहार	१६,०९,०९	५,००	१६,१४,०९	०	१६,१४,०९
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	४,७१,२७	४१,०९	५,१२,३६	०	५,१२,३६
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	१९,३१,११	३३,७३	१९,६४,८४	०	१९,६४,८४
२२३२१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	१,३१,९१,३९	९८,१८	१,३२,८९,५७	०	१,३२,८९,५७
२२४००	**परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क**	**८,६९,३१,३६**	**२,६८,६२,७५**	**११,३७,९४,११**	**८७,३३,५९**	**१२,२५,२७,७०**
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	३,१३,०५,५९	२,३८,५३,१८	५,५१,५८,७७	८२,८८,७८	६,३४,४७,५५
२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	५,५६,२५,७७	३०,०९,५७	५,८६,३५,३४	४,४४,८१	५,९०,८०,१५
२२५००	**कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू**	**२५,३५,८२,४४**	**५,९९,९०,२१**	**३१,३५,७२,६५**	**५,८९,०४,२२**	**३७,२४,७६,८७**
२२५११	कर्मचारी तालिम	१,११,३६,००	२६,१९,५७	१,३७,५५,५७	४,६८,००	१,४२,२३,५७
२२५१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्वन्धी खर्चहरू	२,९७,३८,०२	१,८३,५७,१४	४,८०,९५,१६	७०,१५,८३	५,५१,१०,९९
२२५२१	उत्पादन सामग्री / सेवा	१,११,१०,७०	२,१६,५५	१,१३,२७,२५	०	१,१३,२७,२५

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१६,९२,८६,६७	३,१८,३०,५५	२०,११,१७,२२	२,८३,९४,१०	२२,९५,११,३२
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	३६,४१,२६	०	३६,४१,२६	२४,९९	३६,६६,२५
२२५३१	औषधी खरीद	२,८६,६९,७९	६९,६६,४०	३,५६,३६,१९	२,३०,०१,३०	५,८६,३७,४९
२२६००	**अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च**	**३,१५,९४,८३**	**४३,८१,१०**	**३,५९,७५,९३**	**९,३४,३०**	**३,६९,१०,२३**
२२६११	अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१,५४,९२,८९	२४,१८,९४	१,७९,११,८३	६,४२,९६	१,८५,५४,७९
२२६१२	भ्रमण खर्च	१,५०,३२,७२	१९,६२,१६	१,६९,९४,८८	२,९१,३४	१,७२,८६,२२
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	६,५०,००	०	६,५०,००	०	६,५०,००
२२६१४	अन्य भ्रमण खर्च	४,१९,२२	०	४,१९,२२	०	४,१९,२२
२२७००	**विविध खर्च**	**१,२४,१६,५५**	**३,३८,४१**	**१,२७,५४,९६**	**३३,५५**	**१,२७,८८,५१**
२२७११	विविध खर्च	१,२४,१६,५५	३,३८,४१	१,२७,५४,९६	३३,५५	१,२७,८८,५१
२२९००	**भैपरि आउने - चालु खर्च**	**४७,७४,३९,६६**	**९९,४८,००**	**४८,७३,८७,६६**	**०**	**४८,७३,८७,६६**
२२९११	भैपरि आउने - चालु खर्च	४७,७४,३९,६६	९९,४८,००	४८,७३,८७,६६	०	४८,७३,८७,६६
२४१००	**वैदेशिक ऋणको व्याज**	**४,५५,५३,७८**	**०**	**४,५५,५३,७८**	**०**	**४,५५,५३,७८**
२४१११	वैदेशिक ऋणको व्याज	४,५५,५३,७८	०	४,५५,५३,७८	०	४,५५,५३,७८
२४२००	**आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन**	**२६,२४,४५,८०**	**०**	**२६,२४,४५,८०**	**०**	**२६,२४,४५,८०**
२४२११	आन्तरिक ऋणको व्याज	२६,२४,४५,८०	०	२६,२४,४५,८०	०	२६,२४,४५,८०
२५१००	**सार्वजनिक संस्थानहरुलाई सहायता**	**६९,८४,०५**	**०**	**६९,८४,०५**	**९,४९,०१**	**७९,३३,०६**
२५१११	गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई चालु सहायता	४९,३२,७५	०	४९,३२,७५	९,४९,०१	५८,८१,७६
२५११२	गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई पूंजीगत सहायता	२०,५१,३०	०	२०,५१,३०	०	२०,५१,३०
२५२००	**व्यवसायहरुलाई सहायता**	**९,३३,७४**	**४,८०,३९**	**१४,१४,१३**	**८,१७,५०**	**२२,३१,६३**
२५२११	गैह्र वित्तिय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	७८,११	१,९७,५१	२,७५,६२	०	२,७५,६२
२५२१२	गैह्र वित्तिय व्यवसायहरुलाई पूंजीगत सहायता	८,५४,३६	२,७५,६६	११,३०,०२	८,१७,५०	१९,४७,५२
२५२२१	वित्तिय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	१,२७	७,२२	८,४९	०	८,४९
२६२००	**सामाजिक सेवा अनुदान**	**१,०१,२६,५८**	**०**	**१,०१,२६,५८**	**०**	**१,०१,२६,५८**
२६२११	अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	१,०१,२६,५८	०	१,०१,२६,५८	०	१,०१,२६,५८
२६३००	**स्थानीय निकायहरुलाई अनुदान**	**२,९६,१७,२३**	**५,४२,०६,०९**	**८,३८,२३,३२**	**६६,२७,७४**	**९,०४,५१,०६**
२६३११	स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	१२,५९,५६	०	१२,५९,५६	०	१२,५९,५६
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	४४,६०,१८	३५,९७,०५	८०,५७,२३	२८,००,००	१,०८,५७,२३
२६३२१	स्थानीय निकाय निशर्त पूंजीगत अनुदान	८,६७,५६	०	८,६७,५६	०	८,६७,५६
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पूंजीगत अनुदान	२,३०,२९,९३	५,०६,०९,०४	७,३६,३८,९७	३८,२७,७४	७,७४,६६,७१
२६४००	**सामाजिक सेवा अनुदान**	**१,०६,४०,३७,६२**	**४७,८३,४६,१४**	**१,५४,२३,८३,७६**	**२०,४४,२०,४०**	**१,७४,६८,०४,१६**
२६४११	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई निसर्त चालु अनुदान	४,२८,९१,२६	३०,७६	४,२९,२२,०२	१५,६५,०९	४,४४,८७,११

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२६४१२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई सशर्त चालु अनुदान	४१,५७,२०,८६	५,३६,०७,६९	४६,९३,२८,५५	६८,४८,९७	४७,६१,७७,५२
२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तीलाई चालु अनुदान	७,०१,७१,६८	१,७९,८८,८८	८,८१,६०,५६	७२,४०,६९	९,५४,०१,२५
२६४२१	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई निसर्त पूंजीगत अनुदान	१४,६८,८०,००	०	१४,६८,८०,००	०	१४,६८,८०,००
२६४२२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई सशर्त पूंजीगत अनुदान	१४,८०,१६,२९	३,७३,२३,९२	१८,५३,४०,२१	२,८६,२७,१३	२१,३९,६७,३४
२६४२३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूंजीगत अनुदान	२४,०३,५७,५३	३६,९३,९४,८९	६०,९७,५२,४२	१६,०१,३८,५२	७६,९८,९०,९४
२६५०० प्रदेश अनुदान		**७,१४,३५,००**	**०**	**७,१४,३५,००**	**०**	**७,१४,३५,००**
२६५११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	७,१४,३५,००	०	७,१४,३५,००	०	७,१४,३५,००
२६६०० स्थानीय तह अनुदान		**२,२०,६३,३४,२६**	**४,४०,६१,६५**	**२,२५,०३,९५,९१**	**१,५०,००**	**२,२५,०५,४५,९१**
२६६११	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१,४८,६३,९८,३३	०	१,४८,६३,९८,३३	०	१,४८,६३,९८,३३
२६६१२	सशर्त अनुदान	७१,९९,३५,९३	४,४०,६१,६५	७६,३९,९७,५८	१,५०,००	७६,४१,४७,५८
२७१०० सामाजिक सुरक्षा		**३८,७३,५१,८२**	**०**	**३८,७३,५१,८२**	**०**	**३८,७३,५१,८२**
२७१११	सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	३७,५४,५०,५२	०	३७,५४,५०,५२	०	३७,५४,५०,५२
२७११२	अन्य सामाजिक सहायता - सशर्त	१,१९,०१,३०	०	१,१९,०१,३०	०	१,१९,०१,३०
२७२०० छात्रवृत्ति		**१,०८,७३,८४**	**४०,६५,८३**	**१,४९,३९,६७**	**४२,८४**	**१,४९,८२,५१**
२७२११	छात्रवृत्ति	१,०८,७३,८४	४०,६५,८३	१,४९,३९,६७	४२,८४	१,४९,८२,५१
२७३०० सेवा निवृत्त सुविधाहरु		**६२,४०,४५,२८**	**१९,२६**	**६२,४०,६४,५४**	**०**	**६२,४०,६४,५४**
२७३११	निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	४६,८६,४७,९२	०	४६,८६,४७,९२	०	४६,८६,४७,९२
२७३१२	उपदान	३,६८,३९,२९	१८,८६	३,६८,५८,१५	०	३,६८,५८,१५
२७३१३	सेवा निवृत्तको संचित विदा	३,८५,५८,०७	४०	३,८५,५८,४७	०	३,८५,५८,४७
२७३१४	सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	७,५०,००,००	०	७,५०,००,००	०	७,५०,००,००
२७३१५	मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	५०,००,००	०	५०,००,००	०	५०,००,००
२८१०० सम्पत्ती सम्वन्धी खर्च		**६०,९६**	**०**	**६०,९६**	**०**	**६०,९६**
२८१४१	जग्गाको भाडा	६०,९६	०	६०,९६	०	६०,९६
२८२०० फिर्ता खर्च		**१,५५,००,००**	**०**	**१,५५,००,००**	**०**	**१,५५,००,००**
२८२११	राजस्व फिर्ता	८०,००,००	०	८०,००,००	०	८०,००,००
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	१४,००,००	०	१४,००,००	०	१४,००,००
२८२१३	अन्य फिर्ता	६१,००,००	०	६१,००,००	०	६१,००,००
पूंजीगत खर्च		**२,०१,३६,२२,७५**	**९१,४३,९६,२०**	**२,९२,८०,१८,९५**	**४२,३७,४०,७५**	**३,३५,१७,५९,७०**
२९१०० जग्गा		**२१,५५,२२,९९**	**०**	**२१,५५,२२,९९**	**०**	**२१,५५,२२,९९**
२९१११	जग्गा खरीद	२१,५५,२२,९९	०	२१,५५,२२,९९	०	२१,५५,२२,९९
२९२०० भवन		**३४,११,९५,०४**	**२९,५९,४२,९२**	**६३,७१,३७,९६**	**११,९४,५१,१८**	**७५,६५,८९,१४**
२९२११	भवन खरीद	२,३८,८८,३९	०	२,३८,८८,३९	०	२,३८,८८,३९

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२९२२१	भवन निर्माण	३१,०६,६४,३५	२९,४३,९०,९८	६०,५०,५५,३३	११,९४,५१,१८	७२,४५,०६,५१
२९२३१	पूंजीगत सुधार खर्च - भवन	६६,४२,३०	१५,५१,९४	८१,९४,२४	०	८१,९४,२४
२९३००	**फर्निचर**	**१,२६,६०,८४**	**२४,३७,५७**	**१,५०,९८,४१**	**१०,५०**	**१,५१,०८,९१**
२९३११	फर्निचर तथा फिक्चर्स	१,२६,६०,८४	२४,३७,५७	१,५०,९८,४१	१०,५०	१,५१,०८,९१
२९४००	**सवारी साधन**	**३,३६,६७,४६**	**५०,८२,०३**	**३,८७,४९,४९**	**१,०५,००**	**३,८८,५४,४९**
२९४११	सवारी साधन	३,३६,६७,४६	५०,८२,०३	३,८७,४९,४९	१,०५,००	३,८८,५४,४९
२९५००	**मेशिनरी औजार**	**८,१०,९५,२४**	**२,९०,५२,८८**	**११,०१,४८,१२**	**७६,६०,०७**	**११,७८,०८,१९**
२९५११	मेशिनरी औजार	८,१०,९५,२४	२,९०,५२,८८	११,०१,४८,१२	७६,६०,०७	११,७८,०८,१९
२९६००	**सार्वजनिक निर्माण**	**१,२१,२०,३१,९२**	**५२,६६,८३,५२**	**१,७३,८७,१५,४४**	**२६,७३,०७,४३**	**२,००,६०,२२,८७**
२९६११	सार्वजनिक निर्माण	१,१५,१९,५१,४४	५०,१४,६८,५४	१,६५,३४,१९,९८	२६,६९,३५,१८	१,९२,०३,५५,१६
२९६२१	पूंजीगत सुधार खर्च	६,००,८०,४८	२,५२,१४,९८	८,५२,९५,४६	३,७२,२५	८,५६,६७,७१
२९७००	**पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श**	**८,९९,४८,१६**	**४,४९,२७,२८**	**१३,४८,७५,४४**	**२,९२,०६,५७**	**१६,४०,८२,०१**
२९७११	पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	८,२५,०१,४९	३,९९,२१,३४	१२,२४,२२,८३	२,५८,६५,१९	१४,८२,८८,०२
२९७१२	सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	७४,४६,६७	५०,०५,९४	१,२४,५२,६१	३३,४१,३८	१,५७,९३,९९
२९८००	**भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च**	**२,७५,०१,१०**	**१,०२,७०,००**	**३,७७,७१,१०**	**०**	**३,७७,७१,१०**
२९८११	भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	२,७५,०१,१०	१,०२,७०,००	३,७७,७१,१०	०	३,७७,७१,१०
वित्तीय व्यवस्था		**८५,१७,८२,८२**	**११,५९,०५,४९**	**९६,७६,८८,३१**	**४३,५१,८६,००**	**१,४०,२८,७४,३१**
३११००	**खूद ऋण लगानी**	**९,०९,०२,६१**	**७,२५,६५,४९**	**१६,३४,६८,१०**	**१८,४१,६०,७९**	**३४,७६,२८,८९**
३१११११	संस्थानमा ऋण लगानी	९,०९,०२,६१	७,२५,६५,४९	१६,३४,६८,१०	१८,४१,६०,७९	३४,७६,२८,८९
३१२००	**खूद शेयर लगानी**	**२५,९१,९०,२१**	**४,३३,४०,००**	**३०,२५,३०,२१**	**२५,१०,२५,२१**	**५५,३५,५५,४२**
३१२११	संस्थानमा शेयर लगानी	२२,३१,७६,०४	४,३३,४०,००	२६,६५,१६,०४	२५,१०,२५,२१	५१,७५,४१,२५
३१२२१	वैदेशिक शेयर लगानी	३,६०,१४,१७	०	३,६०,१४,१७	०	३,६०,१४,१७
३२१००	**खूद वैदेशिक ऋण**	**३०,१२,११,४५**	**०**	**३०,१२,११,४५**	**०**	**३०,१२,११,४५**
३२१११	वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	३०,१२,११,४५	०	३०,१२,११,४५	०	३०,१२,११,४५
३२२००	**खूद आन्तरिक ऋण**	**२०,०४,७८,५५**	**०**	**२०,०४,७८,५५**	**०**	**२०,०४,७८,५५**
३२२११	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	२०,०४,७८,५५	०	२०,०४,७८,५५	०	२०,०४,७८,५५
	कुल जम्मा	**९,९२,७९,१७,९८**	**१,७१,८५,६४,४८**	**११,६४,६४,८२,४६**	**१,१४,३४,६६,०९**	**१२,७८,९९,४८,५५**

प्रशासनिक व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -७

(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
राष्ट्र प्रमुख	**३८,४९,८०**	**३३,२६,६६**	**२०,१८,६९**	**२०,१८,६९**	**०**	**०**
राष्ट्रपति	**३२,७५,९६**	**२९,७२,२९**	**१५,८४,०४**	**१५,८४,०४**	**०**	**०**
चालु	९,६६,३९	११,८५,३३	१२,६७,४२	१२,६७,४२	०	०
पूंजीगत खर्च	२३,०९,५७	१७,८६,९६	३,१६,६२	३,१६,६२	०	०
उपराष्ट्रपति	**५,७३,८४**	**३,५४,३७**	**४,३४,६५**	**४,३४,६५**	**०**	**०**
चालु	२,८८,८०	३,०८,६३	३,८०,९५	३,८०,९५	०	०
पूंजीगत खर्च	२,८५,०४	४५,७४	५३,७०	५३,७०	०	०
संवैधानिक अंगहरु	**७,५१,७२,४१**	**१८,७८,८७,२०**	**११,७३,७०,३३**	**११,७३,७०,३३**	**०**	**०**
व्यवस्थापिका - संसद	**१,२२,३२,१०**	**१,४४,२७,०७**	**१,७४,३६,७७**	**१,७४,३६,७७**	**०**	**०**
चालु	१,१९,७३,६५	१,४०,७९,७४	१,६९,३५,९७	१,६९,३५,९७	०	०
पूंजीगत खर्च	२,५८,४५	३,४७,३३	५,००,८०	५,००,८०	०	०
अदालत	**३,४४,०४,१७**	**४,०८,९०,१८**	**५,२२,१६,६५**	**५,२२,१६,६५**	**०**	**०**
चालु	२,६७,७८,७५	३,१८,५४,१३	४,२५,१७,०८	४,२५,१७,०८	०	०
पूंजीगत खर्च	७६,२५,४२	९०,३६,०५	९६,९९,५७	९६,९९,५७	०	०
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	**७१,६४,९४**	**१,०७,८४,७६**	**१,१७,२७,०८**	**१,१७,२७,०८**	**०**	**०**
चालु	५०,९१,७४	७२,८०,२०	८६,२७,१०	८६,२७,१०	०	०
पूंजीगत खर्च	२०,७३,२०	३५,०४,५६	३०,९९,९८	३०,९९,९८	०	०
महालेखा परीक्षकको कार्यालय	**३७,६३,१४**	**४७,८२,०४**	**६२,०१,९८**	**६२,०१,९८**	**०**	**०**
चालु	३७,१९,३१	३२,४३,०३	४०,१९,९९	४०,१९,९९	०	०
पूंजीगत खर्च	४३,८३	१५,३९,०१	२१,८१,९९	२१,८१,९९	०	०
लोक सेवा आयोग	**५२,७६,९१**	**५७,८२,५५**	**६८,३७,३२**	**६८,३७,३२**	**०**	**०**
चालु	४६,९८,४३	५२,९९,५१	६१,६१,५२	६१,६१,५२	०	०
पूंजीगत खर्च	५,७८,४८	४,८३,०४	६,७५,८०	६,७५,८०	०	०
निर्वाचन आयोग	**४३,२०,३०**	**१०,०६,५४,२९**	**७०,९१,१३**	**७०,९१,१३**	**०**	**०**
चालु	४०,५७,१९	९,९७,८८,०१	५९,४६,५५	५९,४६,५५	०	०
पूंजीगत खर्च	२,६३,११	८,६६,२८	११,४४,५८	११,४४,५८	०	०
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	**८,७०,८१**	**१८,९५,३५**	**२०,४६,७४**	**२०,४६,७४**	**०**	**०**
चालु	८,४४,१८	१७,१५,१५	२०,०८,४९	२०,०८,४९	०	०
पूंजीगत खर्च	२६,६३	१,८०,२०	३८,२५	३८,२५	०	०
महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	**६६,६८,६८**	**८१,७२,१९**	**९४,१२,५५**	**९४,१२,५५**	**०**	**०**
चालु	४६,८८,२५	५४,७३,७८	६९,१०,०८	६९,१०,०८	०	०
पूंजीगत खर्च	१९,८०,४३	२६,९८,४१	२५,०२,४७	२५,०२,४७	०	०
न्याय परिषद्	**४,७१,३६**	**४,९८,७७**	**७,५४,६७**	**७,५४,६७**	**०**	**०**
चालु	४,२१,१२	४,८३,६४	६,६३,८०	६,६३,८०	०	०
पूंजीगत खर्च	५०,२४	१५,१३	९०,८७	९०,८७	०	०
राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
राष्ट्रिय महिला आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
राष्ट्रिय दलित आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
राष्ट्रिय समावेशी आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
आदिवासी जनजाति आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
मधेशी आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
थारू आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
मुस्लिम आयोग	**०**	**०**	**३,५५,१६**	**३,५५,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	२,५५,१६	२,५५,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	१,००,००	१,००,००	०	०
प्रदेश प्रमुखहरु	**०**	**०**	**८,०४,१६**	**८,०४,१६**	**०**	**०**
चालु	०	०	४,५४,१६	४,५४,१६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	०	३,५०,००	३,५०,००	०	०
मन्त्रालय	**४,२२,१२,५३,३०**	**६,७८,१९,७०,०३**	**७,३८,२७,७०,६४**	**५,०९,६०,४३,२१**	**६५,३२,३१,५९**	**१,६३,३४,९५,८४**
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	**१०,५७,४४,१८**	**९५,९८,२३,७४**	**१,४९,६२,२०,७३**	**४८,७७,५९,५२**	**२३,९८,८६,३२**	**७६,८५,७४,८९**
चालु	१०,१४,५४,२२	५३,३४,८९,२६	७७,२७,९३,१९	२२,६३,३७,८०	१४,५४,८९,०६	४०,०९,६६,३३
पूंजीगत खर्च	४२,८९,९६	४२,६३,३४,४८	७२,३४,२७,५४	२६,१४,२१,७२	९,४३,९७,२६	३६,७६,०८,५६
अर्थ मन्त्रालय	**४,४३,५५,८२**	**१०,३६,२९,६७**	**११,९९,५०,५२**	**९,०८,०३,६७**	**१,९१,४६,८५**	**१,००,००,००**
चालु	३,२९,६६,४५	८,५१,९१,५३	१०,०१,६५,४५	७,९३,१७,३८	१,०८,४८,०७	१,००,००,००
पूंजीगत खर्च	१,१३,८९,३७	१,८४,३८,१४	१,९७,८५,०७	१,१४,८६,२९	८२,९८,७८	०
आपूर्ति मन्त्रालय	**०**	**८८,४१,४६**	**९९,४९,१०**	**९६,१९,१०**	**३,३०,००**	**०**
चालु	०	८३,२९,७०	९२,४०,५६	९२,४०,५६	०	०
पूंजीगत खर्च	०	५,११,७६	७,०८,५४	३,७८,५४	३,३०,००	०
उद्योग मन्त्रालय	**२,३२,८८,६३**	**६,२६,३०,१४**	**८,१७,७९,७४**	**७,१२,७२,१५**	**६८,६४,२३**	**३६,४३,३६**
चालु	१,४८,३१,९८	२,९७,८८,३२	३,८१,९६,७१	२,८५,३७,०७	६०,१६,२८	३६,४३,३६
पूंजीगत खर्च	८४,५६,६५	३,२८,४१,८२	४,३५,८३,०३	४,२७,३५,०८	८,४७,९५	०
उर्जा मन्त्रालय	**१,४६,०६,९२**	**१२,७३,५८,०४**	**१९,२९,९४,०५**	**१६,७१,४४,२७**	**२५,१३,५७**	**२,३३,३६,२१**
चालु	९१,६८,१७	१,०६,०१,८४	१,७९,७४,६६	१,७६,०५,६६	३,६९,००	०
पूंजीगत खर्च	५४,३८,७५	८,१५,३१,२०	१२,८५,३९,३९	१२,३०,५८,६१	२१,४४,५७	३३,३६,२१
वित्तीय व्यवस्था	०	३,५२,२५,००	४,६४,८०,००	२,६४,८०,००	०	२,००,००,००
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	**१०,५९,८९**	**२०,५५,५९**	**२१,७९,५३**	**२१,७९,५३**	**०**	**०**
चालु	९,८२,८६	२०,११,८६	२१,११,६५	२१,११,६५	०	०
पूंजीगत खर्च	७७,०३	४३,७३	६७,८८	६७,८८	०	०
कृषि विकास मन्त्रालय	**२२,०९,५०,७७**	**२४,४०,७६,०२**	**२४,२६,१९,३७**	**१७,६७,७९,०८**	**३,९०,७०,४४**	**२,६७,६९,८५**
चालु	२०,११,००,६५	२१,१७,९१,७३	२०,४६,३८,८७	१५,१०,०९,९९	३,४५,२३,६४	१,९१,०५,२४
पूंजीगत खर्च	१,९८,५०,१२	३,२२,८४,२९	३,७९,८०,५०	२,५७,६९,०९	४५,४६,८०	७६,६४,६१
खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	**०**	**१९,६०,७७,४२**	**२२,७०,४०,७३**	**११,६४,८१,४६**	**९८,१६,०१**	**१०,०७,४३,२६**
चालु	०	१,२७,०५,६९	१,६७,०३,३३	१,३७,५०,००	१७,२४,०५	१२,२९,२८
पूंजीगत खर्च	०	१८,३३,७१,७३	२१,०३,३७,४०	१०,२७,३१,४६	८०,९१,९६	९,९५,१३,९८
गृह मन्त्रालय	**३९,५३,०७,९२**	**४९,४४,८६,२२**	**५५,०९,२४,९०**	**५१,८४,८७,९१**	**३,२४,३६,९९**	**०**
चालु	३७,०३,३१,४०	४४,३७,३२,५५	४७,६८,०९,३१	४७,६३,८१,०९	४,२८,२२	०
पूंजीगत खर्च	२,४९,७६,५२	५,०७,५३,६७	७,४१,१५,५९	४,२१,०६,८२	३,२०,०८,७७	०
सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	**३,०४,८६,२२**	**५,२८,८०,९०**	**५,०९,३३,६४**	**४,५६,०१,८१**	**५३,३१,८३**	**०**

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
चालु	२,०५,६७,९९	३,९१,४०,५३	३,८७,०२,८३	३,३४,६८,१८	५२,३४,६५	०
पूंजीगत खर्च	९९,१८,२३	१,३७,४०,३७	१,२२,३०,८१	१,२१,३३,६३	९७,१८	०
परराष्ट्र मन्त्रालय	**४,१४,४२,९२**	**५,४४,७४,५८**	**६,३०,५९,९७**	**६,३०,५९,९७**	**०**	**०**
चालु	३,४०,७५,२३	३,३७,०८,५९	३,५५,०४,८७	३,५५,०४,८७	०	०
पूंजीगत खर्च	७३,६७,६९	२,०७,६५,९९	२,७५,५५,१०	२,७५,५५,१०	०	०
पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	**०**	**७,६५,७२,१८**	**६,१३,४७,३८**	**५,४९,८९,६९**	**२८,८६,६६**	**३४,७१,०३**
चालु	०	५,९९,०२,८२	४,३८,७१,३०	४,०३,२२,१२	२१,९२,६०	१३,५६,५८
पूंजीगत खर्च	०	१,६६,६९,३६	१,७४,७६,०८	१,४६,६७,५७	६,९४,०६	२१,१४,४५
बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	**९,९५,०४,१८**	**१२,६१,११,०६**	**१५,३४,४३,९४**	**१३,९०,८९,२३**	**१,४३,५४,७१**	**०**
चालु	५,८०,२६,०९	८,२१,०७,३०	१०,३२,०३,६६	९,९४,३६,४०	३७,६७,२६	०
पूंजीगत खर्च	४,१४,७८,०९	४,४०,०३,७६	५,०२,४०,२८	३,९६,५२,८३	१,०५,८७,४५	०
बाणिज्य मन्त्रालय	**१,५८,०९,६९**	**१,१०,५३,३६**	**१,७८,४७,४९**	**६१,३३,५५**	**६९,३८,३४**	**४७,७५,६०**
चालु	९४,१६,८४	३६,७१,७८	६९,०७,५९	५६,५३,५५	१२,४९,०४	५,००
पूंजीगत खर्च	६३,९२,८५	७३,८१,५८	१,०९,३९,९०	४,८०,००	५६,८९,३०	४७,७०,६०
जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	**५,४८,८८,३२**	**७,०९,५१,८०**	**७,६४,७७,८३**	**४,१७,५९,५७**	**२,४४,०२,५०**	**१,०३,१५,७६**
चालु	५,१२,८८,८१	६,१६,७०,६९	५,९३,२८,०५	३,५२,१६,७२	२,२८,११,३३	१३,००,००
पूंजीगत खर्च	३५,९९,५१	९२,८१,११	१,७१,४९,७८	६५,४२,८५	१५,९१,१७	९०,१५,७६
विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	**०**	**७८,३५,२४**	**१,२१,२०,२१**	**१,२१,२०,२१**	**०**	**०**
चालु	०	३४,७८,१७	४४,९८,७३	४४,९८,७३	०	०
पूंजीगत खर्च	०	४३,५७,०७	७६,२१,४८	७६,२१,४८	०	०
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	**३,४४,७४,६६**	**५,४२,२३,५०**	**६,६९,८६,२२**	**६,६९,८६,२२**	**०**	**०**
चालु	२,७२,४७,०१	४,४७,४९,७३	५,५०,६८,१३	५,५०,६८,१३	०	०
पूंजीगत खर्च	७२,२७,६५	९४,७३,७७	१,१९,१८,०९	१,१९,१८,०९	०	०
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	**४२,८५,५२,७६**	**६८,५५,५९,३३**	**९६,५५,७२,६४**	**६७,६६,६५,२५**	**२,९१,४८,१७**	**२५,९७,५९,२२**
चालु	५,७२,७७,३६	६,१०,६३,६६	७,०५,०५,७७	६,९५,२०,२५	९,८५,५२	०
पूंजीगत खर्च	३७,१२,७५,४०	६२,४४,९५,६७	८९,५०,६६,८७	६०,७१,४५,००	२,८१,६२,६५	२५,९७,५९,२२
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	**१,८०,८१,७६**	**२,२४,३०,३९**	**२,२२,८४,३०**	**१,८७,१७,२९**	**३५,६७,०१**	**०**
चालु	१,६६,७९,०८	२,०२,७६,६५	२,०२,३२,९३	१,६७,२७,९२	३५,०५,०१	०
पूंजीगत खर्च	१४,०२,६८	२१,५३,७४	२०,५१,३७	१९,८९,३७	६२,००	०
युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	**१,८७,२१,३१**	**२,३३,८७,२८**	**२,२४,२४,३६**	**२,२३,०४,३६**	**१,२०,००**	**०**
चालु	१,८६,१७,४२	२,१०,७०,४४	२,२३,९६,१०	२,२२,७६,१०	१,२०,००	०
पूंजीगत खर्च	१,०३,८९	२३,१६,८४	२८,२६	२८,२६	०	०
रक्षा मन्त्रालय	**३३,४५,९४,२२**	**३५,६७,८३,६५**	**४५,०८,६१,१८**	**४५,०८,६१,१८**	**०**	**०**
चालु	२९,५४,१३,०३	३२,२०,१५,५२	३९,९२,१७,५२	३९,९२,१७,५२	०	०
पूंजीगत खर्च	३,९१,८१,१९	३,४७,६८,१३	५,१६,४३,६६	५,१६,४३,६६	०	०
शहरी विकास मन्त्रालय	**२१,३१,०३,९७**	**२१,३४,१४,४१**	**३०,४८,३०,४२**	**१३,७१,७९,३५**	**९७,५६,२३**	**१५,७८,९४,८४**
चालु	४,११,०५,८५	५,२६,६९,५४	८,५६,६६,४२	२,९३,८२,३३	५३,३६,३२	५,०९,४७,७७
पूंजीगत खर्च	१७,१९,९८,१२	१६,०७,४४,८७	२१,९१,६४,००	१०,७७,९७,०२	४४,१९,९१	१०,६९,४७,०७
शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	**२,३४,५२,९७**	**३,०६,९५,८५**	**१,७३,२५,५७**	**१,३९,७३,३३**	**३३,५२,२४**	**०**
चालु	५५,३३,७८	१,२५,८८,४६	९५,४९,७६	६१,९७,५२	३३,५२,२४	०
पूंजीगत खर्च	१,७९,१९,१९	१,८१,०७,३९	७७,७५,८१	७७,७५,८१	०	०
शिक्षा मन्त्रालय	**९०,६८,९४,८८**	**१,०७,३१,९०,४१**	**६६,१२,४४,१६**	**५५,१६,६५,७५**	**४,१७,४८,०८**	**६,७८,३०,३३**
चालु	९०,४५,६२,३२	१,०७,१२,३०,२७	६५,७१,६४,५०	५४,८४,६७,९२	४,१४,७७,७३	६,७२,१८,८५
पूंजीगत खर्च	२३,३२,५६	१९,६०,१४	४०,७९,६६	३१,९७,८३	२,७०,३५	६,११,४८
सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	**१,०६,५७,४७**	**१,७३,५४,६१**	**१,६६,८८,६६**	**१,६६,८८,६६**	**०**	**०**
चालु	१,००,८५,५९	१,६३,७४,९९	१,५९,८१,५६	१,५९,८१,५६	०	०

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पूंजीगत खर्च	५,७१,८८	९,७९,६२	७,०७,१०	७,०७,१०	०	०
सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	**७७,५३,९४**	**१,०२,९५,७८**	**१,१०,१६,३८**	**१,१०,१६,३८**	**०**	**०**
चालु	७४,५३,५४	१,००,०३,७९	१,०६,०५,८६	१,०६,०५,८६	०	०
पूंजीगत खर्च	३,००,४०	२,९१,९९	४,१०,५२	४,१०,५२	०	०
सिंचाइ मन्त्रालय	**२०,०५,०१,५५**	**२१,८३,११,९४**	**२७,४०,५८,४०**	**१८,११,३४,३७**	**१,३३,५५,७४**	**७,९५,६८,२९**
चालु	१,२०,१३,४३	१,३६,१०,०९	१,८५,५१,७१	१,६३,७५,८०	१७,३८,५३	४,३७,३८
पूंजीगत खर्च	१८,८४,८८,१२	२०,४७,०१,८५	२५,५५,०६,६९	१६,४७,५८,५७	१,१६,१७,२१	७,९१,३०,९१
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	**३,६२,८९,१९**	**४,०९,३६,२५**	**४,९७,६३,९९**	**४,९७,६३,९९**	**०**	**०**
चालु	३,४०,७०,७२	३,६०,४७,४४	४,३८,३५,४२	४,३८,३५,४२	०	०
पूंजीगत खर्च	२२,१८,४७	४८,८८,८१	५९,२८,५७	५९,२८,५७	०	०
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	**६३,३३,९७,१४**	**१,०५,०५,४४,२१**	**८१,८५,३८,९३**	**६३,८२,९१,०७**	**९,१९,३८,६६**	**८,८३,०९,२०**
चालु	४७,२९,०८,९३	८१,४८,१२,३४	५२,७६,८२,३७	४९,७९,५९,१६	१,९७,२३,२१	१,००,००,००
पूंजीगत खर्च	१६,०४,८८,२१	२३,५७,३१,८७	२९,०८,५६,५६	१४,०३,३१,९१	७,२२,१५,४५	७,८३,०९,२०
स्वास्थ्य मन्त्रालय	**२९,२२,९८,१६**	**३६,६६,३९,२८**	**३१,७८,१०,९९**	**२३,५८,५०,८६**	**५,३४,५६,१३**	**२,८५,०४,००**
चालु	२५,८३,८४,१७	३२,२३,७९,७२	२५,८८,१२,५७	२०,९९,९०,९२	४,४८,२१,६५	४०,००,००
पूंजीगत खर्च	३,३९,१३,९९	४,४२,५९,५६	५,८९,९८,४२	२,५८,५९,९४	८६,३४,४८	२,४५,०४,००
श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	**९०,२२,३५**	**९५,०३,०९**	**१,१४,२१,७१**	**८६,१०,८३**	**२८,१०,८८**	**०**
चालु	७७,४९,०३	७७,४३,५६	९४,७०,९२	६८,०३,६४	२६,६७,२८	०
पूंजीगत खर्च	१२,७३,३२	१७,५९,५३	१९,५०,७९	१८,०७,१९	१,४३,६०	०
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	**६०,११,५१**	**९८,४२,६३**	**१,३०,५३,६०**	**१,३०,५३,६०**	**०**	**०**
चालु	५५,६२,७९	९०,३२,८६	१,२३,२३,२७	१,२३,२३,२७	०	०
पूंजीगत खर्च	४,४८,७२	८,०९,७७	७,३०,३३	७,३०,३३	०	०
अर्थ मन्त्रालय-वित्तिय व्यवस्था तथा ऋण भुक्तानी	**१,१६,३६,७६,५८**	**१,२९,९४,७०,७६**	**१,६६,४३,९३,८९**	**१,१३,३३,०२,४०**	**४,७६,३१,८४**	**४८,३४,५९,६५**
अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	**३९,५६,४७,४४**	**६३,९५,९१,०९**	**८३,०३,९०,१४**	**२९,९२,९८,६५**	**४,७६,३१,८४**	**४८,३४,५९,६५**
वित्तीय व्यवस्था	३९,५६,४७,४४	६३,९५,९१,०९	८३,०३,९०,१४	२९,९२,९८,६५	४,७६,३१,८४	४८,३४,५९,६५
अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	**५५,६९,७१,०८**	**३६,२७,२०,२६**	**४६,२९,२४,३५**	**४६,२९,२४,३५**	**०**	**०**
चालु	५,३६,२१,६१	१६,८६,६७,६६	२६,२४,४५,८०	२६,२४,४५,८०	०	०
वित्तीय व्यवस्था	५०,३३,४९,४७	१९,४०,५२,६०	२०,०४,७८,५५	२०,०४,७८,५५	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	**१७,५५,७५,१४**	**२४,९४,३३,५६**	**३३,०२,०३,४२**	**३३,०२,०३,४२**	**०**	**०**
चालु	२,८१,१७,२७	३,८२,७४,७९	३,९८,०५,२३	३,९८,०५,२३	०	०
वित्तीय व्यवस्था	१४,७४,५७,८७	२१,११,५८,७७	२९,०३,९८,१९	२९,०३,९८,१९	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	**३,५४,८२,९२**	**४,७७,२५,८५**	**४,०८,७५,९८**	**४,०८,७५,९८**	**०**	**०**
चालु	४९,९१,५२	५४,७९,४४	५७,४८,५५	५७,४८,५५	०	०
वित्तीय व्यवस्था	३,०४,९१,४०	४,२२,४६,४१	३,५१,२७,४३	३,५१,२७,४३	०	०
अर्थ बजेट	**५४,६३,६६,४६**	**१,०८,६१,६१,९२**	**१,३०,१४,१४,०९**	**१,३०,१४,१४,०९**	**०**	**०**
अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	**२७,६२,१९,५३**	**६८,००,२७,२१**	**६०,८३,३०,००**	**६०,८३,३०,००**	**०**	**०**
चालु	२७,६२,१९,५३	६८,००,२७,२१	६०,८३,३०,००	६०,८३,३०,००	०	०
अर्थ मन्त्रालय- विविध	**२७,०१,४६,९३**	**४०,६१,३४,७१**	**६९,३०,८४,०९**	**६९,३०,८४,०९**	**०**	**०**
चालु	२०,४५,१५,५९	९,६०,४१,९०	५५,१३,५४,०९	५५,१३,५४,०९	०	०
पूंजीगत खर्च	६,५६,३१,३४	३१,००,९२,८१	१४,१७,३०,००	१४,१७,३०,००	०	०
प्रदेश	**०**	**०**	**७,१४,३५,००**	**७,१४,३५,००**	**०**	**०**
प्रदेश	**०**	**०**	**७,१४,३५,००**	**७,१४,३५,००**	**०**	**०**
चालु	०	०	७,१४,३५,००	७,१४,३५,००	०	०

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
स्थानीय तह	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२०,६३,३४,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
स्थानीय तह	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२०,६३,३४,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
चालु	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२०,६३,३४,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
जम्मा खर्च	६,०१,०३,१८,५५	९,३५,८८,१६,५७	१२,७८,९९,४८,५५	९,९२,७९,१७,९८	७२,१६,७६,२८	२,१४,०३,५४,२९

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -८

(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
चालु	३,७०,९८,६८,०७	५,६१,६१,९३,५७	८,०३,५३,१४,५४	७,०६,२५,१२,४१	३७,९१,९३,५४	५९,३६,०८,५९
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	८९,२६,८२,१५	१,२९,६३,७०,३६	१,३०,५२,९०,८०	१,३०,२१,५४,१८	२५,७३,१७	५,६३,४५
२११०० पारिश्रमिक / सुविधा	८९,२६,८२,१५	१,२९,६३,७०,३६	१,३०,५२,९०,८०	१,३०,२१,५४,१८	२५,७३,१७	५,६३,४५
२१११० नगदमा दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	७४,२३,७४,९०	१,१३,२२,९९,२३	१,०९,३५,२०,१२	१,०९,०४,०८,०७	२५,५५,६६	५,५६,३९
२१११११ तलव	६६,७९,७२,९६	१,०२,९८,५५,१०	९८,६४,६८,१९	९८,३८,२५,६७	२२,९८,७८	३,४३,७४
२१११२ स्थानीय भत्ता	१,२०,७१,५०	१,६१,६६,४२	१,३४,९७,०९	१,३४,९५,२१	०	१,८८
२१११३ महंगी भत्ता	३,१५,२६,०३	३,३२,२५,४८	३,४५,८७,०७	३,४५,७९,८९	३,०७	४,११
२१११४ फिल्ड भत्ता	११,१९,७५	२६,०९,१४	२०,९२,१२	१८,४०,०१	८१,५०	१,७०,६१
२१११९ अन्य भत्ता	२,९६,८४,६६	५,०४,४३,०९	५,६८,७५,६५	५,६६,६७,२९	१,७२,३१	३६,०५
२१११२० जिन्सी वा जिन्सी वापत दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	१५,०३,०७,२५	१६,४०,७१,१३	२१,१७,७०,६८	२१,१७,४६,११	१७,५१	७,०६
२१११२१ पोशाक	२,४७,१६,२७	३,६४,८०,४३	६,६०,००,७०	६,५९,९६,७५	१,३९	२,५६
२१११२२ खाद्यान	१२,१९,५८,८९	१२,०८,४२,७१	१३,६८,५४,६०	१३,६८,४९,४०	५,२०	०
२१११२३ औषधी उपचार खर्च	३६,३२,०९	६७,४७,९९	८९,१५,३८	८८,९९,९६	१०,९२	४,५०
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	४४,२७,४८,९४	७१,५०,९५,८६	१,२०,०५,३६,९३	१,०२,५०,५८,२७	१२,०४,६८,३५	५,५०,१०,३१
२२१०० सेवा महसुल तथा भाडा	३,२१,२७,०७	५,३२,९६,५२	५,४३,६१,१२	५,३१,४४,४८	९,४४,०९	२,७२,५५
२२११० सेवा महसुल	१,६३,५३,२१	२,६५,९८,९९	३,०४,४४,०९	३,००,६१,९६	३,१०,८०	७१,३३
२२१११ पानी तथा बिजुली	१,०७,८९,१७	१,७४,९०,३९	२,०७,३१,३४	२,०५,९६,४५	१,०४,२८	३०,६१
२२१११२ संचार महसुल	५५,६४,०४	९१,०८,६०	९७,१२,७५	९४,६५,५१	२,०६,५२	४०,७२
२२१२० भाडा	१,५७,७३,८६	२,६६,९७,५३	२,३९,१७,०३	२,३०,८२,५२	६,३३,२९	२,०१,२२
२२१२१ घर भाडा	१,५१,०४,०१	१,८४,१५,२०	२,२५,७४,४२	२,१८,७५,०२	५,१८,९८	१,८०,४२
२२१२२ अन्य भाडा	६,६९,८५	८२,८२,३३	१३,४२,६१	१२,०७,५०	१,१४,३१	२०,८०
२२२०० पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	४,०१,१९,४३	४,७४,७४,८०	५,९६,७७,८९	५,७७,०२,२२	१६,६१,६२	३,१४,०५
२२२१० पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	४,०१,१९,४३	४,७४,७४,८०	५,९६,७७,८९	५,७७,०२,२२	१६,६१,६२	३,१४,०५
२२२११ इन्धन	१,९९,०५,६७	२,७१,११,५८	३,०५,८०,२३	२,९५,७५,१४	८,६३,६२	१,४१,४७
२२२१२ संचालन तथा मर्मत संभार	१,६९,६३,९६	१,७०,४३,९६	२,४३,४८,३५	२,३४,८९,४९	६,९८,७१	१,६०,१५
२२२१३ बिमा	३२,४९,८०	३३,१९,२६	४७,४९,३१	४६,३७,५९	९९,२९	१२,४३
२२३०० कार्यालय सामान तथा सेवाहरु	३,७४,४६,११	५,३४,०१,९६	५,४४,०६,९५	५,२२,४६,७३	१८,७०,४६	२,८९,७६
२२३१० कार्यालय सामान तथा सेवाहरु	३,५४,०७,२७	४,८८,०३,६३	४,११,१७,३८	३,९०,५५,३४	१८,११,३६	२,५०,६८
२२३११ कार्यालय सम्बन्धी खर्च	३,२१,९१,३०	४,४५,६६,३६	३,७०,२६,०९	३,५०,४३,८७	१७,५३,२९	२,२८,९३
२२३१२ पशुपंक्षीहरुको आहार	१३,४३,४९	१२,५५,१३	१६,१४,०९	१६,०९,०९	५,००	०
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२,९६,९८	५,७१,७०	५,१२,३६	४,७१,२७	२७,६८	१३,४१
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	१५,७५,५०	२४,१०,४४	१९,६४,८४	१९,३१,११	२५,३९	८,३४
२२३२० निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको संभार खर्च	२०,३८,८४	४५,९८,३३	१,३२,८९,५७	१,३१,९१,३९	५९,१०	३९,०८
२२३२१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२०,३८,८४	४५,९८,३३	१,३२,८९,५७	१,३१,९१,३९	५९,१०	३९,०८
२२४०० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	५,२५,३५,७८	८,७२,९७,३५	१२,२५,२७,७०	८,६९,३१,३६	२,६४,६८,६६	९१,२७,६८
२२४१० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	५,२५,३५,७८	८,७२,९७,३५	१२,२५,२७,७०	८,६९,३१,३६	२,६४,६८,६६	९१,२७,६८
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	१,८६,६५,४७	४,०६,६१,३१	६,३४,४७,५५	३,१३,०५,५९	२,४४,४४,६१	७६,९७,३५
२२४१२ अन्य सेवा शुल्क	३,३८,७०,३१	४,६६,३६,०४	५,९०,८०,१५	५,५६,२५,७७	२०,२४,०५	१४,३०,३३
२२५०० कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	१९,७७,१२,५०	३१,६६,३७,८६	३७,२४,७६,८७	२५,३५,८२,४४	८,४५,००,४७	३,४३,९३,९६
२२५१० तालिम तथा गोष्ठी	४,४५,९३,११	५,६८,९४,३५	६,९३,३४,५६	४,०८,७४,०२	२,१४,५८,७९	७०,०१,७५
२२५११ कर्मचारी तालिम	७३,६०,८२	१,१७,५७,१९	१,४२,२३,५७	१,११,३६,००	२७,७९,५२	३,०८,०५
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्चहरू	३,७२,३२,२९	४,५१,३७,१६	५,५१,१०,९९	२,९७,३८,०२	१,८६,७९,२७	६६,९३,७०
२२५२० उत्पादन सामग्री ,सेवा तथा अन्य कार्यक्रम	१०,७७,६७,४९	२१,३०,८५,२०	२४,४५,०४,८२	१८,४०,३८,६३	३,७०,७३,९८	२,३३,९२,२१

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२२५२१ खर्च्पादन सामग्री / सेवा	१,०२,५३,५१	९५,९४,४२	१,१३,२७,२५	१,११,१०,७०	२,१६,५५	०
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	९,४८,३६,५४	१९,९२,९९,६५	२२,९५,११,३२	१६,९२,८६,६७	३,६८,३२,४४	२,३३,९२,२१
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	२६,७७,४४	४१,९१,१३	३६,६६,२५	३६,४१,२६	२४,९९	०
२२५३० औषधी खर्च	**४,५३,५१,९०**	**४,६६,५८,३१**	**५,८६,३७,४९**	**२,८६,६९,७९**	**२,५९,६७,७०**	**४०,००,००**
२२५३१ औषधी खरीद	४,५३,५१,९०	४,६६,५८,३१	५,८६,३७,४९	२,८६,६९,७९	२,५९,६७,७०	४०,००,००
२२६०० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	**२,३३,९६,५५**	**४,४२,४१,८९**	**३,६९,१०,२३**	**३,१५,९४,८३**	**४७,१२,९९**	**६,०२,४१**
२२६१० अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	**२,३३,९६,५५**	**४,४२,४१,८९**	**३,६९,१०,२३**	**३,१५,९४,८३**	**४७,१२,९९**	**६,०२,४१**
२२६११ अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१,२९,८२,९९	१,९९,१२,८४	१,८५,५४,७९	१,५४,९२,८९	२६,६१,३९	४,००,५१
२२६१२ भ्रमण खर्च	९८,३५,६०	२,३१,६०,३२	१,७२,८६,२२	१,५०,३२,७२	२०,५१,६०	२,०१,९०
२२६१३ विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	४,२३,५४	५,९८,००	६,५०,००	६,५०,००	०	०
२२६१४ अन्य भ्रमण खर्च	१,५४,४२	५,७०,७३	४,१९,२२	४,१९,२२	०	०
२२७०० विविध खर्च	**५,९४,११,५०**	**११,२७,४५,४८**	**१,२७,८८,५१**	**१,२४,१६,५५**	**३,१०,०६**	**६१,९०**
२२७१० विविध खर्च	**५,९४,११,५०**	**११,२७,४५,४८**	**१,२७,८८,५१**	**१,२४,१६,५५**	**३,१०,०६**	**६१,९०**
२२७११ विविध खर्च	५,९४,११,५०	११,२७,४५,४८	१,२७,८८,५१	१,२४,१६,५५	३,१०,०६	६१,९०
२२९०० भैपरि आउने - चालु खर्च	**०**	**०**	**४८,७३,८७,६६**	**४७,७४,३९,६६**	**०**	**९९,४८,००**
२२९१० भैपरि आउने - चालु खर्च	**०**	**०**	**४८,७३,८७,६६**	**४७,७४,३९,६६**	**०**	**९९,४८,००**
२२९११ भैपरि आउने - चालु खर्च	०	०	४८,७३,८७,६६	४७,७४,३९,६६	०	९९,४८,००
२४००० व्याज र सेवा खर्च	**८,६७,३०,४०**	**२१,२४,२१,८९**	**३०,७९,९९,५८**	**३०,७९,९९,५८**	**०**	**०**
२४१०० वैदेशिक ऋणको व्याज	**३,३१,०८,७९**	**४,३७,५४,२३**	**४,५५,५३,७८**	**४,५५,५३,७८**	**०**	**०**
२४११० वैदेशिक ऋणको व्याज	**३,३१,०८,७९**	**४,३७,५४,२३**	**४,५५,५३,७८**	**४,५५,५३,७८**	**०**	**०**
२४१११ वैदेशिक ऋणको व्याज	३,३१,०८,७९	४,३७,५४,२३	४,५५,५३,७८	४,५५,५३,७८	०	०
२४२०० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	**५,३६,२१,६१**	**१६,८६,६७,६६**	**२६,२४,४५,८०**	**२६,२४,४५,८०**	**०**	**०**
२४२१० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	**५,३६,२१,६१**	**१६,८६,६७,६६**	**२६,२४,४५,८०**	**२६,२४,४५,८०**	**०**	**०**
२४२११ आन्तरिक ऋणको व्याज	५,३६,२१,६१	१६,८६,६७,६६	२६,२४,४५,८०	२६,२४,४५,८०	०	०
२५००० सहायता	**९४,१८,४२**	**१,६९,५५,४६**	**१,०१,६४,६९**	**७९,१७,७९**	**२०,७२,१७**	**१,७४,७३**
२५१०० सार्वजनिक संस्थानहरुलाई सहायता	**६५,३४,७९**	**६४,४८,५६**	**७९,३३,०६**	**६९,८४,०५**	**९,४९,०१**	**०**
२५११० गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई सहायता	**६५,३४,७९**	**६४,४८,५६**	**७९,३३,०६**	**६९,८४,०५**	**९,४९,०१**	**०**
२५१११ गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई चालु सहायता	४८,२०,४९	४१,१५,३४	५८,८१,७६	४९,३२,७५	९,४९,०१	०
२५११२ गैह्र वित्तीय संस्थानहरुलाई पूंजीगत सहायता	१७,१४,३०	२३,३३,२२	२०,५१,३०	२०,५१,३०	०	०
२५२०० व्यवसायहरुलाई सहायता	**२८,८३,६३**	**१,०५,०६,९०**	**२२,३१,६३**	**९,३३,७४**	**११,२३,१६**	**१,७४,७३**
२५२१० गैह्र वित्तिय व्यवसायहरुलाई सहायता	**२८,८३,६३**	**१,०५,०६,९०**	**२२,२३,१४**	**९,३२,४७**	**११,२३,१६**	**१,६७,५१**
२५२११ गैह्र वित्तिय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	१३,६३,९०	२२,०२,५७	२,७५,६२	७८,११	१,६१,२०	३६,३१
२५२१२ गैह्र वित्तिय व्यवसायहरुलाई पूंजीगत सहायता	१५,१९,७३	८३,०४,३३	१९,४७,५२	८,५४,३६	९,६१,९६	१,३१,२०
२५२२० वित्तिय व्यवसायहरुलाई सहायता	**०**	**०**	**८,४९**	**१,२७**	**०**	**७,२२**
२५२२१ वित्तिय व्यवसायहरुलाई चालु सहायता	०	०	८,४९	१,२७	०	७,२२
२६००० अनुदान	**१,७०,८४,७७,०४**	**२,४७,५९,१६,६८**	**१,८४,७३,८१,८०**	**१,१०,३७,८१,४३**	**२३,१९,२९,८२**	**५१,१६,७०,५५**
२६२०० सामाजिक सेवा अनुदान	**१८,५१,९६**	**७९,७४,९२**	**१,०१,२६,५८**	**१,०१,२६,५८**	**०**	**०**
२६२१० अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	**१८,५१,९६**	**७९,७४,९२**	**१,०१,२६,५८**	**१,०१,२६,५८**	**०**	**०**
२६२११ अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	१८,५१,९६	७९,७४,९२	१,०१,२६,५८	१,०१,२६,५८	०	०

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२६३०० स्थानीय निकायहरुलाई अनुदान	**३३,८५,८४,११**	**४९,५१,८६,३८**	**९,०४,५१,०६**	**२,९६,१७,२३**	**१,०४,२४,५३**	**५,०४,०९,३०**
२६३१० स्थानीय निकाय चालु अनुदान	**१५,२८,४५,३०**	**१३,५१,४४,८४**	**१,२१,१६,७९**	**५७,१९,७४**	**६१,४४,५४**	**२,५२,५१**
२६३११ स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	१,६०,०८,२७	१,७६,६२,८२	१२,५९,५६	१२,५९,५६	०	०
२६३१२ स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	१३,६८,३७,०३	११,७४,८२,०२	१,०८,५७,२३	४४,६०,१८	६१,४४,५४	२,५२,५१
२६३२० स्थानीय निकाय पूंजीगत अनुदान	**१८,५७,३८,८१**	**३६,००,४१,५४**	**७,८३,३४,२७**	**२,३८,९७,४९**	**४२,७९,९९**	**५,०१,५६,७९**
२६३२१ स्थानीय निकाय निशर्त पूंजीगत अनुदान	१२,४०,४८,०९	२३,२०,४३,७५	८,६७,५६	८,६७,५६	०	०
२६३२२ स्थानीय निकाय सशर्त पूंजीगत अनुदान	६,१६,९०,७२	१२,७९,९७,७९	७,७४,६६,७१	२,३०,२९,९३	४२,७९,९९	५,०१,५६,७९
२६४०० सामाजिक सेवा अनुदान	**१,३६,८०,४०,९७**	**१,९७,२७,५५,३८**	**१,७४,६८,०४,१६**	**१,०६,४०,३७,६२**	**२२,१५,०५,२९**	**४६,१२,६१,२५**
२६४१० चालु अनुदान	**८६,८३,३७,८६**	**१,०२,२३,३६,८८**	**६१,६०,६५,८८**	**५२,८७,८३,८०**	**४,२७,६०,९८**	**४,४५,२१,१०**
२६४११ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई निसर्त चालु अनुदान	२,६४,६४,२०	३,७४,३५,७८	४,४४,८७,११	४,२८,९१,२६	१५,९५,८५	०
२६४१२ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई सशर्त चालु अनुदान	७२,४८,०२,६८	९०,१३,९५,८०	४७,६१,७७,५२	४१,५७,२०,८६	२,९७,६८,०६	३,०६,८८,६०
२६४१३ अन्य संस्था तथा व्यक्तीलाई चालु अनुदान	११,७०,७०,९८	८,३५,०५,३०	९,५४,०१,२५	७,०१,७१,६८	१,१३,९७,०७	१,३८,३२,५०
२६४२० पूंजीगत अनुदान	**४९,९७,०३,११**	**९५,०४,१८,५०**	**१,१३,०७,३८,२८**	**५३,५२,५३,८२**	**१७,८७,४४,३१**	**४१,६७,४०,१५**
२६४२१ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई निसर्त पूंजीगत अनुदान	९,८२,२३,१३	१३,४६,६०,७४	१४,६८,८०,००	१४,६८,८०,००	०	०
२६४२२ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई सशर्त पूंजीगत अनुदान	३,८१,३९,७९	१५,४०,९६,३३	२१,३९,६७,३४	१४,८०,१६,२९	२,११,१०,२१	४,४८,४०,८४
२६४२३ अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूंजीगत अनुदान	३६,३३,४०,१९	६६,१६,६१,४३	७६,९८,९०,९४	२४,०३,५७,५३	१५,७६,३४,१०	३७,१८,९९,३१
२७००० सामाजिक सुरक्षा	**५६,७४,७१,०९**	**८८,५५,७१,१०**	**१,०२,६३,९८,८७**	**१,०२,२२,७०,९४**	**१३,३७,१८**	**२७,९०,७५**
२७१०० सामाजिक सुरक्षा	**१९,०१,९२,०२**	**३२,८९,३७,४०**	**३८,७३,५१,८२**	**३८,७३,५१,८२**	**०**	**०**
२७११० सामाजिक सुरक्षा	**१९,०१,९२,०२**	**३२,८९,३७,४०**	**३८,७३,५१,८२**	**३८,७३,५१,८२**	**०**	**०**
२७१११ सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	१५,८७,२५,२०	३१,९७,२७,००	३७,५४,५०,५२	३७,५४,५०,५२	०	०
२७११२ अन्य सामाजिक सहायता - सशर्त	३,१४,६६,८२	९२,१०,४०	१,१९,०१,३०	१,१९,०१,३०	०	०
२७२०० छात्रवृत्ति	**१,९६,५५,४७**	**२,२८,२३,१९**	**१,४९,८२,५१**	**१,०८,७३,८४**	**१३,३१,२१**	**२७,७७,४६**
२७२१० छात्रवृत्ति	**१,९६,५५,४७**	**२,२८,२३,१९**	**१,४९,८२,५१**	**१,०८,७३,८४**	**१३,३१,२१**	**२७,७७,४६**
२७२११ छात्रवृत्ति	१,९६,५५,४७	२,२८,२३,१९	१,४९,८२,५१	१,०८,७३,८४	१३,३१,२१	२७,७७,४६
२७३०० सेवा निवृत्त सुविधाहरु	**३५,७६,२३,६०**	**५३,३८,१०,५१**	**६२,४०,६४,५४**	**६२,४०,४५,२८**	**५,९७**	**१३,२९**
२७३१० सेवा निवृत्त सुविधाहरु	**३५,७६,२३,६०**	**५३,३८,१०,५१**	**६२,४०,६४,५४**	**६२,४०,४५,२८**	**५,९७**	**१३,२९**
२७३११ निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	२७,०८,३२,५५	३८,८८,७५,११	४६,८६,४७,९२	४६,८६,४७,९२	०	०
२७३१२ उपदान	५६,०२,२८	१,०५,३३,०४	३,६८,५८,१५	३,६८,३९,२९	५,८५	१३,०१
२७३१३ सेवा निवृत्तको संचित विदा	३,१९,७५,६४	६,२४,२८,९३	३,८५,५८,४७	३,८५,५८,०७	१२	२८
२७३१४ सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	४,८६,२४,७२	७,०५,९३,४३	७,५०,००,००	७,५०,००,००	०	०
२७३१५ मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	५,८८,४१	१३,८०,००	५०,००,००	५०,००,००	०	०
२८००० अन्य खर्च	**२३,४०,०३**	**१,३८,६२,२२**	**१,५५,६०,९६**	**१,५५,६०,९६**	**०**	**०**
२८१०० सम्पत्ती सम्वन्धी खर्च	**६२,०३**	**६१,६२**	**६०,९६**	**६०,९६**	**०**	**०**
२८१४० जग्गाको भाडा	**६२,०३**	**६१,६२**	**६०,९६**	**६०,९६**	**०**	**०**
२८१४१ जग्गाको भाडा	६२,०३	६१,६२	६०,९६	६०,९६	०	०
२८२०० फिर्ता खर्च	**२२,७८,००**	**१,३८,००,६०**	**१,५५,००,००**	**१,५५,००,००**	**०**	**०**
२८२१० फिर्ता खर्च	**२२,७८,००**	**१,३८,००,६०**	**१,५५,००,००**	**१,५५,००,००**	**०**	**०**
२८२११ राजस्व फिर्ता	५,४३	४६,००,००	८०,००,००	८०,००,००	०	०
२८२१२ न्यायिक फिर्ता	७,४२,९७	१२,८८,६०	१४,००,००	१४,००,००	०	०
२८२१३ अन्य फिर्ता	१५,२९,६०	७९,१२,००	६१,००,००	६१,००,००	०	०
२८९०० वित्तीय हस्तान्तरण	**०**	**०**	**२,३२,१९,८०,९१**	**२,२७,७७,६९,२६**	**२,०८,१२,८५**	**२,३३,९८,८०**

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२६५०० प्रदेश अनुदान	**०**	**०**	**७,१४,३५,००**	**७,१४,३५,००**	**०**	**०**
२६५१० प्रदेश अनुदान	**०**	**०**	**७,१४,३५,००**	**७,१४,३५,००**	**०**	**०**
२६५११ वित्तीय समानीकरण अनुदान	०	०	७,१४,३५,००	७,१४,३५,००	०	०
२६५१२ सशर्त अनुदान	०	०	०	०	०	०
२६५१३ समपूरक अनुदान	०	०	०	०	०	०
२६५१४ विशेष अनुदान	०	०	०	०	०	०
२६६०० स्थानीय तह अनुदान	**०**	**०**	**२,२५,०५,४५,९१**	**२,२०,६३,३४,२६**	**२,०८,१२,८५**	**२,३३,९८,८०**
२६६१० स्थानीय तह अनुदान	**०**	**०**	**२,२५,०५,४५,९१**	**२,२०,६३,३४,२६**	**२,०८,१२,८५**	**२,३३,९८,८०**
२६६११ वित्तीय समानीकरण अनुदान	०	०	१,४८,६३,९८,३३	१,४८,६३,९८,३३	०	०
२६६१२ सशर्त अनुदान	०	०	७६,४१,४७,५८	७१,९९,३५,९३	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
२६६१३ समपूरक अनुदान	०	०	०	०	०	०
२६६१४ विशेष अनुदान	०	०	०	०	०	०
पूंजीगत खर्च	**१,२२,३५,०४,३०**	**२,६२,०३,४९,१३**	**३,३५,१७,५९,७०**	**२,०१,३६,२२,७५**	**२९,४८,५०,९०**	**१,०४,३२,८६,०५**
२९००० पूंजीगत खर्च	**१,२२,३५,०४,३०**	**२,६२,०३,४९,१३**	**३,३५,१७,५९,७०**	**२,०१,३६,२२,७५**	**२९,४८,५०,९०**	**१,०४,३२,८६,०५**
२९१०० जग्गा	**२,८२,५९,४७**	**१०,३९,८६,४४**	**२१,५५,२२,९९**	**२१,५५,२२,९९**	**०**	**०**
२९११० जग्गा खरीद	**२,८२,५९,४७**	**१०,३९,८६,४४**	**२१,५५,२२,९९**	**२१,५५,२२,९९**	**०**	**०**
२९१११ जग्गा खरीद	२,८२,५९,४७	१०,३९,८६,४४	२१,५५,२२,९९	२१,५५,२२,९९	०	०
२९२०० भवन	**१७,६०,०७,३४**	**७२,७१,३१,६८**	**७५,६५,८९,१४**	**३४,११,९५,०४**	**११,२८,३०,५२**	**३०,२५,६३,५८**
२९२१० भवन खरीद	**४९,५१,००**	**१,९४,७१,५९**	**२,३८,८८,३९**	**२,३८,८८,३९**	**०**	**०**
२९२११ भवन खरीद	४९,५१,००	१,९४,७१,५९	२,३८,८८,३९	२,३८,८८,३९	०	०
२९२२० भवन निर्माण	**१६,७०,८१,०१**	**७०,१४,०१,७६**	**७२,४५,०६,५१**	**३१,०६,६४,३५**	**११,२५,६५,०८**	**३०,१२,७७,०८**
२९२२१ भवन निर्माण	१६,७०,८१,०१	७०,१४,०१,७६	७२,४५,०६,५१	३१,०६,६४,३५	११,२५,६५,०८	३०,१२,७७,०८
२९२३० पूंजीगत सुधार खर्च - भवन	**३९,७५,३३**	**६२,५८,३३**	**८१,९४,२४**	**६६,४२,३०**	**२,६५,४४**	**१२,८६,५०**
२९२३१ पूंजीगत सुधार खर्च - भवन	३९,७५,३३	६२,५८,३३	८१,९४,२४	६६,४२,३०	२,६५,४४	१२,८६,५०
२९३०० फर्निचर	**६७,५८,६९**	**१,२१,५०,८८**	**१,५१,०८,९१**	**१,२६,६०,८४**	**४,८२,५५**	**१९,६५,५२**
२९३१० फर्निचर तथा फिक्चर्स	**६७,५८,६९**	**१,२१,५०,८८**	**१,५१,०८,९१**	**१,२६,६०,८४**	**४,८२,५५**	**१९,६५,५२**
२९३११ फर्निचर तथा फिक्चर्स	६७,५८,६९	१,२१,५०,८८	१,५१,०८,९१	१,२६,६०,८४	४,८२,५५	१९,६५,५२
२९४०० सवारी साधन	**२,२१,९६,७६**	**३,४०,४६,३२**	**३,८८,५४,४९**	**३,३६,६७,४६**	**२२,०६,८१**	**२९,८०,२२**
२९४१० सवारी साधन	**२,२१,९६,७६**	**३,४०,४६,३२**	**३,८८,५४,४९**	**३,३६,६७,४६**	**२२,०६,८१**	**२९,८०,२२**
२९४११ सवारी साधन	२,२१,९६,७६	३,४०,४६,३२	३,८८,५४,४९	३,३६,६७,४६	२२,०६,८१	२९,८०,२२
२९५०० मेशिनरी औजार	**५,१५,३१,६८**	**९,५६,६२,२१**	**११,७८,०८,१९**	**८,१०,९५,२४**	**२,०८,२१,७७**	**१,५८,९१,१८**
२९५१० मेशिनरी औजार	**५,१५,३१,६८**	**९,५६,६२,२१**	**११,७८,०८,१९**	**८,१०,९५,२४**	**२,०८,२१,७७**	**१,५८,९१,१८**
२९५११ मेशिनरी औजार	५,१५,३१,६८	९,५६,६२,२१	११,७८,०८,१९	८,१०,९५,२४	२,०८,२१,७७	१,५८,९१,१८
२९६०० सार्वजनिक निर्माण	**८८,६६,४९,०३**	**१,५१,५४,६९,८९**	**२,००,६०,२२,८७**	**१,२१,२०,३१,९२**	**११,९७,९०,८७**	**६७,४२,००,०८**
२९६१० सार्वजनिक निर्माण	**८४,०९,२३,५७**	**१,४३,०२,०४,७५**	**१,९२,०३,५५,१६**	**१,१५,१९,५१,४४**	**११,९०,९४,१४**	**६४,९३,०९,५८**
२९६११ सार्वजनिक निर्माण	८४,०९,२३,५७	१,४३,०२,०४,७५	१,९२,०३,५५,१६	१,१५,१९,५१,४४	११,९०,९४,१४	६४,९३,०९,५८
२९६२० पूंजीगत सुधार खर्च - सार्वजनिक निर्माण	**४,५७,२५,४६**	**८,५२,६५,१४**	**८,५६,६७,७१**	**६,००,८०,४८**	**६,९६,७३**	**२,४८,९०,५०**
२९६२१ पूंजीगत सुधार खर्च	४,५७,२५,४६	८,५२,६५,१४	८,५६,६७,७१	६,००,८०,४८	६,९६,७३	२,४८,९०,५०
२९७०० पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	**५,२१,०१,३३**	**१३,१९,०१,७१**	**१६,४०,८२,०१**	**८,९९,४८,१६**	**३,८४,१८,३८**	**३,५७,१५,४७**
२९७१० पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	**५,२१,०१,३३**	**१३,१९,०१,७१**	**१६,४०,८२,०१**	**८,९९,४८,१६**	**३,८४,१८,३८**	**३,५७,१५,४७**
२९७११ पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	५,०४,९३,२८	१२,१२,१८,००	१४,८२,८८,०२	८,२५,०१,४९	३,०३,३०,३४	३,५४,५६,१९
२९७१२ सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	१६,०८,०५	१,०६,८३,७१	१,५७,९३,९९	७४,४६,६७	८०,८८,०४	२,५९,२८

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२९८०० भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	**०**	**०**	**३,७७,७१,१०**	**२,७५,०१,१०**	**३,००,००**	**९९,७०,००**
२९८१० भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	**०**	**०**	**३,७७,७१,१०**	**२,७५,०१,१०**	**३,००,००**	**९९,७०,००**
२९८११ भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	०	०	३,७७,७१,१०	२,७५,०१,१०	३,००,०००	९९,७०,००
वित्तीय व्यवस्था	**१,०७,६९,४६,१८**	**१,१२,२२,७३,८७**	**१,४०,२८,७४,३१**	**८५,१७,८२,८२**	**४,७६,३१,८४**	**५०,३४,५९,६५**
३१००० खूद लगानी (ऋण र शेयर)	**३९,५६,४७,४४**	**६७,४८,१६,०९**	**९०,११,८४,३१**	**३५,००,९२,८२**	**४,७६,३१,८४**	**५०,३४,५९,६५**
३११०० खूद ऋण लगानी	**२६,८६,३९,५५**	**४५,६२,१८,८०**	**३४,७६,२८,८९**	**९,०९,०२,६१**	**१,४०,८७,८४**	**२४,२६,३८,४४**
३१११० आन्तरिक ऋण लगानी	**२६,८६,३९,५५**	**४५,६२,१८,८०**	**३४,७६,२८,८९**	**९,०९,०२,६१**	**१,४०,८७,८४**	**२४,२६,३८,४४**
३११११ संस्थानमा ऋण लगानी	२६,८६,३९,५५	४५,६२,१८,८०	३४,७६,२८,८९	९,०९,०२,६१	१,४०,८७,८४	२४,२६,३८,४४
३१२०० खूद शेयर लगानी	**१२,७०,०७,८९**	**२१,८५,९७,२९**	**५५,३५,५५,४२**	**२५,९१,९०,२१**	**३,३५,४४,००**	**२६,०८,२१,२१**
३१२१० आन्तरिक शेयर लगानी	**११,९९,४०,१८**	**२०,८८,४७,२९**	**५१,७५,४१,२५**	**२२,३१,७६,०४**	**३,३५,४४,००**	**२६,०८,२१,२१**
३१२११ संस्थानमा शेयर लगानी	११,९९,४०,१८	२०,८८,४७,२९	५१,७५,४१,२५	२२,३१,७६,०४	३,३५,४४,००	२६,०८,२१,२१
३१२२० वैदेशिक शेयर लगानी	**७०,६७,७१**	**९७,५०,००**	**३,६०,१४,१७**	**३,६०,१४,१७**	**०**	**०**
३१२२१ वैदेशिक शेयर लगानी	७०,६७,७१	९७,५०,००	३,६०,१४,१७	३,६०,१४,१७	०	०
३२००० खूद आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋण	**६८,१२,९८,७४**	**४४,७४,५७,७८**	**५०,१६,९०,००**	**५०,१६,९०,००**	**०**	**०**
३२१०० खूद वैदेशिक ऋण	**१७,७९,४९,२७**	**२५,३४,०५,१८**	**३०,१२,११,४५**	**३०,१२,११,४५**	**०**	**०**
३२११० वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	**१७,७९,४९,२७**	**२५,३४,०५,१८**	**३०,१२,११,४५**	**३०,१२,११,४५**	**०**	**०**
३२१११ वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१७,७९,४९,२७	२५,३४,०५,१८	३०,१२,११,४५	३०,१२,११,४५	०	०
३२२०० खूद आन्तरिक ऋण	**५०,३३,४९,४७**	**१९,४०,५२,६०**	**२०,०४,७८,५५**	**२०,०४,७८,५५**	**०**	**०**
३२२१० आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	**५०,३३,४९,४७**	**१९,४०,५२,६०**	**२०,०४,७८,५५**	**२०,०४,७८,५५**	**०**	**०**
३२२११ आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	५०,३३,४९,४७	१९,४०,५२,६०	२०,०४,७८,५५	२०,०४,७८,५५	०	०
जम्मा खर्च	**६,०१,०३,१८,५५**	**९,३५,८८,१६,५७**	**१२,७८,९९,४८,५५**	**९,९२,७९,१७,९८**	**७२,१६,७६,२८**	**२,१४,०३,५४,२९**

शीर्षकगत खर्च बजेट

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -९
(रू. हजारमा)

(विकास)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	**४,६१,०४,८६**	**८,२०,०९,०६**	**१०,२०,४५,८९**	**९,८९,०९,२७**	**२५,७३,१७**	**५,६३,४५**
पारिश्रमिक / सुविधा	४,६१,०४,८६	८,२०,०९,०६	१०,२०,४५,८९	९,८९,०९,२७	२५,७३,१७	५,६३,४५
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	**२२,७२,६२,३५**	**३६,१२,१२,९३**	**४६,०८,३६,१७**	**२९,६५,२१,५१**	**११,९३,०४,३५**	**४,५०,१०,३१**
सेवा महसुल तथा भाडा	५१,३६,२०	७९,१८,५१	१,०४,२६,४३	९२,३३,७९	९,२०,०९	२,७२,५५
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	६२,९८,८०	९१,९७,८२	१,०६,९४,४१	८७,२२,३४	१६,५८,०२	३,१४,०५
कार्यालय सामान तथा सेवाहरु	७९,१०,९८	१,३०,९३,५६	१,३५,५१,८०	१,१४,०५,५८	१८,५६,४६	२,८९,७६
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	३,०७,४४,९७	४,९५,९४,०३	८,२१,४८,७६	४,६६,१२,४२	२,६४,६०,६६	९०,७५,६८
कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू	१६,७३,६७,४३	२६,४१,३१,२१	३०,०१,४०,३१	१८,२२,९८,२८	८,३४,४८,०७	३,४३,९३,९६
अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	८५,४५,६८	१,४९,८८,८३	१,५६,५७,७७	१,०४,०४,३७	४६,५०,९९	६,०२,४१
विविध खर्च	१२,५८,२९	२२,८८,९७	२२,०६,६९	१८,३४,७३	३,१०,०६	६१,९०
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	०	२,६०,१०,००	२,६०,१०,००	०	०
सहायता	**४८,१८,४३**	**१,३०,४५,४७**	**५६,३२,६८**	**३३,८५,७८**	**२०,७२,१७**	**१,७४,७३**
सार्वजनिक संस्थानहरुलाई सहायता	१९,३४,८०	२५,३८,५७	३४,०१,०५	२४,५२,०४	९,४९,०१	०
व्यवसायहरुलाई सहायता	२८,८३,६३	१,०५,०६,९०	२२,३१,६३	९,३३,७४	११,२३,१६	१,७४,७३
अनुदान	**१,०४,९८,०९,५५**	**१,७२,००,४९,५२**	**१,५५,७६,४५,७६**	**८३,०६,९९,५०**	**२१,५२,७५,७१**	**५१,१६,७०,५५**
सामाजिक सेवा अनुदान	१३,६२	३७,०९	२७,६५	२७,६५	०	०
स्थानीय निकायहरुलाई अनुदान	३२,५७,१६,७९	४७,६८,५२,४०	८,८२,८९,५०	२,७४,५५,६७	१,०४,२४,५३	५,०४,०९,३०
सामाजिक सेवा अनुदान	७२,४०,७९,१४	१,२४,३१,६०,०३	१,४६,९३,२८,६१	८०,३२,१६,१८	२०,४८,५१,१८	४६,१२,६१,२५
सामाजिक सुरक्षा	**४,०१,७०,८७**	**४,२८,०१,८७**	**३,४८,६७,१५**	**३,०७,३९,२२**	**१३,३७,१८**	**२७,९०,७५**
सामाजिक सुरक्षा	२,१८,२४,११	२,१७,६९,२६	२,०१,०२,१७	२,०१,०२,१७	०	०
छात्रवृत्ति	१,६०,६३,०३	१,८८,९३,७८	१,१५,९२,२५	७४,८३,५८	१३,३१,२१	२७,७७,४६
सेवा निवृत्त सुविधाहरु	२२,८३,७३	२१,३८,८३	३१,७२,७३	३१,५३,४७	५,९७	१३,२९
अन्य खर्च	**७,१४**	**९७,५०**	**१,०९,६४**	**१,०९,६४**	**०**	**०**
सम्पत्ती सम्वन्धी खर्च	१,७१	५,५०	९,६४	९,६४	०	०
फिर्ता खर्च	५,४३	९२,००	१,००,००	१,००,००	०	०
वित्तीय हस्तान्तरण	**०**	**०**	**२,३२,१९,८०,९१**	**२,२७,७७,६९,२६**	**२,०८,१२,८५**	**२,३३,९८,८०**
प्रदेश अनुदान	०	०	७,१४,३५,००	७,१४,३५,००	०	०
स्थानीय तह अनुदान	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२०,६३,३४,२६	२,०८,१२,८५	२,३३,९८,८०
पूंजीगत खर्च	**१,०९,५७,०४,४४**	**२,४४,०१,४५,५८**	**३,०६,८८,९४,६७**	**१,७७,१८,२२,७२**	**२६,३७,८५,९०**	**१,०३,३२,८६,०५**
जग्गा	१,९९,३२,६८	९,१७,४७,३०	१७,५५,८२,७६	१७,५५,८२,७६	०	०
भवन	१२,९४,५९,०१	६४,५५,८३,८१	६३,६३,६१,२१	२५,१३,५०,११	८,२४,४७,५२	३०,२५,६३,५८
फर्निचर	२८,५०,९०	६७,९७,८३	८५,४६,३७	६१,०३,३०	४,७७,५५	१९,६५,५२
सवारी साधन	६९,५५,७२	२,०५,७२,३५	१,३७,०४,६०	८५,४७,५७	२२,०६,८१	२९,५०,२२
मेशिनरी औजार	२,१९,६८,६१	५,९२,६४,८३	७,०४,५५,३८	३,३७,५४,४३	२,०८,०९,७७	१,५८,९१,१८
सार्वजनिक निर्माण	८६,३२,७७,६५	१,४८,८९,४५,७९	१,९८,१४,२३,६९	१,१८,७७,६२,७४	११,९४,६०,८७	६७,४२,००,०८
पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	५,१२,५९,८७	१२,७२,३३,६७	१५,६९,८५,६६	८,२८,८६,८१	३,८३,८३,३८	३,५७,१५,४७
भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	०	०	२,५८,३५,००	२,५८,३५,००	०	०
जम्मा खर्च	२,४६,३८,७७,६४	४,६५,९३,६१,९३	७,५५,२०,१२,८७	५,३०,९९,५६,९०	६२,५१,६१,३३	१,६१,६८,९४,६४

(साधरण)

शीर्षक	२०७२/७३ को यथार्थ खर्च	२०७३/७४ को संशोधित अनुमान	२०७४/७५ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	**८४,६५,७७,२९**	**१,२१,४३,६१,३०**	**१,२०,३२,४४,९१**	**१,२०,३२,४४,९१**	**०**	**०**
पारिश्रमिक / सुविधा	८४,६५,७७,२९	१,२१,४३,६१,३०	१,२०,३२,४४,९१	१,२०,३२,४४,९१	०	०
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	**२१,५४,८६,५९**	**३५,३८,८२,९३**	**७३,९७,००,७६**	**७२,८५,३६,७६**	**११,६४,००**	**१,००,००,००**
सेवा महसुल तथा भाडा	२,६९,९०,८७	४,५३,७८,०१	४,३९,३४,६९	४,३९,१०,६९	२४,००	०
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	३,३८,२०,६३	३,८२,७६,९८	४,८९,८३,४८	४,८९,७९,८८	३,६०	०
कार्यालय सामान तथा सेवाहरु	२,९५,३५,१३	४,०३,०८,४०	४,०८,५५,१५	४,०८,४१,१५	१४,००	०
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	२,१७,९०,८१	३,७७,०३,३२	४,०३,७८,९४	४,०३,१८,९४	८,००	५२,००
कार्यक्रम सम्वन्धी खर्चहरू	३,०३,४५,०७	५,२५,०६,६५	७,२३,३६,५६	७,१२,८४,१६	१०,५२,४०	०
अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,४८,५०,८७	२,९२,५३,०६	२,१२,५२,४६	२,११,९०,४६	६२,००	०
विविध खर्च	५,८१,५३,२१	११,०४,५६,५१	१,०५,८१,८२	१,०५,८१,८२	०	०
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	०	४६,१३,७७,६६	४५,१४,२९,६६	०	९९,४८,००
व्याज र सेवा खर्च	**८,६७,३०,४०**	**२१,२४,२१,८९**	**३०,७९,९९,५८**	**३०,७९,९९,५८**	**०**	**०**
वैदेशिक ऋणको व्याज	३,३१,०८,७९	४,३७,५४,२३	४,५५,५३,७८	४,५५,५३,७८	०	०
आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	५,३६,२१,६१	१६,८६,६७,६६	२६,२४,४५,८०	२६,२४,४५,८०	०	०
सहायता	**४५,९९,९९**	**३९,०९,९९**	**४५,३२,०१**	**४५,३२,०१**	**०**	**०**
सार्वजनिक संस्थानहरुलाई सहायता	४५,९९,९९	३९,०९,९९	४५,३२,०१	४५,३२,०१	०	०
अनुदान	**६५,८६,६७,४९**	**७५,५८,६७,१६**	**२८,९७,३६,०४**	**२७,३०,८१,९३**	**१,६६,५४,११**	**०**
सामाजिक सेवा अनुदान	१८,३८,३४	७९,३७,८३	१,००,९८,९३	१,००,९८,९३	०	०
स्थानीय निकायहरुलाई अनुदान	१,२८,६७,३२	१,८३,३३,९८	२१,६१,५६	२१,६१,५६	०	०
सामाजिक सेवा अनुदान	६४,३९,६१,८३	७२,९५,९५,३५	२७,७४,७५,५५	२६,०८,२१,४४	१,६६,५४,११	०
सामाजिक सुरक्षा	**५२,७३,००,२२**	**८४,२७,६९,२३**	**९९,१५,३१,७२**	**९९,१५,३१,७२**	**०**	**०**
सामाजिक सुरक्षा	१६,८३,६७,९१	३०,७१,६८,१४	३६,७२,४९,६५	३६,७२,४९,६५	०	०
छात्रवृत्ति	३५,९२,४४	३९,२९,४१	३३,९०,२६	३३,९०,२६	०	०
सेवा निवृत्त सुविधाहरु	३५,५३,३९,८७	५३,१६,७१,६८	६२,०८,९१,८१	६२,०८,९१,८१	०	०
अन्य खर्च	**२३,३२,८९**	**१,३७,६४,७२**	**१,५४,५१,३२**	**१,५४,५१,३२**	**०**	**०**
सम्पत्ती सम्वन्धी खर्च	६०,३२	५६,१२	५१,३२	५१,३२	०	०
फिर्ता खर्च	२२,७२,५७	१,३७,०८,६०	१,५४,००,००	१,५४,००,००	०	०
पूंजीगत खर्च	**१२,७७,९९,८६**	**१८,०२,०३,५५**	**२८,२८,६५,०३**	**२४,१८,००,०३**	**३,१०,६५,००**	**१,००,००,००**
जग्गा	८३,२६,७९	१,२२,३९,१४	३,९९,४०,२३	३,९९,४०,२३	०	०
भवन	४,६५,४८,३३	८,१५,४७,८७	१२,०२,२७,९३	८,९८,४४,९३	३,०३,८३,००	०
फर्निचर	३९,०७,७९	५३,५३,०५	६५,६२,५४	६५,५७,५४	५,००	०
सवारी साधन	१,५२,४१,०४	१,३४,७३,९७	२,५१,४९,८९	२,५१,१९,८९	०	३०,००
मेशिनरी औजार	२,९५,६३,०७	३,६३,९७,३८	४,७३,५२,८१	४,७३,४०,८१	१२,००	०
सार्वजनिक निर्माण	२,३३,७१,३८	२,६५,२४,१०	२,४५,९९,१८	२,४२,६९,१८	३,३०,००	०
पूंजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	८,४१,४६	४६,६८,०४	७०,९६,३५	७०,६१,३५	३५,००	०
भैपरि आउने - पूंजीगत खर्च	०	०	१,१९,३६,१०	१६,६६,१०	३,००,००	९९,७०,००
जम्मा खर्च	२,४६,९४,९४,७३	३,५७,७१,८०,७७	३,८३,५०,६१,३७	३,७६,६१,७८,२६	४,८८,८३,११	२,००,००,००

निकाय तथा मन्त्रालयगत खर्चको अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)
साधारण तथा विकास खर्च
आर्थिक वर्ष २०७४/७५

अनुसूची -१०
(रू. हजारमा)

शीर्षक	जम्मा	साधारण	विकास		
			केन्द्रीयस्तर	प्रदेश/स्थानीय तह	जम्मा
राष्ट्र प्रमुख	**२०,१८,६९**	**२०,१८,६९**	**०**	**०**	**०**
राष्ट्रपति	१५,८४,०४	१५,८४,०४	०	०	०
उपराष्ट्रपति	४,३४,६५	४,३४,६५	०	०	०
संवैधानिक अंगहरु	**११,७३,७०,३३**	**९,०४,०२,९८**	**२,६९,६७,३५**	**०**	**२,६९,६७,३५**
व्यवस्थापिका - संसद	१,७४,३६,७७	१,७४,३६,७७	०	०	०
अदालत	५,२२,१६,६५	३,७५,२६,४५	१,४६,९०,२०	०	१,४६,९०,२०
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१,१७,२७,०८	७२,२८,२५	४४,९८,८३	०	४४,९८,८३
महालेखा परीक्षकको कार्यालय	६२,०१,९८	३८,४२,३०	२३,५९,६८	०	२३,५९,६८
लोक सेवा आयोग	६८,३७,३२	५७,३०,७२	११,०६,६०	०	११,०६,६०
निर्वाचन आयोग	७०,९१,१३	५७,६४,४९	१३,२६,६४	०	१३,२६,६४
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२०,४६,७४	२०,४६,७४	०	०	०
महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	९४,१२,५५	६४,२७,१५	२९,८५,४०	०	२९,८५,४०
न्याय परिषद्	७,५४,६७	७,५४,६७	०	०	०
राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
राष्ट्रिय महिला आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
राष्ट्रिय दलित आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
राष्ट्रिय समावेशी आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
आदिवासी जनजाति आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
मधेशी आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
थारू आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
मुस्लिम आयोग	३,५५,१६	३,५५,१६	०	०	०
प्रदेश प्रमुखहरु	८,०४,१६	८,०४,१६	०	०	०
मन्त्रालय	**७,३८,२७,७०,६४**	**२,२८,११,२६,०३**	**५,१०,१६,४४,६१**	**०**	**५,१०,१६,४४,६१**
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१,४९,६२,२०,७३	३,०२,८७,३५	१,४६,५९,३३,३८	०	१,४६,५९,३३,३८
अर्थ मन्त्रालय	११,९९,५०,५२	६,४५,८२,४७	५,५३,६८,०५	०	५,५३,६८,०५
आपूर्ति मन्त्रालय	९९,४९,१०	८२,०१,३५	१७,४७,७५	०	१७,४७,७५
उद्योग मन्त्रालय	८,१७,७९,७४	१,५१,०८,६४	६,६६,७१,१०	०	६,६६,७१,१०
उर्जा मन्त्रालय	१९,२९,९४,०५	१,१८,६६,७०	१८,११,२७,३५	०	१८,११,२७,३५
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२१,७९,५३	२१,७९,५३	०	०	०
कृषि विकास मन्त्रालय	२४,२६,१९,३७	६३,२२,६६	२३,६२,९६,७१	०	२३,६२,९६,७१
खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	२२,७०,४०,७३	२४,४१,७६	२२,४५,९८,९७	०	२२,४५,९८,९७
गृह मन्त्रालय	५५,०९,२४,९०	५४,७५,०१,६०	३४,२३,३०	०	३४,२३,३०
सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	५,०९,३३,६४	१,१७,८४,७१	३,९१,४८,९३	०	३,९१,४८,९३
परराष्ट्र मन्त्रालय	६,३०,५९,९७	६,३०,५९,९७	०	०	०
पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	६,१३,४७,३८	४९,७७,२४	५,६३,७०,१४	०	५,६३,७०,१४
बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१५,३४,४३,९४	८,०८,८०,४०	७,२५,६३,५४	०	७,२५,६३,५४
बाणिज्य मन्त्रालय	१,७८,४७,४९	५५,६८,८४	१,२२,७८,६५	०	१,२२,७८,६५
जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	७,६४,७७,८३	७२,५४,०८	६,९२,२३,७५	०	६,९२,२३,७५
विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	१,२१,२०,२१	२३,२८,१४	९७,९२,०७	०	९७,९२,०७
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	६,६९,८६,२२	३,१७,४४,७७	३,५२,४१,४५	०	३,५२,४१,४५
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	९६,५५,७२,६४	२,२६,१०,३८	९४,२९,६२,२६	०	९४,२९,६२,२६
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	२,२२,८४,३०	२३,७९,८८	१,९९,०४,४२	०	१,९९,०४,४२

शीर्षक	जम्मा	साधारण	विकास		
			केन्द्रीयस्तर	प्रदेश/स्थानीय तह	जम्मा
मन्त्रालय					
युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२,२४,२४,३६	१,९९,३५,३१	२४,८९,०५	०	२४,८९,०५
रक्षा मन्त्रालय	४५,०८,६१,१८	४५,०८,६१,१८	०	०	०
शहरी विकास मन्त्रालय	३०,४८,३०,४२	१,९६,१८,३६	२८,५२,१२,०६	०	२८,५२,१२,०६
शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१,७३,२५,५७	३७,६९,१३	१,३५,५६,४४	०	१,३५,५६,४४
शिक्षा मन्त्रालय	६६,१२,४४,१६	३६,१३,८८,१२	२९,९८,५६,०४	०	२९,९८,५६,०४
सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	१,६६,८८,६६	१,२३,१४,५८	४३,७४,०८	०	४३,७४,०८
सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	१,१०,१६,३८	८२,८९,१६	२७,२७,२२	०	२७,२७,२२
सिंचाइ मन्त्रालय	२७,४०,५८,४०	१,०७,४४,८५	२६,३३,१३,५५	०	२६,३३,१३,५५
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	४,९७,६३,९९	४,७२,६३,९९	२५,००,००	०	२५,००,००
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८१,८५,३८,९३	३८,३६,३१,५५	४३,४९,०७,३८	०	४३,४९,०७,३८
स्वास्थ्य मन्त्रालय	३१,७८,१०,९९	२,९४,३८,११	२८,८३,७२,८८	०	२८,८३,७२,८८
श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	१,१४,२१,७१	४५,७५,३२	६८,४६,३९	०	६८,४६,३९
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१,३०,५३,६०	८२,१५,९०	४८,३७,७०	०	४८,३७,७०
अर्थ मन्त्रालय-वित्तिय व्यवस्था तथा ऋण भुक्तानी	**१,६६,४३,९३,८९**	**८३,४०,०३,७५**	**८३,०३,९०,१४**	**०**	**८३,०३,९०,१४**
अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	८३,०३,९०,१४	०	८३,०३,९०,१४	०	८३,०३,९०,१४
अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	४६,२९,२४,३५	४६,२९,२४,३५	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३३,०२,०३,४२	३३,०२,०३,४२	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	४,०८,७५,९८	४,०८,७५,९८	०	०	०
अर्थ बजेट	**१,३०,१४,१४,०९**	**१,१५,३५,१४,०९**	**१४,७९,००,००**	**०**	**१४,७९,००,००**
अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	६०,८३,३०,००	६०,८३,३०,००	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय- विविध	६९,३०,८४,०९	५४,५१,८४,०९	१४,७९,००,००	०	१४,७९,००,००
प्रदेश	**७,१४,३५,००**	**०**	**०**	**७,१४,३५,००**	**७,१४,३५,००**
प्रदेश	७,१४,३५,००	०	०	७,१४,३५,००	७,१४,३५,००
स्थानीय तह	**२,२५,०५,४५,९१**	**०**	**०**	**२,२५,०५,४५,९१**	**२,२५,०५,४५,९१**
स्थानीय तह	२,२५,०५,४५,९१	०	०	२,२५,०५,४५,९१	२,२५,०५,४५,९१
जम्मा खर्च	१२,७८,९९,४८,५५	४,३६,१०,६५,५४	६,१०,६९,०२,१०	२,३२,१९,८०,९१	८,४२,८८,८३,०१

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची ११

(रू. हजारमा)

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१	**सामान्य सार्वजनिक सेवा**	**३,६६,३३,१९,९०**	**६३,१४,६७,३४**	**५,३६,१३,९०**	**१६,६२,७८,५३**	**४७,२८,०४,०९**	**४०,००,००**	**४,९९,१४,८३,७६**
१.१	**कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला**	**७७,६१,१४,५७**	**१५,०८,९९,९४**	**२,७९,१३,०५**	**१५,०८,९९,९४**	**४७,१८,५४,०९**	**४०,००,००**	**१,८२,३३,११,३७**
१०१	राष्ट्रपति	१२,६७,४२	३,१६,६२	०	०	०	०	१५,८४,०४
१०२	उपराष्ट्रपति	३,८०,९५	५३,७०	०	०	०	०	४,३४,६५
२०२	व्यवस्थापिका - संसद	१,६९,३५,९७	५,००,८०	०	०	०	०	१,७४,३६,७७
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	८६,२७,१०	३०,९९,९८	०	०	०	०	१,१७,२७,०८
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	४०,१९,९९	२१,८१,९९	०	०	०	०	६२,०१,९८
२१८	न्याय परिषद्	१७,३६	०	०	०	०	०	१७,३६
२२०	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२२२	राष्ट्रिय महिला आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२२४	राष्ट्रिय दलित आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२२६	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२२८	आदिवासी जनजाति आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२३०	मधेशी आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२३२	थारू आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२३४	मुस्लिम आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२५०	प्रदेश प्रमुखहरु	४,५४,१६	३,५०,००	०	०	०	०	८,०४,१६
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२,२७,१८,७३	१३,७९,९०	०	०	०	०	२,४०,९८,६३
३०५	अर्थ मन्त्रालय	६,०९,४१,७९	९०,५१,७१	२४,७९,७६	०	०	०	७,२४,७३,२६
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	७,४०,७४	६४,८१	०	०	०	०	८,०५,५५
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	८,५८,३०	३,४१,७०	०	०	०	०	१२,००,००
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	३,३४,६०,८१	२,६९,७५,३५	४,२३,८३	४,६९,९४	०	०	६,१३,२९,९३
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	१३,४१,४७	२,०७,२०	०	०	०	०	१५,४८,६७
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	४,८५,६७	१,५९,२६	०	०	०	०	६,४४,९३
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	३३,५१,९५	२,०१,७७	०	०	०	०	३५,५३,७२
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	३३,०४,३०	२३,२२	०	०	०	०	३३,२७,५२
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	८,११,६७	०	०	०	८,११,६७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१८,८२,८०	२,९६,०९	९७,७९	०	०	०	२२,७६,६८
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३,३७,००,००	०	०	३,३७,००,००
५०३	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३,९८,०५,२३	२९,०३,९८,१९	०	०	०	०	३३,०२,०३,४२
५०४	अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	५७,४८,५५	३,५१,२७,४३	०	०	०	०	४,०८,७५,९८
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	५४,२३,३०,००	०	०	०	०	०	५४,२३,३०,००
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	२,५४,००,००	२,१०,००,००	२,४१,००,००	११,६७,३०,००	४७,१८,५४,०९	४०,००,००	६६,३०,८४,०९

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१.२	**बाह्य आर्थिक सहायता**	**३४,२७**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**७९,५०,३६**
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	३४,२७	७९,१६,०९	०	०	०	०	७९,५०,३६
१.३	**सामान्य सेवा**	**१९,१९,७०,७५**	**३,७८,५९**	**१,०७,००,८५**	**३,७८,५९**	**०**	**०**	**२३,०२,९१,३८**
२१०	लोक सेवा आयोग	६१,६१,५२	६,७५,८०	०	०	०	०	६८,३७,३२
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२३,२०,५६	१,४४,७०	०	०	०	०	२४,६५,२६
३०५	अर्थ मन्त्रालय	२६,४८,८५	९६,२८,६८	०	०	०	०	१,२२,७७,५३
३१४	गृह मन्त्रालय	१२,०३,३४,१२	३६,५३,४८	०	०	०	०	१२,३९,८७,६०
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१४,१८,७३	५८,१६	४४,७०,४६	१,११,६८	०	०	६०,५९,०३
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	१,९४,६५	१७,९९	१४,२५,५८	९१,८२	०	०	१७,३०,०४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	३,९६,०२	८,००	०	०	०	०	४,०४,०२
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	९५,८९	१९,००,००	०	०	०	०	१९,९५,८९
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	६३,५१,३२	४,१०,५२	३४,४२,८७	०	०	०	१,०२,०४,७१
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,०४,४३,५१	१,०१,६८,८२	६,४४,२५	१९,८०	०	०	२,१२,७६,३८
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१,१६,०५,५८	५,७५,०४	७,१७,६९	१,५५,२९	०	०	१,३०,५३,६०
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	३,००,००,००	०	०	०	०	०	३,००,००,००
१.४	**सामान्य आधारभूत सेवा**	**२२,०५**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**३,४०,८७**
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	२२,०५	३,१८,८२	०	०	०	०	३,४०,८७
१.५	**सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा**	**८८,८९**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९०,८२**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	८८,८९	१,९३	०	०	०	०	९०,८२
१.६	**अन्य सामान्य सेवा**	**११,०५,६९,६६**	**०**	**०**	**०**	**९,५०,००**	**०**	**११,४५,००,७०**
२१२	निर्वाचन आयोग	५९,४६,५५	११,४४,५८	०	०	०	०	७०,९१,१३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२०,०८,४९	३८,२५	०	०	०	०	२०,४६,७४
३१४	गृह मन्त्रालय	४,४९,९८	३,९८,२१	०	०	०	०	८,४८,१९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	१,१४,६४	१,००,००	०	०	०	०	२,१४,६४
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,२०,५०,००	०	०	०	९,५०,००	०	१०,३०,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१३,००,००	०	०	०	०	१३,००,००
१.७	**सार्वजनिक ऋण कारोवार**	**२६,२५,३८,८०**	**१,००,००,००**	**०**	**१,००,००,००**	**०**	**०**	**४७,३०,१७,३५**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	९३,००	०	०	०	०	०	९३,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,००,००,००	०	०	१,००,००,००
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	२६,२४,४५,८०	२०,०४,७८,५५	०	०	०	०	४६,२९,२४,३५
१.८	**विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण**	**२,३२,१९,८०,९१**	**५०,००,००**	**१,५०,००,००**	**५०,००,००**	**०**	**०**	**२,३४,१९,८०,९१**
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१,५०,००,००	५०,००,००	०	०	२,००,००,००
७०१	प्रदेश	७,१४,३५,००	०	०	०	०	०	७,१४,३५,००

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
८०१	स्थानीय तह	२,२५,०५,४५,९१	०	०	०	०	०	२,२५,०५,४५,९१
०२	**रक्षा**	**३९,१७,८७,१२**	**५,१६,९०,६६**	**२५,८६,६५**	**३४,९४,७७**	**०**	**०**	**४४,९५,५९,२०**
२.१	**सैनिक सुरक्षा**	**३९,१६,७४,१५**	**२६,४१,८७**	**२५,६३,८०**	**२६,४१,८७**	**०**	**०**	**४४,७७,३७,६४**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१८,९९,६५	१८,५६,०३	०	०	०	०	३७,५५,६८
३४५	रक्षा मन्त्रालय	३८,९७,७४,५०	४,९०,०१,७९	२५,६३,८०	२६,४१,८७	०	०	४४,३९,८१,९६
२.२	**नागरिक सुरक्षा**	**१,१२,९७**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९,४५,८१**
३१४	गृह मन्त्रालय	१,१२,९७	८,३२,८४	०	०	०	०	९,४५,८१
२.५	**रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**०**	**८,५२,९०**	**२२,८५**	**८,५२,९०**	**०**	**०**	**८,७५,७५**
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२२,८५	८,५२,९०	०	०	८,७५,७५
०३	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा**	**४१,२६,८७,२७**	**९,१९,३३,३६**	**१४,६१,९५**	**९१,१३**	**१,१३,९२**	**१,८७**	**५०,६२,८९,५०**
३.१	**प्रहरी सेवा**	**३०,४१,७०,५७**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**३५,६०,२९,२९**
३१४	गृह मन्त्रालय	३०,४१,७०,५७	५,१८,५८,७२	०	०	०	०	३५,६०,२९,२९
३.२	**अग्नी नियन्त्रण सेवा**	**१,३५,९६**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१,४०,४४**
३१४	गृह मन्त्रालय	१,३५,९६	४,४८	०	०	०	०	१,४०,४४
३.३	**न्यायालय**	**५,०८,४२,१४**	**९१,१३**	**१४,६१,९५**	**९१,१३**	**०**	**०**	**६,४७,०९,५१**
२०४	अदालत	४,१४,९८,३६	९६,६९,३१	१०,१८,७२	३०,२६	०	०	५,२२,१६,६५
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	६९,१०,०८	२५,०२,४७	०	०	०	०	९४,१२,५५
२१८	न्याय परिषद्	६,४६,४४	९०,८७	०	०	०	०	७,३७,३१
३११	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	१७,८७,२६	५१,६४	३,२४,३९	१६,२४	०	०	२१,७९,५३
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	१,१८,८४	४४,६३	०	०	१,६३,४७
३.४	**कारागर**	**१,२३,४१,०१**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१,७८,४२,५७**
३१४	गृह मन्त्रालय	१,२३,४१,०१	५५,०१,५६	०	०	०	०	१,७८,४२,५७
३.६	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**४,५१,९७,५९**	**०**	**०**	**०**	**१,१३,९२**	**१,८७**	**६,७५,६७,६९**
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२७,४६,३०	५९,८१,४८	०	०	०	०	८७,२७,७८
३१४	गृह मन्त्रालय	३,२९,०१,५३	८४,९७,०२	०	०	१,१३,९२	१,८७	४,१५,१४,३४
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	९५,४९,७६	७७,७५,८१	०	०	०	०	१,७३,२५,५७
०४	**आर्थिक मामिला**	**१,३८,८८,२६,०१**	**२,८३,८०,९९,५९**	**६,७२,६१,४०**	**२३,६४,७३,०४**	**७४,९६,५१**	**७८,७४,५१**	**४,५४,६०,३१,०६**
४.१	**सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम**	**७७,८८,३५,०८**	**१,४३,६०**	**२८,४६,७२**	**१,४३,६०**	**०**	**०**	**१,५२,८१,७३,२८**
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	७४,४४,४७,४०	७१,५९,१४,१८	०	०	०	०	१,४६,०३,६१,५८
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	५९,८७,३१	४,६५,००	०	०	०	०	६४,५२,३१
३३०	बाणिज्य मन्त्रालय	६९,०७,५९	१,०९,३९,९०	०	०	०	०	१,७८,४७,४९
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,५२,४३,९७	१,७३,२७,१४	०	०	०	०	३,२५,७१,११
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	६२,४८,८१	१७,०१,६६	२८,४६,७२	१,४३,६०	०	०	१,०९,४०,७९

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.२	**कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार**	**३९,६६,४७,६८**	**१,०७,५१,७८**	**५,३३,८९,१९**	**१,०७,५१,७८**	**६,६६,३१**	**४,१५,३९**	**८१,३२,६८,९९**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	२,३०,००,००	०	०	०	०	०	२,३०,००,००
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	२०,०५,५५,३०	३,५२,००,१०	३८,४६,५६	२७,८०,४०	०	०	२४,२३,८२,३६
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	३,८५,८८,६४	१,७२,४२,४८	३९,४१,१९	२६,४०	०	०	५,९७,९८,७१
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	५,५९,९५,२५	३,२९,४८,६६	४,१३,३८,८७	३९,१३,७५	०	०	१३,४१,९६,५३
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	५,४३,५३,३०	१,१६,८७,०७	७,१४,८३	२,३१,०२	०	०	६,६९,८६,२२
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	६६,४०,५६	६,४९,४१	२९,७५,७२	०	०	०	१,०२,६५,६९
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१,६६,५३,४४	२३,१५,८३,६६	५,७२,०२	३८,००,२१	६,६६,३१	४,१५,३९	२५,३६,९१,०३
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,६१,१९	७०,८७,२६	०	०	०	०	७९,४८,४५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१,५०,००,००	०	०	०	०	१,५०,००,००
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	**५,८४,०१,६५**	**१६,२७,६३**	**६,७६,७३**	**१६,२७,६३**	**८,७९**	**१,७६,७०**	**७१,४२,४१,८५**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	४,६४,३३	१४,१७,०७	०	०	०	०	१८,८१,४०
३०८	उर्जा मन्त्रालय	१,०८,०५,५०	१७,३२,१५,०६	६,७६,७३	१६,२७,६३	८,७९	१,७६,७०	१८,६५,१०,४१
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	४,७१,३१,८२	१,९६,४२	०	०	०	०	४,७३,२८,२४
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	४७,८५,२१,८०	०	०	०	०	४७,८५,२१,८०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	**१४,४९,९८**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**३,१८,६१,९१**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	११,१२,६३	४,०५,१६	०	०	०	०	१५,१७,७९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	३,३७,३५	३,००,०६,७७	०	०	०	०	३,०३,४४,१२
४.५	**यातायात**	**७,१६,४२,३३**	**१०,६६,६१,९५**	**५०,१६,०३**	**१०,६६,६१,९५**	**१,९२,२७**	**७२,८०,१३**	**१,१८,२६,७०,९३**
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५०,१७	२,८६,००	४,३६,१७
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	६,५०,७८,०५	७९,१५,७०,०४	४९,७५,७३	७,०८,९५,५१	०	२४,९४,५५	९३,५०,१३,८८
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	३९,४७,०९	२७,८८,८१	१९,४५	७,६६,४४	४२,१०	४४,९९,५८	१,२०,६३,४७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२६,१७,१९	११,९४,३९,३७	२०,८५	३,५०,००,००	०	०	१५,७०,७७,४१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	७,८०,८०,००	०	०	०	०	७,८०,८०,००
४.६	**संचार**	**३,७९,९०,२८**	**१८,८३,५२**	**४४,९७,४५**	**१८,८३,५२**	**०**	**०**	**५,६९,६९,७६**
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	१५,३९,०८	६२,४८,८८	०	०	०	०	७७,८७,९६
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	३,६४,५१,२०	३६,४९,६३	४४,९७,४५	१८,८३,५२	०	०	४,६४,८१,८०
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२७,००,००	०	०	०	०	२७,००,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	**३,५६,४१,२२**	**११,५४,०४,५६**	**८,३५,२८**	**११,५४,०४,५६**	**१,४५,५०**	**२,२९**	**१९,६३,२०,७५**
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	८,६४,७६	७८,७३	०	०	०	०	९,४३,४९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२,८०,५४,८१	३,८८,६७,२७	५,४९,३५	९४,५६	०	०	६,७५,६५,९९
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	२,३७,०१	०	०	०	०	०	२,३७,०१
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	६३,४७,५८	४५,६७,३५	२,८५,९३	०	१,४५,५०	२,२९	१,१३,४८,६५

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,३७,०६	७,७८,५५	०	०	०	०	९,१५,६१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	११,५३,१०,००	०	०	११,५३,१०,००
४.८	**अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला**	**६५,३४,६९**	**०**	**०**	**०**	**६४,८३,६४**	**०**	**१,६७,३७,७४**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	६१,१५,९४	९,४२,९४	०	०	०	०	७०,५८,८८
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	६४,८३,६४	०	६४,८३,६४
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	४,१८,७५	२७,७६,४७	०	०	०	०	३१,९५,२२
४.९	**आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**१६,८३,१०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**५७,८५,८५**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	१६,८३,१०	११,०२,७५	०	०	०	०	२७,८५,८५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३०,००,००	०	०	०	०	३०,००,००
०५	**वातावरण संरक्षण**	**२,९७,८०,७४**	**११,२९,६७,६५**	**२५,७३,५५**	**५९,११,८४**	**१,५५,९०**	**५६**	**१५,१३,९०,२४**
५.१	**फोहोर मैला व्यवस्थापन**	**४७,१३,४३**	**५९,६७**	**१,०४,१६**	**५९,६७**	**०**	**०**	**४,१८,७०,००**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	२३,००,००	०	०	०	०	०	२३,००,००
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	२४,१३,४३	१५,८०,०२	०	०	०	०	३९,९३,४५
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१,०४,१६	५९,६७	०	०	१,६३,८३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३,५४,१२,७२	०	०	०	०	३,५४,१२,७२
५.२	**ढल व्यवस्थापन**	**१,८४,८७**	**४४,४४,३२**	**२९,६९**	**४४,४४,३२**	**०**	**०**	**१,३३,५४,९३**
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	२९,६९	४४,४४,३२	०	०	४४,७४,०१
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१,८४,८७	८६,९६,०५	०	०	०	०	८८,८०,९२
५.५	**अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण**	**२,३०,१०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**२,८५,४९,१५**
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,३०,१०	५५,४३	०	०	०	०	२,८५,५३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२,८२,६३,६२	०	०	०	०	२,८२,६३,६२
५.६	**वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**२,४६,५२,३४**	**१४,०७,८५**	**२४,३९,७०**	**१४,०७,८५**	**१,५५,९०**	**५६**	**६,७६,१६,१६**
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५५,९०	५६	१,५६,४६
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२६,११,२२	१,१९,३२,७३	०	०	०	०	१,४५,४३,९५
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	१,२१,९६,२३	१,६९,५३,३६	०	०	०	०	२,९१,४९,५९
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	२३,२३,८१	९,२७,३४	०	०	३२,५१,१५
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	९८,४४,८९	१,००,७३,७२	१,१५,८९	४,८०,५१	०	०	२,०५,१५,०१
०६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा**	**९,७३,५०,५१**	**४५,८७,१५,४२**	**६०,४२,०६**	**६,५३,१७,२७**	**०**	**३२,००,००**	**६३,०६,२५,२६**
६.१	**आवास विकास**	**७,१३,०९,२७**	**४,७५,२९,९४**	**२६,१२,०१**	**४,७५,२९,९४**	**०**	**०**	**२६,९१,०४,५९**
३०५	अर्थ मन्त्रालय	६९,३०,०६	०	०	०	०	०	६९,३०,०६
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	६,४३,७९,२१	१४,२७,८३,३७	२६,१२,०१	४,७५,२९,९४	०	०	२५,७३,०४,५३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	४८,७०,००	०	०	०	०	४८,७०,००
६.२	**सामुदायिक विकास**	**६७,८०,५३**	**८,८३,६६**	**३१,२५,३४**	**८,८३,६६**	**०**	**०**	**५,३३,४३,७६**

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२४,९५,१४	६,०३,१६	०	०	०	०	३०,९८,३०
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१०,९३,२०	१०,००	०	०	०	०	११,०३,२०
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	७,०२,९९	८,७८,५१	०	०	१५,८१,५०
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३१,९२,१९	४,१९,४१,०७	२४,२२,३५	५,१५	०	०	४,७५,६०,७६
६.३	**खानेपानी**	**१,७८,१५,४५**	**१,६९,०३,६७**	**३,०४,७१**	**१,६९,०३,६७**	**०**	**३२,००,००**	**२६,२०,७५,६५**
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	१,२९,४१,३०	२०,१६,९९,१३	३,०४,७१	२२,७१,६७	०	०	२१,७२,१६,८१
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	५,३२,१०	६४,०८,४५	०	०	०	०	६९,४०,५५
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४३,४२,०५	९३,४४,२४	०	०	०	०	१,३६,८६,२९
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	६४,००,००	०	१,४६,३२,००	०	३२,००,००	२,४२,३२,००
६.६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको**	**१४,४५,२६**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**४,६१,०१,२६**
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	०	०	०	०	४,६१,०१,२६
०७	**स्वास्थ्य**	**२७,४५,६२,३४**	**५,८२,६०,८६**	**६,८८,२८,३१**	**२५,६४,६३**	**६६,८२,५०**	**०**	**४१,०८,९८,६४**
७.१	**औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार**	**२६,०२,४५**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**६४,४४,९१**
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२६,०२,४५	३८,४२,४६	०	०	०	०	६४,४४,९१
७.२	**वहिरंङ्ग सेवा**	**५,४८,०९,२४**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**५,९२,०३,१०**
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	१६,४७,७५	१,००,००	०	०	०	०	१७,४७,७५
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	५,३१,६१,४९	४२,९३,८६	०	०	०	०	५,७४,५५,३५
७.३	**अस्पताल सेवा**	**१०,१३,४८,४१**	**१५,३०,६६**	**५,५६,४९,३२**	**१५,३०,६६**	**५,९४,२०**	**०**	**१६,३५,७३,०१**
३१४	गृह मन्त्रालय	१४,३७,८०	४,७२,३०	४३,३५,१०	११,७९,७७	०	०	७४,२४,९७
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	६८,७९,२२	०	०	०	६८,७९,२२
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३,३९,१०,६१	३९,७८,१२	४,४४,३५,००	३,५०,८९	५,९४,२०	०	८,३२,६८,८२
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	६,६०,००,००	०	०	०	०	०	६,६०,००,००
७.४	**सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा**	**८,४७,८९,३४**	**०**	**५,८९,८९**	**०**	**०**	**०**	**१३,०६,६२,५०**
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४६,२४,७६	७५,००	०	०	०	०	४६,९९,७६
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	८,०१,६४,५८	४,५२,०८,२७	५,८९,८९	०	०	०	१२,५९,६२,७४
७.५	**अनुसन्धान सेवा**	**२,११,२५,७८**	**१०,३३,९७**	**१,२५,८९,१०**	**१०,३३,९७**	**६०,८८,३०**	**०**	**४,११,२८,००**
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२,११,२५,७८	२,९०,८५	१,२५,८९,१०	१०,३३,९७	६०,८८,३०	०	४,११,२८,००
७.६	**स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**९८,८७,१२**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९८,८७,१२**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	९८,८७,१२	०	०	०	०	०	९८,८७,१२
०८	**मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म**	**४,०२,९८,८५**	**७९,०५,४८**	**१,१२,८६,७७**	**१,३२,०६**	**९७,००**	**०**	**५,९७,२०,१६**
८.१	**मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु**	**२,२३,९६,१०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**२,२४,२४,३६**
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२,२३,९६,१०	२८,२६	०	०	०	०	२,२४,२४,३६
८.२	**सांस्कृतिक सेवा**	**१,५७,३९,८८**	**१,२२,५३**	**९६,२८,३०**	**१,२२,५३**	**९७,००**	**०**	**३,३०,१६,५५**

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१,५७,३९,८८	७४,२८,८४	९२,६३,१८	०	९७,००	०	३,२५,२८,९०
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	३,६५,१२	१,२२,५३	०	०	४,८७,६५
८.३	**प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा**	**१२,२८,३०**	**९,५३**	**१६,५८,४७**	**९,५३**	**०**	**०**	**३२,८२,१९**
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	१२,२८,३०	३,८५,८९	१६,५८,४७	९,५३	०	०	३२,८२,१९
८.५	**अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक**	**९,३४,५७**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९,९७,०६**
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	९,३४,५७	६२,४९	०	०	०	०	९,९७,०६
०९	**शिक्षा**	**५०,१८,५५,०२**	**३९,६८,३०**	**१४,५२,००,१२**	**१,११,३६**	**२,२२,२४**	**०**	**६५,१३,५७,०४**
९.१	**पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा**	**४,९९,६६,६६**	**१४,९९**	**६१,४३,१३**	**१४,९९**	**०**	**०**	**५,६१,२४,७८**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	४,९९,६६,६६	०	६१,४३,१३	१४,९९	०	०	५,६१,२४,७८
९.२	**माध्यमिक शिक्षा**	**४,४७,५२,६९**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**४,४७,५२,६९**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	४,४७,५२,६९	०	०	०	०	०	४,४७,५२,६९
९.५	**तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)**	**२३,२५,५९,८५**	**०**	**३,१९,३२,९२**	**०**	**०**	**०**	**२६,७१,१४,१४**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	२३,२५,५९,८५	२६,२१,३७	३,१९,३२,९२	०	०	०	२६,७१,१४,१४
९.६	**शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु**	**१५,९७,३१,२५**	**९६,३७**	**१०,५७,३८,३७**	**९६,३७**	**२,२२,२४**	**०**	**२६,७०,७९,३६**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१५,९७,३१,२५	१२,९१,१३	१०,५७,३८,३७	९६,३७	२,२२,२४	०	२६,७०,७९,३६
९.८	**शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**१,४८,४४,५७**	**०**	**१३,८५,७०**	**०**	**०**	**०**	**१,६२,८६,०७**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१,४८,४४,५७	५५,८०	१३,८५,७०	०	०	०	१,६२,८६,०७
१०	**सामाजिक सुरक्षा**	**३८,५५,२१,०५**	**२४,१७,६९**	**२८,९८,८६**	**१७,५६,०९**	**०**	**०**	**३९,२५,९३,६९**
१०.४	**परिवार र शिशु कल्याण**	**२४,०६,७३**	**०**	**११,४४,४४**	**०**	**०**	**०**	**३५,५१,१७**
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२४,०६,७३	०	११,४४,४४	०	०	०	३५,५१,१७
१०.७	**सामाजिक असमावेशी**	**३६,१६,४३,०७**	**४०,७५**	**२,९२,०६**	**४०,७५**	**०**	**०**	**३६,२२,५६,८३**
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	५,६०,२०	७,२८	०	०	०	०	५,६७,४८
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३६,१०,८२,८७	२,७३,६७	२,९२,०६	४०,७५	०	०	३६,१६,८९,३५
१०.८	**सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास**	**३३,१७,५३**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**३४,१२,९०**
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	३०,६०,९८	३४,४७	०	०	०	०	३०,९५,४५
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	२,५६,५५	६०,९०	०	०	०	०	३,१७,४५
१०.९	**सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**१,८१,५३,७२**	**१७,१५,३४**	**१४,६२,३६**	**१७,१५,३४**	**०**	**०**	**२,३३,७२,७९**
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	४,७६,३५	१७,१५,३४	०	०	२१,९१,६९
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,८१,५३,७२	२०,४१,३७	९,८६,०१	०	०	०	२,११,८१,१०
	कुल जम्मा	**७,१८,५९,८८,८१**	**४,२५,७४,२६,३५**	**३६,१७,५३,५७**	**४८,२१,३०,७२**	**४८,७५,७२,१६**	**१,५०,७६,९४**	**१२,७८,९९,४८,५५**
	प्राथमिकता जम्मा	**११,४४,३४,१५,१६**		**८४,३८,८४,२९**		**५०,२६,४९,१०**		

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	११७७२१९	८३७३५४	११२२२६८७	७३१४७०३	२३५४७०८१३	२६०००००	४२५५८६३	६३२१४२८	४८९०२	८००	१६६७९८३०५	६३१००३०२	४९९१४८३७६
०१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	७२४५४१	२६९५	१००००००	७१८१०००	१५०००००	२१०००००	३०६५९४	३९६७१६४			१२४०५७०३६	४१४९२१०७	१८२३३१३७
१०१ राष्ट्रपति								०			१२६७४२	३१६६२	१५८४०४
१०२ उपराष्ट्रपति								०			३८०९५	५३७०	४३४६५
२०२ व्यवस्थापिका - संसद								०			१६९३५९७	५००८०	१७४३६७७
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग							१३९८८५	३०९९९८			७२२८२५		११७२७०८
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय							१७७६९	२१८१९९			३८४२३०		६२०१९८
२१८ न्याय परिषद्								०			१७३६		१७३६
२२० राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२२२ राष्ट्रिय महिला आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२२४ राष्ट्रिय दलित आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२२६ राष्ट्रिय समावेशी आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२२८ आदिवासी जनजाति आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२३० मधेशी आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२३२ थारू आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२३४ मुस्लिम आयोग								०			२५५१६	१००००	३५५१६
२५० प्रदेश प्रमुखहरु								०			४५४१६	३५०००	८०४१६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय								०			२२७१८७३	१३७९९०	२४०९८६३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	७२४५४१	२६९५					१२९१६१	६८९६७			५४८८४५३	८३३५०९	७२४७३२६
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय								०			७४०७४	६४८१	८०५५५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय								०			८५८३०	३४१७०	१२००००
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय								०			३३८८४६४	२७४४५२९	६१३२९९३
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय								०			१३४१४७	२०७२०	१५४८६७
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय								०			४८५६७	१५९२६	६४४९३
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय								०			३३५१९५	२०१७७	३५५३७२
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय								०			३३०४३०	२३२२	३३२७५२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय								०			८११६७		८११६७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय				१०००			९७७९	०			१८८२८०	२८६०९	२२७६६८
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था								३३७००००					३३७०००००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)								०			३९८०५२३	२९०३९८१९	३३०२०३४२
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)								०			५७४८५५	३५१२७४३	४०८७५९८

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा								०			५४२३३०००		५४२३३०००
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध			१००००००	७१८००००	१५०००००	२१०००००	१००००	०			४९६२५४०९	४८९३०००	६६३०८४०९
०१.२ बाह्य आर्थिक सहायता	३४२७	७९१६०९					०	०					७९५०३६
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	३४२७	७९१६०९						०					७९५०३६
०१.३ सामान्य सेवा	४४७०४६	१११६८	१७६८७	३७०३	२७२७२२		३८२७१७४	१२३९६१३	३९६०२	८००	१५६६२९२९	१५०६६९४	२३०२९१३८
२१० लोक सेवा आयोग							४३०८०	६७५८०			५७३०७२		६८३७३२
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय								०			२३२०५६	१४४७०	२४६५२६
३०५ अर्थ मन्त्रालय			१७६८७	३७०३			२४७१९८	९५९१६५					१२२७७५३
३१४ गृह मन्त्रालय								०			१२०३३४१२	३६५३४८	१२३९८७६०
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	४४७०४६	१११६८						०			१४१८७३	५८१६	६०५९०३
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय								०			१६२०२३	१०९८१	१७३००४
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय								०	३९६०२	८००			४०४०२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय							९५८९	१९००००					१९९५८९
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय					२७२७२२			०			७०६६९७	४१०५२	१०२०४७१
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय							६४४२५	१९८०			१०४४३५१	१०१६८८२	२१२७६३८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय							४६२८८२	२०८८८			७६९४४५	५२१४५	१३०५३६०
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध							३००००००	०					३००००००
०१.४ सामान्य आधारभूत सेवा	२२०५	३१८८२					०	०					३४०८७
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	२२०५	३१८८२						०					३४०८७
०१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा							८८८९	१९३					९०८२
३०५ अर्थ मन्त्रालय							८८८९	१९३					९०८२
०१.६ अन्य सामान्य सेवा			१०२०५०००	१३००००			११३२०६	११४४५८			८३३७६०	५३६४६	११४५००७०
२१२ निर्वाचन आयोग							१८२०६	११४४५८			५७६४४९		७०९११३
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग								०			२००८४९	३८२५	२०४६७४
३१४ गृह मन्त्रालय								०			४४९९८	३९८२१	८४८१९
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय								०			११४६४	१००००	२१४६४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			१०२०५०००				९५०००	०					१०३०००००
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था				१३००००				०					१३००००
०१.७ सार्वजनिक ऋण कारोवार							०	१००००००	९३००		२६२४४५८०	२००४७८५५	४७३०१७३५
३०५ अर्थ मन्त्रालय								०	९३००				९३००
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था								१००००००					१००००००

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी								०			२६२४४५८०	२००४७८५५	४६२९२४३५
०१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्त					२३३६९८०९१	५०००००	०	०					२३४१९८०९१
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय					१५०००००	५०००००		०					२००००००
७०१ प्रदेश					७१४३५००			०					७१४३५००
८०१ स्थानीय तह					२२५०५४५९१			०					२२५०५४५९१
०२ रक्षा			२२८५	८५२९०			११२९७	८३२८४			३९४२३७९५	५३४९९६९	४४९५५९२०
०२.१ सैनिक सुरक्षा							०	०			३९४२३७९५	५३४९९६९	४४७७३७६४
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०			१८९९६५	१८५६०३	३७५५६८
३४५ रक्षा मन्त्रालय								०			३९२३३८३०	५१६४३६६	४४३९८१९६
०२.२ नागरिक सुरक्षा							११२९७	८३२८४					९४५८१
३१४ गृह मन्त्रालय							११२९७	८३२८४					९४५८१
०२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			२२८५	८५२९०			०	०					८७५७५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			२२८५	८५२९०				०					८७५७५
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा			३१६०२	५७००४८	१९४९४	९०८६	१३६१२९४	१७६१९१०			४००१३९२४	६८६१५९२	५०६२८९५०
०३.१ प्रहरी सेवा					१९४९४	९०८६	०	०			३०३९७५६३	५१७६७८६	३५६०२९२९
३१४ गृह मन्त्रालय					१९४९४	९०८६		०			३०३९७५६३	५१७६७८६	३५६०२९२९
०३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा							०	०			१३५९६	४४८	१४०४४
३१४ गृह मन्त्रालय								०			१३५९६	४४८	१४०४४
०३.३ न्यायालय							७७०४२१	९९७१३९			४४५९९८८	२४३४०३	६४७०९५१
२०४ अदालत							७२१२४९	७४७७७१			३५३०४५९	२२२१८६	५२२१६६५
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय							४९१७२	२४९३६८			६४१८३६	८७९	९४१२५५
२१८ न्याय परिषद्								०			६४६४४	९०८७	७३७३१
३११ कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय								०			२१११६५	६७८८	२१७९५३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय								०			११८८४	४४६३	१६३४७
०३.४ कारागार							०	०			१२३४१०१	५५०१५६	१७८४२५७
३१४ गृह मन्त्रालय								०			१२३४१०१	५५०१५६	१७८४२५७
०३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			३१६०२	५७००४८			५९०८७३	७६४७७१			३९०८६७६	८९०७९९	६७५६७६९
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय			३१६०२	५७००४८				०			२४३०२८	२८१००	८७२७७८
३१४ गृह मन्त्रालय								०			३३०१५४५	८४९८८९	४१५१४३४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय							५९०८७३	७६४७७१			३६४१०३	१२८१०	१७३२५५७
०४ आर्थिक मामिला	३१९५११२४	३९८६२९९१	८५९१४१७४	२५०५२८१४२	१८२६४२६	२७८१७१०	२४५६१८४	२१०२००३	१८५३२६५	९४८८६४८	२२३५७२१९	३४८१२२०	४५४६०३१०६

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	१८०२६३	१०४६१९०	७४४२००८३	७१७३५५१०	६४०९७९	८४०६८९	१४३०३९६	७७८७००			१४९६४५९	२४८०५९	१५२८१७३२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय			७४३५४२३२	७१५८०७०८				०			९०५०८	१०७१०	१४६०३६१५८
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय								०			५९८७३१	४६५००	६४५२३१
३३० वाणिज्य मन्त्रालय	१८०२६३	१०४६१९०	१४१२					०			५०९०८४	४७८००	१७८४७४९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			६४४३९	१५४८०२	२९५६२	७९९२१२	१४३०३९६	७७८७००					३२५७१११
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय					६११४१७	४१४७७		०			२९८१३६	१४३०४९	१०९४०७९
०४.२ कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	२८६४७२८०	२४७१७६४५			११८५४४७	१०२१	७०७६८८	९६९८०३	१८३८२४८	९४६००४८	१२६९१६५५	११०८०६४	८१३२६८९९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	२३०००००							०					२३०००००
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	२०००८६२७	३६९८९१०						०			४३१५५९	९९११४०	२४२३८२३६
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	४११३७९०	१५२३२२४						०			१३९१९३	२०३६६४	५९७९८७१
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	६७८४२५	६६९४२०						०	१५०६३६४	२४७७४०४	७५४८६२३	५३९४१७	१३४१९६५३
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	६५८६९१	१४९५			११८५४४७	१०२१	७०७६८८	९६९८०३			२९५४९८७	२१९४९०	६६९८६२२
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	३३२३९०	५८८६९						०	४००७७	६०७२	५८९१६१		१०२६५६९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	४६९२३८	१६५५७००१						०	२९१८०७	६९७६५७२	१०२८१३२	४६३५३	२५३६९१०३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८६११९	७०८७२६						०					७९४८४५
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था		१५०००००						०					१५०००००
०४.३ इन्धन तथा उर्जा	२८३५३	२३४५०६३	४९८११९३	६०९४२९०६		१९४००००	०	०			८९९१७१	२८७४९९	७१४२४१८५
३०७ उद्योग मन्त्रालय	२८३५३	१४०९०९	१८०८०	७९८				०					१८८१४०
३०८ उर्जा मन्त्रालय			२४९९३१	१७२१४४४०				०			८९९१७१	२८७४९९	१८६५१०४१
३३१ जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय			४७१३१८२	१९६४२				०					४७३२८२४
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था		२२०४१५४		४३७०८०२६		१९४००००		०					४७८५२१८०
०४.४ खानी , उत्पादन तथा निर्माण			३३७३५	३०००६७७			०	०			१११२६३	४०५१६	३१८६१९१
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०			१११२६३	४०५१६	१५१७७९
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय			३३७३५	३०००६७७				०					३०३४४१२
०४.५ यातायात			५५७०००४	१०९६८५७३५			०	०	१५०१७	२८६००	२१०००४२	८६७६९५	११८२६७०९३
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय								०	१५०१७	२८६००			४३६१७
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय			५३४६९२२	८५९१४८९२				०			१६५८४५६	५८१११८	९३५०१३८८
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			६१५५	५२६६०२				०			३९४७०९	२७८८८१	१२०६३४७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			२१६९२७	१५४३६२४१				०			४६८७७	७६९६	१५७०७७४१
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था				७८०८०००				०					७८०८०००
०४.६ संचार			१०७९९३	५५२३१४			२५००००	२७००००			३८९०७८०	६२५८८९	५६९६९७६

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय			१०७९९३	५५२३१४				०			४५९१५	७२५७४	७७८७९६
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय							२५००००	०			३८४४८६५	५५३३१५	४६४८१८०
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था								२७००००					२७००००
०४.७ अन्य उद्योगहरु	२४४१७५९	११३८२१५२	१५२८०२	४३११०००			०	०			१०६७६३९	२७६७२३	१९६३२०७५
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय								०			८६४७६	७८७३	९४३४९
३०७ उद्योग मन्त्रालय	२१२९१२३	३६४३९५९						०			७३१२९३	२५२२२४	६७५६५९९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	२३७०१							०					२३७०१
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२७५२२९	४४०३३८	१५२८०२					०			२४९८७०	१६६२६	११३४८६५
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१३७०६	७७८५५						०					९१५६१
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था		७२२००००		४३११०००				०					११५३१०००
०४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	६५३४६९	३७१९४१	६४८३६४				०	०					१६७३७७४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	६११५९४	९४२९४						०					७०५८८८
३०८ उर्जा मन्त्रालय			६४८३६४					०					६४८३६४
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	४१८७५	२७७६४७						०					३१९५२२
०४.९ आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको				३०००००			६८१००	८३५००			१००२१०	२६७७५	५७८५८५
३०५ अर्थ मन्त्रालय							६८१००	८३५००			१००२१०	२६७७५	२७८५८५
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था				३०००००				०					३०००००
०५ वातावरण संरक्षण	११४५०५	१३२१४२०	९२४२८८	९६४८१	२४३३८५	६८१८०३३	१५५९०	५६	१५७७३१४	३२५२७१२	३७५९३७	३९९३०३	१५१३९०२४
०५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन					२४०४१६	३५४७२३९	०	०	२४१३४३	१५८००२			४१८७०००
३०५ अर्थ मन्त्रालय					२३००००			०					२३००००
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय								०	२४१३४३	१५८००२			३९९३४५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय					१०४१६	५९६७		०					१६३८३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था						३५४१२७२		०					३५४१२७२
०५.२ ढल व्यवस्थापन	१८४८७	८६९६०५			२९६९	४४४४३२	०	०					१३३५४९३
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय					२९६९	४४४४३२		०					४४७४०१
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	१८४८७	८६९६०५						०					८८८०९२
०५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	२३०१०	५५४३				२८२६३६२	०	०					२८५४९१५
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२३०१०	५५४३						०					२८५५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था						२८२६३६२		०					२८२६३६२
०५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	७३००८	४४६२७३	९२४२८८	९६४८१			१५५९०	५६	१३३५९७१	३०९४७१०	३७५९३७	३९९३०३	६७६१६१६
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय							१५५९०	५६					१५६४६

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	७३००८	४४६२७२						०	१८८११४	७४७००१			१४५४३९५
३३१ जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय								०	८७१६४९	१३१७९०२	३४७९७४	३७७४३४	२९१४९५९
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय			१३१७०	११५१०				०	१९१२४८	५९३५५	२७९६३	२१८६९	३२५११५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			९११११८	८४९७१				०	८४९६०	९७०४५२			२०५१५०१
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	२६९७६६	१२६०३१६	७९३९०५७	२५३२०९५३	१७०५३६६	२२७३६१०१	२९२७३	४८८५८५	१२८५३६	२१२७५२३	२६७२५९	७८९७९१	६३०६२५२६
०६.१ आवास विकास			७२१५९२०	१८७६१६६५			०	०			१७६२०८	७५६६६६	२६९१०४५९
३०५ अर्थ मन्त्रालय			६९३००६					०					६९३००६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			६५२२९१४	१८२७४६६५				०			१७६२०८	७५६६६६	२५७३०४५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था				४८७०००				०					४८७०००
०६.२ सामुदायिक विकास	२६९७६६	१२६०३१६	२७४९३८	८९७४०४	३२१०९१	२६०३६६	०	०	१२४७९२	१९२५७०३			५३३४३७६
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२४९५१४	६०३१६						०					३०९८३०
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय								०	१०९३२०	१०००			११०३२०
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय					७०२९९	८७८५१		०					१५८१५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०२५२	१२०००००	२७४९३८	८९७४०४	२५०७९२	१७२५१५		०	१५४७२	१९२४७०३			४७५६०७६
०६.३ खानेपानी			३०३६७३	११९६२८४	१३८४२७५	२२४७५७३५	२९२७३	४८८५८५	३७४४	२०१८२०	९१०५१	३३१२५	२६२०७५६५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय					१२००५३३	१९६७३५५०	२९२७३	४८८५८५	३७४४	२०१८२०	९१०५१	३३१२५	२१७२१६८१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			५३२१०	६४०८४५				०					६९४०५५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			२५०४६३	५५५४३९	१८३७४२	३७८९८५		०					१३६८६२९
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था						२४२३२००		०					२४२३२००
०६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको			१४४५२६	४४६५६००			०	०					४६१०१२६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			१४४५२६	४४६५६००				०					४६१०१२६
०७ स्वास्थ्य					२४६२८७०५	५८४२०४६	०	०			१०३७८६१०	२४०५०३	४१०८९८६४
०७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार					१६८४७०	३२३५३०	०	०			९१७७५	६०७१६	६४४४९१
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय					१६८४७०	३२३५३०		०			९१७७५	६०७१६	६४४४९१
०७.२ बहिरंङ्ग सेवा					५४८०९२४	४३९३८६	०	०					५९२०३१०
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय					१६४७७५	१००००		०					१७४७७५
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय					५३१६१४९	४२९३८६		०					५७४५५३५
०७.३ अस्पताल सेवा					६७०१२४४	४१८३२१	०	०			९०५७९४९	१७९७८७	१६३५७३०१
३१४ गृह मन्त्रालय								०			५७७२९०	१६५२०७	७४२४९७
३४५ रक्षा मन्त्रालय								०			६८७९२२		६८७९२२
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय					६७०१२४४	४१८३२१		०			११९२७३७	१४५८०	८३२६८८२

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा								०			६६०००००		६६०००००
०७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा					७३०९०३७	४५२८३२७	०	०			१२२८८८६		१३०६६२५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय					४६२४७६	७५००		०					४६९९७६
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय					६८४६५६१	४५२०८२७		०			१२२८८८६		१२५९६२७४
०७.५ अनुसन्धान सेवा					३९८०३१८	१३२४८२	०	०					४११२८००
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय					३९८०३१८	१३२४८२		०					४११२८००
०७.६ स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					९८८७१२		०	०					९८८७१२
३५० शिक्षा मन्त्रालय					९८८७१२			०					९८८७१२
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	२१६०२५८	३२८३४६	९३४५७	६२४९	२८५४१७	१२२५३	०	०			२६२९१३०	४५६९०६	५९७२०१६
०८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु					२४८९०५		०	०			१९९०७०५	२८२६	२२४२४३६
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय					२४८९०५			०			१९९०७०५	२८२६	२२४२४३६
०८.२ सांस्कृतिक सेवा	२१६०२५८	३२८३४६			३६५१२	१२२५३	०	०			३४९७४८	४१४५३८	३३०१६५५
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२१६०२५८	३२८३४६						०			३४९७४८	४१४५३८	३२५२८९०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय					३६५१२	१२२५३		०					४८७६५
०८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा							०	०			२८८६७७	३९५४२	३२८२१९
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय								०			२८८६७७	३९५४२	३२८२१९
०८.५ अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक			९३४५७	६२४९			०	०					९९७०६
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय			९३४५७	६२४९				०					९९७०६
०९ शिक्षा					२८७२७६७६	२६९२१६	०	०			३६००००६२	१३८७५०	६५१३५७०४
०९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा					६१४३१३	१४९९	०	०			४९९६६६६		५६१२४७८
३५० शिक्षा मन्त्रालय					६१४३१३	१४९९		०			४९९६६६६		५६१२४७८
०९.२ माध्यमिक शिक्षा							०	०			४४७५२६९		४४७५२६९
३५० शिक्षा मन्त्रालय								०			४४७५२६९		४४७५२६९
०९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)					२६४४९२७७	२६२१३७	०	०					२६७११४१४
३५० शिक्षा मन्त्रालय					२६४४९२७७	२६२१३७		०					२६७११४१४
०९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु					४१०५९		०	०			२६५२८१२७	१३८७५०	२६७०७९३६
३५० शिक्षा मन्त्रालय					४१०५९			०			२६५२८१२७	१३८७५०	२६७०७९३६
०९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					१६२३०२७	५५८०	०	०					१६२८६०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय					१६२३०२७	५५८०		०					१६२८६०७
१० सामाजिक सुरक्षा					४८०६१९	१९४३२२	०	०	१४४९४४८	२०१८७०	३६९११९२४	२११८६	३९२५९३६९
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण							०	०			३५५११७		३५५११७

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१२
रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-उत्पादन वृद्धि		०२ - पूर्वाधार निर्माण		०३ - मानव विकास		०४ - सुशासन प्रवर्द्धन		०५ - अन्तरसम्बन्धित विकास		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय								०			३५५११७		३५५११७
१०.७ सामाजिक असमावेशी							०	०	१६३९३७	३१२८६	३६०२९५७६	८८४	३६२२५६८३
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय								०	५६०२०	७२८			५६७४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय								०	१०७९१७	३०५५८	३६०२९५७६	८८४	३६१६८९३५
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास					२५६५५	६०९०	०	०			३०६०९८	३४४७	३४१२९०
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय								०			३०६०९८	३४४७	३०९५४५
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय					२५६५५	६०९०		०					३१७४५
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					४५४९६४	१८८२३२	०	०	१२८५५११	१७०५८४	२२११३३	१६८५५	२३३७२७९
३१४ गृह मन्त्रालय					४७६३५	१७१५३४		०					२१९१६९
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय					४०७३२९	१६६९८		०	१२८५५११	१७०५८४	२२११३३	१६८५५	२११८११०
कुल खर्च	३५६७२८७२	४३६१०४२७	१०६१२७५५०	२८३९२१८६	२९३३८७९.०१	४१२६२७६७	८१२९५०१	१०७५७२६६	५०५७४६५	१५०७१५५३	३५५१५६१६५	८०८३९५२२	१२७८९९४८५५
रणनीति जम्मा	७९,२८,३२,९९		३,९०,०४,९४,१६		३,३४,६५,०६,६८		१८,८८,६७,६७		२०,१२,९०,१८		४,३५,९९,५६,८७		

द्रष्टव्यः
१. रणनीतिहरु चौधौ योजना (२०७३/७४-२०७५/७६) अनुसार राखिएका छन् ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कार्यगत लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१३
(रू. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	२,४४,६७,१५,०३	१,३८,२५	२०,६६,२७,०५	३,१७,०१,३९	१,५३,६३,९५,८१	७६,९९,०६,२३	४,९९,१४,८३,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	१,७५,५६,५१	१,००,००	१४,३१,६७,६२	२,३३,८६,६०	१,११,५१,५७,५८	५२,३९,४३,०६	१,८२,३३,११,३७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	०	०	१२,६७,४२	३,१६,६२	१५,८४,०४
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	०	०	३,८०,९५	५३,७०	४,३४,६५
२०२ व्यवस्थापिका - संसद	०	०	०	०	१,६९,३५,९७	५,००,८०	१,७४,३६,७७
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	०	०	८६,२७,१०	३०,९९,९८	१,१७,२७,०८
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	०	०	४०,१९,९९	२१,८१,९९	६२,०१,९८
२१८ न्याय परिषद्	०	०	०	०	१७,३६	०	१७,३६
२२० राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२२ राष्ट्रिय महिला आयोग	२,५५,१६	१,००,००	०	०	०	०	३,५५,१६
२२४ राष्ट्रिय दलित आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२२६ राष्ट्रिय समावेशी आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२२८ आदिवासी जनजाति आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२३० मधेशी आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२३२ थारू आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२३४ मुस्लिम आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	०	०	३,५५,१६
२५० प्रदेश प्रमुखहरु	०	०	०	०	४,५४,१६	३,५०,००	८,०४,१६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१,६८,७६,६५	०	०	०	५८,४२,०८	१३,७९,९०	२,४०,९८,६३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	३,२६,९१	०	३८,८६,१७	७,१६,६२	५,९२,०८,४७	८३,३५,०९	७,२४,७३,२६
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	७,४०,७४	६४,८१	८,०५,५५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	८,५८,३०	३,४१,७०	०	०	१२,००,००
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	३,३८,८४,६४	२,७४,४५,२९	६,१३,२९,९३
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	१३,४१,४७	२,०७,२०	०	०	१५,४८,६७
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	४,८५,६७	१,५९,२६	६,४४,९३
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	३३,५१,९५	२,०१,७७	०	०	३५,५३,७२
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	३३,०४,३०	२३,२२	०	०	३३,२७,५२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	८,११,६७	०	०	०	८,११,६७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	९७,७९	०	१८,८२,८०	२,९६,०९	०	०	२२,७६,६८
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३,३७,००,००	३,३७,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	०	०	३,९८,०५,२३	२९,०३,९८,१९	३३,०२,०३,४२
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	०	०	५७,४८,५५	३,५१,२७,४३	४,०८,७५,९८
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	११,१२,००,००	०	४३,११,३०,००	०	५४,२३,३०,००
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध	०	०	१,५०,००,००	२,१०,००,००	५०,६३,५४,०९	१२,०७,३०,००	६६,३०,८४,०९

सेवा तथा कार्य		प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१.२	**बाह्य आर्थिक सहायता**	०	०	०	०	३४,२७	७९,१६,०९	७९,५०,३६
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	०	०	३४,२७	७९,१६,०९	७९,५०,३६
१.३	**सामान्य सेवा**	३१,१९,१२	०	४,६९,७०,५६	२९,१४,६५	१५,२५,८१,९२	२,४७,०५,१३	२३,०२,९१,३८
२१०	लोक सेवा आयोग	३१,१९,१२	०	०	०	३०,४२,४०	६,७५,८०	६८,३७,३२
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२३,२०,५६	१,४४,७०	२४,६५,२६
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,४८,८५	९६,२८,६८	१,२२,७७,५३
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१२,०३,३४,१२	३६,५३,४८	१२,३९,८७,६०
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	५८,८९,१९	१,६९,८४	६०,५९,०३
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	१४,२५,५८	९१,८२	१,९४,६५	१७,९९	१७,३०,०४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	३,९६,०२	८,००	४,०४,०२
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	९५,८९	१९,००,००	०	०	१९,९५,८९
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	९७,९४,१९	४,१०,५२	०	०	१,०२,०४,७१
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१०,८७,७६	१,०१,८८,६२	२,१२,७६,३८
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	०	०	५६,५४,९०	५,१२,३१	६६,६८,३७	२,१८,०२	१,३०,५३,६०
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	०	०	३,००,००,००	०	०	०	३,००,००,००
१.४	**सामान्य आधारभूत सेवा**	०	०	०	०	२२,०५	३,१८,८२	३,४०,८७
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	०	०	२२,०५	३,१८,८२	३,४०,८७
१.५	**सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा**	०	०	८८,८९	१,९३	०	०	९०,८२
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	८८,८९	१,९३	०	०	९०,८२
१.६	**अन्य सामान्य सेवा**	१०,४०,५८,४९	३८,२५	१३,९९,९८	३,९८,२१	६०,६१,१९	२५,४४,५८	११,४५,००,७०
२१२	निर्वाचन आयोग	०	०	०	०	५९,४६,५५	११,४४,५८	७०,९१,१३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२०,०८,४९	३८,२५	०	०	०	०	२०,४६,७४
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	४,४९,९८	३,९८,२१	०	०	८,४८,१९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१४,६४	१,००,००	२,१४,६४
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,२०,५०,००	०	९,५०,००	०	०	०	१०,३०,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,००,००	१३,००,००
१.७	**सार्वजनिक ऋण कारोवार**	०	०	०	०	२६,२५,३८,८०	२१,०४,७८,५५	४७,३०,१७,३५
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	९३,००	०	९३,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,००,००,००	१,००,००,००
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	०	०	२६,२४,४५,८०	२०,०४,७८,५५	४६,२९,२४,३५
१.८	**विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण**	२,३२,१९,८०,९१	०	१,५०,००,००	५०,००,००	०	०	२,३४,१९,८०,९१
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१,५०,००,००	५०,००,००	०	०	२,००,००,००
७०१	प्रदेश	७,१४,३५,००	०	०	०	०	०	७,१४,३५,००

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
८०१ स्थानीय तह	२,२५,०५,४५,९१	०	०	०	०	०	२,२५,०५,४५,९१
०२ रक्षा	०	०	३८,३४,४६,४०	४,८१,५४,९४	१,०९,२७,३७	७०,३०,४९	४४,९५,५९,२०
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	०	३८,३४,२३,५५	४,७३,०२,०४	१,०८,१४,४०	६१,९७,६५	४४,७७,३७,६४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१८,९९,६५	१८,५६,०३	३७,५५,६८
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	३८,३४,२३,५५	४,७३,०२,०४	८९,१४,७५	४३,४१,६२	४४,३९,८१,९६
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	०	०	०	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	२२,८५	८,५२,९०	०	०	८,७५,७५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२२,८५	८,५२,९०	०	०	८,७५,७५
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	२०,२६,१५	१,३३,४८,१९	२८,२४,०६,७९	४,९१,६३,३९	१२,९८,३०,२०	२,९५,१४,७८	५०,६२,८९,५०
३.१ प्रहरी सेवा	०	०	२७,०४,३०,८२	४,३९,७२,६०	३,३७,३९,७५	७८,८६,१२	३५,६०,२९,२९
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	२७,०४,३०,८२	४,३९,७२,६०	३,३७,३९,७५	७८,८६,१२	३५,६०,२९,२९
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	०	०	०	०	१,३५,९६	४,४८	१,४०,४४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,३५,९६	४,४८	१,४०,४४
३.३ न्यायालय	०	०	४,४३,२३	६०,८७	५,१८,६०,८६	१,२३,४४,५५	६,४७,०९,५१
२०४ अदालत	०	०	०	०	४,२५,१७,०८	९६,९९,५७	५,२२,१६,६५
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	०	०	६९,१०,०८	२५,०२,४७	९४,१२,५५
२१८ न्याय परिषद्	०	०	०	०	६,४६,४४	९०,८७	७,३७,३१
३११ कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	०	०	३,२४,३९	१६,२४	१७,८७,२६	५१,६४	२१,७९,५३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	१,१८,८४	४४,६३	०	०	१,६३,४७
३.४ कारागर	०	०	२,४२,४५	४४,०८,५५	१,२०,९८,५६	१०,९३,०१	१,७८,४२,५७
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	२,४२,४५	४४,०८,५५	१,२०,९८,५६	१०,९३,०१	१,७८,४२,५७
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२०,२६,१५	१,३३,४८,१९	१,१२,९०,२९	७,२१,३७	३,१९,९५,०७	८१,८६,६२	६,७५,६७,६९
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,१६,०२	५७,००,४८	०	०	२४,३०,२८	२,८१,००	८७,२७,७८
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	३४,५०,६६	५,९३,२७	२,९५,६४,७९	७९,०५,६२	४,१५,१४,३४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१७,१०,१३	७६,४७,७१	७८,३९,६३	१,२८,१०	०	०	१,७३,२५,५७
०४ आर्थिक मामिला	९०,०६,७४,५७	८२,०६,९९,४५	३६,७४,९८,८६	१,४०,१०,४५,२८	१९,५४,१०,४९	८६,०७,०२,४१	४,५४,६०,३१,०६
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	७४,७०,१६,०९	७२,४०,५७,४४	२,७६,५७,६२	२,१८,६१,९४	७०,०८,०९	५,७२,१०	१,५२,८१,७३,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	७४,३५,४२,३२	७१,५८,०७,०८	०	०	९,०५,०८	१,०७,१०	१,४६,०३,६१,५८
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	५९,८७,३१	४,६५,००	६४,५२,३१
३३० वाणिज्य मन्त्रालय	०	०	६९,०७,५९	१,०९,३९,९०	०	०	१,७८,४७,४९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,९५,६२	७९,९२,१२	१,४९,४८,३५	९३,३५,०२	०	०	३,२५,७१,११
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	३१,७८,१५	२,५८,२४	५८,०१,६८	१५,८७,०२	१,१५,७०	०	१,०९,४०,७९

सेवा तथा कार्य		प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.२	**कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार**	८,३८,७२,७१	८,६६,७४,५१	२६,९६,१२,०४	२३,२८,७६,३८	९,७२,१८,४३	४,३०,१४,९२	८१,३२,६८,९९
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	२,३०,००,००	०	२,३०,००,००
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	५,४३,२०,०३	१,१३,८७,७१	१५,००,८१,८३	२,६५,९२,७९	०	०	२४,२३,८२,३६
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	१,५७,५३,३३	३३,०३	२,६७,७६,५०	१,७२,३५,८५	५,९७,९८,७१
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,४५,८२,५४	२,८३,५९,४५	७,५५,९४,३५	६४,६९,६०	७१,५७,२३	२०,३३,३६	१३,४१,९६,५३
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१,१८,५४,४७	१०,२१	१,०१,०६,८९	३९,८६,८६	३,३१,०६,७७	७९,२१,०२	६,६९,८६,२२
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	४,००,७७	६०,७२	३३,२३,९०	५,८८,६९	५८,९१,६१	०	१,०२,६५,६९
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	२७,१४,९०	४,६८,५६,४२	१,३८,९०,५५	१७,३१,१८,१५	१२,८६,३२	१,५८,२४,६९	२५,३६,९१,०३
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	८,६१,१९	७०,८७,२६	०	०	७९,४८,४५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,५०,००,००	०	०	१,५०,००,००
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	४,७३,१२,६२	२,०४,४०	१२,४१,११	३१,८४,१३,१३	१,०५,३३,४४	३३,६५,३७,१५	७१,४२,४१,८५
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१,८०,८०	७,९८	०	०	२,८३,५३	१४,०९,०९	१८,८१,४०
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	०	१२,४१,११	८४,००,८७	१,०२,४९,९१	१६,६६,१८,५२	१८,६५,१०,४१
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	४,७१,३१,८२	१,९६,४२	०	०	०	०	४,७३,२८,२४
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३१,००,१२,२६	०	१६,८५,०९,५४	४७,८५,२१,८०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	०	०	३,३७,३५	३,००,०६,७७	११,१२,६३	४,०५,१६	३,१८,६१,९१
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	११,१२,६३	४,०५,१६	१५,१७,७९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	३,३७,३५	३,००,०६,७७	०	०	३,०३,४४,१२
४.५	**यातायात**	४,६८,७७	४६,४०,३३	५,४८,४३,६१	७१,९५,६१,७०	२,१५,३८,२५	३८,१६,१८,२७	१,१८,२६,७०,९३
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५०,१७	२,८६,००	४,३६,१७
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	४५,६३,३७	५,२६,१२,७९	५५,९९,३३,२७	१,७४,४०,९९	३०,०४,६३,४६	९३,५०,१३,८८
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	६१,५५	५२,६६,०२	३९,४७,०९	२७,८८,८१	१,२०,६३,४७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४,६८,७७	७६,९६	२१,६९,२७	१५,४३,६२,४१	०	०	१५,७०,७७,४१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	७,८०,८०,००	७,८०,८०,००
४.६	**संचार**	०	०	१,१५,१५,८२	२०,६१,७२	३,०९,७१,९१	१,२४,२०,३१	५,६९,६९,७६
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	४,५९,१५	७,२५,७४	१०,७९,९३	५५,२३,१४	७७,८७,९६
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	१,१०,५६,६७	१३,३५,९८	२,९८,९१,९८	४१,९७,१७	४,६४,८१,८०
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	२७,००,००	२७,००,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	२,२०,०४,३८	५१,२२,७७	१८,७२,५६	७,३४,८७,१७	१,२७,४५,०६	८,१०,८८,८१	१९,६३,२०,७५
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	८,६४,७६	७८,७३	९,४३,४९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२,२०,०४,३८	५१,२२,७७	१२,१२,५६	५,०८,६२	५३,८७,२२	३,३३,३०,४४	६,७५,६५,९९
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	०	०	२,३७,०१	०	०	०	२,३७,०१
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	२,८५,९३	०	६४,९३,०८	४५,६९,६४	१,१३,४८,६५

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	१,३७,०६	७,७८,५५	०	०	९,१५,६१
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	७,२२,००,००	०	४,३१,१०,००	११,५३,१०,००
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	०	०	४,१८,७५	२७,७६,४७	१,२५,९९,५८	९,४२,९४	१,६७,३७,७४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	६१,१५,९४	९,४२,९४	७०,५८,८८
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	६४,८३,६४	०	६४,८३,६४
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	४,१८,७५	२७,७६,४७	०	०	३१,९५,२२
४.९ आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	१६,८३,१०	४१,०२,७५	५७,८५,८५
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	१६,८३,१०	११,०२,७५	२७,८५,८५
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
०५ वातावरण संरक्षण	०	०	२,०७,८९,९०	११,०८,५५,०५	१,१७,२०,२९	८०,२५,००	१५,१३,९०,२४
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	०	०	०	३,४६,१२,७२	४८,१७,५९	२४,३९,६९	४,१८,७०,००
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	२३,००,००	०	२३,००,००
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	०	०	२४,१३,४३	१५,८०,०२	३९,९३,४५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,०४,१६	५९,६७	१,६३,८३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३,४६,१२,७२	०	८,००,००	३,५४,१२,७२
५.२ ढल व्यवस्थापन	०	०	२,१४,५६	१,३१,४०,३७	०	०	१,३३,५४,९३
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	२९,६९	४४,४४,३२	०	०	४४,७४,०१
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	१,८४,८७	८६,९६,०५	०	०	८८,८०,९२
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	०	०	२,८२,६३,६२	२,३०,१०	५५,४३	२,८५,४९,१५
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	२,३०,१०	५५,४३	२,८५,५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२,८२,६३,६२	०	०	२,८२,६३,६२
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	२,०५,७५,३४	३,४८,३८,३४	६६,७२,६०	५५,२९,८८	६,७६,१६,१६
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	१,५५,९०	५६	०	०	१,५६,४६
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	२६,११,२२	१,१९,३२,७३	०	०	१,४५,४३,९५
३३१ जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	०	०	७९,६३,३३	१,२८,३१,३३	४२,३२,९०	४१,२२,०३	२,९१,४९,५९
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	२३,२३,८१	९,२७,३४	३२,५१,१५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	९८,४४,८९	१,००,७३,७२	१,१५,८९	४,८०,५१	२,०५,१५,०१
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	६८,३५,०८	४,७१,४८,९७	३,२९,६७,४७	३९,७७,४६,२०	६,३५,९०,०२	८,२३,३७,५२	६३,०६,२५,२६
६.१ आवास विकास	५०,००	०	१,३०,८३,५१	१४,१९,९१,८६	६,०७,८७,७७	५,३१,९१,४५	२६,९१,०४,५९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	६९,३०,०६	०	६९,३०,०६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	५०,००	०	१,३०,८३,५१	१३,७१,२१,८६	५,३८,५७,७१	५,३१,९१,४५	२५,७३,०४,५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	४८,७०,००	०	०	४८,७०,००
६.२ सामुदायिक विकास	१०,९३,२०	१०,००	६०,६३,२९	३,४४,५३,८५	२७,४९,३८	८९,७४,०४	५,३३,४३,७६

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	२४,९५,१४	६,०३,१६	०	०	३०,९८,३०
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१०,९३,२०	१०,००	०	०	०	०	११,०३,२०
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	७,०२,९९	८,७८,५१	०	०	१५,८१,५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	२८,६५,१६	३,२९,७२,१८	२७,४९,३८	८९,७४,०४	४,७५,६०,७६
६.३ खानेपानी	५६,९१,८८	४,७१,३८,९७	१,२३,७५,४१	१७,६६,४४,४९	५२,८७	२,०१,७२,०३	२६,२०,७५,६५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	१३,४९,८३	३,७७,९४,७३	१,१८,४३,३१	१४,९२,०४,०४	५२,८७	१,६९,७२,०३	२१,७२,१६,८१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	५,३२,१०	६४,०८,४५	०	०	६९,४०,५५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४३,४२,०५	९३,४४,२४	०	०	०	०	१,३६,८६,२९
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२,१०,३२,००	०	३२,००,००	२,४२,३२,००
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	०	०	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	०	०	४,६१,०१,२६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	०	०	४,६१,०१,२६
०७ स्वास्थ्य	१४,१३,७४,०१	४,३४,६२,६४	१३,१३,७४,२२	१,६८,९०,५५	७,७३,२४,९२	४,७२,३०	४१,०८,९८,६४
७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	०	०	२६,०२,४५	३८,४२,४६	०	०	६४,४४,९१
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	२६,०२,४५	३८,४२,४६	०	०	६४,४४,९१
७.२ वहिरंङ्ग सेवा	३,७६,२५,७३	१४,६८,५६	१,७१,८३,५१	२९,२५,३०	०	०	५,९२,०३,१०
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	१६,४७,७५	१,००,००	०	०	१७,४७,७५
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	३,७६,२५,७३	१४,६८,५६	१,५५,३५,७६	२८,२५,३०	०	०	५,७४,५५,३५
७.३ अस्पताल सेवा	१,२०,७७,८६	१,७८,२७	७,८०,७६,२७	५३,३०,५१	६,७४,३७,८०	४,७२,३०	१६,३५,७३,०१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	४३,३५,१०	११,७९,७७	१४,३७,८०	४,७२,३०	७४,२४,९७
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	६८,७९,२२	०	०	०	६८,७९,२२
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	१,२०,७७,८६	१,७८,२७	६,६८,६१,९५	४१,५०,७४	०	०	८,३२,६८,८२
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	०	०	६,६०,००,००	०	६,६०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	८,३१,४९,६८	४,१८,०३,५१	२२,२९,५५	३४,७९,७६	०	०	१३,०६,६२,५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४६,२४,७६	७५,००	०	०	०	०	४६,९९,७६
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	७,८५,२४,९२	४,१७,२८,५१	२२,२९,५५	३४,७९,७६	०	०	१२,५९,६२,७४
७.५ अनुसन्धान सेवा	८५,२०,७४	१२,३०	३,१२,८२,४४	१३,१२,५२	०	०	४,११,२८,००
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	८५,२०,७४	१२,३०	३,१२,८२,४४	१३,१२,५२	०	०	४,११,२८,००
७.६ स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	९८,८७,१२	०	९८,८७,१२
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	९८,८७,१२	०	९८,८७,१२
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	०	०	२,०७,०९,५५	२१,८२	३,०९,७३,०७	८०,१५,७२	५,९७,२०,१६
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	०	०	१,९०,५१,०८	१२,२९	३३,४५,०२	१५,९७	२,२४,२४,३६
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	०	०	१,९०,५१,०८	१२,२९	३३,४५,०२	१५,९७	२,२४,२४,३६
८.२ सांस्कृतिक सेवा	०	०	०	०	२,५४,६५,१८	७५,५१,३७	३,३०,१६,५५

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	२,५१,००,०६	७४,२८,८४	३,२५,२८,९०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	३,६५,१२	१,२२,५३	४,८७,६५
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	०	०	१६,५८,४७	९,५३	१२,२८,३०	३,८५,८९	३२,८२,१९
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	१६,५८,४७	९,५३	१२,२८,३०	३,८५,८९	३२,८२,१९
८.५ अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक	०	०	०	०	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६
०९ शिक्षा	३४,२०,५७,८४	२७,३२,३७	३०,३७,२१,४३	१३,४७,२९	१४,९८,११	०	६५,१३,५७,०४
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	५,६१,०९,७९	१४,९९	०	०	०	०	५,६१,२४,७८
३५० शिक्षा मन्त्रालय	५,६१,०९,७९	१४,९९	०	०	०	०	५,६१,२४,७८
९.२ माध्यमिक शिक्षा	०	०	४,४७,५२,६९	०	०	०	४,४७,५२,६९
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	४,४७,५२,६९	०	०	०	४,४७,५२,६९
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२६,४०,०८,१२	२६,२१,३७	४,८४,६५	०	०	०	२६,७१,१४,१४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२६,४०,०८,१२	२६,२१,३७	४,८४,६५	०	०	०	२६,७१,१४,१४
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	५८,२५,९७	४०,२१	२५,८४,८४,०९	१३,४७,२९	१३,८१,८०	०	२६,७०,७९,३६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	५८,२५,९७	४०,२१	२५,८४,८४,०९	१३,४७,२९	१३,८१,८०	०	२६,७०,७९,३६
९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,६१,१३,९६	५५,८०	०	०	१,१६,३१	०	१,६२,८६,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,६१,१३,९६	५५,८०	०	०	१,१६,३१	०	१,६२,८६,०७
१० सामाजिक सुरक्षा	१,५०,६१,६५	३६,०३,५३	३६,९७,३७,०८	५,२८,५०	३६,२१,१८	४१,७५	३९,२५,९३,६९
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	०	०	३५,५१,१७	०	०	०	३५,५१,१७
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	३५,५१,१७	०	०	०	३५,५१,१७
१०.७ सामाजिक असमावेशी	१,८५,४५	३६,३०	३६,११,८९,४८	२,७८,१२	५,६०,२०	७,२८	३६,२२,५६,८३
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	५,६०,२०	७,२८	५,६७,४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,८५,४५	३६,३०	३६,११,८९,४८	२,७८,१२	०	०	३६,१६,८९,३५
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	०	०	२,५६,५५	६०,९०	३०,६०,९८	३४,४७	३४,१२,९०
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	३०,६०,९८	३४,४७	३०,९५,४५
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	२,५६,५५	६०,९०	०	०	३,१७,४५
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,४८,७६,२०	३५,६७,२३	४७,३९,८८	१,८९,४८	०	०	२,३३,७२,७९
३१४ गृह मन्त्रालय	४,७६,३५	१७,१५,३४	०	०	०	०	२१,९१,६९
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,४३,९९,८५	१८,५१,८९	४७,३९,८८	१,८९,४८	०	०	२,११,८१,१०
कुल खर्च	३,८५,४७,४४,३३	९३,११,३३,४०	२,११,९२,७८,७५	२,०५,७४,५४,४१	२,०६,१२,९१,४६	१,७६,६०,४६,२०	१२,७८,९९,४८,५५
जम्मा	**४,७८,५८,७७,७३**		**४,१७,६७,३३,१६**		**३,८२,७३,३७,६६**		

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	

संकेत	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	४७८५८७७७३	३७.४२
२	अप्रत्यक्ष लाभ	४१७६७३३१६	३२.६६
३	तटस्थ	३८२७३३७६६	२९.९२

द्रष्टव्यः लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट छुट्टयाईएका आधारहरू

बजेटका प्रत्येक क्रियाकलाप लैङ्गिक दृष्टिले कता उन्मुख छ भनी निर्क्योल गर्न निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ :

(क) महिलालाई ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - प्रत्यक्ष लाभ

(ख) महिलालाई २० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि तर ५० प्रतिशत भन्दा कम लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - अप्रत्यक्ष लाभ

(ग) महिलालाई २० प्रतिशत भन्दा न्यून लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - तटस्थ

उपरोक्तानुसार प्रतिशत निकाल्दा देहायका क्रियाकलापहरूको सूचकहरुका आधारमा मूल्यांकन गरी सो मूल्यांकन का आधारमा प्राप्त हुने नतिजा बमोजिम लैङ्गिक बजेटलाई वर्गीकरण गरिएको छ।

क्र. सं.	सूचक	प्रतिशत
१	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनमा महिला सहभागिता	२०
२	महिलाहरूको क्षमता अभिवृद्धि	२०
३	कार्यक्रममा महिलाहरुको लागि लाभ तथा नियन्त्रणमा सुनिश्चितता -अन्य लक्षित वर्गका कार्यक्रममा समेत	३०
४	महिलाहरूको रोजगारी र आय आर्जन अभिवृद्धि	२०
५	महिलाहरूको समयको प्रयोगमा गुणात्मक सुधार तथा कार्यबोझमा कमी	१०
	जम्मा	**१००**

आर्थिक वर्ष २०७४/७५को कार्यगत गरिबी न्यूनीकरण बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१४

(रू. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	२,५३,४९,४३,६५	१५,८२,६४,३१	१,६५,४७,९४,२४	६४,३४,८१,५६	४,९९,१४,८३,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	५,९५,२५,८६	४०,५६,५३,४०	१,२१,६३,५५,८५	४०,५६,५३,४०	१,८२,३३,११,३७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	१२,६७,४२	३,१६,६२	१५,८४,०४
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	३,८०,९५	५३,७०	४,३४,६५
२०२ व्यवस्थापिका - संसद	०	०	१,६९,३५,९७	५,००,८०	१,७४,३६,७७
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	८६,२७,१०	३०,९९,९८	१,१७,२७,०८
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	४०,१९,९९	२१,८१,९९	६२,०१,९८
२१८ न्याय परिषद्	०	०	१७,३६	०	१७,३६
२२० राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२२ राष्ट्रिय महिला आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२४ राष्ट्रिय दलित आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२६ राष्ट्रिय समावेशी आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२८ आदिवासी जनजाति आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३० मधेशी आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३२ थारू आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३४ मुस्लिम आयोग	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२५० प्रदेश प्रमुखहरु	०	०	४,५४,१६	३,५०,००	८,०४,१६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१,६८,७६,६५	०	५८,४२,०८	१३,७९,९०	२,४०,९८,६३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	४८,६४,३२	२६,९५	५,८५,५७,२३	९०,२४,७६	७,२४,७३,२६
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	७,४०,७४	६४,८१	८,०५,५५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	८,५८,३०	३,४१,७०	१२,००,००
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३,३८,८४,६४	२,७४,४५,२९	६,१३,२९,९३
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	१३,४१,४७	२,०७,२०	१५,४८,६७
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	४,८५,६७	१,५९,२६	६,४४,९३
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	३३,५१,९५	२,०१,७७	३५,५३,७२
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	३३,०४,३०	२३,२२	०	०	३३,२७,५२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	८,११,६७	०	८,११,६७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१९,८०,५९	२,९६,०९	०	०	२२,७६,६८
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३,३७,००,००	०	०	३,३७,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	३,९८,०५,२३	२९,०३,९८,१९	३३,०२,०३,४२
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	५७,४८,५५	३,५१,२७,४३	४,०८,७५,९८
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	५०,००,००	०	५३,७३,३०,००	०	५४,२३,३०,००
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध	२,७५,००,००	१०,७७,३०,००	४९,३८,५४,०९	३,४०,००,००	६६,३०,८४,०९
१.२ बाह्य आर्थिक सहायता	०	७९,१६,०९	३४,२७	७९,१६,०९	७९,५०,३६

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	३४,२७	७९,१६,०९	७९,५०,३६
१.३	**सामान्य सेवा**	३,५४,३६,८८	२,७४,३१,७३	१६,७२,३४,७२	२,७४,३१,७३	२३,०२,९१,३८
२१०	लोक सेवा आयोग	०	०	६१,६१,५२	६,७५,८०	६८,३७,३२
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	२३,२०,५६	१,४४,७०	२४,६५,२६
३०५	अर्थ मन्त्रालय	१,७६,८७	३७,०३	२४,७१,९८	९५,९१,६५	१,२२,७७,५३
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	१२,०३,३४,१२	३६,५३,४८	१२,३९,८७,६०
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	४४,७०,४६	१,११,६८	१४,१८,७३	५८,१६	६०,५९,०३
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	१६,२०,२३	१,०९,८१	१७,३०,०४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	३,९६,०२	८,००	४,०४,०२
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	९५,८९	१९,००,००	१९,९५,८९
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	९७,९४,१९	४,१०,५२	१,०२,०४,७१
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१,१०,८७,७६	१,०१,८८,६२	२,१२,७६,३८
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	७,८९,५५	३९,३४	१,१५,३३,७२	६,९०,९९	१,३०,५३,६०
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	३,००,००,००	०	०	०	३,००,००,००
१.४	**सामान्य आधारभूत सेवा**	०	३,१८,८२	२२,०५	३,१८,८२	३,४०,८७
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	२२,०५	३,१८,८२	३,४०,८७
१.५	**सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा**	०	१,९३	८८,८९	१,९३	९०,८२
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	८८,८९	१,९३	९०,८२
१.६	**अन्य सामान्य सेवा**	१०,३०,००,००	१६,८१,०४	८५,१९,६६	१६,८१,०४	११,४५,००,७०
२१२	निर्वाचन आयोग	०	०	५९,४६,५५	११,४४,५८	७०,९१,१३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	२०,०८,४९	३८,२५	२०,४६,७४
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	४,४९,९८	३,९८,२१	८,४८,१९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	१,१४,६४	१,००,००	२,१४,६४
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,३०,००,००	०	०	०	१०,३०,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१३,००,००	०	०	१३,००,००
१.७	**सार्वजनिक ऋण कारोवार**	०	२०,०४,७८,५५	२६,२५,३८,८०	२०,०४,७८,५५	४७,३०,१७,३५
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	९३,००	०	९३,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१,००,००,००	०	०	१,००,००,००
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	२६,२४,४५,८०	२०,०४,७८,५५	४६,२९,२४,३५
१.८	**विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण**	२,३३,६९,८०,९१	०	०	०	२,३४,१९,८०,९१
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,५०,००,००	५०,००,००	०	०	२,००,००,००
७०१	प्रदेश	७,१४,३५,००	०	०	०	७,१४,३५,००
८०१	स्थानीय तह	२,२५,०५,४५,९१	०	०	०	२,२५,०५,४५,९१
०२	**रक्षा**	०	०	३९,४३,७३,७७	५,५१,८५,४३	४४,९५,५९,२०

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	५,३४,९९,६९	३९,४२,३७,९५	५,३४,९९,६९	४४,७७,३७,६४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	१८,९९,६५	१८,५६,०३	३७,५५,६८
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	३९,२३,३८,३०	५,१६,४३,६६	४४,३९,८१,९६
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	८,३२,८४	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	८,५२,९०	२२,८५	८,५२,९०	८,७५,७५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२२,८५	८,५२,९०	८,७५,७५
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	२,५२,७६,८४	१,४५,१३,६१	३८,८९,८६,३०	७,७५,१२,७५	५०,६२,८९,५०
३.१ प्रहरी सेवा	०	५,१८,५८,७२	३०,४१,७०,५७	५,१८,५८,७२	३५,६०,२९,२९
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	३०,४१,७०,५७	५,१८,५८,७२	३५,६०,२९,२९
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	१,३५,९६	०	०	०	१,४०,४४
३१४ गृह मन्त्रालय	१,३५,९६	४,४८	०	०	१,४०,४४
३.३ न्यायालय	३,६०,९७	१,२३,९१,१३	५,१९,४३,१२	१,२३,९१,१३	६,४७,०९,५१
२०४ अदालत	०	०	४,२५,१७,०८	९६,९९,५७	५,२२,१६,६५
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	६९,१०,०८	२५,०२,४७	९४,१२,५५
२१८ न्याय परिषद्	०	०	६,४६,४४	९०,८७	७,३७,३१
३११ कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	३,६०,९७	१४,२९	१७,५०,६८	५३,५९	२१,७९,५३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	१,१८,८४	४४,६३	१,६३,४७
३.४ कारागर	०	५५,०१,५६	१,२३,४१,०१	५५,०१,५६	१,७८,४२,५७
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१,२३,४१,०१	५५,०१,५६	१,७८,४२,५७
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२,४७,७९,९१	७७,६१,३४	२,०५,३१,६०	७७,६१,३४	६,७५,६७,६९
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	२७,४६,३०	५९,८१,४८	८७,२७,७८
३१४ गृह मन्त्रालय	१,८८,७१,१८	६८,४७,१३	१,४१,४४,२७	१६,५१,७६	४,१५,१४,३४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	५९,०८,७३	७६,४७,७१	३६,४१,०३	१,२८,१०	१,७३,२५,५७
०४ आर्थिक मामिला	१,२९,९०,७१,०१	२,४५,६७,६४,७७	१६,४५,१२,९१	६२,५६,८२,३७	४,५४,६०,३१,०६
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	७७,३०,६१,०१	१९,१०,४९	८६,२०,७९	१९,१०,४९	१,५२,८१,७३,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	७४,४४,४७,४०	७१,५९,१४,१८	०	०	१,४६,०३,६१,५८
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	५९,८७,३१	४,६५,००	०	०	६४,५२,३१
३३० बाणिज्य मन्त्रालय	१२,६८,१६	१,०४,५९,९०	५६,३९,४३	४,८०,००	१,७८,४७,४९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,५२,४३,९७	१,७३,२७,१४	०	०	३,२५,७१,११
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	६१,१४,१७	४,१४,७७	२९,८१,३६	१४,३०,४९	१,०९,४०,७९
४.२ कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	३७,८५,८५,९०	१,९४,७६,२९	७,२१,१७,२८	१,९४,७६,२९	८१,३२,६८,९९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	२,३०,००,००	०	०	०	२,३०,००,००
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	२०,३१,५८,०२	३,६९,३६,००	१२,४३,८४	१०,४४,५०	२४,२३,८२,३६

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	४,००,७३,७०	१,३२,४४,९१	२४,५६,१३	४०,२३,९७	५,९७,९८,७१
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	७,५९,६८,५५	२,९५,०२,२७	२,१३,६५,५७	७३,६०,१४	१३,४१,९६,५३
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२,२५,६७,०४	५८,७०,००	३,२५,०१,०९	६०,४८,०९	६,६९,८६,२२
३५२	सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	३७,२४,६७	६,४९,४१	५८,९१,६१	०	१,०२,६५,६९
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	९२,३२,७३	२३,४७,९९,६७	८६,५९,०४	९,९९,५९	२५,३६,९१,०३
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,६१,१९	७०,८७,२६	०	०	७९,४८,४५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१,५०,००,००	०	०	१,५०,००,००
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	४,८८,७४,६१	२५,४९,५२,२९	१,०२,१२,५६	२५,४९,५२,२९	७१,४२,४१,८५
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१,८०,८०	७,९८	२,८३,५३	१४,०९,०९	१८,८१,४०
३०८	उर्जा मन्त्रालय	१५,६१,९९	२,१३,९६,२३	९९,२९,०३	१५,३६,२३,१६	१८,६५,१०,४१
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	४,७१,३१,८२	१,९६,४२	०	०	४,७३,२८,२४
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३७,८६,०१,७६	०	९,९९,२०,०४	४७,८५,२१,८०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	३,३७,३५	४,०५,१६	११,१२,६३	४,०५,१६	३,१८,६१,९१
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	११,१२,६३	४,०५,१६	१५,१७,७९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	३,३७,३५	३,००,०६,७७	०	०	३,०३,४४,१२
४.५	**यातायात**	५,९१,९१,५२	३३,३९,३३,६५	१,७६,५९,११	३३,३९,३३,६५	१,१८,२६,७०,९३
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	१,५०,१७	२,८६,००	४,३६,१७
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	५,६७,४६,८७	६१,१७,७९,१०	१,३३,०६,९१	२५,३१,८१,००	९३,५०,१३,८८
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	४२,१०	४४,९९,५८	३९,६६,५४	३५,५५,२५	१,२०,६३,४७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२४,०२,५५	१४,२५,२७,९७	२,३५,४९	१,१९,११,४०	१५,७०,७७,४१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१,३०,८०,००	०	६,५०,००,००	७,८०,८०,००
४.६	**संचार**	०	१,१७,८२,०३	४,२४,८७,७३	१,१७,८२,०३	५,६९,६९,७६
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	१५,३९,०८	६२,४८,८८	७७,८७,९६
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	४,०९,४८,६५	५५,३३,१५	४,६४,८१,८०
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२७,००,००	०	०	२७,००,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	२,६०,०२,२९	२१,१९,७१	१,०६,१९,७१	२१,१९,७१	१९,६३,२०,७५
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	८,६४,७६	७८,७३	९,४३,४९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२,२८,७५,९३	३,७०,८७,११	५७,२८,२३	१८,७४,७२	६,७५,६५,९९
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	२,३७,०१	०	०	०	२,३७,०१
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२७,५२,२९	४४,०३,३८	४०,२६,७२	१,६६,२६	१,१३,४८,६५
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,३७,०६	७,७८,५५	०	०	९,१५,६१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	११,५३,१०,००	०	०	११,५३,१०,००
४.८	**अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला**	१,३०,१८,३३	०	०	०	१,६७,३७,७४
३०७	उद्योग मन्त्रालय	६१,१५,९४	९,४२,९४	०	०	७०,५८,८८

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३०८	उर्जा मन्त्रालय	६४,८३,६४	०	०	०	६४,८३,६४
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	४,१८,७५	२७,७६,४७	०	०	३१,९५,२२
४.९	**आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	११,०२,७५	१६,८३,१०	११,०२,७५	५७,८५,८५
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	१६,८३,१०	११,०२,७५	२७,८५,८५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३०,००,००	०	०	३०,००,००
०५	**वातावरण संरक्षण**	८०,४९,४०	८,३५,६७,५५	२,४४,६०,७९	३,५३,१२,५०	१५,१३,९०,२४
५.१	**फोहोर मैला व्यवस्थापन**	०	२४,३९,६९	४८,१७,५९	२४,३९,६९	४,१८,७०,००
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	२३,००,००	०	२३,००,००
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	२४,१३,४३	१५,८०,०२	३९,९३,४५
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	१,०४,१६	५९,६७	१,६३,८३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	३,४६,१२,७२	०	८,००,००	३,५४,१२,७२
५.२	**ढल व्यवस्थापन**	१,८४,८७	४४,४४,३२	२९,६९	४४,४४,३२	१,३३,५४,९३
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	२९,६९	४४,४४,३२	४४,७४,०१
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१,८४,८७	८६,९६,०५	०	०	८८,८०,९२
५.५	**अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण**	२,३०,१०	०	०	०	२,८५,४९,१५
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,३०,१०	५५,४३	०	०	२,८५,५३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२,८२,६३,६२	०	०	२,८२,६३,६२
५.६	**वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	७६,३४,४३	२,८४,२८,४९	१,९६,१३,५१	२,८४,२८,४९	६,७६,१६,१६
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	१,५५,९०	५६	१,५६,४६
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२६,११,२२	१,१९,३२,७३	०	०	१,४५,४३,९५
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	५०,२३,२१	७,००	७१,७३,०२	१,६९,४६,३६	२,९१,४९,५९
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	२३,२३,८१	९,२७,३४	३२,५१,१५
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	९९,६०,७८	१,०५,५४,२३	२,०५,१५,०१
०६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा**	१,६४,९७,९२	२५,८९,२५,९३	८,६८,९४,६५	२६,८३,०६,७६	६३,०६,२५,२६
६.१	**आवास विकास**	८,९२,३९	१७,२०,९७,२७	७,३०,२८,८९	१७,२०,९७,२७	२६,९१,०४,५९
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	६९,३०,०६	०	६९,३०,०६
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	८,९२,३९	२,३०,८६,०४	६,६०,९८,८३	१६,७२,२७,२७	२५,७३,०४,५३
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	४८,७०,००	४८,७०,००
६.२	**सामुदायिक विकास**	६०,६३,२९	८९,८४,०४	३८,४२,५८	८९,८४,०४	५,३३,४३,७६
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२४,९५,१४	६,०३,१६	०	०	३०,९८,३०
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	०	१०,९३,२०	१०,००	११,०३,२०
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	७,०२,९९	८,७८,५१	०	०	१५,८१,५०
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२८,६५,१६	३,२९,७२,१८	२७,४९,३८	८९,७४,०४	४,७५,६०,७६
६.३	**खानेपानी**	८०,९६,९८	८,७२,२५,४५	१,००,२३,१८	८,७२,२५,४५	२६,२०,७५,६५

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	३७,५४,९३	१२,३१,५३,८०	९४,९१,०८	८,०८,१७,००	२१,७२,१६,८१
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	५,३२,१०	६४,०८,४५	६९,४०,५५
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४३,४२,०५	९३,४४,२४	०	०	१,३६,८६,२९
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२,४२,३२,००	०	०	२,४२,३२,००
६.६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको**	१४,४५,२६	०	०	०	४,६१,०१,२६
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	०	०	४,६१,०१,२६
०७	**स्वास्थ्य**	२७,०८,२०,३३	५,५७,४७,४२	७,९२,५२,८२	५०,७८,०७	४१,०८,९८,६४
७.१	**औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार**	२६,०२,४५	०	०	०	६४,४४,९१
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२६,०२,४५	३८,४२,४६	०	०	६४,४४,९१
७.२	**वहिरंङ्ग सेवा**	५,४८,०९,२४	०	०	०	५,९२,०३,१०
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	१६,४७,७५	१,००,००	०	०	१७,४७,७५
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	५,३१,६१,४९	४२,९३,८६	०	०	५,७४,५५,३५
७.३	**अस्पताल सेवा**	७,८९,१९,८१	१६,५२,०७	७,८६,७२,१२	१६,५२,०७	१६,३५,७३,०१
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	५७,७२,९०	१६,५२,०७	७४,२४,९७
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	६८,७९,२२	०	६८,७९,२२
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	७,८९,१९,८१	४३,२९,०१	२०,००	०	८,३२,६८,८२
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	६,६०,००,००	०	६,६०,००,००
७.४	**सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा**	८,४७,९८,५३	३४,२६,००	५,८०,७०	३४,२६,००	१३,०६,६२,५०
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४६,२४,७६	७५,००	०	०	४६,९९,७६
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	८,०१,७३,७७	४,१७,८२,२७	५,८०,७०	३४,२६,००	१२,५९,६२,७४
७.५	**अनुसन्धान सेवा**	३,९८,०३,१८	०	०	०	४,११,२८,००
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३,९८,०३,१८	१३,२४,८२	०	०	४,११,२८,००
७.६	**स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	९८,८७,१२	०	०	०	९८,८७,१२
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	९८,८७,१२	०	०	०	९८,८७,१२
०८	**मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म**	१,३७,०६,४९	०	३,७९,७६,१३	८०,३७,५४	५,९७,२०,१६
८.१	**मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु**	२०,३१,६२	२८,२६	२,०३,६४,४८	२८,२६	२,२४,२४,३६
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२०,३१,६२	०	२,०३,६४,४८	२८,२६	२,२४,२४,३६
८.२	**सांस्कृतिक सेवा**	१,१६,७४,८७	७५,५१,३७	१,३७,९०,३१	७५,५१,३७	३,३०,१६,५५
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१,१६,७४,८७	०	१,३४,२५,१९	७४,२८,८४	३,२५,२८,९०
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	३,६५,१२	१,२२,५३	४,८७,६५
८.३	**प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा**	०	३,९५,४२	२८,८६,७७	३,९५,४२	३२,८२,१९
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	२८,८६,७७	३,९५,४२	३२,८२,१९
८.५	**अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक**	०	६२,४९	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
०९ शिक्षा	६४,७१,६१,०७	४०,७९,६६	१,१६,३१	०	६५,१३,५७,०४
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	५,६१,०९,७९	०	०	०	५,६१,२४,७८
३५० शिक्षा मन्त्रालय	५,६१,०९,७९	१४,९९	०	०	५,६१,२४,७८
९.२ माध्यमिक शिक्षा	४,४७,५२,६९	०	०	०	४,४७,५२,६९
३५० शिक्षा मन्त्रालय	४,४७,५२,६९	०	०	०	४,४७,५२,६९
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२६,४४,९२,७७	०	०	०	२६,७१,१४,१४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२६,४४,९२,७७	२६,२१,३७	०	०	२६,७१,१४,१४
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	२६,५६,९१,८६	०	०	०	२६,७०,७९,३६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२६,५६,९१,८६	१३,८७,५०	०	०	२६,७०,७९,३६
९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,६१,१३,९६	०	१,१६,३१	०	१,६२,८६,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,६१,१३,९६	५५,८०	१,१६,३१	०	१,६२,८६,०७
१० सामाजिक सुरक्षा	३८,४५,९८,७३	४१,३२,०३	३८,२१,१८	४१,७५	३९,२५,९३,६९
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	३५,५१,१७	०	०	०	३५,५१,१७
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	३५,५१,१७	०	०	०	३५,५१,१७
१०.७ सामाजिक असमावेशी	३६,१३,७४,९३	७,२८	५,६०,२०	७,२८	३६,२२,५६,८३
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	५,६०,२०	७,२८	५,६७,४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३६,१३,७४,९३	३,१४,४२	०	०	३६,१६,८९,३५
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	२,५६,५५	३४,४७	३०,६०,९८	३४,४७	३४,१२,९०
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	३०,६०,९८	३४,४७	३०,९५,४५
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	२,५६,५५	६०,९०	०	०	३,१७,४५
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,९४,१६,०८	०	२,००,००	०	२,३३,७२,७९
३१४ गृह मन्त्रालय	४,७६,३५	१७,१५,३४	०	०	२१,९१,६९
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,८९,३९,७३	२०,४१,३७	२,००,००	०	२,११,८१,१०
कुल खर्च	**५,२०,०१,२५,४४**	**३,०३,५९,९५,२८**	**२,८३,५१,८९,१०**	**१,७१,८६,३८,७३**	**१२,७८,९९,४८,५५**
जम्मा	**८,२३,६१,२०,७२**		**४,५५,३८,२७,८३**		

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा

संकेत	वर्गीकरण	रकम	प्रतिशत
१	गरिवी न्यूनिकरण बजेट	८२३६१२०७२	६४.४
२	तटस्थ	४५५३८२७८३	३५.६

<u>द्रष्टव्यः गरिबी न्यूनीकरण बजेट छुट्टयाइएका आधारहरू</u>

गरिबी न्यूनीकरणको वर्गीकरण

विवरण	वर्गीकरण
गरिवी न्यूनीकरणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने बजेट रकम	गरिबी न्यूनीकरण बजेट
गरिबी न्यूनीकरणमा अप्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने बजेट रकम	तटस्थ बजेट

गरिबी न्यूनीकरणका सूचकहरू :

- ग्रामीण क्षेत्रमा लगानी हुने सरकारी रकम ।
- ग्रामीण क्षेत्रको आय आर्जनमा सघाउ पुर्‍याउने कार्यक्रमहरूका रकम ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूका रकम ।
- सामाजिक क्षेत्रमा लगानी गरिने रकम ।
- सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरू विशेष गरी शिक्षा,स्वास्थ, आदिका रकम ।
- सामाजिक परिचालनका लागि गरिने सरकारी रकम ।
- स्थानीय निकायहरूलाई जाने अनुदानका रकम ।
- गरिबी निवारणमा केन्द्रीत सरकारी रकम ।

वैदेशिक अनुदान तथा ऋण सारांश

आर्थिक वर्ष २०७४/७५

अनुसूची -१५
(रू. हजारमा)

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान					ऋण			
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
बहुपक्षिय	१,७०,०७,९०,३५	२९,३८,८५,२१	१,६७,४०,२६	३८,४४,७८,६७	६६,८२,२७,८८	५६,५०,२२	१,४०,६९,०५,१४	३५,४१,९८,५९	७,७१,३६,२२	१९,४३,५८,५१
ए डि बी	७६,५२,०२,१०	१२,०५,०५,१७	१,००,६९,५८	५,३८,६७,२१	५,६५,६८,३८		६४,४६,९६,९३	१०,४४,४८,५९	२६,२७,०४,६३	२७,७५,४३,७१
ए डि बी	७५,१८,९०,३८	१०,७१,९३,४५	१,००,६९,५८	५,३७,३२,२१	४,३३,९१,६६		६४,४६,९६,९३	१०,४४,४८,५९	२६,२७,०४,६३	२७,७५,४३,७१
जे एफ पि आर	७५,५७,७३	७५,५७,७३			७५,५७,७३		०			
ए डि बी - संयुक्त कोष	५७,५३,९९	५७,५३,९९		१,३५,००	५६,१८,९९		०			
आई डी ए (वर्ड बैक)	७४,६७,२८,१६	९,६६,९८,५५	१०,३६,४८	९३,४०,१६	८,६३,२१,९१		६५,००,२९,६१	२४,९७,५०,००	११,०४,६०,२०	२८,९८,१९,४१
आई डि ए	६६,७५,२०,११	८,२०,००,५०	४,७१,४८	७४,८१,५६	७,४०,४७,४६		५८,५५,१९,६१	२४,९७,५०,००	४,५९,५०,२०	२८,९८,१९,४१
वर्ल्ड बैक - ट्रष्ट कोष	१,१९,४१,८०	१,१९,४१,८०		२,५०,३५	१,१६,९१,४५		०			
वर्ड बैक	६,७२,६६,२५	२७,५६,२५	५,६५,००	१६,०८,२५	५,८३,००		६,४५,१०,००		६,४५,१०,००	
एन डी एफ	९,१९,५०	९,१९,५०		९,१९,५०			०			
एन डी एफ	९,१९,५०	९,१९,५०		९,१९,५०			०			
ओपेक	२,५७,९६,३४	०					२,५७,९६,३४		१,१३,१३,८४	१,४४,८२,५०
ओफिड	२,५७,९६,३४	०					२,५७,९६,३४		१,१३,१३,८४	१,४४,८२,५०
एस डी एफ	४,८५,७५	४,८५,७५	४,८५,७५				०			
सार्क फण्ड	४,८५,७५	४,८५,७५	४,८५,७५				०			
यु एन	२,४७,३९,१७	२,४६,८२,१७	५१,४८,४५	१,३०,०९,३५	८,७४,१५	५६,५०,२२	५७,००			५७,००
यु एन	५७,००	०					५७,००			५७,००
यु एन डि पी	४५,००,००	४५,००,००		४५,००,००			०			
यु एन एफ पि ए	२,२८,८०	२,२८,८०	९०,००	१,२१,३०	१७,५०		०			
युनिसेफ	१,३३,००,१९	१,३३,००,१९	५०,५८,४५	६०,९५,२४	१,९१,५०	१९,५५,००	०			
युएन हेबिटयाट	८२,००	८२,००		८२,००			०			
डब्लु एच ओ	१७,००,८१	१७,००,८१		१७,००,८१			०			
डब्लु एफ पी	४८,७०,३७	४८,७०,३७		५,१०,००	६,६५,१५	३६,९५,२२	०			
आइफाड	२,३९,८१,१५	१,४१,००,९६			१,४१,००,९६		९८,८०,१९			९८,८०,१९
आइफाड	२,३९,८१,१५	१,४१,००,९६			१,४१,००,९६		९८,८०,१९			९८,८०,१९
एस.एस. डि. पि.	११,२९,३८,१८	३,६४,९३,११			३,६४,९३,११		७,६४,४५,०७			७,६४,४५,०७
एस.एस. डि. पि.	११,२९,३८,१८	३,६४,९३,११			३,६४,९३,११		७,६४,४५,०७			७,६४,४५,०७
द्विपक्षीय	१,०५,००,८१,२१	३५,४६,३६,०६	५,०१,९४,८९	५४,४०,८०,७५	१५,१३,६४,४०	१,२५,००	६९,५४,४५,१५		९,५०,९०,७२	२०,९२,२५,४५
चीन	६,२६,३५,००	१,१३,००,००	३,००,००	१,१०,००,००			५,१३,३५,००		५,१३,३५,००	
चीन	१,१३,००,००	१,१३,००,००	३,००,००	१,१०,००,००			०			
चीन - एक्जिम बैंक	५,१३,३५,००	०					५,१३,३५,००		५,१३,३५,००	
डेनमार्क	१,९३,७७,००	१,९३,७७,००	८,४०	१,९३,६८,६०			०			
डेनमार्क	१,९३,७७,००	१,९३,७७,००	८,४०	१,९३,६८,६०			०			

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान					ऋण			
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
फिनल्याण्ड	६६,१४,४६	६६,१४,४६		६६,१४,४६			०			
फिनल्याण्ड	१८,९६,२१	१८,९६,२१		१८,९६,२१			०			
फिनल्याण्ड - संयुक्त कोष	४७,१८,२५	४७,१८,२५		४७,१८,२५			०			
जर्मनी	१,२९,८३,५६	१,२९,८३,५६		१,२९,८३,५६			०			
जर्मनी - के एफ डब्ल्यु	१,२९,८३,५६	१,२९,८३,५६		१,२९,८३,५६			०			
भारत	६५,९२,९८,८३	२१,९१,६२,६७	२,०९,४१,९४	८,९०,२७	१९,७३,३०,४६		४४,०१,३६,१६		४४,०१,३६,१६	
भारत	२१,९१,६२,६७	२१,९१,६२,६७	२,०९,४१,९४	८,९०,२७	१९,७३,३०,४६		०			
भारत - एक्जिम बैंक	४४,०१,३६,१६	०					४४,०१,३६,१६		४४,०१,३६,१६	
जापान	१८,२८,५५,४०	५१,८७,००		५१,८७,००			१७,७६,६८,४०		३,८०,५४,३८	१३,९६,१४,०२
जापान	४,४१,९५,०४	०					४,४१,९५,०४		३,४५,४४,३८	९६,५०,६६
जापान - जाईका	१३,८३,३०,३६	४८,५७,००		४८,५७,००			१३,३४,७३,३६		३५,१०,००	१२,९९,६३,३६
जापान - के आर १	३,३०,००	३,३०,००		३,३०,००			०			
कुवेत विकाष कोष	७०,८५,७३	०					७०,८५,७३			७०,८५,७३
कुवेत कोष	७०,८५,७३	०					७०,८५,७३			७०,८५,७३
स्वीट्जरल्याण्ड	२,७४,४४,३०	२,७४,४४,३०	६,२५,७९	२,६६,८०,९६	१,३७,५५		०			
स्वीट्जरल्याण्ड	४०,३०,६०	४०,३०,६०		४०,३०,६०			०			
स्वीट्जरल्याण्ड-एस डी सी	२,०६,६३,७०	२,०६,६३,७०	६,२५,७९	१,९९,००,३६	१,३७,५५		०			
स्वीट्जरल्याण्ड - हेल्भिटास	२७,५०,००	२७,५०,००		२७,५०,००			०			
साउदी विकास कोष	४६,६४,६५	०					४६,६४,६५			४६,६४,६५
साउदी कोष	४६,६४,६५	०					४६,६४,६५			४६,६४,६५
बेलायत	१,९९,५४,०२	१,९९,५४,०२	३०,०५,००	१,००,३५,३५	६९,१३,६७		०			
बेलायत	१,९९,५४,०२	१,९९,५४,०२	३०,०५,००	१,००,३५,३५	६९,१३,६७		०			
यू एस ए	७६,४९,२९	७६,४९,२९	३,५०,००	२३,३०,५२	४८,४३,७७	१,२५,००	०			
यु एस एड	७६,४९,२९	७६,४९,२९	३,५०,००	२३,३०,५२	४८,४३,७७	१,२५,००	०			
युरोपियन युनियन	३,९५,१८,९७	२,४९,६३,७६	२,४९,६३,७६				१,४५,५५,२१		१,४५,५५,२१	
युरोपियन युनियन	२,४९,६३,७६	२,४९,६३,७६	२,४९,६३,७६				०			
युरोपियन इन्भेस्टमेन्ट बैंक	१,४५,५५,२१	०					१,४५,५५,२१		१,४५,५५,२१	
संयुक्त कोष	११,११,५९,०१	७,३१,५५,०१	७५,०७,६२	९५,००,००	२,८५,०४,००	२,२५,०८,३०	३,८०,०४,००		४८,९६,२१	३,८२,४२,८८
संयुक्त कोष	९७,३५,३४	९७,३५,३४	२१,४४,४२	११,७५		७५,७९,१७	०			
जेफम्याट	७५,७१,७१	७५,७१,७१	१९,८४,६८			५५,८७,०३	०			
जेफम्याट -सेव द चिल्ड्रेन	२१,६३,६३	२१,६३,६३	१,५९,७४	११,७५		१९,९२,१४	०			
गाभी	१,६९,३३,०९	१,६९,३३,०९	२०,१०,९६			१,४९,२२,१३	०			
गाभी	१,६९,३३,०९	१,६९,३३,०९	२०,१०,९६			१,४९,२२,१३	०			

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान					ऋण			
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
सेभ ड चिल्ड्रेन	३,५८,२९	३,५८,२९		३,५१,२९		७,००	०			
सेभ द चिल्ड्रेन	३,५८,२९	३,५८,२९		३,५१,२९		७,००	०			
दाताको संयुक्त कोष	८,३६,३८,१२	४,५६,३४,१२	३३,५२,२४	४०,३९,००	३,८२,४२,८८		३,८०,०४,००		९५,००,००	२,८५,०४,००
दाताको संयुक्त कोष	८,३६,३८,१२	४,५६,३४,१२	३३,५२,२४	४०,३९,००	३,८२,४२,८८		३,८०,०४,००		९५,००,००	२,८५,०४,००
वान हार्ट वोल्ड वाइड	७६,००	७६,००		७६,००			०			
वान हार्ट वोल्ड वाइड	७६,००	७६,००		७६,००			०			
हाइफर प्रोजेक्ट इन्टरनेशनल इन नेपाल	४,१८,१७	४,१८,१७		४,१८,१७			०			
हाइफर प्रोजेक्ट इन्टरनेशनल इन नेपाल	४,१८,१७	४,१८,१७		४,१८,१७			०			
कुल जम्मा	**२,८६,२०,३०,५७**	**७२,१६,७६,२८**	**७,४४,४२,७७**	**१७,७१,२३,१५**	**४४,१८,२६,८४**	**२,८२,८३,५२**	**२,१४,०३,५४,२९**	**३५,४१,९८,५९**	**९३,८०,५९,४२**	**८४,८०,९६,२८**

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को जलवायु परिवर्तन बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१६

(रू. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	८,८०,३५	६,६०,५२	२,३२,२५,८८,०७	७९,६१,१२	१,८६,६२,६९,४७	७९,३१,२४,२३	४,९९,१४,८३,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	८,५८,३०	०	०	०	१,२७,५०,२३,४१	५४,७०,८७,९६	१,८२,३३,११,३७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	०	०	१२,६७,४२	३,१६,६२	१५,८४,०४
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	०	०	३,८०,९५	५३,७०	४,३४,६५
२०२ व्यवस्थापिका - संसद	०	०	०	०	१,६९,३५,९७	५,००,८०	१,७४,३६,७७
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	०	०	८६,२७,१०	३०,९९,९८	१,१७,२७,०८
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	०	०	४०,१९,९९	२१,८१,९९	६२,०१,९८
२१८ न्याय परिषद्	०	०	०	०	१७,३६	०	१७,३६
२२० राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२२ राष्ट्रिय महिला आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२४ राष्ट्रिय दलित आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२६ राष्ट्रिय समावेशी आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२२८ आदिवासी जनजाति आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३० मधेशी आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३२ थारू आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२३४ मुस्लिम आयोग	०	०	०	०	२,५५,१६	१,००,००	३,५५,१६
२५० प्रदेश प्रमुखहरु	०	०	०	०	४,५४,१६	३,५०,००	८,०४,१६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२,२७,१८,७३	१३,७९,९०	२,४०,९८,६३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	६,३४,२१,५५	९०,५१,७१	७,२४,७३,२६
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	७,४०,७४	६४,८१	८,०५,५५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	८,५८,३०	३,४१,७०	०	०	०	०	१२,००,००
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	३,३८,८४,६४	२,७४,४५,२९	६,१३,२९,९३
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१३,४१,४७	२,०७,२०	१५,४८,६७
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	४,८५,६७	१,५९,२६	६,४४,९३
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	३३,५१,९५	२,०१,७७	३५,५३,७२
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	३३,०४,३०	२३,२२	३३,२७,५२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	०	०	८,११,६७	०	८,११,६७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१९,८०,५९	२,९६,०९	२२,७६,६८
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३,३७,००,००	३,३७,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	०	०	३,९८,०५,२३	२९,०३,९८,१९	३३,०२,०३,४२
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	०	०	५७,४८,५५	३,५१,२७,४३	४,०८,७५,९८
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	०	०	५४,२३,३०,००	०	५४,२३,३०,००
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध	०	०	०	०	५२,१३,५४,०९	१४,१७,३०,००	६६,३०,८४,०९
१.२ बाह्य आर्थिक सहायता	०	७९,१६,०९	३४,२७	७९,१६,०९	०	०	७९,५०,३६
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	३४,२७	७९,१६,०९	०	०	७९,५०,३६

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१.३ सामान्य सेवा	०	४५,०३	५,७२,८९	४५,०३	२०,२०,९८,७१	२,७५,७४,७५	२३,०२,९१,३८
२१० लोक सेवा आयोग	०	०	०	०	६१,६१,५२	६,७५,८०	६८,३७,३२
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२३,२०,५६	१,४४,७०	२४,६५,२६
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	१,७६,८७	३७,०३	२४,७१,९८	९५,९१,६५	१,२२,७७,५३
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१२,०३,३४,१२	३६,५३,४८	१२,३९,८७,६०
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	५८,८९,१९	१,६९,८४	६०,५९,०३
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	१६,२०,२३	१,०९,८१	१७,३०,०४
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	३,९६,०२	८,००	०	०	४,०४,०२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	९५,८९	१९,००,००	१९,९५,८९
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	०	०	९७,९४,१९	४,१०,५२	१,०२,०४,७१
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१०,८७,७६	१,०१,८८,६२	२,१२,७६,३८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	०	०	०	०	१,२३,२३,२७	७,३०,३३	१,३०,५३,६०
६०२ अर्थ मन्त्रालय- विविध	०	०	०	०	३,००,००,००	०	३,००,००,००
१.४ सामान्य आधारभूत सेवा	२२,०५	०	०	०	०	०	३,४०,८७
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	२२,०५	३,१८,८२	०	०	०	०	३,४०,८७
१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	०	०	०	०	८८,८९	१,९३	९०,८२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	८८,८९	१,९३	९०,८२
१.६ अन्य सामान्य सेवा	०	०	०	०	११,१५,१९,६६	२९,८१,०४	११,४५,००,७०
२१२ निर्वाचन आयोग	०	०	०	०	५९,४६,५५	११,४४,५८	७०,९१,१३
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	०	०	२०,०८,४९	३८,२५	२०,४६,७४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	४,४९,९८	३,९८,२१	८,४८,१९
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१४,६४	१,००,००	२,१४,६४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१०,३०,००,००	०	१०,३०,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,००,००	१३,००,००
१.७ सार्वजनिक ऋण कारोवार	०	०	०	०	२६,२५,३८,८०	२१,०४,७८,५५	४७,३०,१७,३५
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	९३,००	०	९३,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,००,००,००	१,००,००,००
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	०	०	२६,२४,४५,८०	२०,०४,७८,५५	४६,२९,२४,३५
१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	०	०	२,३२,१९,८०,९१	०	१,५०,००,००	५०,००,००	२,३४,१९,८०,९१
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५०,००,००	५०,००,००	२,००,००,००
७०१ प्रदेश	०	०	७,१४,३५,००	०	०	०	७,१४,३५,००
८०१ स्थानीय तह	०	०	२,२५,०५,४५,९१	०	०	०	२,२५,०५,४५,९१
०२ रक्षा	०	०	०	०	३९,४३,७३,७७	५,५१,८५,४३	४४,९५,५९,२०
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	०	०	०	३९,४२,३७,९५	५,३४,९९,६९	४४,७७,३७,६४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१८,९९,६५	१८,५६,०३	३७,५५,६८

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	३९,२३,३८,३०	५,१६,४३,६६	४४,३९,८१,९६
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	०	०	०	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१२,९७	८,३२,८४	९,४५,८१
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	२२,८५	८,५२,९०	८,७५,७५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	२२,८५	८,५२,९०	८,७५,७५
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	०	०	०	०	४१,४२,६३,१४	९,२०,२६,३६	५०,६२,८९,५०
३.१ प्रहरी सेवा	०	०	०	०	३०,४१,७०,५७	५,१८,५८,७२	३५,६०,२९,२९
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	३०,४१,७०,५७	५,१८,५८,७२	३५,६०,२९,२९
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	०	०	०	०	१,३५,९६	४,४८	१,४०,४४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,३५,९६	४,४८	१,४०,४४
३.३ न्यायालय	०	०	०	०	५,२३,०४,०९	१,२४,०५,४२	६,४७,०९,५१
२०४ अदालत	०	०	०	०	४,२५,१७,०८	९६,९९,५७	५,२२,१६,६५
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	०	०	६९,१०,०८	२५,०२,४७	९४,१२,५५
२१८ न्याय परिषद्	०	०	०	०	६,४६,४४	९०,८७	७,३७,३१
३११ कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	०	०	०	०	२१,११,६५	६७,८८	२१,७९,५३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१८,८४	४४,६३	१,६३,४७
३.४ कारागर	०	०	०	०	१,२३,४१,०१	५५,०१,५६	१,७८,४२,५७
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,२३,४१,०१	५५,०१,५६	१,७८,४२,५७
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	४,५३,११,५१	२,२२,५६,१८	६,७५,६७,६९
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२७,४६,३०	५९,८१,४८	८७,२७,७८
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	३,३०,१५,४५	८४,९८,८९	४,१५,१४,३४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	९५,४९,७६	७७,७५,८१	१,७३,२५,५७
०४ आर्थिक मामिला	६,९१,३०,९६	२८,२८,१२,३०	१७,३४,७९,२४	५६,६९,०७,९७	१,२२,०९,७३,७२	२,२३,२७,२६,८७	४,५४,६०,३१,०६
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	०	०	१,१५,७०	०	७८,१५,६६,१०	७४,६४,९१,४८	१,५२,८१,७३,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	७४,४४,४७,४०	७१,५९,१४,१८	१,४६,०३,६१,५८
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	५९,८७,३१	४,६५,००	६४,५२,३१
३३० बाणिज्य मन्त्रालय	०	०	०	०	६९,०७,५९	१,०९,३९,९०	१,७८,४७,४९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५२,४३,९७	१,७३,२७,१४	३,२५,७१,११
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	१,१५,७०	०	८९,७९,८३	१८,४५,२६	१,०९,४०,७९
४.२ कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	१,९७,७१,४८	१६,१३,७७,४१	१६,५२,२९,६१	१६,१३,७७,४१	२६,५७,०२,०९	५,३८,११,५२	८१,३२,६८,९९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	२,३०,००,००	०	२,३०,००,००
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	२२,२९,३८	२,६४,८५	१२,३०,८६,८५	२,०९,८७,९६	७,९०,८५,६३	१,६७,२७,६९	२४,२३,८२,३६
३२७ पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	३,०८,११,८३	१,१८,८४,१०	१,१७,१८,००	५३,८४,७८	५,९७,९८,७१
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,२९,९३,०५	२,६३,४०,०३	८८,५४,८४	५१,२८,२१	७,५४,८६,२३	५३,९४,१७	१३,४१,९६,५३
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	०	०	५,५०,६८,१३	१,१९,१८,०९	६,६९,८६,२२

सेवा तथा कार्य		प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	९६,१६,२८	६,४९,४१	१,०२,६५,६९
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	३६,८७,८६	११,३६,८४,७४	२४,७६,०९	१०,८३,७७,१४	१,१७,२७,८२	१,३७,३७,३८	२५,३६,९१,०३
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,६१,१९	७०,८७,२६	०	०	०	०	७९,४८,४५
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,५०,००,००	०	०	१,५०,००,००
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	४,८९,४०,७३	१८,८३,१६,३२	०	१८,८३,१६,३२	१,०१,४६,४४	३३,४१,७९,४१	७१,४२,४१,८५
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१,८०,८०	७,९८	०	०	२,८३,५३	१४,०९,०९	१८,८१,४०
३०८	उर्जा मन्त्रालय	१६,२८,११	१२,२३,७६,०५	०	०	९८,६२,९१	५,२६,४३,३४	१८,६५,१०,४१
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	४,७१,३१,८२	१,९६,४२	०	०	०	०	४,७३,२८,२४
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१,००,७८,५०	०	१८,८३,१६,३२	०	२८,०१,२६,९८	४७,८५,२१,८०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	०	०	०	०	१४,४९,९८	३,०४,११,९३	३,१८,६१,९१
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	११,१२,६३	४,०५,१६	१५,१७,७९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	३,३७,३५	३,००,०६,७७	३,०३,४४,१२
४.५	**यातायात**	०	१४,४०,७१,३०	४,८९,९७	१४,४०,७१,३०	७,६३,६०,६६	९६,१७,४९,००	१,१८,२६,७०,९३
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५०,१७	२,८६,००	४,३६,१७
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	४,४७,८७	१३,९५,७१,७२	६,९६,०५,९१	७२,५३,८८,३८	९३,५०,१३,८८
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	४२,१०	४४,९९,५८	३९,६६,५४	३५,५५,२५	१,२०,६३,४७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,३८,०४	१५,४४,३९,३७	१५,७०,७७,४१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	७,८०,८०,००	७,८०,८०,००
४.६	**संचार**	०	०	०	०	४,२४,८७,७३	१,४४,८२,०३	५,६९,६९,७६
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	१५,३९,०८	६२,४८,८८	७७,८७,९६
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	०	०	४,०९,४८,६५	५५,३३,१५	४,६४,८१,८०
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	२७,००,००	२७,००,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	०	७,२२,००,००	१५,२८,०२	७,२२,००,००	३,५०,९३,९८	८,७४,९८,७५	१९,६३,२०,७५
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	८,६४,७६	७८,७३	९,४३,४९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	२,८६,०४,१६	३,८९,६१,८३	६,७५,६५,९९
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	२,३७,०१	०	२,३७,०१
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	१५,२८,०२	०	५२,५०,९९	४५,६९,६४	१,१३,४८,६५
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	१,३७,०६	७,७८,५५	९,१५,६१
५०१	अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	७,२२,००,००	०	४,३१,१०,००	११,५३,१०,००
४.८	**अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला**	४,१८,७५	९,४२,९४	६१,१५,९४	९,४२,९४	६४,८३,६४	०	१,६७,३७,७४
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	६१,१५,९४	९,४२,९४	०	०	७०,५८,८८
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	६४,८३,६४	०	६४,८३,६४
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	४,१८,७५	२७,७६,४७	०	०	०	०	३१,९५,२२
४.९	**आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	०	०	०	१६,८३,१०	४१,०२,७५	५७,८५,८५
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	१६,८३,१०	११,०२,७५	२७,८५,८५

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
०५ वातावरण संरक्षण	१,६६,५०,८२	६,११,१२,८५	१,११,६०,१०	५,३१,३०,२६	४६,९९,२७	४६,३६,९४	१५,१३,९०,२४
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	४८,१७,५९	३,४६,१२,७२	०	३,४६,१२,७२	०	०	४,१८,७०,००
३०५ अर्थ मन्त्रालय	२३,००,००	०	०	०	०	०	२३,००,००
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	२४,१३,४३	१५,८०,०२	०	०	०	०	३९,९३,४५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,०४,१६	५९,६७	०	०	०	०	१,६३,८३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	८,००,००	०	३,४६,१२,७२	०	०	३,५४,१२,७२
५.२ ढल व्यवस्थापन	०	१,३१,४०,३७	२,१४,५६	१,३१,४०,३७	०	०	१,३३,५४,९३
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	२९,६९	४४,४४,३२	०	०	४४,७४,०१
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	१,८४,८७	८६,९६,०५	०	०	८८,८०,९२
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	२,३०,१०	०	०	०	०	०	२,८५,४९,१५
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,३०,१०	५५,४३	०	०	०	०	२,८५,५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	२,८२,६३,६२	०	०	०	०	२,८२,६३,६२
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,१६,०३,१३	५३,७७,१७	१,०९,४५,५४	५३,७७,१७	४६,९९,२७	४६,३६,९४	६,७६,१६,१६
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	१,५५,९०	५६	०	०	०	०	१,५६,४६
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१८,८१,१४	७४,७०,०१	७,३०,०८	४४,६२,७२	०	०	१,४५,४३,९५
३३१ जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	८७,१६,४९	१,३१,७९,०२	११,०४,२८	६४,७४	२३,७५,४६	३७,०९,६०	२,९१,४९,५९
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	२३,२३,८१	९,२७,३४	३२,५१,१५
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	८,४९,६०	९७,०४,५२	९१,११,१८	८,४९,७१	०	०	२,०५,१५,०१
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१,४६,३१,१०	१३,१४,३३,८५	६,३८,८५,४८	१४,८४,६०,२१	२,४८,७५,९९	२४,७३,३८,६३	६३,०६,२५,२६
६.१ आवास विकास	६९,३०,०६	२,८०,२३,८६	५,१२,१५,२३	२,८०,२३,८६	१,५७,७५,९९	१६,७१,५९,४५	२६,९१,०४,५९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	६९,३०,०६	०	०	०	०	०	६९,३०,०६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	५,१२,१५,२३	२,८०,२३,८६	१,५७,७५,९९	१६,२२,८९,४५	२५,७३,०४,५३
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	४८,७०,००	४८,७०,००
६.२ सामुदायिक विकास	०	१,४३,२३,१६	२७,८३,२३	१,४३,२३,१६	७१,२२,६४	२,९१,१४,७३	५,३३,४३,७६
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	२४,९५,१४	६,०३,१६	०	०	३०,९८,३०
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	०	०	०	१०,९३,२०	१०,००	११,०३,२०
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	७,०२,९९	८,७८,५१	१५,८१,५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	२,८८,०९	१,३७,२०,००	५३,२६,४५	२,८२,२६,२२	४,७५,६०,७६
६.३ खानेपानी	७७,०१,०४	१०,६१,१३,१९	९८,८७,०२	१०,६१,१३,१९	५,३२,१०	६४,०८,४५	२६,२०,७५,६५
३१३ खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	३३,५८,९९	१२,०६,८४,६१	९८,८७,०२	८,३२,८६,१९	०	०	२१,७२,१६,८१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	५,३२,१०	६४,०८,४५	६९,४०,५५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४३,४२,०५	९३,४४,२४	०	०	०	०	१,३६,८६,२९
५०१ अर्थ मन्त्रालय- वित्तीय व्यवस्था	०	१४,०५,००	०	२,२८,२७,००	०	०	२,४२,३२,००
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	०	०	०	०	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	४,६१,०१,२६

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१४,४५,२६	४,४६,५६,००	४,६१,०१,२६
०७ स्वास्थ्य	०	०	५२,०५,४६	३५,०१,००	३४,४८,६७,६९	५,७३,२४,४९	४१,०८,९८,६४
७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	०	०	०	०	२६,०२,४५	३८,४२,४६	६४,४४,९१
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,०२,४५	३८,४२,४६	६४,४४,९१
७.२ वहिरंङ्ग सेवा	०	०	०	०	५,४८,०९,२४	४३,९३,८६	५,९२,०३,१०
३०६ आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	१६,४७,७५	१,००,००	१७,४७,७५
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	०	०	५,३१,६१,४९	४२,९३,८६	५,७४,५५,३५
७.३ अस्पताल सेवा	०	०	०	०	१५,७५,९१,९३	५९,८१,०८	१६,३५,७३,०१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	५७,७२,९०	१६,५२,०७	७४,२४,९७
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	६८,७९,२२	०	६८,७९,२२
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	०	०	७,८९,३९,८१	४३,२९,०१	८,३२,६८,८२
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	०	०	६,६०,००,००	०	६,६०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	०	३५,०१,००	५२,०५,४६	३५,०१,००	८,०१,७३,७७	४,१७,८२,२७	१३,०६,६२,५०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	४६,२४,७६	७५,००	०	०	४६,९९,७६
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	५,८०,७०	३४,२६,००	८,०१,७३,७७	४,१७,८२,२७	१२,५९,६२,७४
७.५ अनुसन्धान सेवा	०	०	०	०	३,९८,०३,१८	१३,२४,८२	४,११,२८,००
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	०	०	३,९८,०३,१८	१३,२४,८२	४,११,२८,००
७.६ स्वास्थ्य - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	९८,८७,१२	०	९८,८७,१२
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	९८,८७,१२	०	९८,८७,१२
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	०	०	०	०	५,१६,८२,६२	८०,३७,५४	५,९७,२०,१६
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	०	०	०	०	२,२३,९६,१०	२८,२६	२,२४,२४,३६
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	०	०	०	०	२,२३,९६,१०	२८,२६	२,२४,२४,३६
८.२ सांस्कृतिक सेवा	०	०	०	०	२,५४,६५,१८	७५,५१,३७	३,३०,१६,५५
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	२,५१,००,०६	७४,२८,८४	३,२५,२८,९०
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	३,६५,१२	१,२२,५३	४,८७,६५
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	०	०	०	०	२८,८६,७७	३,९५,४२	३२,८२,१९
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	०	०	२८,८६,७७	३,९५,४२	३२,८२,१९
८.५ अनुसन्धान तथा विकास ,संस्कृतिक र धार्मिक	०	०	०	०	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	९,३४,५७	६२,४९	९,९७,०६
०९ शिक्षा	०	०	०	०	६४,७२,७७,३८	४०,७९,६६	६५,१३,५७,०४
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	०	०	०	०	५,६१,०९,७९	१४,९९	५,६१,२४,७८
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	५,६१,०९,७९	१४,९९	५,६१,२४,७८
९.२ माध्यमिक शिक्षा	०	०	०	०	४,४७,५२,६९	०	४,४७,५२,६९
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	४,४७,५२,६९	०	४,४७,५२,६९
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	०	०	०	०	२६,४४,९२,७७	२६,२१,३७	२६,७१,१४,१४

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,४४,९२,७७	२६,२१,३७	२६,७१,१४,१४
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	०	०	०	०	२६,५६,९१,८६	१३,८७,५०	२६,७०,७९,३६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,५६,९१,८६	१३,८७,५०	२६,७०,७९,३६
९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	१,६२,३०,२७	५५,८०	१,६२,८६,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	१,६२,३०,२७	५५,८०	१,६२,८६,०७
१० सामाजिक सुरक्षा	०	०	०	०	३८,८४,१९,९१	४१,७३,७८	३९,२५,९३,६९
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	०	०	०	०	३५,५१,१७	०	३५,५१,१७
३७० स्वास्थ्य मन्त्रालय	०	०	०	०	३५,५१,१७	०	३५,५१,१७
१०.७ सामाजिक असमावेशी	०	०	०	०	३६,१९,३५,१३	३,२१,७०	३६,२२,५६,८३
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	५,६०,२०	७,२८	५,६७,४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	३६,१३,७४,९३	३,१४,४२	३६,१६,८९,३५
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	०	०	०	०	३३,१७,५३	९५,३७	३४,१२,९०
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	३०,६०,९८	३४,४७	३०,९५,४५
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	०	०	२,५६,५५	६०,९०	३,१७,४५
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	१,९६,१६,०८	३७,५६,७१	२,३३,७२,७९
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	४,७६,३५	१७,१५,३४	२१,९१,६९
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	०	०	०	१,९१,३९,७३	२०,४१,३७	२,११,८१,१०
कुल खर्च	१०,१२,९३,२३	४७,६०,१९,५२	२,५७,६३,१८,३५	७७,९९,६०,५६	५,३५,७७,०२,९६	३,४९,८६,५३,९३	१२,७८,९९,४८,५५
जम्मा	**५७,७३,१२,७५**		**३,३५,६२,७८,९१**		**८,८५,६३,५६,८९**		

संकेत	जलवायु परिवर्तन बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	५७७३१२७५	४.५२
२	अप्रत्यक्ष लाभ	३३५६२७८९१	२६.२४
३	तटस्थ	८८५६३५६८९	६९.२४

अनुदानको सारांश

आर्थिक बर्ष २०७४/७५

अनुसूची -१७

(रू. हजारमा)

अनुदान संख्या		२०७२/७३ को यथार्थ खर्च			२०७३/७४ को संशोधित अनुमान			२०७४/७५ को अनुमान		
		चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा	चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा	चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा
२०४	अदालत	४,२७,६९	१,४५,६०	५,७३,२९	४,३४,४४	२,७४,८८	७,०९,३२	४,५०,००	२,५०,००	७,००,००
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	०	२,२१	०	२,२१	२,३०	०	२,३०
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	७,२३,७८,५१	२,२३,४०,०३	९,४७,१८,५४	४७,००,६९	४८,२९,५३,८१	४८,७६,५४,५०	४३,३३,५४	६७,५९,१८,२८	६८,०२,५१,८२
३०५	अर्थ मन्त्रालय	२२,०२,१८	०	२२,०२,१८	३,०४,६३,७६	४८,७०,०८	३,५३,३३,८४	३,५५,८२,०१	६९,३०,०६	४,२५,१२,०७
३०६	आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	३,६९,९८	०	३,६९,९८	०	०	०
३०७	उद्योग मन्त्रालय	३४,४०,००	०	३४,४०,००	४६,०७,९५	०	४६,०७,९५	२७,४८,८४	११,५०,००	३८,९८,८४
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	५२,४०,९३	५२,४०,९३	२०,००,००	५४,७८,६०	७४,७८,६०	६५,००,००	६४,५९,९५	१,२९,५९,९५
३११	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्राल	१,७६,५०	०	१,७६,५०	३,०३,५०	४,९२,२०	७,९५,७०	३,१३,००	०	३,१३,००
३१२	कृषि विकास मन्त्रालय	११,८२,७२,४२	१,६८,०५,२५	१३,५०,७७,६७	७,८२,६२,४२	४,६६,०१,७७	१२,४८,६४,१९	८,१६,५२,९७	२,६२,०८,३०	१०,७८,६१,२७
३१३	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	०	०	०	४,६०	०	४,६०	१०,००	०	१०,००
३१४	गृह मन्त्रालय	२३,७४,३२	५,८१,७५	२९,५६,०७	१९,५७,१२	६,४३,५०	२६,००,६२	२१,४५,०२	८,६७,५६	३०,१२,५८
३२५	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्र	३१,३७,३७	१,३३,५४,२९	१,६४,९१,६६	९५,३९,७२	२,३७,२९,६८	३,३२,६९,४०	५५,२८,८५	२,३९,३८,४५	२,९४,६७,३०
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	१,७२,८५	०	१,७२,८५	४,०९,५३	०	४,०९,५३	३,९३,५०	०	३,९३,५०
३२७	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	०	०	०	४८,९२,३४	४६,२६,७७	९५,१९,११	६३,२०,२५	३,५८,००	६६,७८,२५
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१९,९३,७४	४,३२,२९	२४,२६,०३	२७,२०,५१	१०,४३,६६	३७,६४,१७	४२,५६,१३	९,७०,२३	५२,२६,३६
३३०	बाणिज्य मन्त्रालय	०	०	०	१९,४१	०	१९,४१	०	०	०
३३१	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	६०,२८,७२	३,२९,५३,०३	३,८९,८१,७५	२६,०८,९१	४,९३,२५,८५	५,१९,३४,७६	०	४,५५,०१,३१	४,५५,०१,३१
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	०	०	०	०	४,५०	५०,००	५४,५०
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	३०,२६,४८	०	३०,२६,४८	९९,६१,२६	०	९९,६१,२६	१,०९,४२,६९	०	१,०९,४२,६९
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	२,५०,००	४,३७,४१,५४	४,३९,९१,५४	२,४३,७९	४,०१,३९,९३	४,०३,८३,७२	३,००,००	४,४७,००,००	४,५०,००,००
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण म	४१,८७,७७	१०,६६,५७	५२,५४,३४	४३,२३,३२	९,४२,३०	५२,६५,६२	३१,५२,१२	११,४१,००	४२,९३,१२
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	८४,२४,१२	८८,१६,९६	१,७२,४१,०८	१९,४२,०७	७८,५०,८२	९७,९२,८९	२८,१५,३२	६८,७०,००	९६,८५,३२
३४५	रक्षा मन्त्रालय	५६,६२	०	५६,६२	५२,०९	०	५२,०९	१,०१,२०	०	१,०१,२०
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	२८,५२,२७	२,३१,११,७०	२,५९,६३,९७	१९,४२,७०	४,१२,६१,४०	४,३२,०४,१०	१०,९८,२१	६,८६,९२,८०	६,९७,९१,०१
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१५,६५,४०	४,५७,७६	२०,२३,१६	७३,०८,६३	०	७३,०८,६३	५५,५३,४१	०	५५,५३,४१
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	६२,९४,७७,४१	१३,६०,२४,९९	७६,५५,०२,४०	७८,५९,५९,०२	१२,५४,१८,५८	९१,१३,७७,६०	३१,१८,७१,८७	१४,३४,९१,७८	४५,५३,६३,६५
३५२	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	४७,८२,२९	१२,७८,२७	६०,६०,५६	१७,५८,३०	४९,५६,९६	६७,१५,२६	२६,३६,२२	४३,००,००	६९,३६,२२
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	१७,३६,८३	८,६१,४३	२५,९८,२६	२१,१७,५८	२५,९१,८६	४७,०९,४४	२५,९१,७५	३२,६१,९१	५८,५३,६६

अनुदान संख्या		२०७२/७३ को यथार्थ खर्च			२०७३/७४ को संशोधित अनुमान			२०७४/७५ को अनुमान		
		चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा	चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा	चालु अनुदान	पूँजीगत अनुदान	जम्मा
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१४,२१	१,४९,७९	१,६४,००	७,८०	१,६८,२२	१,७६,०२	१२,००	४,२३,५८	४,३५,५८
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	५१,२६,४७	१२,७४,४४	६४,००,९१	५७,७१,१८	१२,५३,७०	७०,२४,८८	६४,२४,७८	२८,७४,१९	९२,९८,९७
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्राल	९,९९,९४,९२	१९,७२,९८,७३	२९,७२,९३,६५	१०,१७,१७,३६	३९,१२,००,०९	४९,२९,१७,४५	९९,१९,२८	१०,३२,६३,९६	११,३१,८३,२४
३७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	४,७७,०३,१३	३,५६,३९,७०	८,३३,४२,८३	७,३६,५३,८३	४,६६,४८,७३	१२,०३,०२,५६	७,३१,१२,४९	४,१४,५१,१९	११,४५,६३,६८
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	१,३८,०९	०	१,३८,०९	८२,४५	०	८२,४५	३७,००	०	३७,००
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवान	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६०२	अर्थ मन्त्रालय- विविध	३०,९४,८१	१४,३८,६६,८७	१४,६९,६१,६८	२,५३,१८,१७	२,७९,८६,६५	५,३३,०४,८२	५,७५,००,००	०	५,७५,००,००
७०१	प्रदेश	०	०	०	०	०	०	७,१४,३५,००	०	७,१४,३५,००
८०१	स्थानीय तह	०	०	०	०	०	०	२,२५,०५,४५,९१	०	२,२५,०५,४५,९१
जम्मा खर्च		**१,०२,३०,३५,१२**	**६८,५४,४१,९२**	**१,७०,८४,७७,०४**	**१,१६,५४,५६,६४**	**१,३१,०४,६०,०४**	**२,४७,५९,१६,६८**	**२,९६,०२,९०,१६**	**१,२०,९०,७२,५५**	**४,१६,९३,६२,७१**

दिगो विकास लक्षय संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

अनुसूची - १८

आर्थिक वर्ष २०७४/७५

(रू. हजारमा)

दिगो विकास लक्षय संकेत		रकम	प्रतिशत
१	गरिबीको अन्त्य	२,०४,४०,३२,१७	१५.९८
२	शून्य भोकमरी	६०,७४,१०,६९	४.७५
३	स्वस्थ जीवन	३२,७२,७१,५२	२.५६
४	गुणस्तरीय शिक्षा	६७,८४,६०,४०	५.३०
५	लैङ्गिक समानता	१,९९,०१,७९	.१६
६	दिगो सफा पानी तथा सरसफाइ सेवा	३३,१४,६५,५३	२.५९
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	६९,३२,४४,०९	५.४२
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	९,३०,६०,८८	.७३
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	१,५९,३४,९६,६७	१२.४६
१०	असमानता न्यूनीकरण	३,४६,४७,५४	.२७
११	दिगो शहर र वस्तीहरू	२,४०,९७,९०,१८	१८.८४
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	९,४३,४९	.०१
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	३,७९,८४,६५	.३०
१५	भूसतह स्रोतको उपयोग	१६,३१,१९,८०	१.२८
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	३,६७,९०,१९,८०	२८.७६
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	७,६०,९९,३५	.५९
	कुल जम्मा	**१२,७८,९९,४८,५५**	**१००**

आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ को बजेटका अपेक्षित उपलब्धिका सूचकहरु

सि.नं.	क्षेत्रगत कार्यक्रम	उपक्षेत्रगत कार्यक्रम		आर्थिक वर्ष २०७३/७४ सम्मको	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यमा हुने	थप हुने जम्मा उपलब्धी
१	कृषि	खाद्यान्न उत्पादन	मे.टन.(हजारमा)	९७७८	१०११३	३३५
		तरकारी	मे.टन.(हजारमा)	३७००	३८००	१००
		माछा	मे.टन.(हजारमा)	८३	८९	६
२	सिंचाई	थप जग्गामा सिंचाई सुविधा	हेक्टर	१४४०२६२	१४९५७९२	५५५३०
		जनताको तटवन्ध कार्यक्रम	कि.मी	१९०	२१०	२०
		नारायणी, महाकाली, दार्चुला, कर्णाली, मझौला नदी र अन्यबाट	कि.मि.	६९३	७१३	२०
		पहिरो व्यवस्थापन कार्यहरु	गोटा	२२	५१	२९
		साना सिंचाइ	हेक्टर	३२२००	४९५००	१७३००
		वस्ती/टार वजार संरक्षण कार्यहरु	कि.मी	४४२	६०२	१६०
३	बन	विरुवा उत्पादन, खरीद, वितरण	गोटा	४३६६३०००	४७७७८०००	४११५०००
		वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	६००००	८४७०९	२४७०९
		गरीवमुखी कवुलियती वन कार्यक्रम	जिल्ला	३९	३९	०
		समुदाय आधारित बन व्यवस्थापनबाट लाभान्वित हुने	घरधुरी	२४६६१७८	२६४९२७८	१८३१००
४	सडक	जिल्ला सदरमुकाममा बाटो पुग्ने	संख्या	७३	७४	१
		पिच सडक पुगेको जिल्ला	संख्या	६८	७१	३
		कालो पत्रे सडक	कि.मि.	१२७१३	१२९२३	२१०
		खण्डास्मिथ सडक	कि.मि.	७४६७	७८३७	३७०
		माटे सडक	कि.मि.	१०७६१	९९८१	-८०
		नियमित र पटके सडक मर्मत	कि.मि.	९५००	९८००	३००
		आवधिक सडक मर्मत	कि.मि.	६००	७५०	१५०
		पुल निर्माण संख्या	गोटा	७०	८०	१०
५	ग्रामिण सडक पुल	कालोपत्रे सडक	कि.मि.	२१००	२३००	२००
		ग्राभेल सडक	कि.मि.	१३१००	१६१०३	३००३
		नयाँ ट्रयाक खोल्ने सडक	कि.मि.	४३००	४५५०	२५०
		ग्रामीण सडक पूल निर्माण	संख्या	४३५	५८०	१४५
		सडक पुगेको गाविस (ग्रामविकको)	कि.मि.	२८८९	२९३९	५०
		झोलेङ्गे पुल	संख्या	७०८८	७५८८	५००
६	उर्जा	विद्युत उत्पादन क्षमता	मे.वा.	९६१.१५	१७६१	८००
		निर्माण कार्य सुरु गरिने विद्युत आयोजना क्षमता	मे.वा.	२३३३.५५	२५७३.५५	२४०
		प्रसारण लाइन निर्माण	कि.मि.	३२०४	३३०४	१००
		३३ के.भि वितरण लाइन बिस्तार	कि.मि.	३९०७७	३९६७७	६००
		११ के.भि वितरण लाइन बिस्तार	कि.मि.		१५००	
		विद्युत चुहावट	प्रतिशत	२५	२३	२
		विद्युतमा पहुँच प्राप्त घरधुरी	संख्या	१४५०००	१५००००	५०००
		विद्युतमा पहुँच प्राप्त जनसंख्या	प्रतिशत	६८	६९	१
		प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत	किलोवाटघण्टा	१५१	१५६	५
७	वैकल्पिक उर्जा	घरेलु सौर्य उर्जा प्रणाली जडान	संख्या	७६२९७६	८५९९७६	९७०००
		लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन	मे.वा.	२८.५	३०.७	२.२०
		घरायसी वायोग्यास प्लान्ट निर्माण	संख्या	४०७१६८	४३८८६८	३१७००
		सुधारिएको चुलो	संख्या	१२७३९८०	१३०३९८०	३००००
		टेलिफोन सुविधा उपभोग गर्ने	लाखमा	३४२	३५०	८

सि.नं.	क्षेत्रगत कार्यक्रम	उपक्षेत्रगत कार्यक्रम		आर्थिक वर्ष २०७३/७४ सम्मको	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यमा हुने	थप हुने जम्मा उपलब्धी
८	सञ्चार	टेलिफोन घनत्व	प्रतिशत	१२९.१	१३५	५.९
		अप्टिकल पाइवर सञ्जाल पुगेको	जिल्ला	५४	७५	२१
		इन्टरनेट प्रयोगकर्ताहरु	लाखमा	१४७	१५१	४.०
		इनटरनेट प्रयोगको घनत्व	प्रतिशत	५५.८	६०	४.२
		हुलाक सेवामा अनलाइन ट्र्याकिङ्ग प्रणाली	जिल्ला	३	७०	६७
		हुलाक बचत बैंकको आधुनिकीकरण (ABBS सेवा सञ्चालन)	जिल्ला	१५	५१	३६
		वैदेशिक द्रुत डाँक सेवा	देश	३८	४५	७
		मोबाइल प्रयोगकर्ताको	लाखमा	३२४	३३०	६.०
९	शिक्षा	कक्षा १ मा वाल विकासको अनुभव सहित भर्ना हुन आउने वालवालिकाको दर	प्रतिशत	६४.७	६६.५	१.८
		आधारभूत तहमा कक्षा १-५ मा खूद भर्ना दर	प्रतिशत	९६.९	९७.३	०.४
		आधारभूत तहमा कक्षा १-८ मा खूद भर्ना दर	प्रतिशत	९१.०	९२.५	१.५
		माध्यमिक तहमा कक्षा ९-१२ मा खूद भर्ना दर	प्रतिशत	३८.९	४३.१	४.२
		कक्षा ८ पुरा गर्ने दर	प्रतिशत	६८.०	७५.४	७.०
		कक्षा ८ टिकाउ दर	प्रतिशत	७५.९	८२.४	६.५
		कक्षा १० मा सम्म टिकाउ दर	प्रतिशत	४१.०	४५.०	४.०
		विद्यालय छाड्ने दर (१-५ तह)	प्रतिशत	४.०	३.००	-१.०
		विद्यालय छाड्ने दर (६-८ तह)	प्रतिशत	४.९	३.५	-१.४
		विद्यालय छाड्ने दर (माध्यामिक तह कक्षा ९-१०)	प्रतिशत	५.४०	४.४	-१.०
		साक्षरता दर	प्रतिशत	५७	७०.००	१३.०
		साक्षरता दर १५-२४ वर्ष उमेर भन्दा माथि	प्रतिशत	८८.६	९२	३.४
		नयाँ कक्षा कोठा निर्माण	संख्या	८६५६४	९३८४५	७२८१
		Wash सुविधा सहित शौचालय निर्माण	संख्या	१३२७२	१५५२६	२२५४
		इन्टरनेट सुविधा पुगेको विद्यालय	संख्या	३१८२	४७६६	१५८४
		पूर्व प्राथमिक शिक्षा	अनुपात	८२.९	८४.३	१.४
		उच्च शिक्षा	अनुपात	१५.१	१७	१.९०
१०	स्वास्थ्य	स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रसुति सेवा लिने	प्रतिशत	५७	६१	४
		परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोगदर	प्रतिशत	४७.४	४९	२
		चौथोपटकसम्म गर्भवती जाँच गर्ने	प्रतिशत	६९	७१	२
		स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रसुती सेवा प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	५८	६२	४
		मातृ मृत्यूदर	प्रति लाखमा	१९०	१४८	४२
		बाल मृत्यूदर	प्रति हजारमा	३९	३७	२
		नवजात शिशुमृत्युदर	प्रति हजारमा	२१	२०	१
		निःशुल्क मुटु रोग उपचार पाउने	संख्या	१९००	२८५०	९५०
		निःशुल्क औषधी उपलब्धता	प्रकार	७०	७०	०
११	खानेपानी सरसफाई	आधारभूत खानेपानी पाउने जनता	प्रतिशत	८८	९०	२.०
		आधारभूत सरसफाइमा पहुँच हुने जनता	प्रतिशत	९३	१००	७.०
१२	शहरी विकास	शहरी सुविधा उपभोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	५०	५५	५
१३	पर्यटन	पर्यटक आगमन	संख्या (लाखमा)	७.५३	१०	२.४७
		पर्यटकको बसाइ अवधि	दिन	१३.४	१४	०.६
		प्रति पर्यटक प्रतिदिन खर्च	अमेरिकी डलर	५३	५८	५
		पर्यटन क्षेत्रबाट थप रोजगारी	संख्या	९२०००	११६०००	२४०००
		कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटनको योगदान	प्रतिशत	३.१	३.५	०.४
		बाह्रै महिना संचालन हुने विमानस्थलको संख्या	वटा	२२	२७	५
		नेपाल आउने अन्तर्राष्ट्रिय विमान	वटा	२६	२९	३

सि.नं.	क्षेत्रगत कार्यक्रम	उपक्षेत्रगत कार्यक्रम		आर्थिक वर्ष २०७३/७४ सम्मको	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यमा हुने	थप हुने जम्मा उपलब्धी
१४	सामाजिक सुरक्षा	वृद्ध भत्ता	संख्या	१११५१७९	१२१६२६९	१०१०९०
		एकल तथा विधवा महिला	संख्या	६१९५४६	६२१२३०	१६८४
		पूर्ण तथा आंशिक अपाङ्ग	संख्या	७६८७३	८१७८०	४९०७
		लोपोन्मुख जाति	संख्या	२४४०१	२५१५५	७५४
		बाल संरक्षण अनुदान	संख्या	४४२४२८	५२९९९२	८७५६४
१५	आवास	जनता आवासः भवन निर्माण	संख्या	११३७०	२६३७०	१५०००
१७	उद्योग	रोजगारी सृजना (घरेलु,साना,मझौला र ठुला उद्योग विकास कार्यक्रमबाट)	जना	२६१६३७३	२७३२३७३	११६०००
		क. लघु उद्यम विकास कार्यक्रम विस्तार	जिल्ला	६९	७५	६
		ख. उद्यमि सृजना	जना	१२२८६४	१४२२९४	१९१६०
		सिमेन्ट उद्योगको लागि पहुँच मार्च निर्माण	संख्या	२५	२९	४
		सिमेन्ट उद्योगको लागि विद्युत प्रसारण लाइन तथा सवस्टेशन निर्माण	संख्या	१३	१३	
	आपूर्ति	दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी	मे.टन	१५५८१	१३३१०	
		राष्ट्रीय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा खाद्यान्न सञ्चित	मे.टन	२५०००	२५०००	
		सार्क खाद्य सुरक्षा वैंकमा खाद्यान्न मौज्दात	मे.टन	८०००	८०००	
		२२ दुर्गम जिल्लामा आयोडिनयुक्त नुन ढुवानी	मे.टन	९६८९१	८०३५९	
		बजार अनुगमन	पटक	५७१०	५७१०	०
१९	सहकारी	सहकारी सदस्य संख्यामा वृद्धि	संख्या (हजारमा)	६१.०२	६२.७७	२
		सहकारी संस्थाको कुल बचत वृद्धि	रु. (लाखमा)	२९७	३१९	२२
		सहकारी संस्थाबाट हुने लगानी वृद्धि	रु. (लाखमा)	२९२	३१७	२५
		सहकारी क्षेत्रमा तालिम प्राप्त जनशक्ति	संख्या	१३४	१५३	१९
		सहकारी मार्फत प्रत्यक्ष रोजगारी	संख्या	५६.९८	५८.२३	१